

Komisja
Nadzoru
Finansowego

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
W 2016 ROKU**

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym Komisja Nadzoru Finansowego ma obowiązek przedstawić Prezesowi Rady Ministrów coroczne sprawozdanie ze swojej działalności w terminie do dnia 31 lipca następnego roku. Realizując powyższy obowiązek ustawowy, Komisja przyjęła Sprawozdanie z działalności *Komisji Nadzoru Finansowego w 2016 roku* na jej 348 posiedzeniu w dniu 28 marca 2017 roku.

Spis treści

List od Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego	5
1. Komisja Nadzoru Finansowego	9
2. Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje	15
2.1. Sektor bankowy	19
2.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)	21
2.3. Sektor usług płatniczych	22
2.4. Sektor ubezpieczeniowy	22
2.5. Sektor emerytalny	26
2.6. Rynek kapitałowy i towarowy	32
3. Działania licencyjno-autoryzacyjne	43
3.1. Sektor bankowy	45
3.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)	46
3.3. Sektor usług płatniczych i pieniądza elektronicznego	47
3.4. Sektor ubezpieczeniowy	48
3.5. Sektor emerytalny	51
3.6. Rynek kapitałowy i towarowy	52
4. Działania nadzorcze o charakterze analitycznym	59
4.1. Nadzór bankowy	61
4.2. Nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi (SKOK)	67
4.3. Nadzór nad dostawcami usług płatniczych	68
4.4. Nadzór ubezpieczeniowy	70
4.5. Nadzór emerytalny	77
4.6. Nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym	81
5. Działania inspekcyjne	87
5.1. Sektor bankowy	89
5.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)	100
5.3. Sektor usług płatniczych	102
5.4. Sektor ubezpieczeniowy	103
5.5. Sektor emerytalny	107
5.6. Rynek kapitałowy i towarowy	108
5.7. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	114
6. Działania regulacyjno-ostrożnościowe	117
6.1. Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego	119
6.2. Wytoczne i stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego	123
7. Pozostałe działania	137
7.1. Działania związane ze zwalczaniem nadużyć na rynku finansowym	139
7.2. Udział w pracach legislacyjnych	146
7.3. Współpraca międzynarodowa	151
7.4. Ochrona uczestników rynku finansowego	158
7.5. Sąd Polubowny przy Komisji Nadzoru Finansowego	166
7.6. Działania edukacyjne i informacyjne	168
7.7. Współpraca z organami państwowymi oraz podmiotami zewnętrznymi	170
8. Organizacja Urzędu Komisji	175
9. Aneksy	191
Spis tabel	237
Spis wykresów	240

List od Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego

Zgodnie z ustawą o nadzorze nad rynkiem finansowym Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) jest organem właściwym w sprawach nadzoru nad tym rynkiem. Celem nadzoru jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rynku finansowego, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku.

Aktywa systemu finansowego w Polsce wzrosły w 2016 r. o 62,2 mld zł, tj. o 2,7% i na koniec roku wyniosły 2,4 bln zł. Wskaźniki bezpieczeństwa w najistotniejszych sektorach rynku utrzymują się na stabilnym poziomie – współczynnik wypłacalności w sektorze bankowym wyniósł na koniec 2016 r. 17,74%, pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) dopuszczonymi środkami płynnymi w sektorze ubezpieczeń na koniec 2016 r. było równe 269,09%, pokrycie aktywów netto OFE środkami płynnymi PTE i środkami funduszu gwarancyjnego to 1,87%*, wskaźnik pokrycia kapitału własnego TFI wyniósł 443%***, a łączny współczynnik kapitałowy domów maklerskich 28,91%. Złożona pozostawała sytuacja spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych – współczynnik kapitałowy SKOK, po uwzględnieniu ustaleń inspekcji KNF, wyniósł na koniec 2016 r. minus 1,06%.

Na zbliżonym poziomie utrzymała się liczba banków komercyjnych objętych postępowaniem naprawczym – na koniec 2016 r. wynosiła 9 (w tym jeden bank zrzeszający), natomiast udział aktywów banków komercyjnych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego wyniósł na koniec 2016 r. 9%.

W 2016 r. w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF) prowadzone były prace w zakresie opracowania lub nowelizacji regulacji ostrożnościowych, które były przede wszystkim efektem dokonanego przeglądu obowiązujących regulacji. Celem przeglądu było określenie zakresu nowelizacji regulacji lub wydanie nowych. W ramach powyższego, w UKNF prowadzone były prace nad dziewięcioma rekomendacjami, z których sześć zostało w 2016 r. przyjętych przez KNF, a nad trzema prace będą kontynuowane w 2017 r.

W szczególności, w 2016 r. zostały przyjęte kolejne dwie rekomendacje skierowane do systemu SKOK (D-SKOK i E-SKOK), które w połączeniu z dotychczas wydanymi Rekomendacjami dla sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, tworzą kompleksowe ramy dla stabilnego i bezpiecznego funkcjonowania kas.

W roku 2016 nowym i istotnym elementem regulacyjnym stały się przepisy normujące działania naprawcze oraz restrukturyzację i uporządkowaną likwidację banków. Z punktu widzenia nadzoru bankowego szczególnie istotne są plany naprawy, których celem jest zapobieganie eskalacji zjawisk groźących upadłością banku lub skutkujących jego przymusową restrukturyzacją. Plany naprawy zapewniają również kontynuację działalności w obszarach uznanych za krytyczne. UKNF monitoruje przygotowywanie planów naprawy, zwłaszcza przez banki systemowo ważne.

Istotną kwestią była dyskusja dotycząca problemu kredytów walutowych. Temat ten znalazł się w orbicie zainteresowania Komitetu Stabilności Finansowej (KSF), który przygotował na początku 2017 r. zestaw rekomendacji mających mobilizować banki do większej współpracy z klientami w celu ograniczenia ryzyka związanego z ekspozycjami walutowymi. KNF, działając w ramach swojego mandatu, ponowiła proces zindywidualizowanego oddziaływania na banki posiadające znaczne portfele kredytów walutowych udzielonych kredytobiorcom niezabezpieczonym, wpisując się w działania ograniczające zagrożenie z tytułu potencjalnej materializacji ryzyka związanego z tymi kredytami. Ponadto wypełniając obowiązki wynikające z ustawy o nadzorze makroostrożnościowym KNF w 2016 r. po raz pierwszy zidentyfikowała 12 banków jako inne instytucje o znaczeniu systemowym i nałożyła na nie stosowne bufony kapitałowe. Przeprowadzone w tym zakresie postępowanie jest kolejnym elementem polityki nadzorczej, który ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa polskiego sektora bankowego.

*średnia arytmetyczna ze wskaźników dla poszczególnych podmiotów

**średnia arytmetyczna ze wskaźników dla poszczególnych towarzystw funduszy inwestycyjnych

1 grudnia 2016 r. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (dalej: EBA – European Banking Authority) opublikował listę instrumentów spełniających kryteria określone w Rozporządzeniu CRR dla funduszy własnych podstawowych Tier 1, uwzględniającą udział członkowski w polskich bankach spółdzielczych. Publikacja uaktualnionej listy oznacza pomyślne zakończenie procesu notyfikacji udziałów członkowskich, o co KNF zabiegała od dnia wejścia w życie Rozporządzenia CRR. W 2016 r. kontynuowana była restrukturyzacja w sektorze spółdzielczych instytucji kredytowych. Na koniec 2016 r. postępowaniem naprawczym objęte były 33 kasy oraz 42 banki spółdzielcze.

Najważniejszym wydarzeniem 2016 r. dla polskiego, jak i europejskiego rynku ubezpieczeniowego było wejście w życie systemu Wyplacalność II, który wprowadził nowe wymogi dotyczące prowadzenia działalności zakładów ubezpieczeń, w tym w zakresie wyznaczania wymogów kapitałowych, odpowiedniego systemu zarządzania, zakresu informacji ujawnianych publicznie oraz danych przekazywanych nadzorowi. Po roku obowiązywania nowego systemu można stwierdzić, że wykonane wspólnie przez rynek i organ nadzoru prace zaowocowały tym, że sektor ubezpieczeń w zdecydowanej większości jest dobrze przygotowany do nowych wymogów, zarówno kapitałowych, jak i w zakresie systemu zarządzania. Wejście w życie nowych regulacji wiąże się z koniecznością ciągłego doskonalenia jakości działania oraz bieżącego identyfikowania i reagowania na nowe ryzyka w działalności.

W 2016 r. prowadzono także prace w obszarze likwidacji szkód osobowych z ubezpieczenia obowiązkowego posiadaczy pojazdów mechanicznych. Ważnym wydarzeniem było przyjęcie przez KNF 21 czerwca 2016 r. rekomendacji dotyczących procesu ustalania i wypłaty zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej z umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, które rozpoczęły funkcjonowanie z dniem 1 stycznia 2017 r. Również w czerwcu 2016 r. został powołany do życia zespół mający na celu przygotowanie propozycji projektu rozwiązania pozwalającego w sposób systemowy uregulować kwestię ustalania wysokości kwot zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej i ich wypłaty przez zakłady ubezpieczeń w związku z ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Zespół przyjął nazwę Forum Zadośćuczynień. W 2016 r. jego prace skupiały się na analizie orzecznictwa w zakresie zadośćuczynienia za śmierć najbliższego członka rodziny.

W 2016 r. UKNF zaangażował się w prace nad ustawą implementującą Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie dystrybucji ubezpieczeń, mającą zastąpić obecnie obowiązującą ustawę o pośrednictwie ubezpieczeniowym. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt ustawy znajdował się na etapie uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych. Nowa regulacja ma wejść w życie w lutym 2018 r.

Dla sektora kapitałowego rok 2016 był okresem intensywnych przygotowań do rozpoczęcia stosowania od dnia 3 lipca 2016 r., Rozporządzenia MAR. UKNF, w ramach prowadzonej działalności edukacyjnej i informacyjnej mającej na celu upowszechnianie wiedzy z zakresu zasad funkcjonowania rynku finansowego zorganizował m.in. cykl seminariów poświęconych nowym obowiązkom emitentów wynikających z Rozporządzenia MAR, skierowany do emitentów papierów wartościowych notowanych na rynku regulowanym oraz emitentów papierów wartościowych wprowadzonych do alternatywnego systemu obrotu. Na stronie internetowej KNF uruchomiono specjalną sekcję poświęconą nowym obowiązkom wynikającym z Rozporządzenia MAR. W 2016 r. UKNF uczestniczył w pracach legislacyjnych nad projektem ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Podstawowym celem projektu ustawy jest dostosowanie polskiego porządku prawnego do Rozporządzenia MAR oraz implementacja dyrektywy MAD II.

W 2016 r. zostały uchwalone przez KNF Wytyczne dotyczące świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych. Dokument ten, skierowany do podmiotów nadzorowanych oferujących klientom zawieranie transakcji na rynku Forex, zawiera również użyteczną wiedzę o prawidłowej realizacji obowiązków w innych obszarach działalności maklerskiej. Celem Wytycznych jest przedstawienie sposobu stosowania przepisów prawa w zakresie najważniejszych aspektów świadczenia usług maklerskich, w oparciu o wieloletnie doświadczenia nadzorcze oraz dotychczasowe stanowiska Komisji i ESMA. Realizacja Wytycznych służy zapewnieniu działania w najlepiej pojętym interesie klienta detalicznego oraz dalszemu wzmocnieniu jego ochrony w relacji z firmą inwestycyjną.

Rok 2016 przyniósł także szereg istotnych zmian dla rynku funduszy inwestycyjnych, związanych z uchwaleniem 31 marca 2016 r. ustawy o zmianie ustawy o funduszach oraz niektórych innych ustaw, implementującej do polskiego porządku prawnego Dyrektywę ZAFI oraz Dyrektywę UCITS V. W celu pełnego wdrożenia powyższych aktów prawa unijnego, toczyły się również prace legislacyjne nad nowelizacją dotychczasowych oraz wydaniem nowych aktów wykonawczych, w tym zwłaszcza do ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, które zaowocowały wydaniem licznych rozporządzeń. Prace nad częścią aktów wykonawczych będą kontynuowane jeszcze w 2017 r.

W zakresie działań sankcyjnych KNF w 2016 r. wydano 340 decyzji o nałożeniu kar pieniężnych na podmioty z rynku finansowego.

W 2016 r. prowadzone były prace na rzecz rozwiązywania istotnych problemów występujących na polskim rynku finansowym w ramach Sądu Polubownego przy KNF. Do Sądu złożono ponad 1800 wniosków, a 80% prowadzonych postępowań zakończyło się ugodą. W drodze mediacji rozwiązywane były między innymi spory dotyczące ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych, roszczeń osób poszkodowanych w wypadkach, głównie komunikacyjnych, ale także spory dotyczące kredytów indeksowanych do franka szwajcarskiego. Zauważa się dynamicznie rosnącą otwartość instytucji finansowych do mediacyjnego rozwiązywania sporów ze swoimi klientami, a tym samym rozwój Sądu Polubownego przy KNF. Rozwiązywanie sporów w drodze mediacji to mechanizm przyjazny dla wszystkich jego uczestników.

Kontynuując szerokie zaangażowanie na forum międzynarodowym Urząd aktywnie uczestniczył m.in. we wspieraniu mniej rozwiniętych rynków finansowych w regionie Europy Centralnej oraz Wschodniej i w tym zakresie uczestniczył w projektach pomocowych realizowanych na Ukrainie i w Mołdawii.

Marek Chrzanowski
Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF)

Komisja Nadzoru Finansowego

1

1. Komisja Nadzoru Finansowego

Podstawy prawne działania Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja Nadzoru Finansowego (dalej „Komisja”, „KNF” lub „organ nadzoru”) działa na mocy ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 174, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą o nadzorze nad rynkiem finansowym. Zgodnie z ww. ustawą KNF sprawuje nadzór nad rynkiem finansowym, który obejmuje: nadzór bankowy, nadzór emerytalny, nadzór ubezpieczeniowy, nadzór nad rynkiem kapitałowym, nadzór nad instytucjami płatniczymi, biurami usług płatniczych, instytucjami pieniądza elektronicznego, oddziałami zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego, nadzór nad agencjami ratingowymi, nadzór uzupełniający nad konglomeratami

finansowymi, a także nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi i Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową.

Celem nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku.

Nadzór nad działalnością Komisji sprawuje Prezes Rady Ministrów.

Skład Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja jest organem kolegialnym. Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w skład Komisji wchodził: Przewodniczący, dwóch Zastępców Przewodniczącego oraz pięciu członków: minister właściwy do spraw instytucji finansowych albo jego przedstawiciel, minister właściwy do spraw gospo-

darki albo jego przedstawiciel, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego albo jego przedstawiciel, Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego członek Zarządu Narodowego Banku Polskiego, przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W 2016 roku Komisja Nadzoru Finansowego działała w składzie:

Przewodniczący Komisji

Andrzej Jakubiak – do 12 października 2016 r.

Marek Chrzanowski – od 13 października 2016 r.

Zastępca Przewodniczącego Komisji

Lesław Gajek

Zastępca Przewodniczącego Komisji

Wojciech Kwaśniak

Członkowie Komisji:

Przedstawiciel ministra właściwego do spraw instytucji finansowych – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów

Piotr Nowak

Przedstawiciel Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Eryk Kłossowski – do 8 lutego 2016 r.

Radosław Domagalski-Łabędzki – od 8 lutego 2016 r. do 23 listopada 2016 r.

Jan Wojtyła – od 24 listopada 2016 r.

Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego

Członek Zarządu NBP/ Wiceprezes NBP

Anna Trzecińska – Wiceprezes NBP – do 14 lutego 2016 r.

Jacek Bartkiewicz – Członek Zarządu NBP – od 15 lutego 2016 r. do 19 lipca 2016 r.

Andrzej Kaźmierczak – Członek Zarządu NBP

– od 20 lipca 2016 r.

Przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Zdzisław Sokal

Przedstawiciel ministra właściwego do spraw gospodarki – Zastępca Dyrektora Departamentu Doskonalenia Regulacji Gospodarczych w Ministerstwie Rozwoju

Armen Artwich – od 7 lipca 2016 r.

Skład Komisji Nadzoru Finansowego według stanu na 31 grudnia 2016 roku

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego

Marek Chrzanowski

Zastępcy Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego

Lesław Gajek

Wojciech Kwaśniak

Pozostali Członkowie Komisji Nadzoru Finansowego według stanu na 31 grudnia 2016 roku

Piotr Nowak
Przedstawiciel
Ministra Finansów

Jan Wojtyła
Przedstawiciel
Ministra Rodziny,
Pracy i Polityki
Społecznej

**Andrzej
Kaźmierczak**
Członek Zarządu
Narodowego
Banku Polskiego

Zdzisław Sokal
Przedstawiciel
Prezydenta
Rzeczypospolitej
Polskiej

Armen Artwich
Przedstawiciel
Ministra
Rozwoju

Posiedzenia i uchwały Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja Nadzoru Finansowego w zakresie swojej właściwości podejmuje uchwały, w tym wydaje decyzje administracyjne i postanowienia. Komisja podejmuje uchwały zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej czterech osób wchodzących w jej skład, w tym Przewodniczącego Komisji lub jego zastępcy. W razie

równej liczby głosów rozstrzyga głos Przewodniczącego Komisji.

W 2016 r. odbyło się 50 posiedzeń Komisji, na których podjęto łącznie 864 uchwały, spośród których 806 miało postać decyzji i postanowień.

Tabela 1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w latach 2013–2016

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał			
	2013	2014	2015	2016
Sprawy dotyczące sektora bankowego	74	76	71	95
Sprawy dotyczące sektora SKOK	17	47	74	93
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	17	10	312	355
Sprawy dotyczące sektora ubezpieczeniowego	41	54	46	57
Sprawy dotyczące sektora emerytalnego	68	71	53	47
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego	209	153	155	212
Sprawy międzysektorowe oraz dotyczące organizacji wewnętrznej prac Komisji	4	4	7	5
Ogółem	430	415	718	864

Źródło: opracowanie własne UKNF

Szczegółowe informacje dotyczące liczby podjętych uchwał w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.1. w Aneksie 1.

Postanowienia wydane przez Przewodniczącego KNF

W 2016 r. Przewodniczący KNF wydał 63 postanowienia o wszczęciu postępowania z urzędu – z art. 13 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym.

Postanowienia i decyzje administracyjne wydane na podstawie upoważnienia KNF

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym KNF może upoważnić Przewodniczącego Komisji, Zastępców Przewodniczącego oraz pracowników Urzędu Komisji do podejmowania działań w zakresie właściwości Komisji, w tym do wydawania postanowień i decyzji administracyjnych.

W 2016 r. na podstawie upoważnienia udzielonego przez Komisję Nadzoru Finansowego wydano 4355 decyzji i postanowień.

Tabela 2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF w latach 2013–2016

Przedmiot decyzji oraz postanowień	Liczba decyzji oraz postanowień			
	2013	2014	2015	2016
Sprawy dotyczące sektora bankowego	374	563	959	2380
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	247	102	260	110
Sprawy dotyczące sektora SKOK	316	95	214	230
Sprawy dotyczące sektora ubezpieczeń	347	424	412	390
Sprawy dotyczące sektora emerytalnego	293	357	236	342
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	670	686	885	894
Sprawy o charakterze międzysektorowym	23	19	0	0
Sprawy dotyczące innych obszarów	0	0	9	9
Ogółem	2270	2246	2975	4355

Źródło: opracowanie własne UKNF

Szczegółowe informacje dotyczące liczby decyzji administracyjnych i postanowień wydanych na podstawie upoważ-

nienia udzielonego przez Komisję w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja wydaje Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego. W okresie objętym sprawozdaniem wydano 39 Dzienników Urzędowych Komisji, w których publikowane były (o ile to było wymagane przepisami prawa) m.in. uchwały wydane przez KNF oraz Komunikaty Komisji Eg-

zaminacyjnych powołanych przez Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego.

Wykaz pozycji Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydanego w 2016 r. stanowi Aneks 3.

Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje

2. Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje

Według wstępnych szacunków wzrost PKB Polski w całym 2016 r. wyniósł 2,8%. Tym samym utrzymany został pozytywny trend z lat poprzednich (wzrost o 3,9% w 2015 r. i 3,3% w 2014 r.), a tempo wzrostu nadal może być – na tle innych krajów europejskich – uznane za wysokie. W latach 2006–2015 średnie roczne tempo wzrostu naszej gospodarki wyniosło 3,89% i w tym okresie był to najlepszy wynik wśród krajów UE. Wzrost dla całej UE28 wyniósł 0,95%, a dla strefy euro był równy 0,75%. Spożycie ogółem w 2016 r. wzrosło o 3,6%, w tym spożycie w sektorze gospodarstw zwiększyło się również o 3,6% (w 2015 r. odpowiednio wzrost: o 3,0% oraz o 3,2%). Akumulacja brutto w 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim spadła realnie o 0,3%, w tym nakłady brutto na środki trwałe zmniejszyły się o 5,5% (w 2015 r. zanotowano odpowiednio wzrost o 4,9% oraz o 6,1%). Skumulowane saldo rachunku bieżącego wyniosło w 2016 r. -9,8 mld zł (wobec -11,2 mld zł w 2015 r.). Na rynku pracy kontynuowany był trwający od 2013 r. pozytywny trend, dzięki czemu stopa bezrobocia osiągnęła na koniec grudnia 2016 r. poziom 8,3% (wobec 9,7% na koniec roku poprzedniego). Aż do października 2016 r. utrzymywała się deflacja i dopiero w grudniu odnotowano wzrost cen na poziomie 0,8% w skali roku. W całym 2016 r. deflacja była równa 0,6%. Utrzymująca się ujemna dynamika cen wpływała na decyzje Rady Polityki Pieniężnej (RPP) o pozostawieniu stóp procentowych NBP na poziomie z marca 2015 r. (stopa referencyjna równa 1,5%). Według RPP ten poziom stóp sprzyja utrzymaniu polskiej gospodarki na ścieżce zrównoważonego wzrostu i pozwala zachować równowagę makroekonomiczną. W 2016 r. na rynku walutowym nie zaszły tak istotne zmiany jak w roku poprzednim, gdy miała miejsca gwałtowna aprecjacja franka szwajcarskiego. Na koniec roku kurs złotego wobec euro wyniósł 4,42 wobec 4,26 na początku roku, franka szwajcarskiego 4,17 (wobec 3,90), a dolara 4,11 (wobec 3,93). Można zatem mówić o niewielkiej deprecjacji złotego wobec głównych walut. Należy przy tym zwrócić uwagę, że wzrost wartości dolara dotyczy nie tylko jego relacji wobec polskiej waluty, a przede wszystkim wobec euro. W analizowanym roku kurs złotego do euro zamknął się w przedziale między 4,2 a 4,49, kurs do dolara w przedziale między 3,72 a 4,25, a do franka szwajcarskiego w przedziale między 3,87 a 4,16. Na koniec 2016 r. oprocentowanie dziesięcioletnich obligacji Skarbu Państwa wyniosło 3,63% i było wyższe niż przed rokiem (2,94%). W 2016 r. zanotowano niskie wykonanie deficytu budżetowego (84,6% rocznego planu), a sam deficyt osiągnął poziom 46,3 mld zł wobec 42,6 mld zł w roku poprzednim. Dochody budżetu zreali-

zowane zostały w 100,3% i wyniosły 314,6 mld zł (wobec 289,1 mld zł w roku poprzednim – wzrost o 8,8%). Z kolei według danych z końca III kwartału 2016 r. dług publiczny stanowi 53,2% PKB i nie przekracza wartości referencyjnej dla jednego z kryteriów fiskalnych zawartych w traktacie z Maastricht równego 60%. Jest to nieznaczny wzrost w stosunku do tego samego okresu poprzedniego roku, kiedy omawiany wskaźnik wyniósł 51,1%.

Suma bilansowa sektora bankowego na koniec grudnia 2016 r. wyniosła 1,7 bln zł i była wyższa niż w roku poprzednim o ok. 6%. Banki w omawianym okresie wypracowały zysk w wysokości 13,9 mld zł i był on o 20,8% wyższy niż w roku poprzednim (11,5 mld zł). Podobnie jak w roku poprzednim Bankowy Fundusz Gwarancyjny dokonał wypłat środków gwarantowanych dla deponentów. Wypłaty objęły następujące SKOK: Skarbiec, Arka, Jowisz, Polska i KujaWiak.

Aktywa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na koniec IV kwartału 2016 r. wynosiły ponad 11,4 mld zł. Ponadto według danych sprawozdawczych sektor SKOK odnotował stratę netto w wysokości 77,77 mln zł. Wysokość funduszy własnych kas na koniec 2016 r. wyniosła 256,7 mln zł. Przedstawione dane mają charakter wstępny, nie zostały zaudytowane przez biegłego rewidenta.

Suma bilansowa sektora ubezpieczeniowego wzrosła w ciągu roku o 2,97% i na koniec grudnia 2016 r. wyniosła 185 mld zł, z czego 103 mld zł przypadło na zakłady z działu I – ubezpieczenia na życie, a 82 mld zł na zakłady z działu II – pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe. W omawianym okresie ubezpieczyciele wypracowali zysk w wysokości 4,18 mld zł (z czego 2,25 mld zł przypadło na dział I, a 1,93 mld zł na dział II) i był on o 26,7% niższy niż w roku poprzednim.

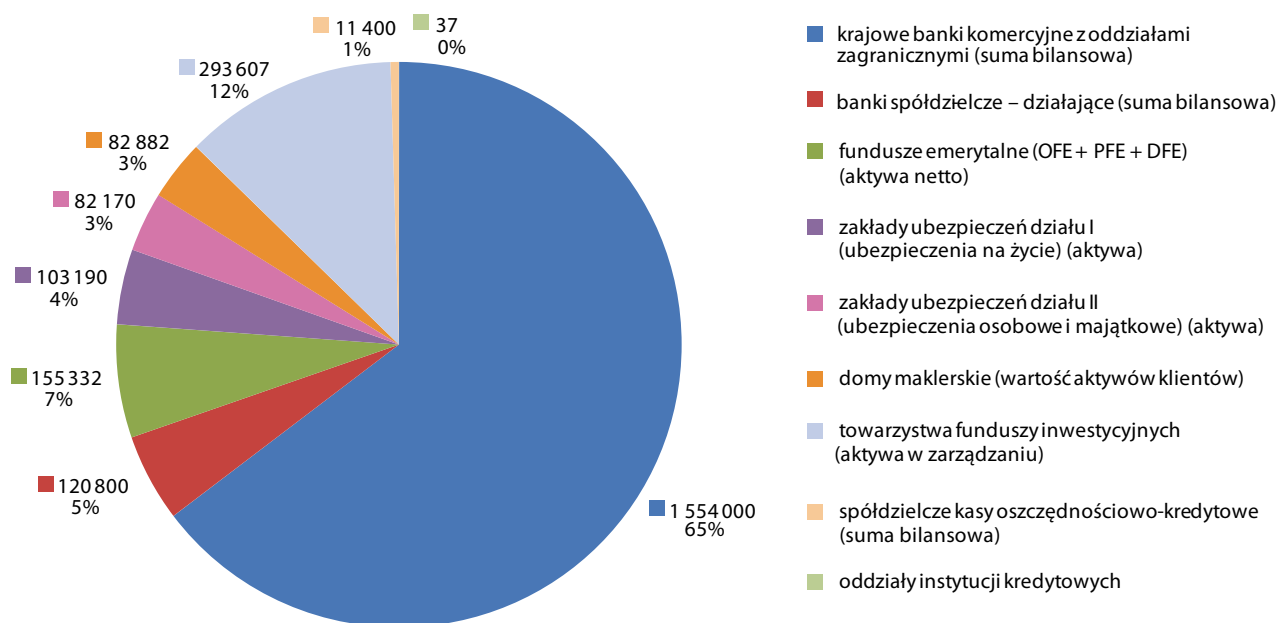
Łączna wartość aktywów netto OFE (otwarte fundusze emerytalne), DFE (dobrowolne fundusze emerytalne) i PFE (pracownicze fundusze emerytalne) wg stanu na 31 grudnia 2016 r. wyniosła 155 mld zł i była wyższa od wartości na koniec roku poprzedniego (142 mld zł) o 9%.

W 2016 r. zanotowano wzrost indeksów na warszawskiej giełdzie. WIG zyskał w ciągu roku 11,38%, a WIG20 – 4,77%. Wartość obrotów akcjami wyniosła 202 mld zł i była o 10% niższa niż w roku poprzednim, natomiast obroty obligacjami były o 5,7% wyższe niż rok wcześniej i osiągnęły poziom 1,4 mld zł. Na koniec roku kapitalizacja spółek krajowych wyniosła

557 mld zł (wzrost o 7,9% w stosunku do roku poprzedniego), a zagranicznych 559 mld zł (spadek o 1,4%). W omawianym okresie zanotowano 19 debiutów oraz 19 wycofań – w efekcie pierwszy raz od ponad dekady liczba notowanych spółek nie wzrosła w ciągu roku.

Wartość aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych wyniosła na koniec 2016 r. 294 mld zł i był to ten sam poziom, co rok wcześniej. Wartość aktywów klientów zapisanych na rachunkach w domach maklerskich według stanu na koniec 2016 r. wyniosła 82,9 mld zł i była o 26% niższa niż przed rokiem (112,5 mld zł).

Wykres 1. Struktura aktywów polskiego sektora finansowego w 2016 roku (w mln zł)*

*Prezentowane dane za 2016 r. nie są audytowane.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 3. Liczba podmiotów nadzorowanych przez KNF według stanu na 31 grudnia 2016 r.

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów
Banki komercyjne (w tym 1 bank państwowy i 2 banki zrzeszające)	36
Banki spółdzielcze	558
Przedstawicielstwa banków zagranicznych i instytucji kredytowych	12
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa	41
Krajowe instytucje płatnicze	38
Biura usług płatniczych	1306
Zakłady ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie)	27
Zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji działu II (ubezpieczenia osobowe oraz majątkowe)	35
Brokerzy ubezpieczeniowi	1323
Brokerzy reasekuracyjni	42
Otwarte fundusze emerytalne	12
Powszechne towarzystwa emerytalne	12
Pracownicze fundusze emerytalne	4
Pracownicze towarzystwa emerytalne*	4

Dobrowolne fundusze emerytalne	8
Domy maklerskie	46
Banki prowadzące działalność maklerską	11
Agenci firm inwestycyjnych	179
Banki powiernicze	13
Podmioty infrastruktury rynku kapitałowego (GPW SA w Warszawie, KDPW SA, KDPW_CCP, BondSpot SA)	4
Emitenci, których papiery wartościowe zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym	483
Fundusze inwestycyjne	929
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	62
Inne podmioty prowadzące obsługę funduszy inwestycyjnych lub alternatywnych funduszy inwestycyjnych, w tym podmioty, którym zostało powierzone wykonywanie obowiązków towarzystwa funduszy inwestycyjnych lub zarządzającego ASI w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych**	187
Podmioty infrastruktury rynku towarowego (Towarowa Giełda Energii SA, Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA)	2
Towarowe domy maklerskie	1
Przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych	55

*Jeden podmiot znajdował się w likwidacji.

**Podana liczba zawiera liczbę dystrybutorów jednostek uczestnictwa, agentów transferowych, depozytariuszy funduszy, zewnętrznych podmiotów wyceniających, podmiotów posiadających zezwolenie na zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 4. Liczba podmiotów, które notyfikowały działalność w Polsce w formie oddziału, według stanu na 31 grudnia 2016 r.

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów
Instytucje kredytowe ⁱ	29
Instytucje płatnicze ⁱ	6
Instytucje pieniądza elektronicznego ⁱ	3
Zakłady ubezpieczeń ^{i i}	27
Zakłady reasekuracji ^{i i}	1
Firmy inwestycyjne ⁱ	15
Spółki zarządzające ^{i *}	2

ⁱ Zasadą jest, że nadzór nad oddziałami sprawuje organ nadzoru państwa macierzystego, a w ograniczonym zakresie, określonym w ustawach sektorowych, nadzór państwa goszczącego.

^{i i} Nadzór nad oddziałami zakładów ubezpieczeń i reasekuracji z siedzibą w innym niż RP państwie członkowskim UE sprawuje organ nadzoru państwa macierzystego.

*Podmiot, który uzyskał zezwolenie właściwego organu w państwie członkowskim na wykonywanie działalności w zakresie zarządzania funduszami prowadzącymi działalność zgodnie z prawem wspólnotowym regulującym zasady zbiorowego inwestowania w papiery wartościowe.

Źródło: opracowanie własne UKNF

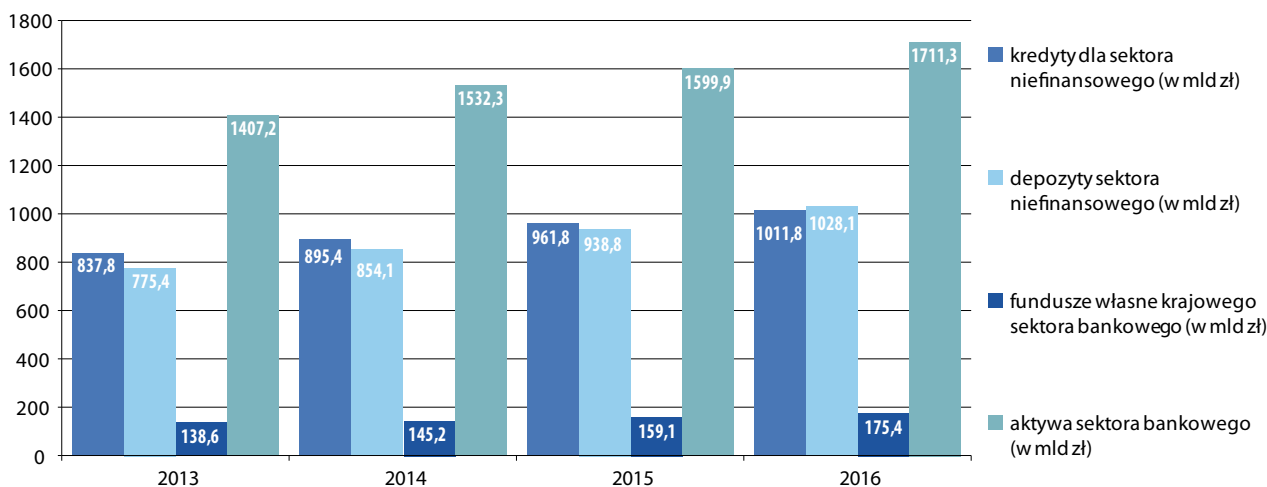
2.1. Sektor bankowy

Na koniec 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego nadzorowała 36 banków komercyjnych (w tym 1 bank państwowy oraz 2 banki zrzeszające), 558 banków spółdzielczych oraz 27 oddziałów instytucji kredytowych.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. banki spółdzielcze były zrzeszone w Banku Polskiej Spółdzielczości SA w Warszawie (356) oraz SGB-Banku SA w Poznaniu (201). Jeden bank spółdzielczy działał samodzielnie (KBS w Krakowie).

W roku 2016 Komisja Nadzoru Finansowego udzieliła zgody na przeprowadzenie procesów łączeniowych w przypadku jednego banku spółdzielczego oraz nabycie przez bank zorganizowanej części przedsiębiorstwa bankowego innego banku spółdzielczego. Komisja w 2016 r. ustanowiła kuratorów nadzorujących wykonanie programów naprawczych w dwóch bankach spółdzielczych.

Wykres 2. Podstawowe dane sektora bankowego w Polsce w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

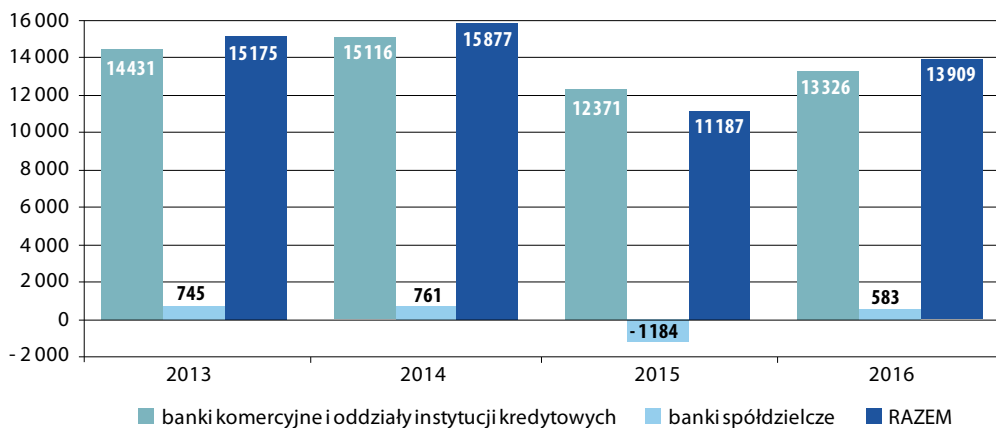
Prezentowane dane za 2016 r. pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2016 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

Suma bilansowa polskiego sektora bankowego na koniec grudnia 2016 r. wyniosła 1711,3 mld zł (wzrost o 7,0% w relacji do końca grudnia 2015 r.). Na krajowe banki komercyjne (z oddziałami zagranicznymi) przypada 90,8% wartości aktywów sektora, 2,1% na oddziały instytucji kredytowych, a 7,1% na banki spółdzielcze.

W strukturze aktywów 70,0% (1198,6 mld zł) stanowiły kredyty i inne należności, 17,8% (304,5 mld zł) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, 2,2% aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (37,9 mld zł), a 3,2% (55,2 mld zł) – kasa i operacja z bankami centralnymi. Po stronie pasywów depozyty stanowiły 71,0% sumy bilansowej (2114,4 mld zł), a kapitały 10,7% (183,8 mld zł). Należności brutto od sektora niefinansowego wzrosły w 2016 r. o 5,2%, osiągając na koniec grudnia 1011,8 mld zł.

Istotnym składnikiem aktywów sektora bankowego są kredyty mieszkaniowe, w tym denominowane we franku szwajcarskim (CHF) bądź indeksowane do tej waluty. W roku 2016 nastąpił kolejny rok z rzędu – wyraźny spadek wolumenu kredytów w CHF – ich suma w walucie oryginalnej zmniejszyła się z 34,9 mld CHF na koniec grudnia 2015 r. do 32,6 mld CHF na koniec grudnia 2016 r., co oznacza spadek o 6,7%, a w perspektywie pięcioletniej – spadek o 27,5% (z poziomu 45,0 mld CHF na koniec grudnia 2011 r.). Jednocześnie jakość kredytów mieszkaniowych, w tym denominowanych w CHF, pozostaje dobra – w 2016 r. pozostała na poziomie zbliżonym do 2015 r., a udział kredytów zagrożonych jest w portfelu kredytów mieszkaniowych najniższy ze wszystkich portfeli kredytów.

Wykres 3. Wynik finansowy netto sektora bankowego w latach 2013–2016 (w mln zł)

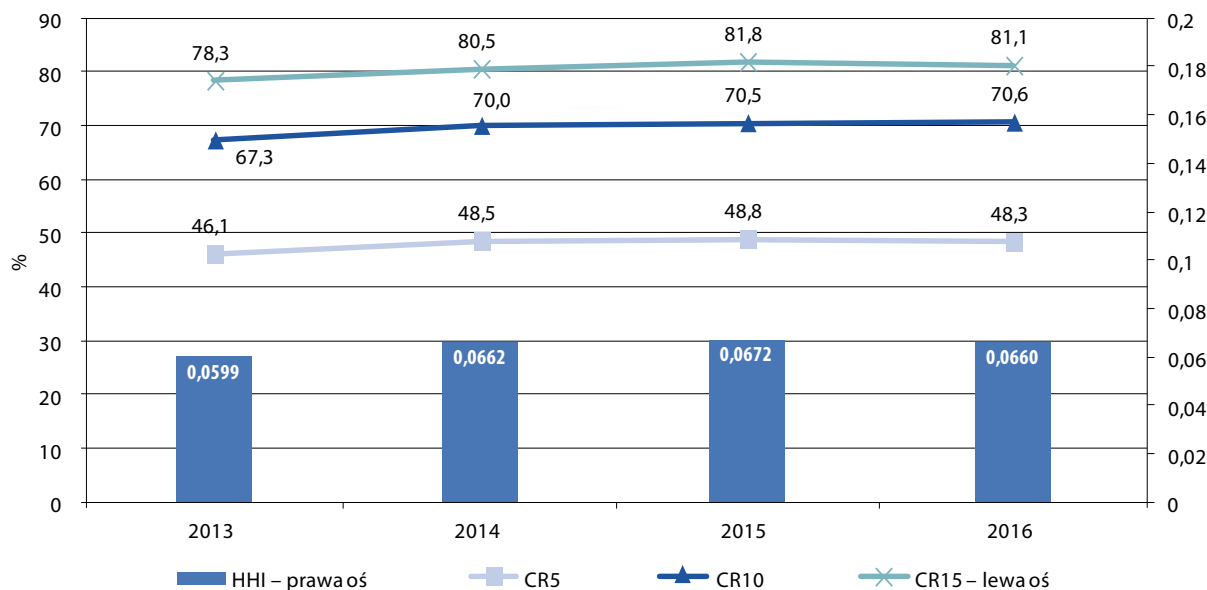
Źródło: opracowanie własne UKNF

Prezentowane dane za 2016 r. pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2016 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

Wynik finansowy netto sektora bankowego w 2016 r. wyniósł 13,9 mld zł i był wyższy o 24,3% w porównaniu z 2015 r. Wynik z tytułu odsetek był równy 38,1 mld zł (7,6% r/r), z czego przychody odsetkowe wyniosły 53,9 mld zł (2% r/r), a koszty odsetkowe 15,9 mld zł (-9,4%). Wynik z tytułu prowizji ukształtował się na poziomie 12,6 mld zł (-5,4%

r/r). Wynik działalności bankowej wzrósł w analizowanym okresie o 6,1% do 59,3 mld zł. Koszty działania banków były o 2,9% większe w stosunku do roku poprzedniego i wyniosły 31,5 mld zł, a odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych zmalały o 14,1% r/r do 7,3 mld zł.

Wykres 4. Koncentracja aktywów w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

CR5, CR10, CR15 – wskaźniki określające udziały 5, 10 oraz 15 największych banków w sumie aktywów sektora bankowego ogółem.

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana (suma kwadratów udziałów banków w aktywach sektora bankowego), będący miarą koncentracji rynku, wykorzystywaną do oceny poziomu konkurencji na danym rynku. Wskaźnik ten uwzględnia nie tylko liczbę podmiotów, ale ich względną wielkość. HHI na poziomie 0,066 opisuje rynek konkurencyjny.

Prezentowane dane za 2016 r. pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2016 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

2.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)

Na koniec 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego nadzorowała 40 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową. Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w KSKOK zrzeszonych było 40 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Komisja w 2016 r. ustanowiła zarządców komisarycznych w ośmiu spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, a w przypadku trzech kas zdecydowała o ich przejęciu przez banki krajowe.

Aktywa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na koniec IV kwartału 2016 r. wynosiły ponad 11,4 mld zł. Ponadto według danych sprawozdawczych sektor skok odnotował stratę netto w wysokości 77,77 mln zł. Wysokość funduszy własnych kas na koniec 2016 r. wyniosła 256,7 mln zł. Przedstawione dane mają charakter wstępny, nie zostały audytowane przez biegłego rewidenta i mogą ulec zmianie.

2.3. Sektor usług płatniczych

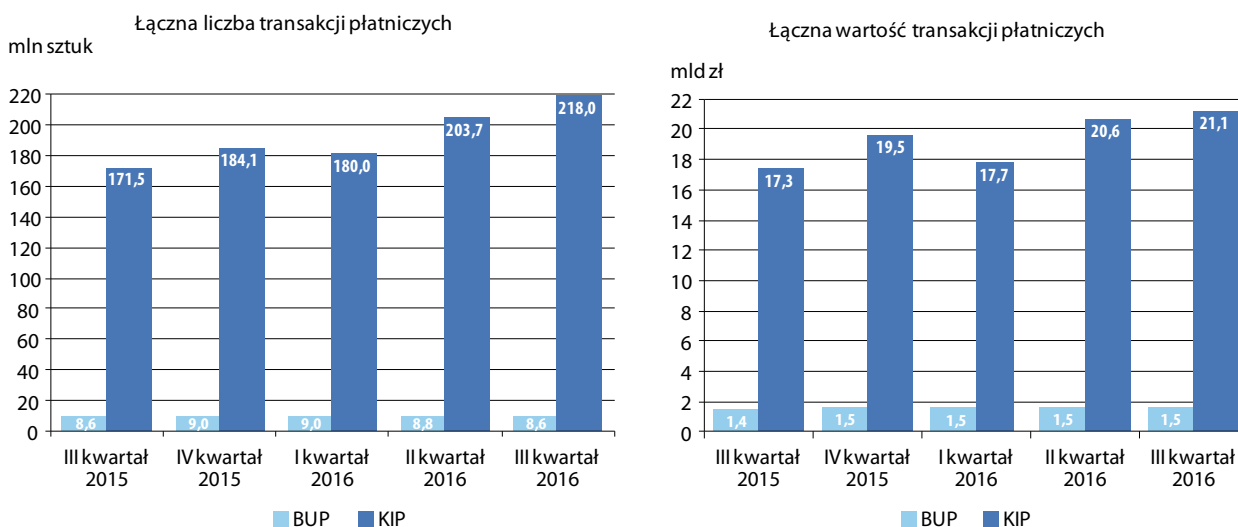
Ustawa o usługach płatniczych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1572, t.j., dalej: „uup”) wprowadziła zamknięty katalog dostawców usług płatniczych. Dwie nowe kategorie podmiotów świadczących usługi płatnicze, tj. krajowe instytucje płatnicze (dalej: KIP) oraz biura usług płatniczych (dalej: BUP) objęte zostały nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. zezwolenia posiadało łącznie 38 krajowych instytucji płatniczych. W rejestrze usług płatniczych wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. ujętych było 1306 biur usług płatniczych.

Z uwagi na określone w przepisach uup warunki i terminy przekazywania przez dostawców usług płatniczych danych sprawozdawczych, na koniec okresu objętego sprawozdaniem KNF dysponuje danymi sprawozdawczymi KIP i BUP za okres obejmujący I, II i III kwartał 2016 r.

Z posiadanych przez KNF danych wynika, że wraz z uzyskiwaniem przez kolejne podmioty zezwoleń na prowadzenie działalności w charakterze krajowych instytucji płatniczych, w kolejnych kwartałach dynamicznie wzrasta dysproporcja pomiędzy łączną skalą działalności KIP a BUP, mierzona łączną liczbą oraz łączną wartością realizowanych przez te podmioty transakcji.

Wykres 5. Porównanie łącznej liczby i wartości transakcji płatniczych zrealizowanych przez BUP i KIP za okres od III kwartału 2015 r. do III kwartału 2016 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

2.4. Sektor ubezpieczeniowy¹

Podmioty sektora ubezpieczeniowego

Według stanu na koniec 2016 r., zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadały 62 krajowe zakłady ubezpieczeń (odpowiednio 27 zakładów ubezpieczeń na życie oraz 35 zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych, w tym 1 zakład reasekuracji). Rynek ubezpieczeń powiększył się o dwa nowe zakłady ubezpie-

czeń. W 2016 r. zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej otrzymały: Nationale-Nederlanden Towarzystwo Ubezpieczeń Spółka Akcyjna oraz Polski Gaz Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, z czego Nationale-Nederlanden Towarzystwo Ubezpieczeń Spółka Akcyjna nie rozpoczął wykonywania działalności ubezpieczeniowej

¹ Prezentowane dane za 2016 r. pochodzą ze sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji za IV kwartał 2016 r. i należy je traktować jako wstępne. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same zakłady.

w danym roku. Natomiast w 2016 r. działalność ubezpieczeniową rozpoczęło Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych MEDICUM, Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych oraz Polski Gaz Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych. Pierwsze dwa wyżej wymienione towarzystwa zezwolenia na prowadzenie działalności otrzymały w IV kwartale 2015 r.

W 2016 r. działalność zakończyło UNIVERSUM Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA w likwidacji, które z dniem 22 kwietnia 2016 r. zostało wykreślone z KRS.

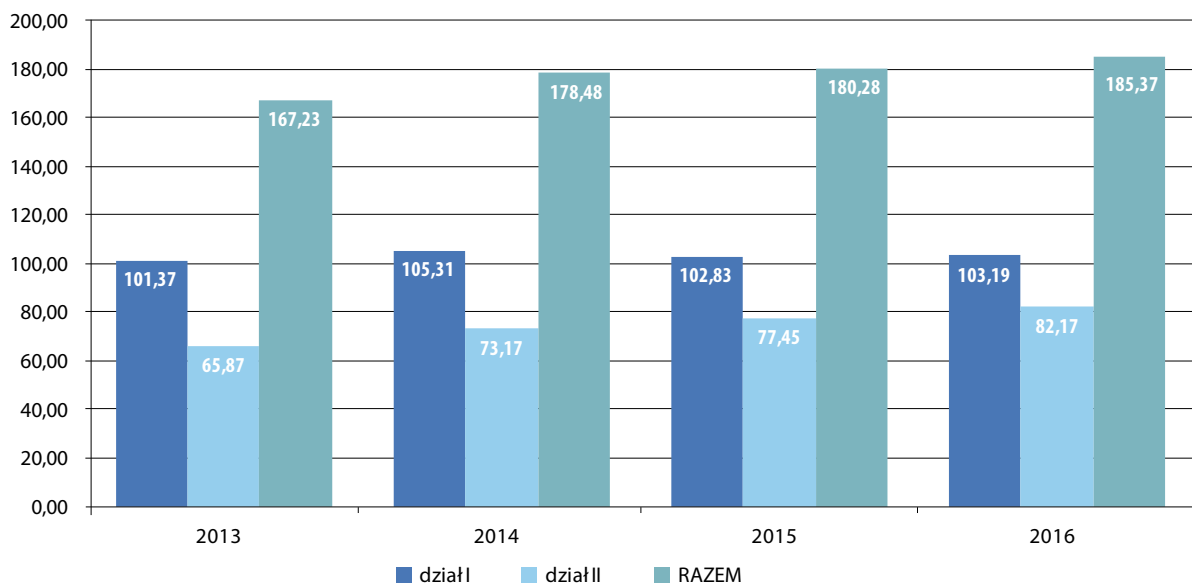
Bilans zakładów ubezpieczeń

Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń w 2016 r. wyniosła 185,37 mld zł i wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 2,82%, tj. o 5,09 mld zł.

Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie, równe 103,19 mld zł, wzrosły o 0,36% (tj. o 0,37 mld zł) w porównaniu z poprzednim okresem.

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość aktywów wyniosła 82,17 mld zł, co w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego stanowiło wzrost o 6,09%, tj. o 4,72 mld zł.

Wykres 6. Suma bilansowa w latach 2013–2016 (w mld zł)

Źródło: opracowanie własne UKNF

Główną pozycją aktywów zakładów ubezpieczeń działu I i działu II są lokaty (pozycja B aktywów), stanowiące 56,11% sumy bilansowej oraz aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpie-

czający, których udział w sumie bilansowej wynosi 30,73%. W strukturze pasywów dominują natomiast rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym stanowiące 70,94% aktywów oraz kapitały własne wynoszące 18,45%.

Przychody zakładów ubezpieczeń

W 2016 r. składka przypisana brutto, będąca głównym źródłem przychodów zakładów ubezpieczeń, wyniosła 56,04 mld zł, co oznacza, że sektor ubezpieczeń zanotował w stosunku do 2015 r. wzrost równy 2,23%. Na wzrost ten wpłynęło głównie zwiększenie składki zakładów ubezpieczeń osobowych i majątkowych (działu II) o 4,89 mld zł,

tj. o 17,92% (składka równa 32,18 mld zł). Dla zakładów działu I składka przypisana brutto osiągnęła wartość 23,86 mld zł i spadła o 13,33%.

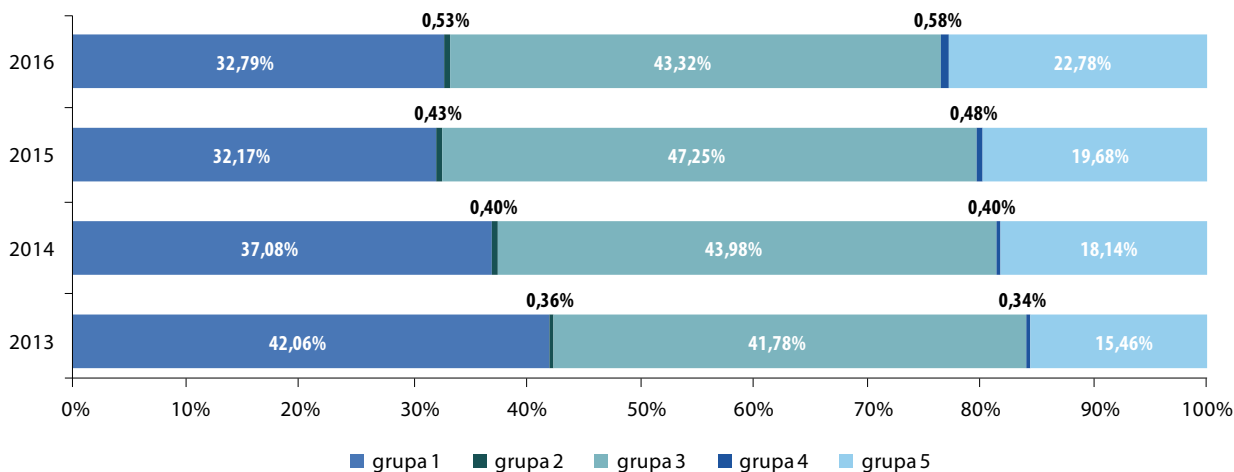
W portfelu ubezpieczeń bezpośrednich działu I dominowały ubezpieczenia grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane

z UFK oraz te, w których świadczenie ustalane jest w oparciu o określone indeksy lub inne wielkości bazowe) ze składką równą 10,33 mld zł i stanowiły one 43,32% łącznej składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich zakładów działu I. W grupie tej zanotowano spadek składki przypisanej brutto o 2,67 mld zł. Ubezpieczenia grupy 1 (ubezpieczenia na życie) ze składką równą 7,81 mld zł (roczny spadek

o 1,03 mld zł) stanowiły 32,79% ubezpieczeń bezpośrednich działu I. Na spadek przypisu składki w dziale I wpływ miały głównie ograniczenia sprzedaży krótkoterminowych ubezpieczeń na życie (tzw. polisolokat) oraz spadek zainteresowania ubezpieczeniami na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.

Wykres 7. Struktura portfela ubezpieczeń działu I w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

W przypadku zakładów ubezpieczeń osobowych i majątkowych największy wzrost składki przypisanej brutto zanotowano w ubezpieczeniach komunikacyjnych, czyli w grupie 10 (OC posiadaczy pojazdów mechanicznych), o 3,50 mld zł do wartości 11,65 mld zł (42,86% r/r) oraz w grupie 3 (auto casco), o 1,11 mld zł do poziomu 6,57 mld zł (20,34% r/r). Należy zauważyć, że wzrost składki w tych grupach ubezpieczeń jest spowodowany głównie podwyżkami cen polis komunikacyjnych w 2016 r.

Największy spadek składki wystąpił w grupach: 16 (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych), 13 (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej), 1 (ubezpieczenia wypadku) oraz 17 (ubezpieczenia ochrony prawnej) łącznie o 0,56 mld zł:

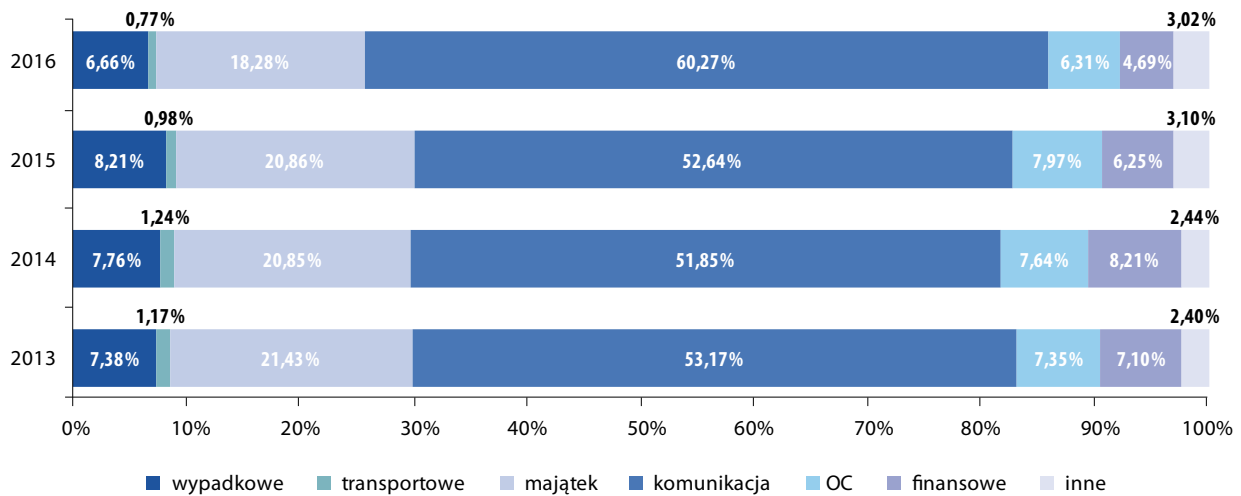
- ▶ w grupie 16 (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych) składka przypisana brutto wyniosła 0,67 mld zł i była

niższa w stosunku do roku poprzedniego o 0,19 mld zł (21,97%),

- ▶ w grupie 13 (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej) składka spadła o 0,15 mld zł (7,59%) i wyniosła 1,86 mld zł,
- ▶ w grupie 1 (ubezpieczenia wypadku) zebrano 1,39 mld zł składki, tj. mniej o 0,12 mld zł (7,76%) niż w analogicznym okresie ubiegłego roku,
- ▶ w grupie 17 (ubezpieczenia ochrony prawnej) składka przypisana brutto wyniosła 0,75 mld zł i była niższa w stosunku do roku poprzedniego o 0,10 mld zł (57,72%).

W strukturze ubezpieczeń działu II nadal dominują ubezpieczenia komunikacyjne (OC i AC), które stanowią 60,27% portfela ubezpieczeń bezpośrednich.

Wykres 8. Struktura portfela ubezpieczeń działu II w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyniki zakładów ubezpieczeń

Sektor ubezpieczeń ogółem odnotował zysk techniczny równy 3,37 mld zł (wyższy o 9% w porównaniu z 2015 r.) oraz zysk finansowy równy 4,18 mld zł (niższy o 25,55% niż w roku ubiegłym).

W dziale ubezpieczeń na życie wypracowano zysk techniczny w wysokości 3,02 mld zł (wyższy o 6,10% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego) oraz zysk finansowy w wysokości 2,25 mld zł (niższy o 26,11% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego). Z punktu widzenia wyników poszczególnych grup ubezpieczeń, o polepszeniu wyniku technicznego zdecydowała przede wszystkim poprawa wyniku technicznego w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,24 mld zł (34,77%).

W ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych osiągnięto zysk techniczny równy 0,35 mld zł (wyższy o 42,58% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego) oraz zysk finansowy netto równy 1,93 mld zł (niższy o 24,88% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego). Z punktu widzenia wyników w poszczególnych grupach ubezpieczeń, o wzroście zysku technicznego na przestrzeni roku zdecydowało głównie polepszenie się wyniku w grupie 3 (ubezpieczenia auto casco) – największy wzrost w dziale II o 0,16 mld zł (ze straty równej 0,12 mld zł do zysku w wysokości 0,04 mld zł) oraz utrzymanie się straty technicznej w grupie 10 (OC komunikacyjne) na podobnym poziomie w porównaniu do roku ubiegłego. Poprawa wyniku technicznego nastąpiła również w grupie 1 (ubezpieczenia wypadku) – o 0,11 mld zł (29,95%) na przestrzeni roku.

Tabela 5. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu I w latach 2013–2016 (dane finansowe w mld zł)

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Wybrane pozycje bilansowe				
Lokaty (pozycja B)	45,46	45,18	41,78	40,86
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	49,83	53,99	55,44	56,97
Kapitał własny	12,79	12,98	12,43	12,24
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	83,73	86,56	86,52	87,36
Suma bilansowa	101,37	105,31	102,83	103,19

Wybrane pozycje rachunków wyników				
Składki przypisane brutto	31,26	28,67	27,53	23,86
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	23,09	20,36	19,36	18,28
Koszty działalności ubezpieczeniowej	6,05	6,38	6,25	5,42
Koszty akwizycji	4,47	4,91	4,72	3,93
Koszty administracyjne	1,67	1,68	1,76	1,71
Wynik techniczny	3,01	3,28	2,84	3,02
Zysk (strata) netto	2,81	2,96	3,05	2,25

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu II w latach 2013–2016 (dane finansowe w mld zł)

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Wybrane pozycje bilansowe				
Lokaty (pozycja B)	53,53	59,12	61,93	63,15
Kapitał własny	20,76	21,58	21,65	21,95
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	43,13	46,45	50,65	55,37
Suma bilansowa	65,87	73,17	77,45	82,17
Wybrane pozycje rachunków wyników				
Składki przypisane brutto	26,60	26,26	27,29	32,18
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	13,72	13,81	15,49	18,39
Koszty działalności ubezpieczeniowej	7,01	7,34	7,63	7,95
Koszty akwizycji	5,96	6,21	6,50	7,11
Koszty administracyjne	1,81	1,81	1,86	1,99
Wynik techniczny	1,26	0,79	0,25	0,35
Zysk (strata) netto	6,11	3,72	2,57	1,93

Źródło: opracowanie własne UKNF

2.5. Sektor emerytalny

Otwarte fundusze emerytalne i powszechne towarzystwa emerytalne

Według stanu na koniec 2016 r. zezwolenie na prowadzenie działalności posiadało 12 otwartych funduszy emerytalnych i tyle samo zarządzających nimi powszechnych towarzystw emerytalnych.

W roku 2012 wysokość składki emerytalnej kierowanej do OFE wynosiła 2,5% podstawy wymiaru składki, następnie wzrosła do 2,8% w roku 2013, a w styczniu 2014 r. do 3,1%. W związku z gruntownymi zmianami prawnymi w systemie

emerytalnym, jakie zostały przyjęte w grudniu 2013 r., od lutego 2014 r. obowiązuje wysokość składki na poziomie 2,92%. Począwszy od lipca 2014 r. składki do OFE są odprowadzane tylko za osoby, które złożyły odpowiednią deklarację o ich odprowadzaniu oraz za osoby, które zaczęły podlegać ubezpieczeniu społecznemu i przystąpiły do OFE. Na koniec 2016 r. tylko za 15,7% członków OFE były odprowadzane składki do OFE.

Tabela 7. Wartość aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2013–2016

Otwarty fundusz emerytalny	Wartość aktywów netto (mln zł)				Struktura ryнку (%)
	2013	2014	2015	2016	
AEGON OFE	12 645,8	6 329,6	5 812,5	6 312,0	4,1
Allianz Polska OFE	9 104,3	6 669,3	6 343,8	6 964,6	4,5
Aviva OFE Aviva BZ WBK	66 710,3	33 285,2	30 935,6	33 682,2	22,0
AXA OFE	18 639,0	9 490,3	9 072,0	9 867,1	6,4
Generali OFE	15 006,1	7 500,7	6 905,2	7 483,0	4,9
MetLife OFE	23 953,2	11 836,7	11 228,2	12 326,6	8,0
Nationale-Nederlanden OFE	72 157,6	35 862,2	34 265,8	37 556,3	24,5
Nordea OFE	13 532,8	6 882,5	6 435,2	7 154,3	4,7
Pekao OFE	4 510,2	2 217,6	2 046,5	2 262,6	1,5
PKO BP Bankowy OFE	13 186,7	6 645,3	6 344,5	7 015,0	4,6
OFE Pocztylion	5 692,7	2 781,5	2 605,1	2 831,5	1,8
OFE PZU „Złota Jesień”	40 114,7	19 553,7	18 501,7	19 979,3	13,0
OFE WARTA	4 019,1	-	-	-	-
Razem	299 272,5	149 054,6	140 496,1	153 434,5	100,0

Źródło: opracowanie własne UKNF na podstawie sprawozdań dziennych OFE

Na koniec roku 2016 aktywa netto otwartych funduszy emerytalnych osiągnęły poziom 153,4 mld zł i wzrosły o 9,2% (12,9 mld zł) w ciągu roku.

Wzrost wartości aktywów netto OFE w roku 2016 wynikał w głównej mierze z następujących czynników:

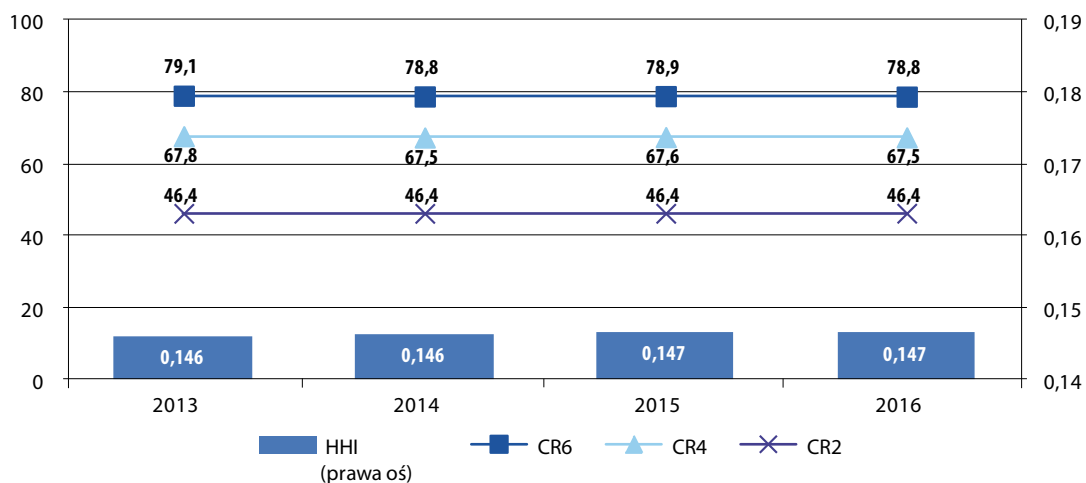
- ▶ dodatniego wyniku finansowego OFE: 13,7 mld zł,
- ▶ przekazania składek do OFE przez ZUS: 3,2 mld zł.

Natomiast głównym czynnikiem hamującym wzrost wartości aktywów był tzw. suwak bezpieczeństwa, czyli przekazywanie

środków przez OFE do ZUS z rachunku członków, którym do osiągnięcia wieku emerytalnego zostało mniej niż 10 lat. Z tego tytułu OFE przekazały do ZUS w 2016 r. 3,5 mld zł.

Udział w rynku czterech największych funduszy emerytalnych mierzony wartością aktywów netto na koniec 2016 r. wynosił 67,5% (spadek o 0,1 pkt. proc. w ciągu roku). W latach 2013–2016 zmiany wskaźników CR2, CR4 i HHI były bardzo niewielkie, co wskazuje na stabilną strukturę rynku.

Wykres 9. Koncentracja aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

CR2, CR4, CR6 – wskaźniki określające udziały 2, 4 oraz 6 największych OFE w sumie aktywów ogółem.

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana: miara koncentracji rynku określająca szacunkowy poziom zagęszczenia w danej branży oraz poziom konkurencji na danym rynku, obliczany jako suma kwadratów udziałów w rynku poszczególnych podmiotów (np. suma kwadratów udziałów poszczególnych OFE w aktywach OFE ogółem).

Na koniec 2016 r. do OFE należało 16,5 mln osób. Udział w rynku 4 największych funduszy mierzony liczbą członków

nie zmienił się w porównaniu do roku poprzedniego, kiedy wyniósł 57,6%.

Tabela 8. Liczba członków otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2013–2016

Otwarty fundusz emerytalny	Liczba członków (tys. osób)				Struktura rynku (%)
	2013	2014	2015	2016	
AEGON OFE	941,3	929,0	921,4	913,9	5,6
Allianz Polska OFE	593,0	1 082,5	1 077,0	1 072,2	6,5
Aviva OFE Aviva BZ WBK	2 676,4	2 667,0	2 649,3	2 631,0	16,0
AXA OFE	1 163,8	1 158,2	1 152,2	1 146,7	7,0
Generali OFE	1 010,3	1 005,9	1 000,5	995,0	6,1
MetLife OFE	1 537,3	1 601,1	1 591,6	1 581,4	9,6
Nationale-Nederlanden OFE	3 060,3	3 081,5	3 077,8	3 061,7	18,6
Nordea OFE	925,4	994,5	989,9	982,2	6,0
Pekao OFE	342,0	338,4	335,5	332,9	2,0
PKO BP Bankowy OFE	956,9	949,9	943,2	937,4	5,7
OFE Pocztylion	594,8	589,4	585,5	582,3	3,5
OFE PZU „Złota Jesień”	2 229,8	2 224,3	2 208,4	2 188,1	13,3
OFE WARTA	346,3	-	-	-	-
Razem	16 377,7	16 621,7	16 532,1	16 424,8	100,0

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Stopy zwrotu uzyskiwane przez OFE zależą w znacznej mierze od sytuacji na rynku finansowym. W roku 2016 stopy zwrotu wypracowane przez otwarte fundusze emerytalne

były dodatnie i zawierały się w przedziale 8,4%–11,7% (średnia dla rynku wyniosła 10,2%).

Tabela 9. Stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych w latach 2013–2016 (w %)

Otwarty fundusz emerytalny	2013	2014	2015	2016
AEGON OFE	5,5	1,9	-6,3	10,0
Allianz Polska OFE	6,3	1,6	-4,2	9,9
Aviva OFE Aviva BZ WBK	6,3	1,7	-5,8	9,7
AXA OFE	6,2	2,3	-3,5	9,1
Generali OFE	6,6	0,3	-7,2	8,4
MetLife OFE	8,0	0,6	-2,9	11,5
Nationale-Nederlanden OFE	8,4	-0,9	-4,7	8,9
Nordea OFE	8,4	1,7	-5,8	11,7
Pekao OFE	7,4	-0,7	-6,4	11,3
PKO BP Bankowy OFE	7,9	1,5	-3,2	11,4
OFE Pocztylion	7,5	-0,6	-3,9	10,7
OFE PZU „Złota Jesień”	7,2	-0,2	-2,9	10,2
OFE WARTA	7,4	-	-	-
Średnia	7,2	0,8	-4,7	10,2

Źródło: opracowanie własne UKNF na podstawie sprawozdań dziennych OFE

W 2016 r. dominującymi kategoriami w rachunku wyników powszechnych towarzystw emerytalnych były przychody i koszty związane z zarządzaniem funduszami emerytalnymi (OFE i DFE), w tym:

▶ przychody z opłaty za zarządzanie OFE (80,2% przychodów),

▶ przychody z opłat od składek do OFE (5,7% przychodów), oraz koszty:

▶ ogólne zarządzania PTE (34,8% kosztów),

▶ agenta transferowego OFE i DFE (27,4% kosztów),

▶ akwizycji na rzecz OFE i DFE (7,3% kosztów).

Pracownicze fundusze i towarzystwa emerytalne

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. 4 pracownicze towarzystwa emerytalne zarządzały 4 pracowniczymi funduszami emerytalnymi. W 2016 r. akcjonariusze Pracowniczego Towarzystwa Emerytalnego Nestlé Polska SA zarządzającego Pracowniczym Funduszem Emerytalnym Nestlé Polska podjęli decyzję o zmianie formy prowadzenia pracowniczego programu emerytalnego z funduszu emerytalnego na umowę o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego. Proces likwidacji PFE Nestlé Polska oraz zarządzającego nim Towarzystwa zostanie zakończony w 2017 r.

Na koniec 2016 r. do pracowniczych funduszy emerytalnych należało 39,4 tys. członków. Oznacza to spadek w stosunku do poprzedniego roku o 11,5%. W okresie objętym sprawozdaniem na rachunki członków PFE przekazano składki podstawowe i dodatkowe w kwocie 126,5 mln zł. Wartość aktywów netto zgromadzonych w pracowniczych funduszach emerytalnych na koniec roku 2016 wyniosła 1771,5 mln zł. W stosunku do roku 2015 wartość aktywów netto PFE spadła zatem o 23 mln zł, tj. o 1,3%. Spadek zagregowanej wartości aktywów był wynikiem przede wszystkim przeniesienia aktywów w kwocie 55,9 mln zł zgromadzonych w PFE Nestlé Polska do NN Subfunduszu Stabilnego Wzrostu.

Tabela 10. Aktywa netto pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2013–2016 (według stanu na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	Aktywa netto (mln zł)				Udział w rynku (w %)
	2013	2014	2015	2016	
PFE NESTLE POLSKA	43,8	50,7	55,4	0	0
PFE „Nowy Świat”	390,6	405,1	408,9	426,1	24,1
PFE Orange Polska	1 167,0	1 258,1	1 262,8	1 268,2	71,6
PFE Słoneczna Jesień	385,9	-	-	-	-
PFE UNILEVER POLSKA	51,5	60,9	67,3	77,2	4,4
Razem	2 038,9	1 774,8	1 794,5	1 771,5	100,0

Źródło: pracownicze fundusze emerytalne

W 2016 r. wszystkie pracownicze fundusze emerytalne uzyskały dodatnie stopy zwrotu w przedziale od 3,2% do 4,9%.

Zmiana wartości jednostek rozrachunkowych wynikała z warunków na rynku finansowym.

Tabela 11. Stopy zwrotu pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2013–2016 (w %)

Fundusz	2013	2014	2015	2016
PFE NESTLE POLSKA	5,2	4,4	-1,2	-
PFE „Nowy Świat”	5,7	2,6	-1,3	3,9
PFE Orange Polska	3,5	3,9	-2,7	3,2
PFE Słoneczna Jesień	5,2	-	-	-
PFE UNILEVER POLSKA	4,6	4,9	-1,0	4,9

Źródło: Pracownicze fundusze emerytalne

Dobrowolne fundusze emerytalne

Według stanu na koniec 2016 r. zezwolenie na prowadzenie działalności posiadało 8 dobrowolnych funduszy emerytalnych, które były zarządzane przez powszechne towarzystwa emerytalne. W 2016 r. jeden podmiot uległ likwidacji – PTE PZU SA przejęło zarządzanie Nordea DFE. We wszystkich działających DFE gromadzone były środki w ramach IKZE, natomiast dodatkowo w czterech z nich (Allianz DFE, MetLife DFE, Nationale-Nederlanden DFE i PKO DFE) członkowie posiadali również środki w ramach IKE.

Na koniec 2016 r. do DFE należało 90,2 tys. członków (wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 8%), którzy gro-

madzili w nich oszczędności w formie IKZE lub IKE. Wartość zagregowanych aktywów netto zgromadzonych w DFE wyniosła z kolei 182,6 mln zł, co stanowiło wzrost o 75% w porównaniu do roku poprzedniego.

W 2016 r. wszystkie DFE osiągnęły dodatnie stopy zwrotu. Mieściły się one w przedziale od 3,6% do 18,3%. Duże zróżnicowanie wyników inwestycyjnych w znacznej części było konsekwencją odmiennych strategii inwestycyjnych oraz dywersyfikacji instrumentów finansowych wchodzących w skład poszczególnych portfeli inwestycyjnych DFE, przy posiadaniu przez nie relatywnie niewielkich aktywów.

Tabela 12. Stopy zwrotu i aktywa netto DFE w latach 2014–2016

Wyszczególnienie	2014		2015		2016	
	Aktywa netto (mln zł)	Stopa zwrotu (%)	Aktywa netto (mln zł)	Stopa zwrotu (%)	Aktywa netto (mln zł)	Stopa zwrotu (%)
Allianz Polska DFE	* 3,6	** 4,0	* 5,5	** 1,6	* 8,0	** 7,8
Generali DFE	0,05	4,3	0,1	3,4	0,2	18,3
MetLife DFE	18,6	6,1	23,8	-1,9	28,1	3,8
Nationale-Nederlanden DFE	4,9	-0,7	* 12,9	** 16,2	* 33,6	** 13,3
Nordea DFE	1,5	10,8	2,8	-2,5	-	-
DFE Pekao	12,8	1,3	27,9	3,3	51,2	4,9
PKO DFE	5,9	2,5	15,7	-0,9	34,0	5,7
DFE Pocztylion Plus	0,5	-2,2	0,8	2,6	1,1	3,6
DFE PZU	8,8	3,6	14,3	9,1	26,4	16,2

* suma aktywów netto, na podstawie których kwotowane są wszystkie typy jednostek rozrachunkowych

** stopa zwrotu wyliczona na podstawie jednostki rozrachunkowej typu A

Źródło: Dobrowolne fundusze emerytalne

Pracownicze programy emerytalne, indywidualne konta emerytalne i indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego

Pracownicze programy emerytalne (PPE), indywidualne konta emerytalne (IKE) oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE), w których uczestnictwo jest dobrowolne, mają – w przeciwieństwie do pozostałych form dobrowolnego gromadzenia oszczędności z przeznaczeniem na cel emerytalny – charakter instytucjonalny, a środki są w nich gromadzone na zasadach określonych przepisami prawa.

Rozwój III filara systemu emerytalnego jest wzmacniany poprzez zachęty w postaci zwolnień podatkowych i możliwość korzystania z ulg w zakresie składek na ubezpieczenia społeczne.

Rynek PPE istnieje od 1999 r. Rozwój rynku PPE w latach 2013–2016 przedstawia Tabela 13.

Tabela 13. Rozwój PPE w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Liczba PPE	1 070	1 064	1 054	1 036
Liczba uczestników (w tys.)	375	381	393	396
Wartość zgromadzonych aktywów (w mln zł)	9 407	10 259	10 623	11 394

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje zarządzające środkami pracowniczych programów emerytalnych

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. funkcjonowało 1036 pracowniczych programów emerytalnych, w tym:

- ▶ 668 w formie umowy grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym,
- ▶ 339 w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego,
- ▶ 29 w formie pracowniczego funduszu emerytalnego.

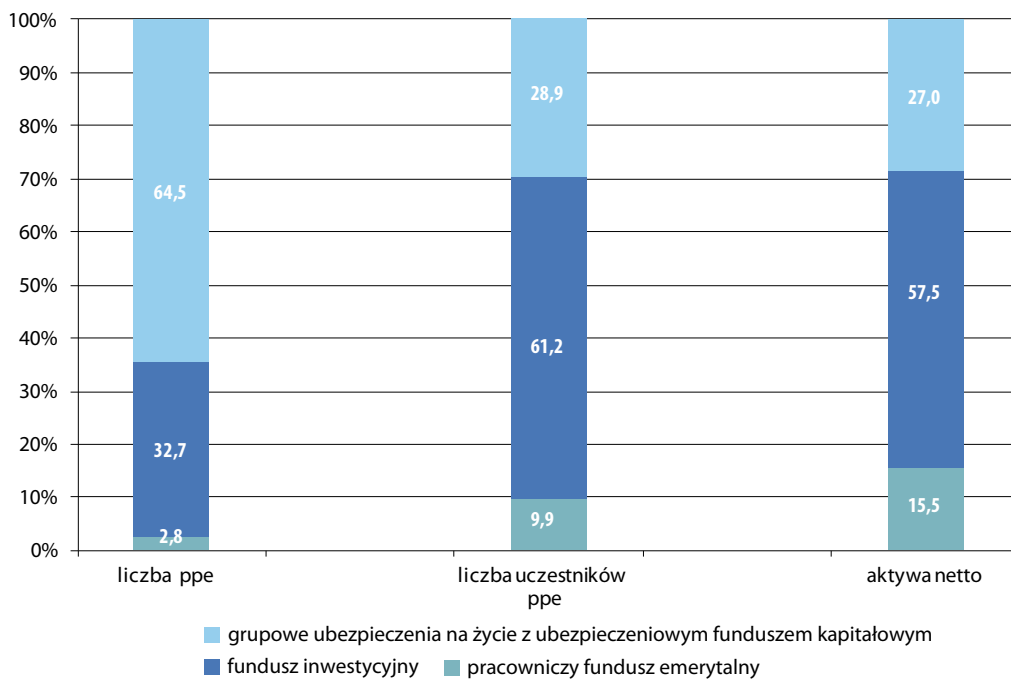
Z pracodawców zatrudniających większą liczbę pracowników, w 2016 r. zarejestrowany został międzyzakładowy program grupy Tauron Dystrybucja, w którym uczestniczyć może

ok. 10 tys. osób oraz program JTI Polska Sp. z o.o., w którym uczestniczyć może ok. 800 osób.

W PPE uczestniczyło na koniec 2016 r. 396 tys. osób, a wartość zgromadzonych aktywów wyniosła 11 394 mln zł, co oznacza wzrost wartości aktywów zgromadzonych na rachunkach uczestników PPE o 771 mln zł w stosunku do 2015 r. (o ok. 7,3%).

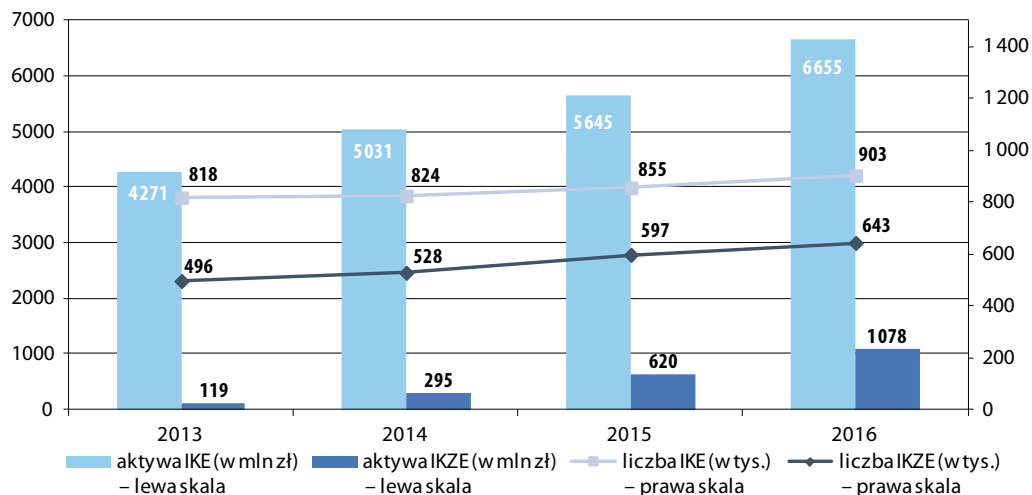
Udział poszczególnych form w rynku PPE obrazuje Wykres 10.

Wykres 10. Struktura rynku PPE w 2016 roku (w %)

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje zarządzające środkami pracowniczych programów emerytalnych

Wykres 11. Wartość aktywów oraz liczba kont IKE i IKZE w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje prowadzące IKE lub IKZE

IKE i IKZE są to dobrowolne a zarazem indywidualne formy oszczędzania na cele emerytalne. Okres ich funkcjonowania jest różny: IKE funkcjonują od 2004 r. natomiast IKZE od 2012 r. Według stanu na koniec 2016 r. podmioty uprawnione do prowadzenia IKE lub IKZE obsługiwały 902,6 tys. IKE

i 643,1 tys. IKZE, na których zgromadzono aktywa odpowiednio w wysokości 6655,5 mln zł i 1078,1 mln zł. W 2016 r. oszczędzający wpłacili na konta IKE 1065,5 mln zł, natomiast na konta IKZE 503,4 mln zł.

Tabela 14. Liczba kont oraz wartość aktywów IKE i IKZE w podziale na instytucje prowadzące, wg stanu na 31 grudnia 2016 r.

Podmioty prowadzące IKE lub IKZE	Liczba kont				Wartość aktywów			
	IKE		IKZE		IKE		IKZE	
	tys.	%	tys.	%	mln	%	mln	%
Zakłady ubezpieczeń	571,1	63,3	446,1	69,4	2283,0	34,3	398,6	37,0
Fundusze inwestycyjne	236,3	26,2	87,5	13,6	1995,2	30,0	407,9	37,8
Podmioty prowadzące działalność maklerską	27,6	3,1	6,2	1,0	1075,6	16,2	57,0	5,3
Banki	64,0	7,1	15,6	2,4	1266,1	19,0	66,6	6,2
Dobrowolne fundusze emerytalne	3,6	0,4	87,8	13,6	35,6	0,5	148,0	13,7
Ogółem	902,6	100,0	643,1	100,0	6655,5	100,0	1078,1	100,0

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje prowadzące IKE lub IKZE

2.6. Rynek kapitałowy i towarowy

Nadzorowany przez Komisję Nadzoru Finansowego rynek kapitałowy i towarowy tworzą podmioty prowadzące działalność na rynku papierów wartościowych i innych instru-

mentów finansowych, instytucje zbiorowego inwestowania oraz podmioty prowadzące działalność na rynku towarowym.

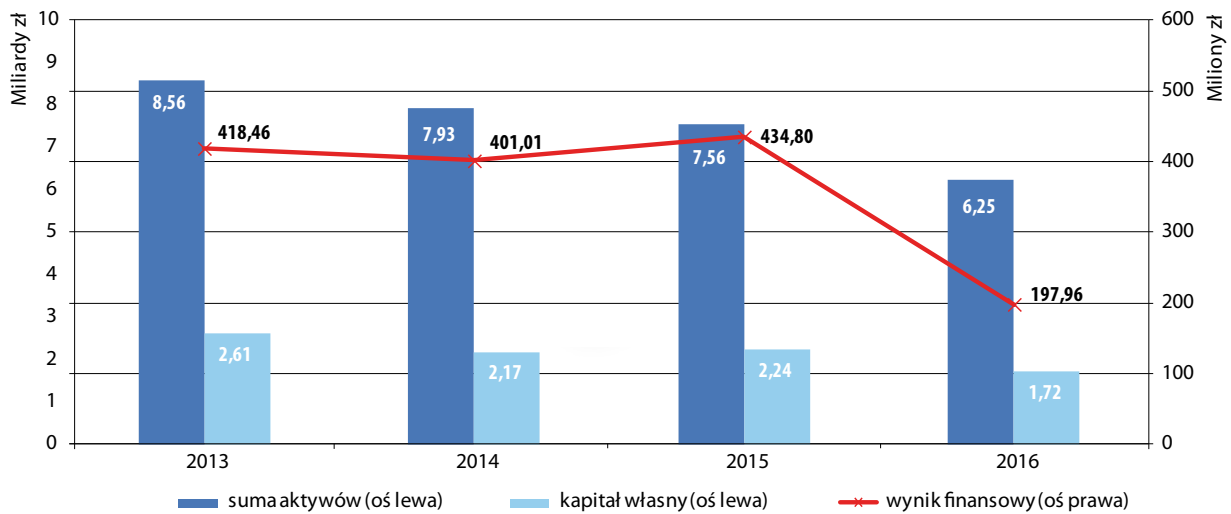
Podmioty prowadzące działalność maklerską i powierniczą

Tabela 15. Liczba podmiotów prowadzących działalność maklerską i powierniczą w latach 2013–2016

Rodzaj podmiotu	2013	2014	2015	2016
Domy maklerskie	57	53	52	46
Towarowe domy maklerskie	1	1	1	1
Banki prowadzące działalność maklerską	14	13	12	11
Banki powiernicze	13	13	13	13
Razem	85	80	78	71

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 12. Podstawowe dane sektora domów maklerskich w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane z lat 2013–2015 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2016 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2016 r.

Dane nie obejmują danych jednego domu maklerskiego, którego rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

Tabela 16. Dane dotyczące liczby rachunków klientów domów i biur maklerskich w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	Liczba rachunków klientów				Udział w wartości ogółem (w %)
	2013	2014	2015	2016	2016
Domy maklerskie	1 229 723	1 089 443	1 129 648	838 793	41,39
Banki prowadzące działalność maklerską	700 063	811 029	793 733	1 187 939	58,61
Razem	1 929 786	1 900 472	1 923 381	2 026 732	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Zorganizowane rynki papierów wartościowych

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA

Rynek regulowany

Podstawowym przedmiotem działalności Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA („Giełda” lub „GPW”) jest prowadzenie rynku regulowanego. Rynek regulowany jest stałym, zorganizowanym, systemem obrotu instrumentami finansowymi zapewniającym inwestorom powszechny i równy dostęp do informacji rynkowej w tym samym czasie przy kojarzeniu ofert nabycia i zbycia instrumentów finansowych, oraz jednakowe warunki nabywania i zbywania tych instrumentów. Rynek regulowany funkcjonuje w oparciu o Regulamin Giełdy, którego zmiany zatwierdzane są przez KNF oraz precyzujące postanowienia tego dokumentu Szczegółowe Zasady Obrotu Giełdowego.

Głównym przedmiotem obrotu na Giełdzie są papiery wartościowe: akcje, obligacje, prawa poboru, prawa do akcji, certyfikaty inwestycyjne oraz instrumenty pochodne: kontrakty terminowe, opcje, jednostki indeksowe.

Alternatywny system obrotu GPW

Poza rynkiem regulowanym, GPW prowadzi również zorganizowany rynek instrumentów finansowych w formule alternatywnego systemu obrotu. Zgodnie z założeniami organizatora, rynek ten jest dedykowany powstającym oraz młodym firmom o stosunkowo niewielkiej przewidywanej kapitalizacji. Formalności związane z wprowadzeniem instrumentów finansowych do obrotu są uproszczone oraz koszty debiutu na rynku są niższe – w porównaniu z rynkiem regulowanym.

Tabela 17. Stopy zwrotu indeksów GPW w latach 2013–2016 (w %)

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
WIG	8,06	0,26	-9,62	11,38
WIG20	-7,05	-3,5	-19,72	4,77
mWIG40	31,06	4,13	2,40	18,18
sWIG80	37,28	-15,55	9,11	7,93

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Tabela 18. Liczba instrumentów notowanych na GPW w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Spółki	450	471	487	487
– w tym zagraniczne	47	51	54	53
Liczba debiutów	23	28	30	19
Liczba wycofań	11	7	13	20
Obligacje	94	105	122	153
– w tym zagraniczne	1	1	1	4
Kontrakty terminowe	134	220	144	166
Opcje	116	129	266	228

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Tabela 19. Kapitalizacja GPW na koniec lat 2013–2016 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Spółki krajowe	593 464	591 165	516 785	557 124
Spółki zagraniczne	247 316	661 793	566 077	558 596
Obligacje krajowe	590 265	531 983	583 185	617 985
Obligacje zagraniczne	98	98	98	3 122
Razem	1 431 143	1 785 039	1 666 145	1 736 827

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

https://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki_pelna_wersja

Tabela 20. Wartość obrotów na GPW w latach 2013–2016 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Akcje	256 147	232 864	225 287	202 293
Obligacje	1 653	992	904	1 426
Kontrakty terminowe	218 839	230 148	216 746	188 439
Opcje	17 419	11 584	9 679	6 833

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

https://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki_pelna_wersja

Alternatywny system obrotu (NewConnect)

Poza rynkiem regulowanym, GPW prowadzi zorganizowany rynek akcji w formule alternatywnego systemu obrotu pod nazwą NewConnect.

Tabela 21. Dane dotyczące alternatywnego systemu obrotu NewConnect w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Wartość NCIndex na koniec roku	366,01	290,36	278,37	306,50
Stopa zwrotu NCIndex w bieżącym roku (%)	10,05	-20,68	-4,13	10,11
Kapitalizacja spółek na koniec roku (mln zł)	10 444,88	8 752,35	8 416,54	9 799
Liczba spółek na koniec roku	445	431	418	414
Liczba debiutów	42	22	19	16
Liczba sesji	247	249	251	251
Wartość obrotów (mln zł)	940	1 220	1 722	1 360
Liczba transakcji na sesję	2 916	3 474	4 381	3 417
Średnia wartość obrotu na sesję (mln zł)	3,80	4,89	6,86	5,41

Źródło: http://newconnect.pl/index.php?page=statystyki_rynku_roczne

BondSpot SA

Rynek regulowany

Regulowany Rynek Pozagiełdowy (dalej „RRP”) w Polsce prowadzi spółka BondSpot SA podlegająca nadzorowi KNF. Głównym przedmiotem obrotu na platformie BondSpot SA są obligacje skarbowe, obligacje korporacyjne, obligacje spółdzielcze oraz inne papiery dłużne, które notowane są w ramach systemu Catalyst².

Alternatywny system obrotu BondSpot SA

Poza regulowanym rynkiem pozagiełdowym, BondSpot SA organizuje także obrót instrumentami dłużnymi w ramach alternatywnego systemu obrotu „ASO”. Rynek ten również stanowi jeden z segmentów systemu Catalyst. Podobnie jak w przypadku rynku pozagiełdowego organizowanego przez BondSpot SA, notowane w alternatywnym systemie obrotu mogą być zdematerializowane obligacje, listy zastawne i inne dłużne instrumenty finansowe inkorporujące prawa majątkowe odpowiadające prawom wynikającym z zaciągnięcia długu.

Tabela 22. Dane dotyczące rynku pozagiełdowego oraz ASO w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
RRP BondSpot SA				
Wartość obrotu ses. (mln zł)	52,26	2,84	58,77	12,36
Liczba transakcji sesyjnych	4	9	26	12
Liczba instrumentów	94	103	115	130
ASO BondSpot SA				
Wartość obrotu ses. (mln zł)	493,27	591,02	404,61	122,33
Liczba transakcji sesyjnych	226	405	404	371
Liczba instrumentów	146	183	189	214

Źródło: http://www.gpwcatalyst.pl/statystyki_roczne

² Catalyst stanowi funkcjonalne połączenie w zakresie autoryzacji, dopuszczania oraz notowania instrumentów dłużnych na czterech rynkach instrumentów dłużnych (tj. dwóch rynkach regulowanych oraz dwóch alternatywnych systemach obrotu). Spośród czterech z funkcjonalnie połączonych rynków dwa organizowane są przez GPW, a dwa przez BondSpot SA (każda ze spółek organizuje jeden rynek regulowany oraz jeden alternatywny system obrotu). Zgodnie z dokonaniem przez spółki podziałem, rynki organizowane przez GPW stanowią tzw. segment detaliczny „platformy” Catalyst. Natomiast obrót hurtowy dokonywany jest na rynkach organizowanych przez BondSpot SA.

System rozliczeniowo-depozytowy

KRAJOWY DEPOZYT PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH SA (dalej „Krajowy Depozyt” albo „KDPW”) jest centralną instytucją odpowiedzialną za prowadzenie i nadzоровanie systemu depozytowo-rozliczeniowego w zakresie obrotu instrumentami finansowymi w Polsce.

W związku z nowelizacją ustawy o obrocie instrumentami finansowymi znoszącą obowiązek rejestracji instrumentów pochodnych na rachunkach papierów wartościowych, w dniu 7 listopada 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdziła zmiany w Regulaminie KDPW, zgodnie z którymi Krajowy Depozyt zaprzestał rejestrowania instrumentów pochodnych w systemie depozytowym KDPW oraz zaprzestał prowadzenia rozrachunków transakcji, których przedmiotem są instrumenty pochodne zawieranych w obrocie zorganizowanym.

KDPW_CCP SA jest izbą rozliczeniową, w której KDPW posiada 100% udział w kapitale zakładowym. Od dnia 8 kwietnia 2014 r. KDPW_CCP SA prowadzi działalność jako CCP na podstawie art. 14 w związku z art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz. Urz. UE L. 201 z 2012 r., str. 1). KDPW_CCP SA przejmuje zobowiązania stron rozliczanych transakcji, stając się

kupującym dla każdego sprzedającego i sprzedającym dla każdego kupującego, zabezpieczając jednocześnie rozliczane transakcje majątkiem własnym.

KDPW_CCP SA dokonuje rozliczeń transakcji zawieranych w obrocie zorganizowanym, tj. na regulowanych rynkach kasowych i terminowych (GPW SA i BondSpot SA) oraz w alternatywnych systemach obrotu (ASO GPW SA oraz ASO BondSpot SA), jak również dokonuje rozliczeń instrumentów pochodnych, zawieranych poza obrotem zorganizowanym oraz transakcji repo. KDPW_CCP SA organizuje system zabezpieczania płynności rozliczeń przyjmowanych do rozliczania transakcji.

W dniu 9 sierpnia 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego udzieliła KDPW_CCP SA zezwolenia na rozszerzenie zakresu posiadanego od 2014 r. zezwolenia w zakresie: rozliczania w euro transakcji, których przedmiotem są papiery wartościowe, zawieranych w obrocie zorganizowanym, rozliczania w polskim złotym transakcji, których przedmiotem są instrumenty dłużne, zawieranych poza obrotem zorganizowanym, jak również rozliczania w euro transakcji, których przedmiotem są instrumenty pochodne odnoszące się do stóp procentowych (interest rate), gdzie instrumentem bazowym jest EURIBOR lub EONIA, zawieranych poza obrotem zorganizowanym.

Oferty publiczne instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne

W roku 2016 nastąpił wzrost wartości ofert publicznych w porównaniu z poprzednim rokiem. Wartość ofert publicznych wyniosła ogółem ponad 10,7 mld zł, co odpowiada wzrostowi o blisko 12% w porównaniu z rokiem ubiegłym. W najważniejszym segmencie pozyskiwania kapitału poprzez oferty publiczne akcji (tzw. rynek pierwotny) również nastąpiła poprawa. Liczba przeprowadzonych subskrypcji wzrosła z 55 do 63, wzrostowi uległa również ich wartość (o ponad 50%).

Liczba publicznych ofert sprzedaży akcji była w 2016 r. największa w ostatnich 4 latach, chociaż ich wartość spadła

o ponad 26% w porównaniu do 2015 r. Liczba pierwszych ofert publicznych spadła z 57 w 2015 r. do 46 w 2016 r., a ich wartość zmniejszyła się o blisko połowę w porównaniu z rokiem ubiegłym. Największym pod względem wartości segmentem rynku ofert publicznych był rynek publicznych ofert obligacji, który mimo bardzo wysokiego wzrostu w 2015 r. (o blisko 84%) odnotował dalszy wzrost wartości (o 2,5%), do ponad 6,6 mld zł. Zwiększeniu uległa również liczba ofert obligacji z 63 do 73.

Łącznie w 2016 r. emitenci przeprowadzili 175 ofert publicznych, których strukturę przedstawia Tabela 23.

Tabela 23. Charakterystyka ofert publicznych przeprowadzonych w 2016 roku

175 ofert publicznych, w tym: przeprowadzone przez emitentów zagranicznych			
174 oferty o charakterze gotówkowym			1 oferta o charakterze bezgotówkowym
101 publicznych ofert akcji <i>w tym:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 64 oferty przeprowadzone bez konieczności sporządzenia i zatwierdzenia prospektu emisyjnego ▶ 44 oferty przeprowadzone przez emitentów zagranicznych 		0 publicznych ofert produktów strukturyzowanych	73 publiczne oferty obligacji <i>w tym:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 29 ofert przeprowadzonych bez konieczności sporządzenia i zatwierdzenia prospektu emisyjnego ▶ 2 oferty przeprowadzone przez emitenta zagranicznego
38 publicznych ofert sprzedaży	63 publiczne subskrypcje		

Źródło: opracowanie własne UKNF

Łączna wartość przeprowadzonych w 2016 r. ofert publicznych o charakterze gotówkowym wyniosła 10 762,35 mln zł, w tym wartość subskrypcji akcji wyniosła 3561,62 mln zł, wartość publicznych ofert sprzedaży akcji – 579,80 mln zł, wartość ofert obligacji 6620,93 mln zł.

Tabela 24. Wartość i liczba ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2013–2016

Rok	2013		2014		2015		2016	
Wyszczególnienie	Liczba ofert *	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert **	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert ***	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert ****	Wartość (w mln zł)
Publiczne emisje akcji	44	1 286,20	50	2 181,65	55	2 363,61	63	3 561,62
Publiczne oferty obligacji	42	3 320,11	46	3 517,31	63	6 462,24	73	6 620,93
Publiczne oferty sprzedaży akcji	32	9 395,81	30	918,73	33	785,26	38	579,80
Publiczne oferty produktów strukturyzowanych	9	161,82	9	86,81	1	12,79	0	–
Publiczne oferty razem	127	14 163,9	135	6 704,5	152	9 623,9	174	10 762,35
<i>W tym</i> Pierwsze oferty publiczne	37	5 043,8	43	1 881,1	57	2 590,3	46	1 322,5

Źródło: opracowanie własne UKNF

*w 2013 r. przeprowadzono również 5 publicznych ofert akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

**w 2014 r. przeprowadzono również 2 publiczne oferty akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

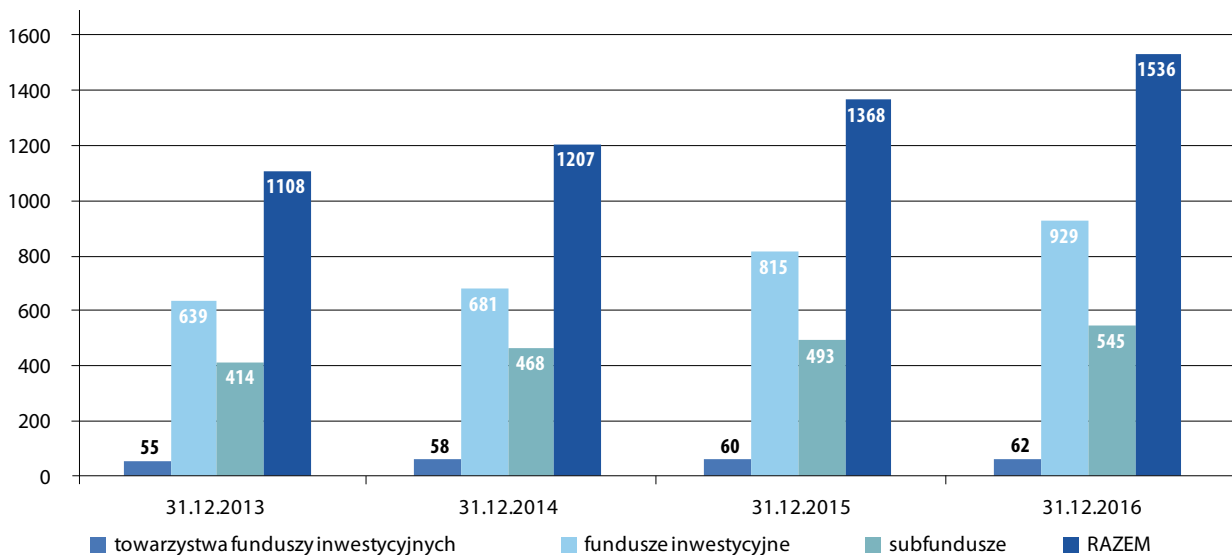
*** w 2015 r. przeprowadzono również 2 publiczne oferty akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

**** w 2016 r. przeprowadzono również 1 publiczną ofertę akcji, która nie miała charakteru gotówkowego

Towarzystwa funduszy inwestycyjnych i fundusze inwestycyjne

Rok 2016 był kolejnym rokiem, w którym zaobserwowano wzrost liczby nadzorowanych podmiotów krajowych w sektorze funduszy inwestycyjnych, co obrazuje Wykres 13 (narastająco).

Wykres 13. Łączna liczba nadzorowanych towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych i subfunduszy na koniec lat 2013–2016 (narastająco z podziałem na rodzaje)

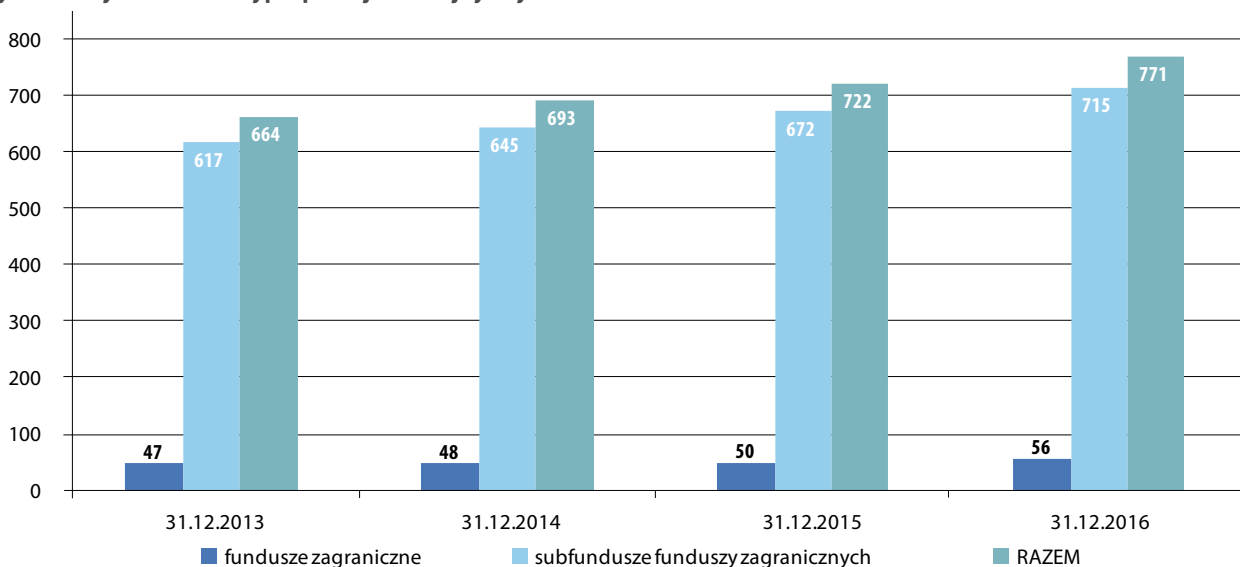

Źródło: opracowanie własne UKNF

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego posiadały 62 towarzystwa funduszy inwestycyjnych, zarządzające łącznie 929 funduszami inwestycyjnymi, w tym: 44 funduszami inwestycyjnymi otwartymi, 53 specjalistycznymi funduszami inwestycyjnymi otwartymi oraz 832 funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi.

Komisja Nadzoru Finansowego wykonuje nadzór nad zbywaniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułów uczestnictwa emitowanych przez fundusze zagraniczne. Również, w przypadku tego segmentu odnotowany został w 2016 r. wzrost liczby podmiotów.

Wykres 14. Łączna liczba funduszy zagranicznych i subfunduszy wchodzących w skład funduszy zagranicznych zbywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytuły uczestnictwa na koniec lat 2013–2016

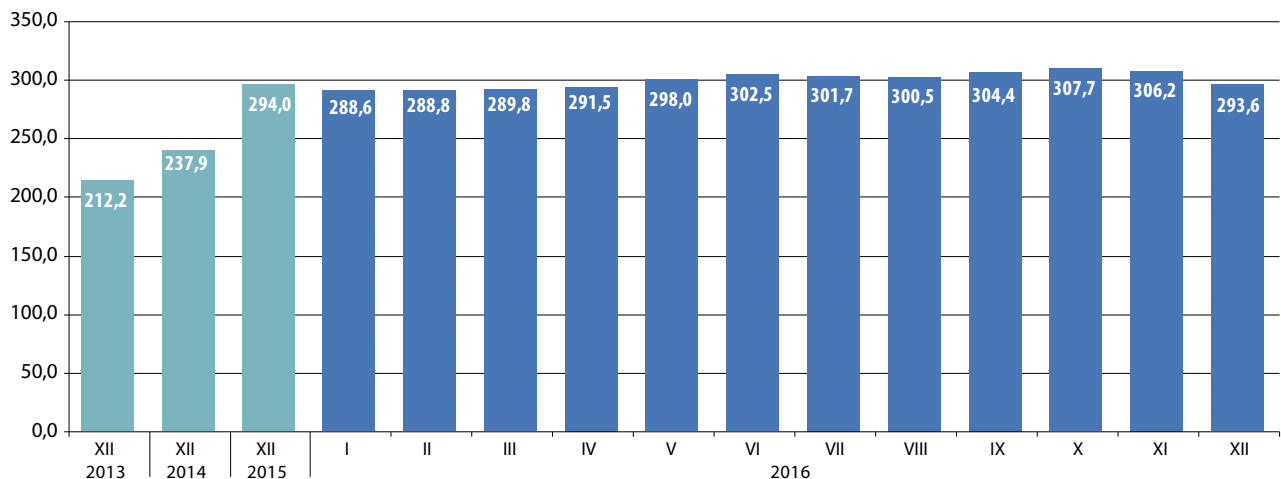
Źródło: opracowanie własne UKNF

Na koniec grudnia 2016 r. wartość aktywów funduszy inwestycyjnych kształtowała się na poziomie zbliżonym do poziomu na koniec roku poprzedniego. W porównaniu do stanu na koniec grudnia 2015 r. zanotowany został spadek o 0,4 mld zł i na dzień 31 grudnia 2016 r. wartość aktywów funduszy inwestycyjnych wynosiła 293,6 mld zł.

Wykres 15 przedstawia wartość aktywów funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez TFI na koniec lat 2013–2015 oraz w poszczególnych miesiącach 2016 r.

Wykres 15. Aktywa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2013–2015 oraz w 2016 roku (w mld zł)³

Źródło: opracowanie własne UKNF

Jak wynika z Wykresu 15, po zmniejszeniu wartości aktywów funduszy inwestycyjnych obserwowanym w styczniu 2016 r., ich suma zwiększała się w kolejnych miesiącach pierwszego półrocza 2016 r. Największy wzrost można było zaobserwować w maju oraz czerwcu 2016 r. Pomimo iż w drugim półroczu wartość aktywów funduszy inwestycyjnych osiągnęła poziom 307,7 mld zł na koniec października 2016 r., ostatecznie w listopadzie i grudniu widoczna była tendencja spadkowa i na koniec roku wartość aktywów funduszy inwestycyjnych zmniejszyła się do poziomu 293,6 mld zł.

W konsekwencji relatywnie niewielkich zmian wartości aktywów funduszy inwestycyjnych, przychody wygenerowane przez TFI w 2016 r. były o 7 mln zł, tj. o 0,2%, wyższe w porównaniu do ich wartości w roku 2015 i wyniosły łącznie 3241 mln zł. Natomiast z uwagi na wzrost sumy kosztów ogółem o 59 mln zł (2,3%), zmniejszeniu uległ zagregowany wynik finansowy TFI, który na koniec grudnia 2016 r. wyniósł 498 mln zł i był o 52 mln zł (9,5%) niższy niż w roku poprzednim⁴.

Tabela 25 przedstawia informacje o zagregowanej wartości przychodów, kosztów oraz wyniku finansowego netto towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2013–2016.

³ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, a zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

⁴ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, a zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Tabela 25. Zagregowane koszty, przychody i wynik finansowy netto towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2013–2016 (w mln zł)⁵

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	
Przychody ogółem	2 654	2 834	3 234	3 241	-
Koszty ogółem, w tym:	2 129	2 249	2 551	2 610	100,00%
– koszty stałe	589	592	804	986	37,78%
– koszty zmienne, w tym:	1 540	1 657	1 747	1 624	62,22%
• koszty zmienne dystrybucji*	1 079	1 160	1 306	1 213	46,48%
Wynik finansowy netto	426	477	550	498	-

* Koszty pozostające w bezpośrednim związku z przyjmowaniem i realizowaniem zleceń zbycia, odkupienia lub zamiany jednostek uczestnictwa lub przyjmowaniem zapisów na certyfikaty inwestycyjne i ich przydziałem, stanowiące wynagrodzenie dystrybutorów lub poniesione z tytułu promocji lub marketingu funduszu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Rynek towarów giełdowych

Towarowa Giełda Energii SA

Giełda towarowa

Obok funkcjonującego rynku kapitałowego, w Polsce istnieje również rynek towarów giełdowych, w tym rynek energii elektrycznej i gazu ziemnego, który prowadzony jest przez Towarową Giełdę Energii SA. TGE SA prowadzi aktualnie siedem rynków, na których przedmiotem obrotu mogą być energia elektryczna, prawa majątkowe, uprawnienia do emisji CO₂, gaz ziemny, a także rynek terminowy towarowy dla praw majątkowych, energii elektrycznej oraz gazu ziemnego. Niezależnie od wspomnianych powyżej rynków, TGE SA organizuje także aukcje energii, a od roku 2013 również aukcje gazu ziemnego. Stronami transakcji zawieranych na giełdzie mogą być wyłącznie podmioty, które zawarły z giełdą umowę o członkostwo i zostały dopuszczone do działania na giełdzie. TGE SA jest podmiotem wchodzącym w skład Grupy Kapitałowej GPW SA.

Na koniec 2016 r. członkami TGE było 71 podmiotów, a 2970 było członkami prowadzonego przez TGE Rejestru Świadectw Pochodzenia (wzrost w ciągu roku o 431 uczestników).

Z dniem 30 października 2015 r. organem właściwym w zakresie wykonywania zadań w obszarze wykrywania i przeciwdziałania przypadkom manipulacji na rynku oraz wykorzystania informacji wewnętrznych w zakresie produktów energetycznych sprzedawanych w obrocie hurtowym, które nie są instrumentami finansowymi sprawuje Prezes Urzędu Regulacji Energetyki.

Rynek regulowany

Rynek regulowany prowadzony jest przez Towarową Giełdę Energii SA pod nazwą „Rynek Instrumentów Finansowych”. Przedmiotem obrotu na tym rynku mogą być wyłącznie instrumenty finansowe, niebędące papierami wartościowymi, których instrumentem bazowym jest towar giełdowy dopuszczony do obrotu na giełdzie towarowej. Rynek regulowany funkcjonuje w oparciu o Regulamin obrotu Rynku Instrumentów Finansowych Towarowej Giełdy Energii SA, którego zmiany zatwierdzone są przez KNF oraz precyzujące postanowienia tego dokumentu Szczegółowe Zasady Obrotu Rynku Instrumentów Finansowych TGE SA. Jak dotąd do obrotu został dopuszczony instrument finansowy typu futures, dla którego instrumentem bazowym jest indeks TGe24 cen energii elektrycznej określany na Rynku Dnia Następnego TGE.

Platforma aukcyjna CO₂

W dniu 20 grudnia 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała Towarowej Giełdzie Energii SA zezwolenie na prowadzenie platformy aukcyjnej, na której prowadzona jest sprzedaż uprawnień do emisji gazów cieplarnianych w postaci dwudniowych kontraktów na rynku kasowym, o ile po uzyskaniu zezwolenia platforma ta zostanie wyznaczona na krajową platformę aukcyjną oraz zostanie wpisana przez organy Unii Europejskiej do wykazu, o którym mowa w Załączniku III do rozporządzenia Komisji (UE) nr 1031/2010 z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie harmonogramu, kwestii administracyjnych oraz pozostałych aspektów sprzeda-

⁵ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

ży na aukcji uprawnień do emisji gazów cieplarnianych na mocy dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie (Dz. Urz. UE serii L z 2010 r. Nr 302, s. 1). Platforma aukcyjna służy wprowadzaniu w ramach obrotu pierwotnego Uprawnień do emisji gazów cieplarnianych i stanowi kluczowy element infrastruktury w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS). Obecnie w ramach Unii Europejskiej funkcjonują wyłącznie platformy aukcyjne prowadzone przez giełdy w Lipsku i Londynie.

Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA

Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA (dalej „IRGiT SA”) posiada zezwolenie na prowadzenie Izby Rozliczeniowej i Izby Rozrachunkowej, co jest jednym z warunków koniecznych dla prowadzenia rozrachunku i rozliczeń instrumentów finansowych na rynku regulowanym. W powyższym obszarze IRGiT SA rozpoczęła w dniu 4 listopada 2015 r. rozliczanie instrumentów finansowych wraz z rozpoczęciem notowań na Rynku Instrumentów Finansowych Towarowej Giełdy Energii SA. Natomiast, zgodnie z art. 68a ust. 14 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi Izba Rozliczeniowa i Rozrachunkowa może pełnić funkcję Giełdowej Izby Rozrachunkowej w rozumieniu ustawy o giełdach towarowych. Od czerwca 2010 r. prowadzona przez IRGiT SA. Giełdowa Izba Rozrachunkowa, rozlicza transakcje zawierane na wszystkich rynkach Towarowej Giełdy Energii SA. (dalej „TGE SA.”), w tym również zawierane na rynku gazu. Giełdowa Izba Rozrachunkowa jest partnerem TGE SA w transgranicznym handlu energią w ramach projektu *market coupling*. Ponadto IRGiT SA jest podmiotem należącym w 100% do Towarowej Giełdy Energii SA oraz wchodzącym w skład Grupy Kapitałowej GPW SA.

Energia elektryczna

Łączny wolumen obrotu na rynkach energii elektrycznej Towarowej Giełdy Energii SA (również TGE) w 2016 r. wyniósł 126,7 TWh (spadek o 32,2% w stosunku do 2015 r.).

Na rynku spot (Rynek Dnia Następnego oraz Rynek Dnia Bieżącego) – wolumen obrotów wyniósł 27,7 TWh (wzrost o 9,9% w porównaniu do 2015 r.). Średnioważona cena energii elektrycznej dla całej doby, ze wszystkich transakcji zawartych na RDN w 2016 r., wyniosła 161,74 zł/MWh. Stanowi to wzrost w stosunku do 2015 r. o 6,07 zł/MWh.

Łączne obroty na Rynku Terminowym Towarowym energii elektrycznej osiągnęły wartość 99,03 TWh (spadek o 38,7% w porównaniu do 2015 r.). Średnioważona wolumenem cena rocznego kontraktu BASE_Y-17 w 2016 r. ukształ-

towała się na poziomie 159,26 zł/MWh (spadek o 5,11 zł w stosunku do odpowiadającego kontraktu dla roku 2016 w roku poprzednim).

Gaz ziemny

Na rynkach gazu ziemnego łączny wolumen obrotów osiągnął 114,47 TWh, co oznacza wzrost w stosunku do 2015 r. o 7,1%.

Na rynku spot gazu (Rynek Dnia Następnego i Bieżącego Gazu) – wolumen obrotu wyniósł 24,6 TWh (wzrost o 76,6% w stosunku do 2015 r.). Średnioważona wolumenem cena gazu dla całej doby, ze wszystkich transakcji zawartych na rynku spot w 2016 r., wyniosła 71,16 zł/MWh (spadek r/r o 16,30 zł/MWh).

Na Rynku Terminowym Towarowym obroty wyniosły 89,87 TWh (spadek o 3,3% w porównaniu do 2015 r.). Średnioważona wolumenem cena rocznego kontraktu GAS_BASE_Y-17 w 2016 r. ukształtowała się na poziomie 74,50 zł/MWh i była niższa w stosunku do ceny kontraktu GAS_BASE_Y-16 w 2015 r. o 20,85 zł/MWh.

Rynek praw majątkowych

Łączne obroty prawami majątkowymi dla energii elektrycznej w 2016 r. wyniosły 50,66 TWh (spadek r/r o 14%).

Wolumen obrotu zielonymi certyfikatami dla energii wytworzonej z odnawialnych źródeł energii (PMOZE i PMOZE_A) wyniósł 24,33 TWh (spadek r/r o 8,7%) z czego w transakcjach sesyjnych na rynku spot wyniósł 7,38 TWh, a na nowoutworzonym rynku terminowym 0,48 TWh. Średnioważona cena na transakcjach sesyjnych na rynku spot wyniosła 76,63 zł/MWh (spadek r/r aż o 49,97 zł/MWh).

We wrześniu rozpoczęto handel instrumentem PMOZE-BIO (tzw. błękitne certyfikaty dla energii wytworzonej z biogazu rolniczego). Średnioważona cena w 2016 r. wyniosła 295,52 zł/MWh, a łączny wolumen 118,5 MWh.

Wolumen obrotu prawami majątkowymi dla efektywności energetycznej (PMEF, tzw. białe certyfikaty) w 2016 r. wyniósł 314 751 toe, co oznacza wzrost o 282,3% w relacji do 2015 r. Obrót sesyjny wyniósł 290 372 toe, a średnioważona cena roczna na sesjach wyniosła 977,35 zł/toe (wzrost r/r o 13,91 zł/toe).

Rynek instrumentów finansowych

Na organizowanym przez TGE Rynku Instrumentów Finansowych w 2016 r. nie zawarto żadnej transakcji.

Działania licencyjno-autoryzacyjne

3. Działania licencyjno-autoryzacyjne

3.1. Sektor bankowy

Zadania dotyczące zmian we władzach banków

Komisja Nadzoru Finansowego w 2016 r. podjęła w formie uchwał 39 decyzji w sprawie zgody na powołanie członków zarządów, w tym prezesów, z czego:

- ▶ 7 decyzji w sprawie wyrażenia zgody na powołanie prezesów zarządów banków działających w formie spółki akcyjnej,
- ▶ 21 decyzji w sprawie wyrażenia zgody na powołanie prezesów zarządów banków spółdzielczych,
- ▶ 9 decyzji w sprawie wyrażenia zgody na powołanie członków zarządów banków działających w formie spółki akcyjnej,
- ▶ 1 decyzję w sprawie wyrażenia zgody na powołanie członka zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego,
- ▶ 1 decyzję w sprawie wyrażenia zgody na powołanie prezesa zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego.

Ponadto w wyżej wskazanych sprawach, zostało wydanych 6 decyzji umarzających postępowanie oraz 1 postanowienie o zawieszeniu postępowania.

Komisja Nadzoru Finansowego w 2016 r. podjęła w formie uchwały decyzję w sprawie zgody na pełnienie przez członka rady nadzorczej banku jednej dodatkowej funkcji członka rady nadzorczej.

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego po raz pierwszy podjęła w formie uchwał 2 decyzje w sprawie zgody na powołanie prezesa zarządu systemu ochrony oraz 3 decyzje dotyczące zgody na powołanie członka zarządu systemu ochrony.

Zadania dotyczące zmian w strukturze akcjonariatu banków – spółek akcyjnych

Komisja Nadzoru Finansowego decyzją z dnia 6 grudnia 2016 r. uznała Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej za podmiot dominujący wobec Alior Banku SA w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 8 lit. b i pkt 14 ustawy – Prawo bankowe.

Komisja Nadzoru Finansowego w 2016 r. podjęła 3 decyzje w formie uchwał w sprawie stwierdzenia braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji ban-

ku lub stania się podmiotem dominującym względem banku. Ponadto 1 postępowanie w wyżej wskazanych sprawach zostało umorzone.

Komisja Nadzoru Finansowego w 2016 r. wydała 2 decyzje zezwalające na połączenie banków, w tym 1 decyzję dotyczącą połączenia transgranicznego. Komisja wydała także 1 decyzję zezwalającą na podział banku.

Powołanie powierników przy bankach hipotecznych

Komisja Nadzoru Finansowego w 2016 r. wydała 1 decyzję w sprawie powołania powiernika przy banku hipotecznym.

Zmiany w statutach banków

W wyniku rozpatrzenia złożonych wniosków dotyczących zmian w statutach banków Komisja Nadzoru Finansowego wydała w 2016 r. 185 decyzji, w tym:

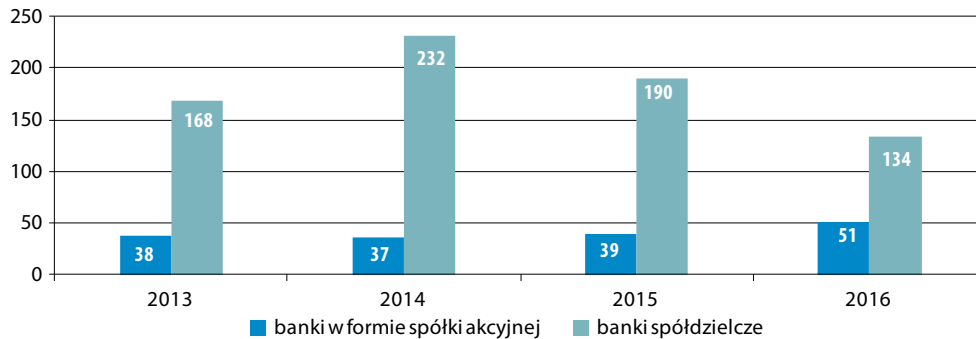
- ▶ 51 decyzji w sprawie wydania zezwolenia na zmiany w statutach banków w formie spółki akcyjnej,
- ▶ 134 decyzje w sprawie wydania zezwolenia na zmiany w statutach banków spółdzielczych.

Ponadto w postępowaniach dotyczących zezwoleń na zmiany statutu banku wydanych zostało:

- ▶ 7 decyzji umarzających w całości postępowania,
- ▶ 1 postanowienie o zawieszeniu postępowania,
- ▶ 2 postanowienia w sprawie uzupełnienia decyzji.

Komisja Nadzoru Finansowego w formie decyzji zezwoliła również na rozszerzenie terenu działania banku spółdzielczego.

Wykres 16. Liczba wydanych decyzji zezwalających na zmiany w statutach banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Otwieranie i działalność przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 2 decyzje w sprawie wskazania warunków prowadzenia działalności na terytorium RP dla instytucji kredytowej przez oddział.

Komisja Nadzoru Finansowego wydała również 3 decyzje w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa banku zagranicznego.

Prowadzenie działalności w ramach działalności transgranicznej

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła:

- ▶ 20 zawiadomień instytucji kredytowych w sprawie podjęcia działalności transgranicznej na terytorium RP,
- ▶ 1 notyfikację dotyczącą działalności transgranicznej instytucji finansowej na terenie RP,

- ▶ 4 zawiadomienia o zamiarze prowadzenia działalności transgranicznej przez banki krajowe na terytoriach państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- ▶ 1 notyfikację dotyczącą działalności transgranicznej polskiej instytucji finansowej na terytoriach państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

3.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)

Zatwierdzanie zmian statutów SKOK i Kasy Krajowej

W 2016 r. KNF wydała 20 decyzji zatwierdzających zmiany w statutach kas, w tym 1 decyzja zapadła w wyniku postępowania o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Ponadto zostały wydane 2 decyzje w sprawie statutu Kasy Krajowej, w tym jedna utrzymująca w mocy decyzję o odmowie zatwierdzenia statutu.

Zatwierdzenie i powołanie prezesów zarządów SKOK i Kasy Krajowej

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 4 decyzje w sprawie zatwierdzenia/powołania prezesa zarządu kasy, w tym:

- ▶ 1 wyrażającą zgodę na powołanie na stanowisko prezesa zarządu kasy,
- ▶ 3 odmawiające zatwierdzenia prezesa zarządu kasy.

Jednocześnie Komisja Nadzoru Finansowego umorzyła 9 postępowań dotyczących powołania/zatwierdzenia prezesa zarządu kasy oraz wydała 1 postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania o ponowne rozpatrzenie w sprawie zatwierdzenia prezesa zarządu SKOK. Ponadto Komisja Nadzoru Finansowego w 3 przypadkach uchyliła decyzje odmawiające zatwierdzenia prezesa zarządu kasy, uma-

rzając jednocześnie postępowania o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Komisja Nadzoru Finansowego wydała 1 decyzję w sprawie zatwierdzenia prezesa zarządu Kasy Krajowej oraz 2 decyzje w sprawie powołania na stanowisko członka/prezesa zarządu Kasy Krajowej.

Postanowienia w innych sprawach

Komisja Nadzoru Finansowego wydała 5 postanowień odmawiających dopuszczenia organizacji społecznej do postępowań w sprawach administracyjnych, w tym 2 postanowienia zostały wydane w postępowaniu o ponowne rozpatrzenie sprawy.

W roku 2016 zostały ponadto wydane następujące postanowienia:

- ▶ 15 postanowień w sprawie wyłączenia członka KNF (w tym 5 dotyczących wyłączenia Z-cy Przewodniczącego),
- ▶ 21 postanowień o umorzeniu postępowania w sprawie wyłączenia członka KNF,

- ▶ 1 postanowienie o umorzeniu postępowania w sprawie wyłączenia Przewodniczącego KNF,
- ▶ 1 postanowienie w sprawie wyłączenia pracownika UKNF,
- ▶ 1 postanowienie stwierdzające niedopuszczalność wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy,
- ▶ 1 postanowienie o odmowie zawieszenia postępowania,
- ▶ 2 postanowienia o umorzeniu postępowania w przedmiocie umożliwienia przeglądania akt sprawy,
- ▶ 2 postanowienia o utrzymaniu w mocy postanowienia,
- ▶ 2 postanowienia o odmowie zawieszenia postępowania.

3.3. Sektor usług płatniczych i pieniądza elektronicznego

Instytucje płatnicze

W związku z wykonywaniem zadań z zakresu nadzoru nad instytucjami płatniczymi, w 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego rozpatrywała 16 wniosków w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej, w tym 3 wnioski w sprawie zmiany takiego zezwolenia, przy czym 2 postępowania w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych były zawieszane, z czego 1 zostało podjęte. W tym okresie zosta-

ły wydane 2 zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej, 2 decyzje odmawiające takiego zezwolenia, 2 decyzje w sprawie zmiany zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej oraz 2 decyzje umarzające postępowanie w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej.

Biura usług płatniczych

W ramach obowiązków związanych z nadzorem nad biurami usług płatniczych (dalej: „BUP”), Komisja Nadzoru Finansowego prowadzi Rejestr Usług Płatniczych (dalej: „RUP”), do którego wpisywane są m.in. biura usług płatniczych.

W 2016 r. zostało dokonanych 148 wpisów BUP i 142 zmiany wpisów, a wykreślono 209 biur. KNF wydała 1 postanowienie o zwrocie wniosku o wpis BUP. Na koniec 2016 r. do RUP było wpisanych 1306 BUP.

W związku z tym, iż działalność w charakterze biura usług płatniczych stanowi działalność regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, nie jest konieczne posiadanie zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego na jej prowadzenie, a jedynie uzyskanie wpisu do RUP, który jest dostępny poprzez stronę internetową Komisji Nadzoru Finansowego (<https://erup.knf.gov.pl/View/>).

Należy podkreślić, że biura usług płatniczych mogą jedynie świadczyć usługę przekazu pieniężnego. Zarówno instytucje płatnicze, jak i biura usług płatniczych mogą wykonywać, obok świadczenia usług płatniczych, także inną działalność gospodarczą i uzyskują wtedy odpowiednio status hybrydowych instytucji płatniczych lub hybrydowych biur usług płatniczych.

Otwieranie i działalność oddziałów instytucji płatniczych i instytucji pieniądza elektronicznego oraz działalność agentów, dystrybutorów i działalność transgraniczna tych instytucji

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła:

- ▶ 2 zawiadomienia unijnych instytucji płatniczych w sprawie podjęcia działalności na terytorium RP poprzez oddział oraz 1 zawiadomienie w sprawie zakończenia działalności oddziału,
- ▶ 84 zawiadomienia o prowadzeniu działalności przez unijne instytucje płatnicze poprzez agentów,
- ▶ 127 zawiadomień o działalności transgranicznej unijnych instytucji płatniczych na terytorium RP,
- ▶ 1 zawiadomienie unijnej instytucji pieniądza elektronicznego w sprawie podjęcia działalności na terytorium RP poprzez oddział,

- ▶ 1 zawiadomienie unijnej instytucji pieniądza elektronicznego w sprawie działalności na terytorium RP poprzez dystrybutora,
- ▶ 9 zawiadomień o działalności transgranicznej unijnych instytucji pieniądza elektronicznego na terytorium RP,
- ▶ 7 zawiadomień o działalności transgranicznej polskich instytucji płatniczych na terytoriach państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- ▶ 1 zawiadomienie polskiej instytucji płatniczej o zakończeniu działalności polskiej instytucji finansowej na terytorium państwa należącego do Europejskiego Obszaru Gospodarczego poprzez agenta.

3.4. Sektor ubezpieczeniowy

Zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

W 2016 r. wydano 2 zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej dla krajowych zakładów ubezpieczeń.

Przeniesienie portfela ubezpieczeń

W 2016 r. KNF, w kontekście dwóch przeniesień portfela ubezpieczeń zawartych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pomiędzy krajowym zakładem ubezpieczeń oraz dwoma zagranicznymi zakładami ubezpieczeń mającymi siedzibę w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim UE, wydała pozytywną opinię organom nadzor-

czym państw członkowskich UE, w których zagraniczne zakłady ubezpieczeń mają siedzibę, w przedmiocie posiadania przez krajowy zakład ubezpieczeń środków własnych w wysokości nie niższej niż kapitałowy wymóg wypłacalności.

Notyfikacje na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce

Notyfikację na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce w ramach swobody świadczenia usług na koniec 2016 r. posiadało 665 zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, natomiast w formie oddziału notyfikację posiadało 28 zakładów ubezpieczeń, w tym jeden zakład reasekuracji.

W roku 2016 do KNF wpłynęło 26 zawiadomień zagranicznych zakładów ubezpieczeń o zamiarze wykonywania dzia-

łalności ubezpieczeniowej – na zasadzie działalności transgranicznej. W 2016 r. 7 zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej notyfikowało zamiar zmiany zakresu działalności ubezpieczeniowej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach swobody świadczenia usług.

W 2016 r. 7 zakładów ubezpieczeń zaprzestało prowadzenia działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dodatkowo zamiar przeniesienia lub przejęcia portfela ubezpieczeń w całości lub w części notyfikowały

4 zakłady ubezpieczeń. Jedno zawiadomienie obejmowało połączenie dwóch notyfikowanych zakładów ubezpieczeń w ramach swobody świadczenia usług. W powyższym zakre-

sie opracowywany jest raport po każdym półroczu. Raport prezentowany jest na posiedzeniu KNF.

Zmiany we władzach zakładów ubezpieczeń i reasekuracji

W 2016 r. KNF wydała 35 decyzji w przedmiocie udzielenia zezwolenia dla członków zarządu zakładów ubezpieczeń i reasekuracji (11 w stosunku do prezesów, a 24 w stosunku do członków zarządu zakładów ubezpieczeń odpowiedzialnych

za zarządzanie ryzykiem), zaś w 13 przypadkach nastąpiło umorzenie postępowania. Ponadto KNF podjęła 2 decyzje odmawiające wyrażenia zgody w przedmiocie powołania na prezesa zarządu zakładów ubezpieczeń.

Zmiany w statutach podmiotów nadzorowanych

W 2016 r. KNF wydała 35 decyzji w przedmiocie zatwierdzenia zmian w statutach krajowych zakładów ubezpieczeń.

Nabycie lub objęcie akcji lub praw z akcji

W 2016 r. KNF wydała 3 decyzje w przedmiotowych postępowaniach. W 2 przypadkach stwierdzono brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do bezpośredniego nabycia akcji

oraz w jednym przypadku co do pośredniego nabycia akcji dwóch krajowych zakładów ubezpieczeń.

Wpis do rejestru aktuariuszy

W okresie objętym sprawozdaniem zostało złożonych 35 wniosków o wpis do rejestru aktuariuszy i wydano 35 decyzji w przedmiocie wpisu do rejestru aktuariuszy. Ponadto

w 2016 r. wpłynęły 2 wnioski o uznanie kwalifikacji zawodowych do wykonywania w Rzeczypospolitej Polskiej zawodu regulowanego – aktuariusza.

Agenci ubezpieczeniowi

W 2016 r. w prowadzonym w formie elektronicznej rejestrze agentów ubezpieczeniowych dokonano 118 427 czynności polegających na rejestracji wniosków o wpis do rejestru, zmianę danych objętych wpisem oraz wykreślenie z rejestru. Dokonano 88 306 zmian dotyczących danych agentów i 406 809 zmian dotyczących osób wykonujących czynności

agencyjne. Z rejestru wykreślono 5291 agentów ubezpieczeniowych i 32 880 osób wykonujących czynności agencyjne. Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w rejestrze wpisanych było 32 298 agentów ubezpieczeniowych oraz 230 475 osób wykonujących czynności agencyjne.

Tabela 26. Liczba zarejestrowanych agentów ubezpieczeniowych oraz osób wykonujących czynności agencyjne w latach 2013–2016

Wyszczególnienie		2013	2014	2015	2016
Agenci	wyłącznie	7 932	7 301	5 540	5 696
	multiagenci	4 510	3 523	3 417	3 916
	razem	12 442	10 824	8 957	9 612
Osoby wykonujące czynności agenta ubezpieczeniowego	pracujące dla jednego agenta	47 649	63 167	109 626	74 420
	pracujące dla co najmniej dwóch agentów	11 360	11 174	14 144	17 450
	razem	59 009	74 341	123 770	91 870

Źródło: opracowanie własne UKNF

W rejestrze agentów ubezpieczeniowych w 2016 r. zarejestrowano również 108 podmiotów wykonujących czynności agencyjne przez osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, wobec których przepisy prawa przewidują uproszczenia w uzyskaniu uprawnień, w tym:

- ▶ 24 banki, prowadzące działalność agencyjną poprzez osoby zobowiązane do ukończenia szkolenia jedynie w zakresie ogólnych i szczególnych warunków ubezpieczeń zakładu ubezpieczeń, z którymi współpracują zarejestrowane podmioty, informacji o taryfach, zasadach obliczania składek ubezpieczeniowych oraz o rozliczeniach ilościowo-wartościowych z tytułu zawieranych umów ubezpieczenia i inkasa składek ubezpieczeniowych,
- ▶ 18 przedsiębiorców, którzy na podstawie umowy zawartej z zakładem ubezpieczeń działu II wykonują działalność

agencyjną jako działalność uzupełniającą do podstawowej działalności gospodarczej, jeżeli działalność agencyjna pozostaje w bezpośrednim związku z podstawową działalnością tego przedsiębiorcy, nie wymaga szczegółowej wiedzy w zakresie ubezpieczeń, oraz czas trwania umowy ubezpieczenia nie przekracza 12 miesięcy.

W 2016 r. w ramach czynności nadzorczych upoważnieni przedstawiciele UKNF uczestniczyli w charakterze obserwatorów w 31 egzaminach dla osób ubiegających się o wykonywanie czynności agencyjnych, zgodnie z § 7 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 października 2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1485) w sprawie egzaminu dla osób ubiegających się o wykonywanie czynności agencyjnych, wydanego do ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym.

Brokerzy ubezpieczeniowi i reasekuracyjni

Tabela 27. Stan rejestru brokerów na koniec lat 2013–2016

Brokerzy		2013	2014	2015	2016
Ubezpieczeniowi	osoby fizyczne	775	801	830	842
	osoby prawne	370	395	449	481
	razem	1 145	1 196	1 279	1 323
Reasekuracyjni	osoby fizyczne	8	10	10	10
	osoby prawne	23	23	29	32
	razem	31	33	39	42

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2016 r. w prowadzonym rejestrze brokerów ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych dokonano 2500 zmian danych objętych wpisem. Wprowadzono 358 zmian dotyczących danych brokerów i 814 zmian dotyczących osób wykonujących czynności brokerskie. Ponadto dokonano 1328 czynności polegających na rejestracji polis OC brokerów ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w rejestrze zarejestrowanych było 1323 brokerów ubezpieczeniowych i 42 brokerów reasekuracyjnych.

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała łącznie 92 zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji, w tym 37 zezwoleń osobom fizycznym oraz 55 zezwoleń osobom prawnym. Wydano także 5 zezwoleń dla osób prawnych na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji oraz 1 zezwolenie dla osób fizycznych.

W okresie objętym sprawozdaniem prowadzone były postępowania w sprawie cofnięcia zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji, w tym 39 postępowań na wnioski strony oraz 1 postępowanie wszczęte z urzędu.

Tabela 28. Liczba zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń wydanych przez KNF w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Osoby fizyczne	65	57	61	36
Osoby prawne	44	35	67	50
Ogółem (bez reasekuracji)	109	92	128	86

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem odbyło się 6 egzaminów, przeprowadzanych przez Komisję Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów, w tym 3 egzaminy dla brokerów ubezpieczeniowych i 3 egzaminy dla brokerów

reasekuracyjnych. Ogółem do egzaminów przystąpiło 419 osób (w tym 17 na brokera reasekuracyjnego). Wynik pozytywny uzyskało 146 osób (w tym 13 na brokera reasekuracyjnego).

Tabela 29. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów ubezpieczeniowych w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Ogółem osoby przystępujące do egzaminu	548	497	468	402
Osoby ze zdaniem egzaminem brokerskim	335	370	393	133

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 30. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów reasekuracyjnych w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Ogółem osoby przystępujące do egzaminu	13	19	37	17
Osoby ze zdaniem egzaminem brokerskim	10	18	34	13

Źródło: opracowanie własne UKNF

Notyfikowani pośrednicy ubezpieczeniowi

W 2016 r. notyfikowano 292 pośredników ubezpieczeniowych mających zamiar prowadzenia działalności na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, zgłoszonych przez organy reje-

strowe lub organy nadzoru krajów członków Unii Europejskiej, natomiast wobec 116 pośredników notyfikacje wycofano.

3.5. Sektor emerytalny

Fundusze emerytalne i towarzystwa emerytalne

W zakresie funkcji licencyjnych w 2016 r. prowadzono postępowania, które zostały zakończone wydaniem 67 decyzji administracyjnych. Względem podmiotów rynku emerytalnego wydano również 17 postanowień. Liczba i przedmiot wydanych decyzji i postanowień zostały przedstawione w Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

Likwidacja Pracowniczego Funduszu Emerytalnego Nestle Polska

W dniu 30 sierpnia 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego podjęła decyzję o cofnięciu zezwolenia na utworzenie Pracowniczego Towarzystwa Emerytalnego Nestle Polska SA. Cofnięcie zezwolenia nastąpiło na podstawie art. 61 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych w związku z otwarciem likwidacji Towarzystwa. W decyzji o cofnięciu zezwolenia na utworzenie Towarzystwa określono jako datę jej wejścia w życie dzień 30 czerwca 2017 r. W myśl art. 73 i 74 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych likwidacja pracowniczego funduszu, którym zarządzanie nie zostało przejęte przez inne pracownicze towarzystwo następuje na podstawie decyzji organu nadzoru o jego likwidacji. W dniu 20 grudnia 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego za-

rządziła likwidację Pracowniczego Funduszu Emerytalnego Nestle Polska i określiła datę rozpoczęcia jego likwidacji na dzień 11 stycznia 2017 r. oraz datę zakończenia likwidacji na dzień 11 kwietnia 2017 r. Jednocześnie wyznaczyła PTE Nestle Polska SA w likwidacji na likwidatora PFE Nestle Polska.

Po zakończeniu procesu likwidacji Pracowniczego Funduszu Emerytalnego Nestle Polska, rynek pracowniczych funduszy emerytalnych będzie liczył 3 podmioty.

Zmiana depozytariusza MetLife Otwartego Funduszu Emerytalnego oraz MetLife Dobrowolnego Funduszu Emerytalnego

W dniu 12 września 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała zezwolenia na zmianę depozytariusza dla MetLife Otwartego Funduszu Emerytalnego oraz MetLife Dobrowolnego Funduszu Emerytalnego. Od 27 października 2016 r. funkcje powiernicze dla ww. Funduszy pełni Deutsche Bank Polska SA, w miejsce Banku Handlowego w Warszawie SA. Zmiana depozytariusza pozwoliła na znaczące obniżenie kosztów funkcjonowania MetLife OFE oraz MetLife DFE, ponoszonych z aktywów tych funduszy.

Pracownicze programy emerytalne (PPE)

W okresie objętym sprawozdaniem Urząd Komisji stwierdził:

- ▶ spadek liczby wniosków o wpis programu do rejestru o ok. 17% (24 wnioski w 2016 r. i 29 wniosków w roku poprzednim),
- ▶ wzrost liczby wniosków o wpis zmian programu do rejestru o ok. 6% (149 wniosków w 2016 r. i 141 wniosków w roku poprzednim),
- ▶ wzrost liczby wniosków o wykreślenie programu z rejestru o ok. 50% (51 wniosków w 2016 r. i 34 wnioski w roku poprzednim),

- ▶ spadek liczby zawiadomień o zmianie danych pracodawcy lub zarządzającego o ok. 55% (66 zawiadomień w 2016 r. i 146 zawiadomień w roku poprzednim).

Liczba i przedmiot decyzji wydanych w 2016 r. na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF, dotyczących PPE przedstawia Tabela 1.2. w Aneksie 1.

3.6. Rynek kapitałowy i towarowy

Firmy inwestycyjne i banki powiernicze

W 2016 r. zaobserwowany został spadek liczby domów maklerskich. Związane było to z procesami konsolidacji działalności maklerskiej w ramach grup kapitałowych, w szczególności w przypadku banków prowadzących działalność maklerską oraz jednocześnie posiadających podmioty zależne – domy maklerskie. W wyniku procesów konsolidacyjnych działalność maklerska została przeniesiona do biur maklerskich. Ponadto zaobserwowano przenoszenie działalności w zakresie zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych z domów maklerskich do towarzystw funduszy inwestycyjnych, co miało również wpływ na liczbę domów maklerskich.

W 2016 r. KNF wydała 7 decyzji w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej rozszerzających dotychczasowy zakres działalności domom maklerskim, 1 decyzję w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej rozszerzającej dotychczasowy zakres działalności banków prowadzących działalność maklerską, 1 decyzję w przedmiocie udzielenia zezwolenia na nabywanie dwudniowych kontraktów na rynku kasowym na aukcjach organizowanych przez platformę aukcyjną, 1 decyzję w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności powierniczej, 2 decyzje stwierdzające wygaśnięcie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej oraz 3 decyzje uchylające w części zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej. KNF wydała również 6 decyzji w przedmiocie umorzenia postępowania, w tym 4 decyzje dotyczące udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, 1 decyzję dotyczącą udziele-

nia zezwolenia na prowadzenie działalności powierniczej i 1 decyzję dotyczącą uchylenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w trakcie rozpatrywania było 13 wniosków o zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej, 2 wnioski o uchylenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej oraz 1 wniosek na prowadzenie działalności w zakresie nabywania dwudniowych kontraktów na rynku kasowym na aukcjach.

W 2016 r. rozpatrzono 9 zawiadomień o zamiarze nabycia lub objęcia akcji domów maklerskich. We wszystkich przypadkach postępowania zostały umorzone.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. 2 postępowania w sprawie zawiadomienia o zamiarze nabycia lub objęcia akcji domu maklerskiego były w trakcie rozpatrywania.

Notyfikacje firm inwestycyjnych

W okresie objętym sprawozdaniem do KNF wpłynęło 151 zawiadomień o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej bez oddziału oraz 2 zawiadomienia o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej w formie oddziału na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez zagraniczne firmy inwestycyjne, a także 273 zawiadomienia dotyczące zmiany danych objętych zakresem pierwotnej notyfikacji. Z prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium RP bez oddziału zrezygnowało 57 podmiotów, z prowadzenia działalności w formie oddziału – 2.

Tabela 31. Liczba notyfikowanych zagranicznych firm inwestycyjnych na koniec lat 2013–2016

Rodzaj podmiotu	2013	2014	2015	2016
Zagraniczna firma inwestycyjna bez oddziału	1 762	1 778	1 816	1 919
Zagraniczna firma inwestycyjna – oddział	14	14	15	15
Razem	1 776	1 792	1 831	1 934

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego umorzyła 4 postępowania dotyczące zawiadomienia o zamiarze prowadzenia przez polskie firmy inwestycyjne działalności maklerskiej bez otwierania oddziału na terytorium innych państw członkowskich.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. Komisja nie prowadziła żadnego postępowania w sprawie zawiadomienia o zamiarze prowadzenia przez polskie firmy inwestycyjne działalności maklerskiej na terytorium innych państw członkowskich.

Tabela 32. Liczba polskich firm inwestycyjnych, które notyfikowały zamiar prowadzenia działalności maklerskiej poza terytorium RP na koniec lat 2013–2016

Rodzaj podmiotu	2013	2014	2015	2016
Dom maklerski (liczba oddziałów)	4 (13)	2 (8)	2 (8)	2 (8)
Dom maklerski bez oddziału	13	13	13	12

Źródło: opracowanie własne UKNF

Towarowe domy maklerskie oraz podmioty prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych

W ramach zadań wykonywanych przez Komisję Nadzoru Finansowego rozpatrywane są sprawy związane z licencjonowaniem podmiotów ubiegających się o zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie obrotu towarami giełdowymi realizowaną na giełdzie towarowej. Bezpośrednimi stronami transakcji giełdowych zawieranych wyłącznie na własny rachunek mogą być m.in. przedsiębiorstwa energetyczne w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo energetyczne, pod warunkiem uzyskania zezwolenia Komisji na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych.

W 2016 r. udzielono 3 zezwolenia dla przedsiębiorstw energetycznych na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych.

KNF wydała 2 decyzje w przedmiocie uchylecia zezwolenia na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w trakcie rozpatrywania było 7 wniosków o udzielenie zezwolenia i 1 wniosek o uchylenie zezwolenia na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych, 55 przedsiębiorstw energetycznych legitymowało się zezwoleniem na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych i 1 towarowy dom maklerski posiadał zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej w zakresie obrotu towarami giełdowymi.

Agenci firm inwestycyjnych

Rejestr agentów firm inwestycyjnych wg stanu na 31 grudnia 2016 r. zawierał 179 podmiotów, w tym 29 osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej oraz 150 osób fizycznych.

W 2016 r. do rejestru agentów firm inwestycyjnych zostało wpisanych 46 osób fizycznych i 16 osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej.

W rejestrze agentów firm inwestycyjnych, z którymi firmy inwestycyjne zawarły umowę agencyjną wykonano następujące czyn-

ności: 57 wpisów do rejestru, ok. 69 zmian danych w rejestrze, a także wydano 11 postanowień w sprawie wszczęcia z urzędu postępowań administracyjnych w przedmiocie skreślenia agenta firmy inwestycyjnej z rejestru agentów firm inwestycyjnych, z którymi firmy inwestycyjne zawarły umowę agencyjną.

Komisja wydała 10 decyzji w przedmiocie skreślenia z rejestru agentów firm inwestycyjnych, w tym 7 decyzji na podstawie art. 79 ust. 9 pkt 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, 2 decyzje na podstawie art. 79 ust. 9 pkt 3 ww. ustawy oraz 1 decyzję na wniosek strony.

Tabela 33. Stan rejestru agentów firm inwestycyjnych na koniec lat 2013–2016

Agenci firm inwestycyjnych	2013	2014	2015	2016
Osoby fizyczne	164	185	194	150
Osoby prawne	29	32	35	29
Razem	193	217	229	179

Źródło: opracowanie własne UKNF

Maklerzy papierów wartościowych

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych wynosiła 2974 osoby. Na listę maklerów papierów wartościowych w roku 2016 wpisanych zostało 67 osób.

Tabela 34. Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych w danym roku	84	82	116	67
Łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych	2 710	2 791	2 907	2 974

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2016 r. odbyły się 2 egzaminy na maklera papierów wartościowych. Do egzaminów tych przystąpiło łącznie 275 osób, a zdało je łącznie 69 osób. Dotychczas egzamin na maklera papierów wartościowych zdało 3149 osób.

Ponadto w okresie objętym sprawozdaniem odbył się 1 egzamin uzupełniający dla maklerów papierów wartościowych.

Do egzaminu tego przystąpiła 1 osoba, która zdała egzamin. Dotychczas egzamin uzupełniający dla maklerów papierów wartościowych zdało 99 osób.

Doradcy inwestyjni

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych wynosiła 571 osób. Na listę doradców inwestycyjnych w 2016 r. zostały wpisane 33 osoby.

Tabela 35. Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych oraz łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych w danym roku	67	27	34	33
Łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych	477	504	539	571

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2016 r. odbyło się 6 egzaminów cząstkowych egzaminu na doradcę inwestycyjnego. Cały cykl egzaminacyjny zdały

33 osoby. Ponadto odbyły się dwa sprawdziany umiejętności. Egzamin zdało 21 osób.

Agencje informacyjne

W 2016 r. Komisja wydała 1 decyzję odmawiającą wskazania spółki jako agencji informacyjnej.

W 2016 r. Komisja wydała na wniosek agencji informacyjnych 3 decyzje uchylające decyzje KNF w sprawie wskazania

spółki jako agencji informacyjnej. Tym samym według stanu na 31 grudnia 2016 r. status agencji informacyjnej posiadały 4 podmioty: Polska Agencja Prasowa (podmiot najdłużej pełniący funkcję agencji informacyjnej), Bloomberg L.P., Grupa INTERIA.PL sp. z o.o. sp.k., Notoria Serwis SA.

Spółki prowadzące rynek regulowany, rynek towarów giełdowych oraz depozyt papierów wartościowych

Tabela 36. Liczba decyzji wydanych w 2016 roku

Podmiot będący stroną decyzji	Liczba decyzji
Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA	5
BondSpot SA	2
KDPW SA	3
KDPW_CCP SA	5
Towarowa Giełda Energii SA	6

Źródło: opracowanie własne UKNF

Liczba i przedmiot ww. decyzji zostały przedstawione w Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

Zatwierdzanie prospektów emisyjnych instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne

W 2016 r. KNF wydała 143 decyzje w sprawie zatwierdzenia prospektów emisyjnych, memorandumów informacyjnych oraz aneksów aktualizujących ich treść, w tym:

- ▶ 40 decyzji zatwierdzających prospekty emisyjne papierów wartościowych innych niż certyfikaty inwestycyjne (sporządzone w formie jednego lub trzech dokumentów),

- ▶ 3 decyzje zatwierdzające memorandum informacyjne,
- ▶ 100 decyzji zatwierdzających aneksy do prospektów emisyjnych (oraz do memorandumów informacyjnych) papierów wartościowych innych niż certyfikaty inwestycyjne.

Tabela 37. Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych	29	45	51	40
Liczba zatwierdzonych memorandumów informacyjnych/stwierdzeń równoważności memorandum informacyjnego z wymogami dla prospektu emisyjnego	3	1	2	3
Liczba zatwierdzonych aneksów do prospektów emisyjnych	106	93	144	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem do KNF wpłynęły również 44 potwierdzenia zatwierdzenia prospektu emisyjnego od organów nadzoru innych państw członkowskich.

W toku prowadzonych w 2016 r. 69 postępowań o zatwierdzenie prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego

go) KNF wystosowała blisko 5200 uwag do składanych dokumentów.

Ponadto KNF wydała 18 postanowień o zawieszeniu postępowań administracyjnych w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego, aneksu do prospektu emisyjnego), 16 postanowień o pod-

jęciu zawieszonych postępowań oraz 23 decyzje w sprawie umorzenia postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego, aneksu do prospektu emisyjnego).

W 2016 r. KNF wydała 14 opinii w sprawach dotyczących przeprowadzenia ofert publicznych lub dopuszczenia papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym.

Zestawienie emitentów, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez Komisję Nadzoru Finansowego

w 2016 r. zamieszczono w Tabeli 2.1. w Aneksie 2, natomiast aktualna lista prospektów emisyjnych zatwierdzonych przez KNF znajduje się na stronie internetowej Komisji.

W 2016 r. do KNF wpłynęło również 36 zawiadomień o zamiarze przeprowadzenia akcji promocyjnej związanej z publiczną ofertą papierów wartościowych.

Podmioty rynku funduszy inwestycyjnych

W 2016 r. organ nadzoru wydał 240 decyzji i postanowień dotyczących podmiotów rynku funduszy inwestycyjnych.

Liczba i przedmiot przyjętych uchwał oraz wydanych decyzji i postanowień zostały przedstawione odpowiednio w Tabeli 1.1. oraz Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego posiadały 62 towarzystwa funduszy inwestycyjnych, zarządzające łącznie 929 funduszami inwestycyjnymi, w tym: 44 funduszami inwestycyjnymi otwartymi, 53 specjalistycznymi funduszami inwestycyjnymi otwartymi oraz 832 funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi.

Tabela 38. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych w latach 2013–2016 narastająco

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	55	58	60	62
Fundusze inwestycyjne	639	681	815	929

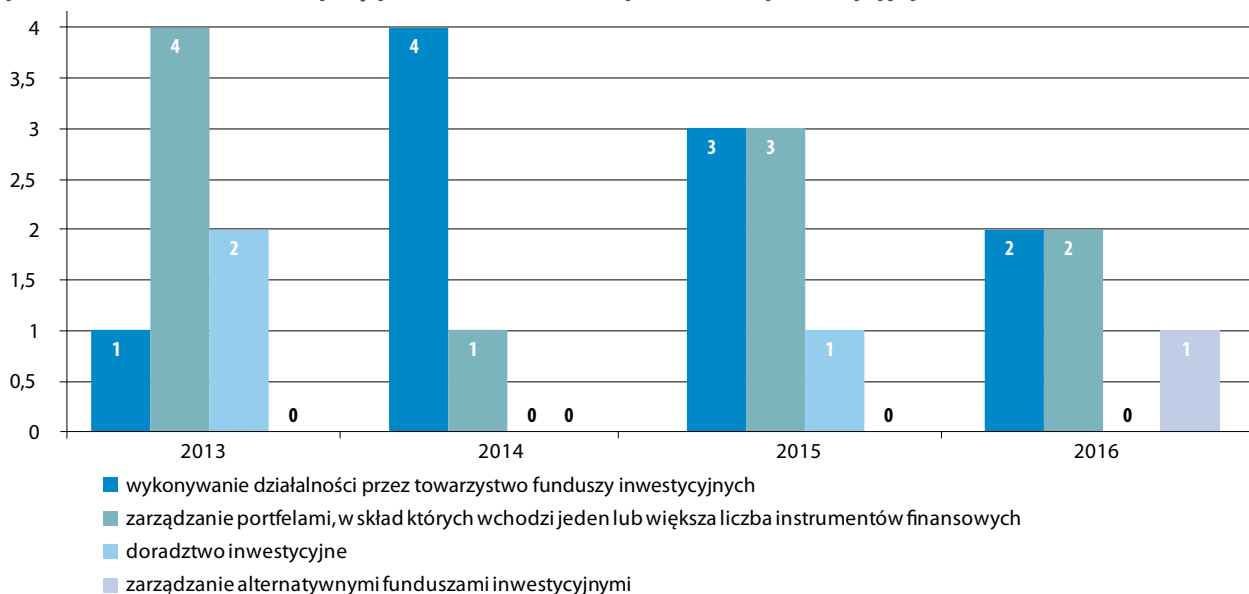
Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 1 zezwolenie na wykonywanie działalności przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych dla Insignis TFI SA.

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała, na podstawie znowelizowanych przepisów ustawy o funduszach

inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, 1 zezwolenie na wykonywanie działalności przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych wraz z zezwoleniem na zarządzanie alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi dla Skanska TFI SA.

Wykres 17. Liczba zezwoleń dotyczących działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała:

- ▶ 3 zezwolenia na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego,
- ▶ 3 zezwolenia na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego,
- ▶ 2 zezwolenia na utworzenie publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego.

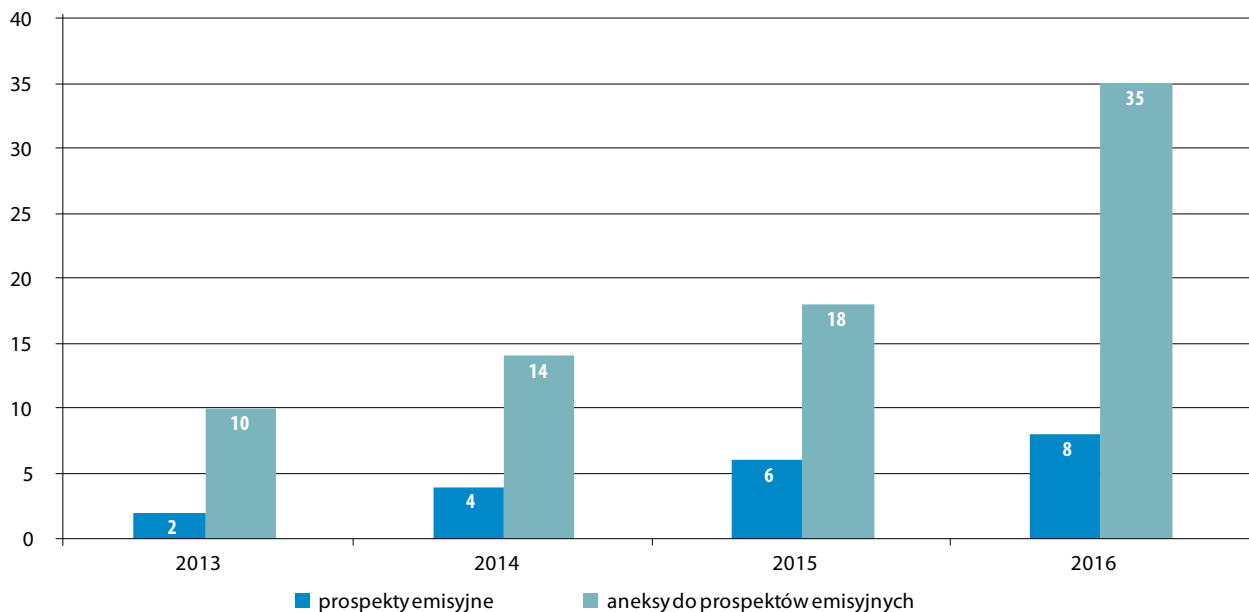
W 2016 r. rozpoczęło działalność 6 nowych funduszy z wydzielonymi subfunduszami. W wyniku ich powstania oraz zmian statutu funduszu w zakresie utworzenia nowego subfunduszu nastąpił wzrost liczby subfunduszy wydzielonych w ramach funduszy tego typu z 493 subfunduszy w grudniu 2015 r. do 545 subfunduszy na koniec grudnia 2016 r.

W 2016 r. zostało zarejestrowanych 161 funduszy inwestycyjnych zamkniętych, których certyfikaty inwestycyjne zgodnie ze statutem funduszu nie będą oferowane w drodze oferty publicznej ani dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, ani wprowadzone do alternatywnego systemu obrotu.

W 2016 r. KNF w zakresie sektora funduszy inwestycyjnych wydała 43 decyzje w sprawie zatwierdzenia prospektów emisyjnych oraz aneksów, w tym:

- ▶ 8 decyzji zatwierdzających prospekty emisyjne certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte,
- ▶ 35 decyzji zatwierdzających aneksy do prospektów emisyjnych certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte.

Wykres 18. Liczba prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych zatwierdzonych przez KNF w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Nabycie lub objęcie akcji lub praw z akcji

W 2016 r. rozpatrzone 8 zawiadomień o zamiarze nabycia lub objęcia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych. W 6 przypadkach wydano decyzję o braku sprzeciwu wobec zamiaru nabycia lub objęcia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych i wyznaczeniu terminu, w ciągu którego nabycie lub objęcie może zostać dokonane, w 1 przypadku wydano decyzję o sprzeciwie wobec zamiaru nabycia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych, natomiast w 1 przypadku postępowanie zostało umorzone.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w trakcie rozpatrywania były 3 postępowania w sprawie zawiadomienia o zamiarze nabycia lub objęcia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Działalność transgraniczna

W 2016 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło drogą elektroniczną 30 kompletnych zawiadomień o zamiarze zbywania tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych (UCITS) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które dotyczyły 7 nowych funduszy zagranicznych i 70 subfunduszy funduszy zagranicznych. Dla porównania w 2015 r. wpłynęło 17 kompletnych zawiadomień dotyczących 3 nowych funduszy zagranicznych i 80 subfunduszy funduszy zagranicznych.

W 2016 r., w przeciwieństwie do lat 2013–2015, w których brak było notyfikacji spółek zarządzających, do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęły notyfikacje 2 spółek zarzą-

dzających z siedzibą poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o zamiarze prowadzenia, bez oddziału, działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W odniesieniu do funduszy z siedzibą w państwie Unii Europejskiej innym niż Rzeczpospolita Polska, niebędących funduszami typu UCITS, w 2016 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło 75 kompletnych zawiadomień o zamiarze wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 94 alternatywnych funduszy inwestycyjnych oraz 7 europejskich funduszy venture capital (EuVECA).

Ponadto w 2016 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęły notyfikacje 17 zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi z siedzibą poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o zamiarze prowadzenia, bez oddziału, działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Podmioty pośredniczące w zbywaniu i odkupywaniu jednostek lub tytułów uczestnictwa

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytuły uczestnictwa funduszy zagranicznych, mogą być zbywane i odkupywane za pośrednictwem podmiotu z siedzibą lub miejscem zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. lista dystrybutorów jednostek uczestnictwa posiadających zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego, obejmowała 90 podmiotów. W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego wydała 4 zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub/i tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych.

Udzielanie zezwoleń na przywrócenie akcjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji)

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 18 decyzji udzielających zezwolenia na przywrócenie akcjom spółki publicznej formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji – art. 91 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.

o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych).

Działania nadzorcze o charakterze analitycznym

4. Działania nadzorcze o charakterze analitycznym

4.1. Nadzór bankowy

Nadzór ostrożnościowy nad bankami krajowymi

Czynności nadzorcze podjęte w 2016 r. przez UKNF polegały na bieżącym monitorowaniu oraz kwartalnej analizie sytuacji ekonomiczno-finansowej banków (ocena nadana za IV kw. 2015 r. oraz 3 kwartały 2016 r.). Na jej podstawie nadawano kwartalnie oceny banku w systemie KOBRA. W 2016 r. ocenie poddane zostały wszystkie banki komercyjne. Przygotowano 136 analiz kwartalnych banków komercyjnych. W 2016 r. kontynuowano proces cyklicznego przeglądu i oceny nadzorczej banków spółdzielczych i zrzeszających. Przygotowano 2241 analiz kwartalnych banków spółdzielczych oraz 8 analiz kwartalnych banków zrzeszających.

Oprócz oceny kwartalnej banki są objęte analizą w ramach procesu BION, tj. Badania i Oceny Nadzorczej. Szczegółowe informacje na temat oceny BION w sektorze bankowym przedstawione zostały w sekcji Badanie i Ocena Nadzorcza (BION).

Przygotowano również 104 analizy kwartalne oddziałów instytucji kredytowych (ocena nadana za IV kw. 2015 r. oraz 3 kwartały 2016 r.).

W ramach nadzoru skonsolidowanego analizowano skonsolidowane sprawozdania finansowe banków, sytuację ekonomiczno-finansową holdingów oraz podmiotów dominujących wobec banków. W ramach bezpośredniego nadzoru analitycznego typowano banki do inspekcji kompleksowych i problemowych, a następnie przekazywano te informacje do komórek organizacyjnych UKNF odpowiedzialnych za prowadzenie działań inspekcyjnych. Przygotowywano dane dla inspekcji w bankach.

Prowadzono analizy porównawcze klasyfikacji należności od tego samego kredytobiorcy przez różne banki, a także prezentacji akcjonariatu niektórych znaczących klientów ban-

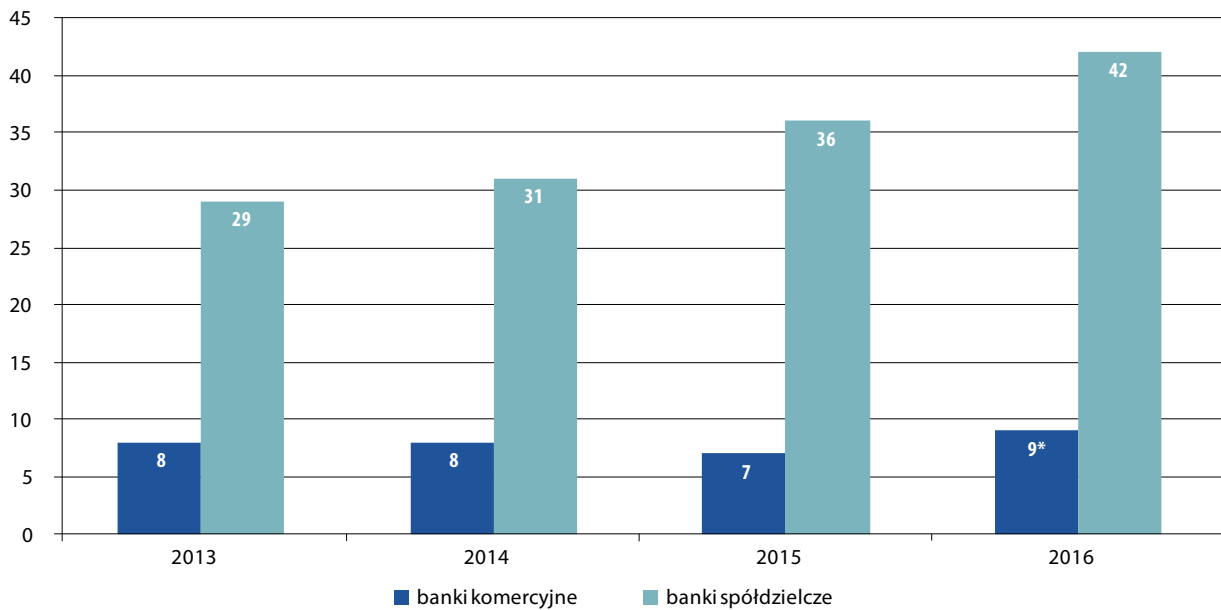
ków – w przypadku stwierdzenia rozbieżności podejmowano odpowiednie działania, polegające na stosownych wystąpieniach do nadzorowanych jednostek. Analizie podlegała również struktura geograficzna i branżowa należności banków krajowych i oddziałów instytucji kredytowych.

Prowadzono działania nadzorcze m.in. w następującym zakresie:

- wzmocnienia bazy kapitałowej, w tym zasady wypłacania dywidendy,
- bancassurance,
- procesów przekształceniowych,
- postępowań administracyjnych, w tym wniosków o zaliczenie do funduszy zobowiązań podporządkowanych, zysków okresowych, ustanowienie zarządu komisarycznego,
- płynności,
- planów postępowania naprawczego (PPN), w tym w zakresie oceny stopnia ich realizacji, zakończenia PPN czy nałożenia PPN,
- realizacji zaleceń wydanych w ramach inspekcji, procesu BION oraz innych wydanych w ramach nadzoru „za biurka”.

W 2016 r. postępowaniem naprawczym było objętych 8 banków komercyjnych. Jeden bank został formalnie zwolniony z realizacji PPN (po analizie sprawozdania finansowego za 2015 r. zbadanego przez biegłego rewidenta). Na początku 2016 r. postępowaniu naprawczemu podlegało 39 banków spółdzielczych oraz jeden z banków zrzeszających. Natomiast na koniec 2016 r. postępowaniem naprawczym objęte były 42 banki spółdzielcze oraz jeden z banków zrzeszających. W 2016 r. Komisja powołała dwóch kuratorów nadzorujących wykonanie programów postępowania naprawczego banków spółdzielczych.

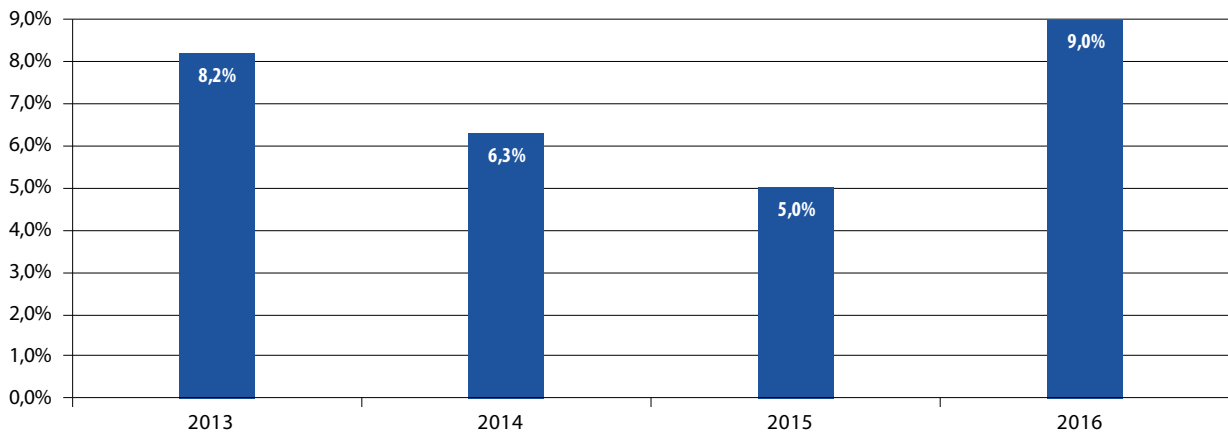
Wykres 19. Liczba banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w latach 2013–2016

*w tym jeden bank zrzeszający

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 20. Udział aktywów banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego (w %) w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Udział aktywów banków spółdzielczych objętych programem postępowania naprawczego w aktywach sektora bankowego wyniósł na koniec 2016 r. 0,7%.

Decyzje w zakresie zobowiązań podporządkowanych

W 2016 r. KNF wydała następujące decyzje w sprawach indywidualnych związane z:

- ▶ zaliczeniem do funduszy uzupełniających zobowiązań podporządkowanych – 10 decyzji,
- ▶ zaliczeniem do funduszy uzupełniających środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji – 8 decyzji,
- ▶ wcześniejszym zwrotem zobowiązań podporządkowanych – 2 decyzje.

Decyzje w zakresie funduszy własnych

Decyzje w sprawach indywidualnych związane były z:

- ▶ wyrażeniem zgody na zaklasyfikowanie do kapitału Tier I zobowiązań wynikających z wyemitowanych przez bank instrumentów finansowych – 5 decyzji,
- ▶ wyrażeniem zgody na zakwalifikowanie środków pieniężnych banku pozyskanych z emisji obligacji długoterminowych i pożyczek podporządkowanych, jako instrumenty w kapitale Tier II – 12 decyzji,
- ▶ zaliczeniem do kapitału Tier I banku zysku za dany okres – 14 decyzji,
- ▶ wyrażeniem zgody na obniżenie funduszy własnych – 532 decyzje,
- ▶ wyrażeniem zgody na zaliczenie do kapitału Tier I udziałów wniesionych po 28 czerwca 2013 r. – 2 decyzje.

Ponadto KNF zezwoliła na połączenie Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego w Piszku (jako banku przejmującego) ze Spółdzielczym Bankiem Ludowym w Olsztynie (jako bankiem przejmowanym). Komisja zezwoliła na nabycie przez Bank Spółdzielczy Ziemi Łowickiej w Łowiczu zorganizowanej części przedsiębiorstwa bankowego SGB-Banku SA w postaci Oddziału SGB-Banku SA w Lesznowoli. Komisja Nadzoru Finansowego jednogłośnie zawiesiła z dniem 21 października 2016 r. działalność Banku Spółdzielczego w Nadarzynie oraz postanowiła wystąpić do właściwego sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości tego banku spółdzielczego.

Informacja o notyfikacji funduszu udziałowego banków spółdzielczych do EBA. Informacja na temat Systemów Ochrony Instytucjonalnej (IPS)

W dniu 1 grudnia 2016 r. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (dalej: EBA – European Banking Authority) opublikował listę instrumentów spełniających kryteria określone w Rozporządzeniu CRR dla funduszy własnych podstawowych Tier I (dalej: fundusze CET1), uwzględniając udział członkowski w polskich bankach spółdzielczych (adres strony: <http://www.eba.europa.eu/-/eba-updates-list-of-cet1-instruments>). Publikacja uaktualnionej listy oznacza pomyślne zakończenie procesu notyfikacji udziałów członkowskich, o co KNF zabiegała od dnia wejścia w życie Rozporządzenia CRR.

Należy w tym miejscu podkreślić, że pomyślne zakończenie procedury notyfikacyjnej możliwe było dopiero po zmianie przepisu art. 10c ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających w brzmieniu określonym w ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji. Wcześniejsze brzmienie przepisu art. 10c (z ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających), nie stanowiło wystarczającej podstawy do wpisania udziału członkowskiego na listę instrumentów EBA spełniających kryteria dla funduszy CET1.

KNF w dniu 27 września 2016 r. wyraziła zgodę na dokonanie zmiany zatwierdzonego w dniu 3 listopada 2015 r. projektu „Umowy Systemu Ochrony SGB” polegającej na dodaniu

do umowy zapisu, zgodnie z którym w przypadku banków, które według stanu na 31 grudnia 2015 r. były zobowiązane do sporządzenia albo były w trakcie realizacji programu postępowania naprawczego, decyzję o obciążeniu banku składką na Fundusz Pomocowy Systemu Ochrony i składką na rzecz Spółdzielni Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB, podejmie Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. Zmiana pozwoliła ograniczyć skutki odroczonego przystąpienia do Systemu Ochrony SGB dla banków, które są obecnie członkami Zrzeszenia SGB, ale nie są uczestnikami Systemu Ochrony SGB.

Obydwa banki zrzeszające złożyły do KNF wnioski o zwolnienie od stosowania wymogów Części VI CRR. Do tej pory KNF rozstrzygnęła wnioski w odniesieniu do LCR, tj. jednogłośnie zezwoliła na odstąpienie od stosowania na zasadzie indywidualnej przepisów określonych w art. 412 oraz art. 414 Rozporządzenia CRR (w części odnoszącej się do art. 412 Rozporządzenia CRR), odpowiednio przez:

- ▶ SGB-Bank SA oraz 191 banków spółdzielczych będących współzałożycielami Systemu Ochrony SGB – na posiedzeniu w dniu 9 sierpnia 2016 r.,
- ▶ Bank Polskiej Spółdzielczości SA i 267 banków spółdzielczych, które podpisały umowę Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS – na posiedzeniu w dniu 11 października 2016 r.

KNF wskazała jednocześnie SGB-Bank i Bank Polskiej Spółdzielczości SA jako zobowiązane do spełniania wymogów określonych w art. 412 oraz art. 414 Rozporządzenia CRR

(w części odnoszącej się do art. 412 Rozporządzenia CRR) oraz wymogów sprawozdawczych określonych w części szóstej Tytułu II Rozporządzenia CRR na podstawie skonsolidowanej sytuacji wszystkich banków wchodzących w skład Systemu Ochrony SGB oraz Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Decyzje Komisji odnoszą się wyłącznie do wskaźnika LCR i nie dotyczą wskaźnika NSFR.

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego zapoznała się łącznie z czterema analizami o sytuacji sektora bankowości

spółdzielczej: Informacją o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w 2015 r., Informacją o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w I kwartale 2016 r., w I półroczu 2016 r. oraz w III kwartale 2016 r. Komisja zapoznała się z dwoma półrocznymi raportami na temat sytuacji banków spółdzielczych objętych postępowaniami naprawczymi. W kwartalnych analizach sektora bankowości spółdzielczej odrębnie omówiono sytuację ekonomiczno-finansową dużych banków spółdzielczych.

Testy warunków skrajnych (Stress Testy)

W roku 2016 UKNF po raz siódmy przeprowadził testy warunków skrajnych (TWS) sektora bankowego. Celem tego badania było określenie potencjalnego wpływu zmiennego otoczenia makroekonomicznego na sytuację finansową i kapitałową instytucji polskiego sektora bankowego oraz ocena odporności sektora na zadany szok. W badaniu uczestniczyły wszystkie banki komercyjne (z wyłączeniem BGK oraz banków wycofujących się z działalności w Polsce).

Ta edycja badania zbiegła się w czasie z ogólnoeuropejskimi testami warunków skrajnych koordynowanymi przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA – European Banking Authority). W badaniu tym uczestniczyły największe grupy bankowe Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Z banków krajowych bezpośredni udział w tej edycji badania

brał jedynie bank PKO Bank Polski SA, a jego wyniki opublikowane zostały na stronie EBA. Pozostałe banki w swoich wyliczeniach bazowały na analogicznej metodologii na poziomie krajowym.

Po przekazaniu danych do UKNF nastąpił proces ich wstępnej analizy. Weryfikacji poddano spójność wewnętrzną prognoz oraz ich zgodność z metodologią, a także realność ekstrapolowanych trendów. Wszelkie wątpliwości wynikłe podczas tego procesu były na bieżąco konsultowane z bankami. Dodatkowo do weryfikacji prognoz banków wykorzystano modele opracowane w UKNF.

Opublikowane wyniki wskazują na wysoką odporność sektora bankowego na hipotetyczne szoki rynkowe oraz jego dobrą kapitalizację.

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION)

W kwietniu 2016 r. UKNF przekazał bankom informację o umieszczeniu na stronie internetowej KNF znowelizowanej Metodyki BION. Nowelizacja implementuje do procesu badania i oceny nadzorczej postanowienia obowiązujących od 1 listopada 2015 r. przepisów krajowych, stanowiących transpozycję Dyrektywy CRD IV do krajowego porządku prawnego tj.:

- znowelizowaną ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 128, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1513).

Zmiany obejmują również wdrożenie wymogów innych przepisów prawa krajowego, w tym w szczególności postanowień dotyczących banków hipotecznych wchodzących w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. zawartych w:

- znowelizowanej ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1588, z późn. zm.),
- rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania rachunku

zabezpieczenia listów zastawnych oraz testu równowagi pokrycia i testu płynności (Dz.U. z 2015 r. poz. 2360).

Ponadto w procesie BION uwzględniono kolejne wymogi zawarte w Wytocznych w sprawie wspólnych procedur i metodyk dotyczących procesu przeglądu i oceny nadzorczej z dnia 19 grudnia 2014 r. wydanych przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EUNB), które powinny być stosowane przez nadzorców krajowych począwszy od 1 stycznia 2016 r. Wymogi te zostały dostosowane do specyfiki polskiego sektora bankowego. W 2016 r. bankom spółdzielczym i zrzeszającym nadano 643 oceny BION zaktualizowane, o ocenę jakości zarządzania ryzykiem, natomiast bankom komercyjnym nadano 34 oceny BION.

Prace nad Metodyką BION będą kontynuowane w roku 2017. Przewiduje się modyfikacje, w zakresie dostosowania metodyki do obowiązujących od 9 października 2016 r. postanowień ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji w ramach zagadnień wskazanych w ww. dokumencie EUNB.

Prowadzony przez UKNF proces BION uwzględnia w sposób komplementarny i spójny, ustalenia z czynności analitycznych i inspekcyjnych prowadzonych przez nadzór w bankach. Intensywność procesu BION w poszczególnych bankach uzależniona jest przede wszystkim od oceny koń-

cowej BION nadanej w ramach poprzedniego cyklu BION oraz grupowania banków w trakcie procesu kategoryzacji. Metodyka BION zakłada ciągłość aktualizacji ocen BION w ramach kwartalnych analiz „zza biurka” oraz dialog nadzoru z bankami.

Plany naprawy

W roku 2016 do polskiego systemu prawnego wprowadzono regulacje wynikające z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Stosowne przepisy zawarto m.in. w ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. z 2016 r., poz. 996) oraz znowelizowanej ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 128 ze zm.).

Podstawowym celem planu naprawy jest wprowadzenie rozwiązań pozwalających na uniknięcie eskalacji negatywnych zjawisk mogących prowadzić w skrajnych przypadkach do upadłości banku lub uruchomienia narzędzi przymusowej restrukturyzacji przez organ przymusowej restrukturyzacji oraz zabezpieczenie kontynuacji działalności w obszarach uznanych za krytyczne (tzw. funkcje krytyczne).

UKNF podjął działania zmierzające do przyjęcia w pierwszej kolejności indywidualnych planów naprawy dla banków systemowych będących spółkami zależnymi podmiotów nadzorowanych przez EBC. UKNF przyjął, że do sporządzania planów indywidualnych zobowiązane będą banki spełniające co najmniej jedno z następujących kryteriów: banki będące spółkami notowanymi na giełdzie; banki z udziałem w rynku depozytów sektora niefinansowego powyżej 5%. Następnie grupę podmiotów rozszerzono o najważniejsze podmioty niebędące spółkami zależnymi podmiotów nadzorowanych przez EBC – łącznie do przygotowania planów naprawy zostało dotychczas zobowiązanych 14 banków. W kolejnym etapie UKNF w celu właściwego przebiegu procesu oraz nałożenia jednolitych ram oceny tych planów przygotował wytyczne dla banków komercyjnych w zakresie przygotowania planów naprawy.

Monitorowanie przestrzegania przez banki obowiązujących regulacji

UKNF na bieżąco monitoruje „zza biurka” sytuację finansową banków, w tym płynnościową i kapitałową. W 2016 r. po raz kolejny szczególny nacisk położono na zachowanie przez banki dobrej jakości kapitałów własnych oraz ich odpowiedniej wysokości. Kapitały własne zapewniają ban-

kowi bezpieczeństwo na wypadek niepożądanych zdarzeń zewnętrznych, które mogą zaistnieć na przykład w związku z kryzysem w sferze realnej lub zawirowaniami na międzynarodowych rynkach finansowych.

Analizy w zakresie rozwiązania problemu kredytów indeksowanych i denominowanych w walutach obcych

UKNF przeprowadził szereg analiz eksperckich dotyczących sytuacji banków posiadających portfele kredytów indeksowanych i denominowanych w walutach obcych, zwłaszcza we franku szwajcarskim. W szczególności UKNF opiniował przedkładane propozycje systemowych rozwiązań problemu tych kredytów, w tym przesłane przez Kancelarię Prezydenta RP. Rezultaty tych analiz zostały przekazane zarówno Kancelarii Prezydenta RP, jak i Komitetowi Stabilności

Finansowej, zostały one również opublikowane na stronach internetowych KNF.

Analizy koncentrowały się wokół wyliczenia finansowych skutków poszczególnych wariantów zmian legislacyjnych, z uwzględnieniem wpływu tych regulacji na pozycję kapitałową, zyski i wypłacalności poszczególnych banków oraz całego sektora bankowego.

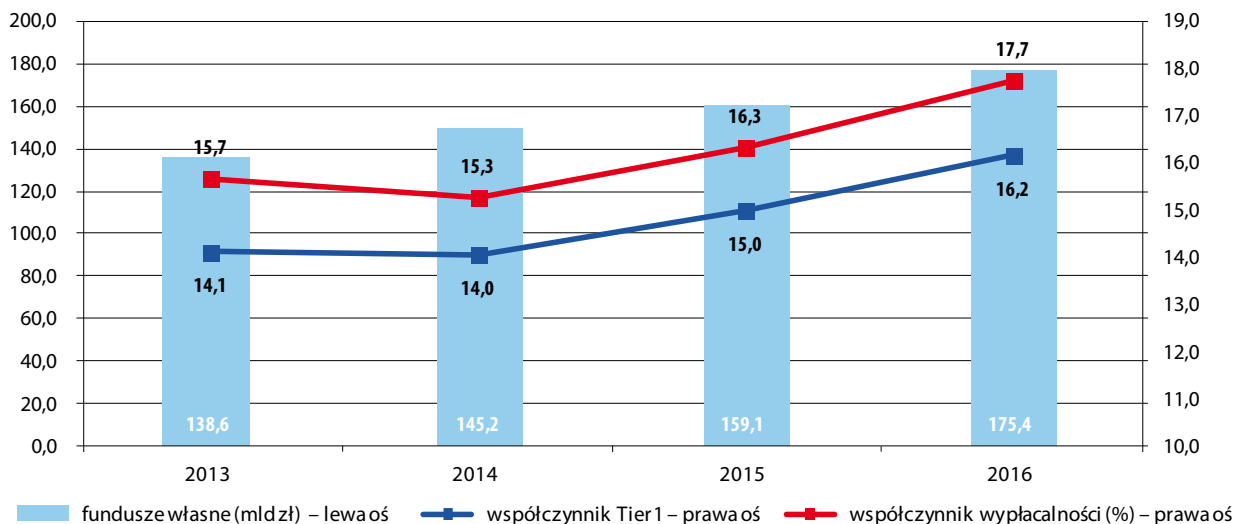
Polityka dywidendowa i dodatkowy wymóg kapitałowy

W celu utrzymania adekwatności kapitałowej na poziomie uznawanym za bezpieczny, organ nadzoru po raz kolejny rekomendował bankom ograniczenie wypłat dywidendy. Rezultatem dotychczasowej polityki dywidendowej UKNF jest stabilny i wysoki współczynnik wypłacalności sektora na poziomie 17,74% na koniec 2016 r. (na koniec 2015 r. wynosił 16,31%).

Pomimo dobrej sytuacji bieżącej, rekomendowane jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie, co wynika z poziomu ryzyka już zakumulowanego w bilansach banków, jak też niepewności co do przyszłego rozwoju koniunktury gospodarczej.

W tym celu w 2016 r. KNF wydała zalecenia nakładające na 15 banków dodatkowe wymogi kapitałowe (na bazie solo lub skonsolidowanej) wynikające z posiadania przez te podmioty portfeli zabezpieczonych hipotecznie kredytów walutowych gospodarstw domowych w EUR i w CHF. Dodatkowy wymóg kapitałowy wyliczany jest w ramach filaru II dla portfeli kredytowych obciążonych szczególnie dużym ryzykiem i zapewnia zindywidualizowane oddziaływanie na banki posiadające znaczne portfele kredytów walutowych udzielonych kredytobiorcom niezabezpieczonym, tj. osiągającym dochody w walucie innej niż waluta kredytu.

Wykres 21. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa krajowego sektora bankowego w latach 2013–2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Identyfikacja innych instytucji o znaczeniu systemowym (O-SIIs)

Zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym⁶ Komisja Nadzoru Finansowego została zobowiązana do identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym oraz do nałożenia na nie stosownych buforów kapitałowych.

Przeprowadzona przez KNF po raz pierwszy w 2016 r. identyfikacja innych instytucji o znaczeniu systemowym odbyła się w oparciu o następujące kryteria: wielkość danej instytucji finansowej, jej znaczenie dla gospodarki Rzeczypospolitej

Polskiej i Unii Europejskiej, znaczenie prowadzonej przez nią działalności transgranicznej oraz zbadanie wzajemnych powiązań danej instytucji lub danej grupy z systemem finansowym.

Po dokonaniu niezbędnych obliczeń i przeprowadzeniu właściwego postępowania, decyzjami administracyjnymi podjętymi w dniu 4 października 2016 r., KNF zidentyfikowała 12 banków jako inne instytucje o znaczeniu systemowym i nałożyła na nie bufory innej instytucji o znaczeniu systemowym.

⁶ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1513, z późn. zm.).

4.2. Nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi (SKOK)

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego zdecydowała o powołaniu w ośmiu kasach zarządców komisarycznych. Zarządcy komisaryczni, poza kierowaniem bieżącą działalnością kas, prowadzili rozmowy z właścicielami (członkami kas) i potencjalnymi inwestorami w celu wypracowania modelu restrukturyzacji tych instytucji, adekwatnego do stwierdzonej sytuacji finansowej.

Na koniec 2016 r. 33 kasy objęte były postępowaniami naprawczymi. W roku 2016 KNF podjęła decyzję o przejęciu trzech spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych przez banki na podstawie ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. Stefana Kard. Wyszyńskiego we Wrześni (SKOK Wyszyńskiego) oraz Powszechna Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa w Knurowie (Powszechna SKOK) zostały przejęte przez Alior Bank SA. Natomiast Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa „Profit” w Rybniku (SKOK Profit) została przejęta przez Śląski Bank Spółdzielczy „Silesia” w Katowicach. W 2016 r. właściwe sądy, po rozpatrzeniu wniosków Komisji ogłosiły upadłość 5 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

- ▶ Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy wydał w dniu 13 kwietnia 2016 r. postanowienie o ogłoszeniu upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej Polska w Warszawie (SKOK Polska) – sygnatura akt X GU 243/16.
- ▶ Sąd Rejonowy w Toruniu wydał w dniu 31 maja 2016 r. postanowienie o ogłoszeniu upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej „Kujawiak” we Włocławku – sygnatura akt V GU 23/16.
- ▶ Sąd Rejonowy w Katowicach wydał w dniu 2 czerwca 2016 r. postanowienie o ogłoszeniu upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej Jowisz w Czeladzi – sygnatura akt X GU 242/16/3.
- ▶ Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach wydał w dniu 12 lipca 2016 r. postanowienie o ogłoszeniu upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej Arka w Dąbrowie Górniczej – sygnatura akt XGU-263/16/4.
- ▶ Sąd Rejonowy w Gliwicach wydał w dniu 29 września 2016 r. postanowienie o ogłoszeniu upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej „Skarbiec” w Piekarach Śląskich – sygnatura akt XII GU 235/16.

Komisja Nadzoru Finansowego ustanowiła w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych 8 zarządców komisarycznych:

- ▶ z dniem 18 maja 2016 r. zarządcę komisarycznego w Wielkopolskiej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej w Poznaniu,
- ▶ z dniem 25 maja 2016 r. zarządcę komisarycznego w Twojej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej w Kędzierzynie-Koźlu,
- ▶ z dniem 7 lipca 2016 r. zarządcę komisarycznego w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej „Nike” w Warszawie,
- ▶ z dniem 4 sierpnia 2016 r. zarządcę komisarycznego w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej „Jaworzno” w Jaworznie,
- ▶ z dniem 8 sierpnia 2016 r. zarządcę komisarycznego w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej „Wybrzeże” w Gdańsku,
- ▶ z dniem 14 września 2016 r. zarządcę komisarycznego w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej „Profit” w Rybniku,
- ▶ z dniem 16 września 2016 r. zarządcę komisarycznego w Bieszczadzkiej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej w Sanoku,
- ▶ z dniem 12 października 2016 r. zarządcę komisarycznego w Lubuskiej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej w Zielonej Górze.

Komisja Nadzoru Finansowego w ramach postępowania administracyjnego zatwierdziła w 2016 r. przygotowany przez Kasę Krajową i uzgodniony z sektorem SKOK wzorzec umowy kredytu i umowy pożyczki.

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego zapoznała się łącznie z czterema okresowymi raportami o sytuacji sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych: Informacją o sytuacji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w I kwartale 2016 r., w I półroczu 2016 r. oraz w III kwartale 2016 r. W roku 2016 Komisja zapoznała się także z dwoma półrocznymi raportami na temat sytuacji kas zobowiązanych do realizacji programów postępowania naprawczego.

4.3. Nadzór nad dostawcami usług płatniczych

Działalność w zakresie usług płatniczych, prowadzona przez krajowe instytucje płatnicze i biura usług płatniczych, objęta jest nadzorem KNF w zakresie i na zasadach określonych w przepisach ustawy o usługach płatniczych (uup) oraz w ustawie o nadzorze nad rynkiem finansowym.

Zasadniczym celem sprawowanego przez KNF nadzoru nad krajowymi instytucjami płatniczymi jest zapewnienie bezpieczeństwa finansowego krajowych instytucji płatniczych, zapewnienie zgodności działalności krajowych instytucji płatniczych z obowiązującymi przepisami krajowymi i wspólnotowymi, regulującymi zasady funkcjonowania ryn-

ku usług płatniczych oraz ochrona interesów użytkowników i posiadaczy pieniądza elektronicznego.

W odniesieniu do biur usług płatniczych, celem nadzoru KNF jest zapewnienie zgodności funkcjonowania biur usług płatniczych z przepisami uup oraz ochrona interesów uczestników rynku (użytkowników) usług płatniczych świadczonych przez te podmioty (przekaz pieniędzy).

Kapitały założycielskie krajowych instytucji płatniczych kilkakrotnie przewyższają określone przepisami uup minimalne poziomy w tym zakresie.

Tabela 39. Zestawienie funduszy własnych KIP (w tys. zł)

Pozycja	III kw. 2015 r.	IV kw. 2015 r.	I kw. 2016 r.	II kw. 2016 r.	III kw. 2016 r.
Fundusze własne, w tym:	556 907 702	676 107 924	715 342 421	563 626 386	596 127 577
– kapitał założycielski	532 070 646	646 827 457	671 315 718	488 837 970	512 681 866
– kapitał z aktualizacji wyceny	1 825 461	1 825 461	1 825 461	4 292 859	3 701 024
– niepodzielony zysk z lat ubiegłych	11 282 731	11 282 732	25 589 841	45 039 551	31 126 783
– zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego	11 728 864	16 172 274	16 611 401	25 456 006	48 617 904
Pomniejszenia funduszy własnych:	247 019 947	259 211 669	345 641 413	192 406 754	197 584 674
– akcje lub udziały własne posiadane przez instytucję płatniczą, wycenione według wartości bilansowej, pomniejszone o odpisy spowodowane trwałą utratą ich wartości	5 150 500	5 150 500	5 150 500	18	17
– wszelkie zobowiązania z tytułu emisji akcji uprzywilejowanych	0	0	0	0	7 903
– wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej	47 372 555	56 501 696	90 254 055	87 815 074	87 116 689
– strata z lat ubiegłych	188 601 894	188 601 902	226 516 254	80 581 342	99 411 948
– strata w trakcie zatwierdzania	0	3 751 072	3 321 318	16 835 703	0
– strata netto bieżącego okresu	5 894 997	5 206 499	20 399 283	7 174 616	11 048 117
Fundusze własne (po pomniejszeniach)	309 887 755	416 896 255	369 701 008	371 219 632	398 542 903

Źródło: opracowanie własne UKNF

Analiza przekazanych KNF danych (zawartych łącznie w 102 raportach KIP), dotyczących krajowego rynku usług płatniczych prowadzi do wniosku, że pozycja dominująca w tym obszarze należy do kilku KIP o ugruntowanej pozycji rynkowej, które prowadzą działalność na szeroką skalę. Krajowe instytucje płatnicze, świadczące wyłącznie usługę przekazu pieniężnego (Grupa C), zrealizowały w III kwartale 2016 r. zaledwie 4,4% wszystkich transakcji płatniczych (9,6 mln transakcji). Druga grupa podmiotów (Grupa B), które poza usługą przekazu pieniężnego świadczą także inne usługi płatnicze m.in. polecenia przelewu i zapłaty zrealizowały w tym okresie 3,4% (7,3 mln transakcji).

Zdecydowana większość transakcji płatniczych, tj. 92,2% (201,1 mln transakcji) zrealizowana została przez Grupę A – KIP, które poza świadczeniem usług płatniczych z ww. Grupy B działają także jako agenci rozliczeniowi na podstawie zgody Prezesa NBP i umożliwiają wykonanie transakcji płatniczych, zainicjowanych przez akceptanta lub za jego pośrednictwem, instrumentem płatniczym płatnika, polegające w szczególności na obsłudze autoryzacji, przesłaniu do wydawcy karty płatniczej lub systemów płatności zleceń płatniczych płatnika lub akceptanta, mających na celu przekazanie akceptantowi należnych mu środków (acquiring).

Tabela 40. Liczba transakcji (w tys. szt.) wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze

KIP	IV kw. 2015 r.	I kw. 2016 r.	II kw. 2016 r.	III kw. 2016 r.
GRUPA A	167 619	163 175	186 455	201 078
GRUPA B	7 176	7 136	7 375	7 321
GRUPA C	9 321	9 737	9 907	9 619

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 41. Wartość transakcji (w mln zł) wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze

KIP	IV kw. 2015 r.	I kw. 2016 r.	II kw. 2016 r.	III kw. 2016 r.
GRUPA A	16 410	14 540	17 144	17 664
GRUPA B	1 438	1 364	1 545	1 579
GRUPA C	1 607	1 757	1 904	1 868

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 42. Opłaty i prowizje (w tys. zł) pobrane przez krajowe instytucje płatnicze

KIP	IV kw. 2015 r.	I kw. 2016 r.	II kw. 2016 r.	III kw. 2016 r.
GRUPA A	141 497	131 616	153 715	153 923
GRUPA B	13 372	10 932	13 080	11 690
GRUPA C	20 652	22 000	22 364	22 311

Źródło: opracowanie własne UKNF

Średnia wartość pojedynczej transakcji płatniczej w KIP w III kwartale 2016 r. wyniosła 96,8 zł (w II kwartale 2016 r. 101,1 zł, w I kwartale 2016 r. 98,1 zł, w IV kwartale 2015 r. 106,1 zł i w III kwartale 2015 r. 101,1 zł).

Biura usług płatniczych na podstawie uup obowiązane są przekazywać KNF informacje sprawozdawcze za okresy kwartalne i roczne, zawierające dane o liczbie i wartości zrealizowanych przekazów pieniężnych.

Za I kwartał 2016 r. 1220 biur usług płatniczych (89,6%) spośród 1361 podmiotów objętych tym obowiązkiem przesłało do KNF informacje sprawozdawcze, za II kwartał 2016 r. informacje sprawozdawcze przesłało do KNF 1186 biur usług płatniczych (87,6%) spośród 1354 podmiotów objętych tym obowiązkiem, natomiast za III kwartał 2016 r. informacje sprawozdawcze do KNF przekazały 1164 biura usług płatniczych (86,4%) spośród 1348 podmiotów objętych tym obowiązkiem.

Liczba i wartość wykonanych przez BUP przekazów pieniężnych wyniosła:

- w I kwartale 2016 r. – 9,0 mln przekazów o łącznej wartości 1,490 mld zł,
- w II kwartale 2016 r. – 8,8 mln przekazów o łącznej wartości 1,485 mld zł,
- w III kwartale 2016 r. – 8,6 mln przekazów o łącznej wartości 1,458 mld zł.

Na podstawie otrzymanych od biur usług płatniczych informacji sprawozdawczych za I–III kwartał 2016 r. można stwierdzić, że z obowiązków wobec KNF nie wywiązują się, odpowiednio:

- ok. 14% biur w zakresie informacji o liczbie i wartości wykonanych przekazów pieniężnych, oraz
- ok. 11% biur w zakresie dostarczenia do KNF oryginału dokumentu, potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji bankowej, albo ubezpieczeniowej.

Na gruncie obowiązujących przepisów, regulujących funkcjonowanie krajowego rynku usług płatniczych, organ nadzoru nie posiada uprawnień, które umożliwiałyby mu wykreślenie z rejestru tych BUP, które nie wywiązują się z ciężących na nich obowiązków sprawozdawczych, o których mowa powyżej.

Poziom zabezpieczenia wykonywanych przez biura usług płatniczych transakcji (poziom ochrony środków) ustalany jest w oparciu o relację wartości posiadanych przez nie zabezpieczeń (tj. zawartych umów ubezpieczenia albo umów gwarancji) do średniej miesięcznej wartości zrealizowanych przez te podmioty przekazów pieniężnych.

Poziom ochrony w III kwartale 2016 r. (6,72% w okresie miesięcznym) ukształtował się na poziomie nieco wyższym niż w II kwartale 2016 r. (6,68%) i na zbliżonym jak w I kwartale 2016 r. (6,73%).

Działania nadzorcze KNF wobec BUP obejmują monitorowanie terminowości przekazywania informacji sprawozdawczych, monitorowanie przestrzegania obowiązku ochrony środków klientów, informowanie BUP o obowiązku ograniczenia skali działalności albo konieczności przekształcenia się w KIP w razie przekroczenia ustawowego limitu miesięcznych obrotów w wysokości 500 tys. euro.

W ramach działań nadzorczych wobec krajowych instytucji płatniczych, KNF przeprowadza analizę merytoryczną wniosków o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej oraz

dokonuje analizy wyników finansowych KIP w kontekście ich zgodności z przedstawionymi na etapie udzielania zezwoleń planami finansowymi. Ponadto w 2016 r. w czterech wytypowanych przez KNF krajowych instytucjach płatniczych odbyły się inspekcje, mające na celu weryfikację bezpieczeństwa finansowego KIP, zgodności danych ujawnianych w okresowych informacjach sprawozdawczych ze stanem faktycznym oraz funkcjonowania KIP zgodnie z obowiązującymi przepisami, regulującymi zasady funkcjonowania rynku usług płatniczych na poziomie krajowym i wspólnotowym.

Konieczne zmiany regulacyjne w funkcjonowaniu BUP

Uwzględniając dotychczasową praktykę nadzorczą nad krajowymi instytucjami płatniczymi, jak również mając na uwadze bardzo ograniczony zakres sprawozdawczości tych podmiotów, przekazywanej UKNF na podstawie ustawy o usługach płatniczych oraz rosnącą liczbę i skalę działalności tych podmiotów, niezbędne jest dokonanie ustawowej zmiany zakresu danych objętych okresowym (kwartalnym i rocznym) obowiązkiem raportowania ze strony krajowych instytucji płatniczych w celu sprawniejszej oceny ryzyka działalności KIP. Obecny zakres raportowanych danych jest wysoce ograniczony, a przez to nie oddaje pełnego obrazu sytuacji gospodarczej nadzorowanych podmiotów, co w praktyce niezwykle utrudnia, jeśli nie uniemożliwia ocenę ryzyka występującego w ich działalności. Kluczowa jest możliwość identyfikacji jak największej liczby potencjalnych i możliwych do wystąpienia ryzyk, na które mogą być narażeni

klienci krajowych instytucji płatniczych oraz zabezpieczenie środków finansowych, które powierzają oni KIP w celu realizacji transakcji płatniczych.

W październiku i na początku listopada 2016 r. w trakcie prac parlamentarnych nad nowelizacją ustawy o usługach płatniczych UKNF przekazał do Przewodniczących Sejmowej i Senackiej Komisji Finansów Publicznych pisma dotyczące rozszerzenia zakresu informacji finansowej i statystycznej przekazywanej okresowo (kwartalnie i rocznie) przez krajowe instytucje płatnicze do UKNF.

Dodatkowo UKNF krytycznie odniósł się do propozycji zmiany zasad obliczania kosztów nadzoru przez krajowe instytucje płatnicze. Zaproponowana i przyjęta przez Sejm zmiana skutkować będzie 8-krotnym obniżeniem wpływów z tytułu kosztów nadzoru nad KIP w porównaniu z faktycznym ich kosztem poniesionym przez KNF w 2015 r.

4.4. Nadzór ubezpieczeniowy

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) zakładów ubezpieczeń

W 2016 r. przeprowadzono szóstą edycję Badania i Oceny Nadzorczej (BION) zakładów ubezpieczeń. Oceny za 2015 r. w ramach BION zostały nadane 57 zakładom ubezpieczeń/reasekuracji, w tym dla 27 zakładów działu I i 30 zakładów działu II.

BION jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje posiadane przez UKNF na temat zakładów ubezpieczeń, w tym informacje uzyskane w wyniku czynności związanych z licencjonowaniem, analizy „zza biurka” i czynności kontrolnych na miejscu w zakładzie ubezpieczeń, jak również z zapytań/ankiet skierowanych do zakładów ubezpieczeń.

W wyniku przeprowadzenia BION zakłady ubezpieczeń uzyskują ocenę ryzyka i ocenę istotności, które determinu-

ją podjęcie przez organ nadzoru, przy zastosowaniu zasady proporcjonalności, działań nadzorczych, w tym działań o charakterze inspekcyjnym.

Głównymi celami BION są:

- ▶ ocena stanu sektora ubezpieczeniowego, w tym identyfikacja systemowo istotnych zakładów i obszarów ryzyka,
- ▶ ocena ryzyka zakładu ubezpieczeń, w tym:
  - identyfikacja obszarów działalności zakładu ubezpieczeń o podwyższonym lub wysokim ryzyku,
  - ocena jakości procesu zarządzania zakładem ubezpieczeń,
  - ocena sytuacji finansowej zakładu ubezpieczeń,
  - ocena zgodności działania zakładu ubezpieczeń z odpowiednimi regulacjami prawnymi i regulacjami wewnętrznymi,

- ▶ priorytetyzacja działań nadzorczych i efektywna alokacja zasobów UKNF, które są kierowane do obszarów i podmiotów generujących najwyższe ryzyko.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. systemu Wyplacalność II, zmieniającym się środowiskiem biznesowym, a także mając na uwadze zgromadzone doświadczenia z poprzednich procesów BION i uwagi zgłoszone przez zakłady ubezpieczeń i reasekuracji, w tym uwagi przekazane przez Polską Izbę Ubezpieczeń, dokonano zmian w metodyce BION.

W zakresie oceny ilościowej, zmiany w metodyce BION polegały na:

- ▶ dodaniu wskaźnika pokrycia wymagań kapitałowych wg Wyplacalność II,
- ▶ zmianie wag wskaźników w obszarze „adekwatność kapitałowa” w związku z dodaniem wskaźnika pokrycia wymagań kapitałowych wg Wyplacalność II.

W metodyce BION za 2015 r. nie zostały dokonane zmiany w zakresie wag pozostałych obszarów poza „adekwatnością kapitałową”, branych pod uwagę przy ocenie zakładów ubezpieczeń/reasekuracji.

W zakresie oceny jakościowej dokonano przeglądu i doprecyzowania zagadnień ocenianych w poszczególnych obszarach. Ponadto wprowadzono następujące zmiany:

- ▶ uwzględniono w ramach oceny obszaru „systemy IT” zagadnienia związane z wytycznymi dotyczącymi zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w zakładach ubezpieczeń/reasekuracji,
- ▶ uwzględniono w ramach oceny obszaru „sprawozdawczość” zagadnienie dotyczące wywiązywania się przez

zakład ubezpieczeń/reasekuracji z obowiązków sprawozdawczych wobec UFG,

- ▶ uwzględniono w ramach oceny obszaru „przygotowanie do systemu Wyplacalność II” kwestię spełniania wymogów kapitałowych wg Wyplacalność II na dzień 1 stycznia 2016 r. oraz kwestię dotyczącą prospektywnej oceny własnych ryzyk.

W ramach korekt oceny jakościowej zarządzania dodano wpływ oceny obszaru „systemy IT” na ostateczną ocenę jakościową zarządzania.

W zakresie korekt oceny ryzyka dodana została korekta dotycząca niedoboru dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wyplacalności lub minimalnego wymogu kapitałowego (wg stanu na dzień 1 stycznia 2016 r.).

W ramach oceny istotności BION za 2015 r. nastąpiło doprecyzowanie opisu korekty oceny (aktualnie korekta oceny odnosi się do wpływu problemów finansowych i ewentualnej upadłości zakładu na rynek finansowy, zaś w poprzedniej metodyce korekta odnosiła się do wpływu na rynek ubezpieczeniowy lub instytucje działające na rynku finansowym).

Dodatkowo, w związku z wejściem w życie ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 11 września 2015 r. implementującej do polskiego prawa zapisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dyrektywa Wyplacalność II), działania nadzorcze zostały uaktualnione zgodnie z zapisami ww. ustawy.

Monitorowanie sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń

Głównym zadaniem w obszarze analitycznego nadzoru jest stałe monitorowanie sytuacji finansowej oraz ochrona stabilności rynku, a w sytuacji zagrożenia podejmowanie odpowiednich działań nadzorczych. Podstawowym celem tych czynności jest zapewnienie zdolności zakładów ubezpieczeń do wypłaty należnych świadczeń ubezpieczającym, ubezpieczonym, uposażonym lub uprawnionym z umów ubezpieczenia.

Ocena sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń, a w szczególności ocena ich wyplacalności, dokonywana jest przede wszystkim na podstawie kwartalnych i rocznych sprawozdań finansowych zakładów, jak również danych i informacji ilościowych przekazywanych przez zakłady ubezpieczeń.

Każde z przekazanych przez zakłady ubezpieczeń dodatkowych sprawozdań finansowych i statystycznych, jak również dane i informacje ilościowe, są przedmiotem odrębnej analizy, której wyniki zamieszczane są w odpowiednich raportach będących podstawą podejmowania dalszych indywidualnych decyzji nadzorczych. Stopień szczegółowości raportów uza-

leżniony jest od oceny BION nadanej zakładowi ubezpieczeń, co pozwala na dopasowanie szczegółowości przeprowadzanych analiz do poziomu ryzyka identyfikowanego w przypadku poszczególnych zakładów.

Sytuacja finansowa zakładów ubezpieczeń była monitorowana także na podstawie nałożonego w 2016 r. obowiązku comiesięcznego przekazywania danych w zakresie wybranych pozycji sprawozdania finansowego sporządzonego dla celów rachunkowości, jak również innych informacji przekazywanych przez zakłady ad hoc na specjalne żądanie organu nadzoru, które są wykorzystywane do identyfikacji podwyższonego i wysokiego ryzyka adekwatności kapitałowej w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania (przeanalizowano ogółem 714 informacji miesięcznych).

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż sytuacja finansowa większości zakładów ubezpieczeń w 2016 r., podobnie jak w latach ubiegłych, była stabilna.

W ramach wielu działań realizowanych w 2016 r., których celem było monitorowanie ryzyka w działalności zakładów ubezpieczeń, wskazać należy na następujące, najistotniejsze czynności:

- ▶ analizę zgodności planowanych i realizowanych wypłat dywidend za 2015 r. z rekomendacją Przewodniczącego KNF oraz ich wpływu na wyniki zakładów ubezpieczeń, jak również określenie wytycznych w zakresie polityki dywidendowej za 2016 r. (przeanalizowano 39 informacji w tym zakresie),
- ▶ analizę spełniania przez zakłady ubezpieczeń Wytycznych dotyczących procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (przeanalizowano 59 informacji w tym zakresie),
- ▶ analizę spełniania przez zakłady ubezpieczeń Rekomendacji dotyczących systemu zarządzania produktem (przeanalizowano 59 informacji w tym zakresie),
- ▶ analizę posiadanych przez zakłady ubezpieczeń regulaminów i procedur w zakresie outsourcingu pod względem spełniania przez powyższe dokumenty warunków określonych w przepisach prawa i wytycznych EIOPA dotyczących systemu zarządzania (przeanalizowano 59 informacji w tym zakresie),
- ▶ monitorowanie skutków finansowych pozwów i wyroków sądowych w sprawach dotyczących opłat likwidacyjnych

w umowach ubezpieczenia na życie związanych z UFK (przeanalizowano 7 informacji w tym zakresie),

- ▶ współpracę z UOKiK, w zakresie oceny wpływu postępowań prowadzonych przez UOKiK dotyczących zobowiązania zakładów ubezpieczeń do zmiany zasad naliczania opłat likwidacyjnych w ubezpieczeniach na życie związanych z UFK, na sytuację finansową zakładów ubezpieczeń, w tym przekazanie do UOKiK wniosków z przeprowadzonej oceny (przeanalizowano 17 informacji w tym zakresie),
- ▶ kontynuowanie działań w zakresie postępowań dotyczących braku adekwatności składki w ubezpieczeniach grupy 3 i 10 oraz żądanie od zakładów ubezpieczeń prowadzących działalność w tych grupach ubezpieczeń dodatkowych informacji o podjętych lub planowanych działaniach w związku ze stanowiskiem organu nadzoru w sprawie sposobu kalkulacji składki w tych ubezpieczeniach (przeanalizowano 17 informacji w tym zakresie),
- ▶ analizę problemu wyczerpywania się sum gwarancyjnych w ubezpieczeniach OC posiadaczy pojazdów mechanicznych (przeanalizowano 43 informacje w tym zakresie),
- ▶ analizę danych dotyczących zmiany wartości jednostek UFK oferowanych przez 23 zakłady ubezpieczeń działu I w okresie 31.12.2011–31.03.2016 (przeanalizowano 2938 UFK).

Nadzór nad realizacją obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych oraz nad zgodnością działalności zakładów ubezpieczeń z przepisami prawa

Przepisy regulujące działalność ubezpieczeniową nakładają na zakłady ubezpieczeń szereg obowiązków informacyjnych zarówno wobec organu nadzoru, jak i ubezpieczających. Zadaniem organu nadzoru w tym zakresie jest weryfikacja zarówno faktu publikacji określonych informacji, jak też ich treści. Terminowe i kompletne wykonywanie obowiązków informacyjnych jest jednym z podstawowych zadań zakładów ubezpieczeń i umożliwia uzyskanie powszechnego dostępu do części danych związanych z działalnością zakładów ubezpieczeń nie tylko organowi nadzoru, ale również nabywcom usług ubezpieczeniowych.

W związku z wypełnianiem przez zakłady ustawowych obowiązków informacyjnych, w 2016 r. poddano analizie:

- ▶ sprawozdania finansowe, w tym 237 sprawozdań kwartalnych, 57 rocznych jednostkowych i 8 rocznych skonsolidowanych,
- ▶ informacje ilościowe, w tym 61 sprawozdań sporządzonych na dzień 1 stycznia 2016 r. (60 sprawozdań jednostkowych i 1 sprawozdanie grupy) oraz 183 sprawozdania kwartalne (w tym 180 sprawozdań jednostkowych i 3 sprawozdania grupy),

- ▶ informacje o wdrożeniu/zmianie outsourcingu funkcji należących do systemu zarządzania oraz podstawowych lub ważnych czynności – w 43 przypadkach,
- ▶ informacje o zmianie osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych – w 4 przypadkach,
- ▶ informacje o wyborze podmiotu badającego sprawozdanie finansowe – w 49 przypadkach,
- ▶ informacje o zmianach taryf składek w obowiązkowych ubezpieczeniach komunikacyjnych (ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych) oraz obowiązkowych ubezpieczeniach rolniczych (ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej rolników oraz ubezpieczeniu budynków rolniczych) – w 176 przypadkach,
- ▶ publikację na stronach internetowych zakładów ubezpieczeń rocznych sprawozdań Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych (dalej „UFK”) wg stanu na 31 grudnia 2015 r. (23 zakłady ubezpieczeń, 2388 UFK) oraz półrocznych sprawozdań UFK wg stanu na 30 czerwca 2016 r. (23 zakłady ubezpieczeń, 2343 UFK),
- ▶ informacje o Indywidualnych Kontach Emerytalnych oraz Indywidualnych Kontach Zabezpieczenia Emerytalnego wg stanu na 31 grudnia 2015 r. (19 zakładów działu I),

- informacje o Indywidualnych Kontach Emerytalnych oraz Indywidualnych Kontach Zabezpieczenia Emerytalnego wg stanu na 30 czerwca 2016 r. (19 zakładów ubezpieczeń działu I).

Wyniki przeprowadzonych analiz wskazują, iż zakłady ubezpieczeń, poza sporadycznymi przypadkami, wypełniają powyższe obowiązki informacyjne zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Na podstawie sprawozdań finansowych oraz informacji ilościowych UKNF przygotował i opublikował na stronie internetowej KNF w części „Opracowania/Rynek ubezpieczeń” (https://www.knf.gov.pl/opracowania/rynek_ubezpiezen/index.html) 16 zestawień z danymi kwartalnymi o sektorze ubezpieczeń (dla 4 analizowanych w 2016 r. okresów sprawozdawczych), 5 zestawień z danymi sektora ubezpieczeniowego za 2015 r. oraz 4 kwartalne raporty o stanie sektora ubezpieczeń.

Rozpatrywanie wniosków złożonych przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji

Oprócz czynności związanych z nadzorowaniem działalności zakładów, Komisja Nadzoru Finansowego rozpatrywała również wystąpienia podmiotów nadzorowanych o przyznanie im określonych uprawnień lub o wyrażenie zgody na określone czynności pozostające w gestii nadzoru finansowego.

W 2016 r. rozpatrywane były wnioski zakładów ubezpieczeń dotyczące:

- wyrażenia zgody na uznawanie określonych aktywów za aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (na podstawie art. 155 ust. 9 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, która utraciła moc z dniem 1 stycznia 2016 r.) – w wyniku prowadzonych 9 postępowań wydano 5 decyzji umarzających postępowanie oraz 4 postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania, z uwagi na wejście w życie od 1 stycznia 2016 r. przepisów ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 15 września 2015 r.,
- zatwierdzenia planu przedstawiającego sposób utrzymania lub podniesienia środków własnych do wymaganej wartości po dokonaniu spłaty pożyczki podporządkowanej (na podstawie art. 148 ust. 4 pkt 2 lit. d ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, która utraciła moc z dniem 1 stycznia 2016 r.) – w wyniku prowadzonego 1 postępowania wydano 1 decyzję,
- wyrażenia zgody na zmianę umowy pożyczki podporządkowanej, której środki zaliczane są do środków własnych (na podstawie art. 148 ust. 4 pkt 2 lit. g ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, która utraciła moc z dniem 1 stycznia 2016 r.) – w wyniku prowadzonych 2 postępowań wydano 2 decyzje,

W toku sprawowania bieżącego nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową, zgodność działalności zakładów ubezpieczeń z przepisami prawa monitorowana jest również poprzez badanie sposobu wykonania zaleceń. W 2016 r. badano wykonanie zaleceń wydanych w wyniku kontroli przeprowadzonej przez organ nadzoru (36 przypadków) oraz zaleceń dostosowania działalności zakładów do przepisów prawa wydanych w trybie bieżącego nadzoru (1 przypadek).

Do zadań kompetencyjnych Komisji Nadzoru Finansowego należy również sprawowanie nadzoru bieżącego poprzez udział przedstawicieli Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy/Udziałowców zakładów ubezpieczeń i reasekuracji (w 2016 r. wystąpiły 3 takie przypadki).

- wyrażenia zgody na wcześniejszą spłatę pożyczki podporządkowanej, zaliczanej do środków własnych na podstawie decyzji KNF (zgoda na spłatę lub wykup pozycji podstawowych środków własnych – art. 73 ust. 1d Rozporządzenia Delegowanego Komisji Europejskiej) – w wyniku prowadzonego 1 postępowania wydano 1 decyzję,
- ponownego rozpatrzenia sprawy w przedmiocie wyliczenia środków własnych (uchylenie decyzji wydanej na podstawie art. 187 ust. 8c ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, która utraciła moc z dniem 1 stycznia 2016 r. – w wyniku prowadzonych 2 postępowań wydano 2 decyzje,
- wyrażenia zgody na zatwierdzenie kwoty pieniężnej/metody stosowanej do wyznaczania kwoty pieniężnej, które będą uwzględniane przy określaniu środków własnych (na podstawie art. 242, art. 243, art. 500 ust. 1 pkt 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 15 września 2015 r.) – w wyniku prowadzenia 2 postępowań, 1 wniosek pozostawiono bez rozpatrzenia, natomiast 1 postępowanie nie zostało zakończone w 2016 r., ponieważ termin na załatwienie tej sprawy nie upłynął do dnia 31 grudnia 2016 r.,
- wyrażenia zgody na stosowanie przejściowego odliczenia w stosunku do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych – art. 497 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 15 września 2015 r.) – w wyniku prowadzenia 1 postępowania wydano 1 decyzję,
- wniosku o wydanie zgody na podjęcie niezbędnych środków w celu przywrócenia poziomu dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR i MCR kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego (wniosek o wydanie zgody na podstawie art. 491 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej) – w wyniku

prowadzonych 2 postępowań wydano 1 decyzję, natomiast 1 postępowanie nie zostało zakończone w 2016 r., ponieważ termin na załatwienie tej sprawy nie upłynął do dnia 31 grudnia 2016 r.,

- ▶ zatwierdzenia realistycznego planu naprawczego (zgodnie z art. 312 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 15 września 2015 r.) – prowadzono 1 postępowanie, które nie zostało zakończone w 2016 r., ponieważ termin na załatwienie tej sprawy nie upłynął do dnia 31 grudnia 2016 r.,
- ▶ zatwierdzenia krótkoterminowego realistycznego planu finansowego (zgodnie z art. 313 ust. 2 ustawy o działalno-

ści ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 15 września 2015 r.) – w wyniku prowadzenia 2 postępowań wydano 1 decyzję, natomiast 1 postępowanie nie zostało zakończone w 2016 r., ponieważ termin na załatwienie tej sprawy nie upłynął do dnia 31 grudnia 2016 r.

Ponadto wszczęto 9 postępowań z urzędu w celu wyznaczenia podmiotu w grupie kapitałowej odpowiedzialnego za przekazywanie do organu nadzoru informacji o transakcjach dokonywanych w grupie kapitałowej. Postępowania te nie zostały zakończone w 2016 r., ponieważ termin na załatwienie tych spraw nie upłynął do dnia 31 grudnia 2016 r.

Testy warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeniowym

W 2016 r. kontynuowano prace związane z wykorzystaniem testów warunków skrajnych (testów stresu) w procesie nadzoru nad zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji, w szczególności w zakresie zbadania wytrzymałości polskiego sektora ubezpieczeniowego na zdarzenia ekstremalne, lecz wciąż prawdopodobne, a także poprawy zarządzania ryzykiem w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji.

Od początku 2016 r. trwały w UKNF prace nad weryfikacją metodyki przeprowadzania testów stresu w sektorze ubezpieczeniowym. W stosunku do roku poprzedniego dokonano m.in. rekalkulacji głębokości szoków dla ryzyka stopy procentowej, w przypadku ryzyka rezygnacji z umów (dział I) zmieniono zakres umów objętych testem stresu, głębokość

szoków oraz sposób nakładania szoku. W dniu 11 marca 2016 r. opublikowano na stronie internetowej KNF metodykę przeprowadzania testów stresu za 2015 r. oraz zwrócono się do zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji o przeprowadzenie testów stresu wg stanu na 31 grudnia 2015 r. w terminie do 29 kwietnia 2016 r.

Jednym z wyników badania była identyfikacja zakładów ubezpieczeń o podwyższonym ryzyku, czyli takich, które nie przeszły pozytywnie testów stresu i uzyskane od nich wyjaśnienia nie były wystarczające. W stosunku do tych zakładów ubezpieczeń zwrócono się o przeprowadzenie dodatkowych testów stresu wg stanu na 30 czerwca 2016 r. w obrębie zagrożonych rodzajów ryzyka.

Europejskie testy warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeniowym

W okresie od 24 maja do 15 lipca 2016 r. w europejskich zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji zostały przeprowadzone testy warunków skrajnych koordynowane przez Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (dalej EIOPA), we współpracy z Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego (ESRB) i nadzorami krajowymi, w tym z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF). W badaniu uczestniczyło 236 zakładów ubezpieczeń z 30 krajów EOG (w tym 5 zakładów ubezpieczeń z Polski). Europejskie testy warunków skrajnych w 2016 r. skupiały się na dwóch scenariuszach rynkowych:

- ▶ scenariuszu podwójnych niekorzystnych zmian (*Double-hit scenario*),
- ▶ scenariuszu przedłużających się niskich stóp procentowych (*Low for long scenario*).

Realizacja scenariusza podwójnych niekorzystnych zmian spowodowałaby wśród 5 krajowych uczestników badania spadek aktywów o 2,94 mld EUR, tj. o 12,1% w stosunku

do wartości wyjściowej, spadek zobowiązań o 0,87 mld EUR, tj. o 6,3% w stosunku do wartości wyjściowej oraz spadek nadwyżki aktywów ponad zobowiązania o 2,07 mld EUR, tj. o 20% w stosunku do wartości wyjściowej. Natomiast realizacja scenariusza przedłużających się niskich stóp procentowych spowodowałaby wśród 5 krajowych uczestników badania wzrost wartości aktywów o 0,22 mld EUR, tj. o 0,9% w stosunku do wartości wyjściowej, wzrost wartości zobowiązań o 0,68 mld EUR, tj. o 4,9% w stosunku do wartości wyjściowej oraz spadek nadwyżki aktywów ponad zobowiązania o 0,46 mld EUR, tj. o 4,5% w stosunku do wartości wyjściowej.

W związku z powyższymi wynikami europejskich testów warunków skrajnych oraz ujawnioną wrażliwością zakładów ubezpieczeń, EIOPA wydał rekomendacje dla krajowych organów nadzoru dotyczące działań wobec zakładów ubezpieczeń w zakresie zidentyfikowanych ryzyk.

Reasekuracja bierna zakładów ubezpieczeń

W związku z istotnym wpływem zdarzeń o charakterze katastrof na działalność zakładów ubezpieczeń działu II, UKNF dokonuje oceny stanu zabezpieczenia zakładów ubezpieczeń działu II przed skutkami wystąpienia szkód spowodowanych przez katastrofy. Realizując powyższe zadanie, UKNF zwrócił się do zakładów ubezpieczeń działu II o przedstawienie dodatkowych informacji obejmujących plany reasekuracji katastroficznej na 2016 r. oraz opis polityki reasekuracyjnej wraz z informacją jakie ryzyka nie są objęte ochroną reasekuracyjną.

Wyniki analizy odpowiedzi 32 zakładów potwierdzają, że planując ochronę reasekuracyjną zdarzeń katastroficznych, zakłady ubezpieczeń biorą pod uwagę szerszą perspektywę i nie sugerują się wynikami pojedynczych lat. Mimo iż w roku 2015 nie wystąpiły na terenie Polski znaczne zdarzenia o charakterze katastroficznym, to większość zakładów ubezpieczeń nie zmniejszyła ochrony reasekuracji katastroficznej na rok 2016, a blisko połowa zakładów ubezpieczeń zwiększyła swoją ochronę reasekuracyjną. Zwiększenie ochrony reasekuracyjnej w kilku zakładach ubezpieczeń było związane także z chęcią obniżenia kapitałowego wymogu wypłacalności.

W 2016 r. opracowano także raport poświęcony reasekuracji krajowych zakładów ubezpieczeń, w tym reasekuracji zdarzeń katastroficznych. W raporcie skupiono się głównie na reasekuracji biernej, gdyż poza nielicznymi wyjątkami krajowe zakłady ubezpieczeń/reasekuracji nie prowadzą reasekuracji czynnej w istotnym zakresie. Natomiast reasekuracja bierna to dla wielu zakładów ubezpieczeń istotny obszar działalności, a jak pokazują wyniki testów stresu stanowi ona podstawową technikę ograniczania ryzyka, w szczególności ryzyka katastroficznego. Raport powstał na bazie rocznych sprawozdań finansowych zakładów oraz dodatkowej ankiety dotyczącej zdarzeń katastroficznych.

Z analizy ankiet 29 zakładów wynika, że wartość szkód brutto ze zdarzeń katastroficznych w roku 2015 wyniosła 524,9 mln zł, z czego 55,7% było szkodami spowodowanymi przez katastrofy antropogeniczne. Największe pod względem wartości szkody brutto znalazły się w kategorii zdarzeń obejmujących deszcze nawalne, gradobicia i huragany. Wartość szkód brutto dla tej kategorii wyniosła 217,1 mln zł, co stanowiło 41,4% wszystkich szkód brutto ze zdarzeń katastroficznych, które miały miejsce w 2015 r. Żaden zakład ubezpieczeń nie wykazał w ramach zdarzeń katastroficznych szkód wynikających z suszy z sierpnia 2015 r., która dotknęła 220 tys. gospodarstw i 2 mln ha upraw.

Procesy przedaplikacyjne dotyczące modeli wewnętrznych

System Wypłacalność II daje zakładom ubezpieczeń i zakładom reasekuracji możliwość wyznaczenia kapitałowego wymogu wypłacalności w sposób adekwatny do ich profilu ryzyka oraz skali działalności. Zestaw narzędzi, systemów oraz procedur, które miałyby to umożliwić stanowią tzw. model wewnętrzny. Model ten powinien spełniać szereg rygorystycznych wymogów określonych w ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2015 r. poz. 1844, z późn. zm.) i innych przepisach systemu Wypłacalność II, a jego wykorzystanie musi być zatwierdzone przez właściwe organy nadzoru. Weryfikacja oraz opiniowanie modelu jest procesem złożonym, wymagającym wysoce wyspecjalizowanej wiedzy z zakresu wielu dziedzin, przy czym przepisy ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej dają stosunkowo krótki czas na jego przeprowadzenie (6 miesięcy). Proces przedaplikacyjny wychodzi naprzeciw wyżej wymienionym wyzwaniom i stanowi dobrowolną współpracę zakładów ubezpieczeń z organem nadzoru. Jego celem jest lepsze przygotowanie się krajowych zakładów ubezpieczeń do złożenia wniosku o stosowanie modelu wewnętrznego do wyznaczenia kapitałowego wymogu wypłacalności. Działania prowadzone przez UKNF w 2016 r. w odniesieniu do modeli wewnętrznych krajowych zakładów ubezpieczeń stanowiły kontynuację procesów przedaplikacyjnych prowadzonych od 2011 r.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. UKNF prowadził procesy przedaplikacyjne dla 7 krajowych zakładów ubezpieczeń (2 działu I i 5 działu II, co stanowiło łącznie 50,7% polskiego rynku ubezpieczeniowego – według kryterium wysokości składki przypisanej brutto na podstawie danych z kwartalnych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń za II kwartał 2016 r.). Prace UKNF nad oceną modeli wewnętrznych na poziomie europejskim według stanu na 31 grudnia 2016 r. miały formę procesu przedaplikacyjnego albo procesu weryfikacji ciągłej odpowiedniości modelu.

W 2016 r. UKNF kontynuował intensywne i kompleksowe prace dotyczące oceny modeli wewnętrznych. Wyniki tych prac UKNF przedstawiał zakładom w ramach bieżącej komunikacji, co przełożyło się na dalsze działania zakładów prowadzące do eliminacji błędów krytycznych i poprawy modeli w świetle zgodności z przepisami systemu Wypłacalność II. UKNF ponadto zorganizował spotkanie dwustronne z przedstawicielami Centrum Eksperckiego EIOPA ds. modeli wewnętrznych dzieląc się wiedzą i doświadczeniem UKNF w zakresie prowadzenia badania porównawczego modeli wewnętrznych.

Dalsze prace w zakresie oceny modeli wewnętrznych (zarówno krajowe, jak i międzynarodowe) będą kontynuowane w 2017 r.

Własna ocena ryzyka i wypłacalności (ORSA)

W 2016 r. do UKNF wpłynęły sprawozdania z prospektywnej oceny własnych ryzyk (wzorowanych na zasadach ORSA) przeprowadzone przez zakłady ubezpieczeń w 2015 r., a także część sprawozdań z własnej oceny ryzyka i wypłacalności (ORSA) przeprowadzonych już w pełni wg systemu Wypłacalność II w 2016 r. Łącznie organ nadzoru przeanalizował 68 sprawozdań z 2015 i 2016 r. W sprawozdaniach zdecydowana większość zakładów szacuje, że w horyzoncie planowania biznesowego będzie spełniać wymogi kapitałowe. Większość zakładów oceniła, że formuła standardowa stosunkowo dobrze odzwierciedla ich profil ryzyka, aczkolwiek wskazują, że pojedyncze ryzyka są w niej przeszacowane lub niedoszacowane (najczęściej operacyjne, składki i rezerw w ubezpieczeniach majątkowych, katastroficzne, rynkowe).

Jako ryzyka spoza formuły standardowej najczęściej rozważane były: ryzyko płynności, ryzyko strategiczne, ryzyko reputacji i ryzyko braku zgodności z przepisami. Organ nadzoru odnotował znaczący postęp w zawartości sprawozdań w stosunku do poprzedniej edycji.

Analiza sprawozdań w 2016 r. uwzględniała już częściowo rekomendacje z przygotowywanego przez EIOPA Podręcznika Procesu Oceny Nadzorczej (w 2016 r. przyjęte zostały rekomendacje dotyczące oceny własnych potrzeb w zakresie wypłacalności).

UKNF bierze aktywny udział w pracach kilkusobowej grupy zadaniowej przygotowującej rozdział podręcznika o własnej ocenie ryzyka i wypłacalności.

Przegląd formuły standardowej kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR)

Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) prowadzi, na prośbę Komisji Europejskiej, prace nad przeglądem formuły standardowej kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR). Komisja Europejska, w prośbie o poradę (*Call for Advice*), przedstawiła EIOPA zagadnienia, które wymagają ponownej analizy, a w niektórych przypadkach także ponownej kalibracji parametrów wykorzystywanych w formule standardowej SCR. Prace nad rewizją formuły standardowej SCR prowadzone są przez EIOPA w ramach grupy zadaniowej EIOPA ds. rewizji formuły standardowej SCR (*SCR Review Project Group*). Rezultatem prac EIOPA będą dwie porady (w październiku 2017 r. oraz lutym 2018 r.) dla Komisji Europejskiej zawierające propozycje zmiany metodyki wyznaczania wymogu SCR wg formuły standardowej w zakresie m.in. założeń, stosowanych uproszczeń, czy parametrów formuły standardowej SCR, tak aby były one racjonalnie związane z realiami europejskiego rynku ubezpieczeń i profilem ryzyka większości zakładów ubezpieczeń/reasekuracji. Regulacje dotyczące wyznaczania wymogu SCR za pomocą formuły standardowej zostały bowiem w praktyce ustalone do 2011 r.

W początkowej fazie prac grupy głównym działaniem była identyfikacja obszarów formuły standardowej, które powinny ulec zmianie na bazie dotychczasowych doświadczeń w praktyce nadzorczej. W tym celu przeprowadzono kwestionariusz wśród europejskich organów nadzoru w czerwcu 2016 r. W ramach prac grupy zadaniowej rozpoznano kilkanaście elementów formuły standardowej. Prace nad

rewizją formuły standardowej kapitałowego wymogu wypłacalności wiążą się także z koniecznością pozyskania przez EIOPA od zakładów ubezpieczeń/reasekuracji oraz krajowych organów nadzoru dodatkowych komentarzy jakościowych oraz danych ilościowych. W związku z powyższym grupa zadaniowa EIOPA przygotowała badanie obejmujące m.in.: dokument do dyskusji (*Discussion Paper on the review of Solvency II implementing measures*) oraz kwestionariusze ilościowe dla celów zebrania dodatkowych danych, niezawartych w sprawozdaniach finansowych (statutowych i Wypłacalność II). Badanie EIOPA rozpoczęło się na początku grudnia 2016 r. i potrwa do połowy kwietnia 2017 r.

Przedstawiciele UKNF aktywnie angażują się w prace ww. grupy zadaniowej EIOPA poprzez m.in.:

- koordynowanie prac w zakresie uwzględniania w formule standardowej SCR: gwarancji, instrumentów finansowych emitowanych przez samorządy regionalne oraz władze lokalne, ponownej kalibracji ryzyka morskiego, ryzyka lotniczego oraz ryzyka pożaru w podmodule ryzyka katastrof spowodowanych przez człowieka,
- uczestniczenie w pracach (jako wsparcie merytoryczne) dotyczących ponownej kalibracji ryzyka stopy procentowej oraz uwzględniania ocen jakości kredytowej (ratingów) w wyznaczaniu wymogu SCR,
- opracowanie kwestionariuszy ilościowych dla celów zebrania dodatkowych danych, niezawartych w sprawozdaniach finansowych (statutowych i Wypłacalność II),
- koordynowanie badania EIOPA na poziomie krajowym.

Nadzór uzupełniający nad podmiotami regulowanymi wchodzącymi w skład konglomeratów finansowych

Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje nie rzadziej niż raz w roku kalendarzowym przeglądu sektora finansowego w celu zidentyfikowania grup spełniających kryteria właściwe dla konglomeratów finansowych.

Przeprowadzony w 2016 r. przegląd krajowych grup kapitałowych obejmujący okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r., wykazał, iż Grupa Kapitałowa PZU SA spełnia kryteria identyfikujące ją jako konglomerat finansowy. Jednocześnie KNF jest organem właściwym do pełnienia roli koordynatora dla zidentyfikowanego konglomeratu finansowego.

4.5. Nadzór emerytalny

Analitycznym nadzorem emerytalnym objęta jest sytuacja finansowa oraz działalność inwestycyjna i operacyjna towarzystw i funduszy emerytalnych (tzw. II i III filara systemu emerytalnego, w tym dobrowolnych funduszy emerytalnych, w ramach których prowadzone są IKE i IKZE).

UKNF monitoruje także zgodność funkcjonowania wspomnianych instytucji z przepisami prawa i ich statutami oraz wypełnianie obowiązków informacyjnych. Celem nadzoru w tym zakresie jest ochrona interesów członków funduszy emerytalnych.

Monitorowanie sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych i działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych

Zadania z zakresu bieżącego nadzoru nad działalnością finansową i polityką inwestycyjną otwartych, pracowniczych i dobrowolnych funduszy emerytalnych oraz działalnością powszechnych i pracowniczych towarzystw emerytalnych wykonywane były poprzez systematyczną analizę danych sprawozdawczych przekazywanych przez podmioty nadzorowane do Urzędu KNF w formie elektronicznej:

- ▶ dziennych i kwartalnych raportów finansowych funduszy emerytalnych, zawierających bilanse funduszy wraz z notami objaśniającymi, zestawienia portfeli inwestycyjnych, rachunki wyników wraz z notami objaśniającymi, zestawienia zawartych transakcji i ważnych zleceń oraz informacje o wartości i liczbie jednostek rozrachunkowych,
- ▶ miesięcznych, półrocznych i rocznych struktur aktywów funduszy,
- ▶ raportów operacyjnych funduszy, dotyczących zawartych umów o członkostwo w funduszu, przekazanej składki, zewnętrznych i wewnętrznych wypłat transferowych, liczby członków oraz liczby prowadzonych rachunków,
- ▶ sprawozdań finansowych towarzystw emerytalnych, obejmujących bilanse, rachunki wyników, informacje o wynagrodzeniach w PTE, zobowiązania PTE oraz relacje kapitałowe towarzystw emerytalnych.

Monitorowanie sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych oraz polityki inwestycyjnej funduszy emerytalnych realizowano m.in. poprzez następujące czynności:

- ▶ analizowanie transakcji zawieranych na rynku kapitałowym, pod kątem rentowności oraz ryzyka związanego z nabyciem określonego instrumentu finansowego, wynikającego z jego konstrukcji oraz z sytuacji finansowej emitenta,
- ▶ monitorowanie działań inwestycyjnych funduszy emerytalnych w zakresie zachowania nadrzędnej zasady rentowności i bezpieczeństwa lokat,
- ▶ weryfikowanie wycen instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach inwestycyjnych funduszy emerytalnych,
- ▶ analizowanie struktury portfeli inwestycyjnych funduszy emerytalnych, jej zmienności w czasie i przyjętego poziomu ryzyka,
- ▶ ocenę efektywności działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych na tle bieżącej sytuacji na rynku kapitałowym oraz sytuacji makroekonomicznej,
- ▶ analizę procedur wewnętrznych oraz deklaracji zasad prowadzenia działalności inwestycyjnej w podmiotach nadzorowanych,
- ▶ monitorowanie działalności funduszy w zakresie powierzenia zarządzania aktywami podmiotom z siedzibą poza granicami kraju oraz wydawanie decyzji nakazującej funduszowi zmianę lub rozwiązanie ww. umowy,
- ▶ monitorowanie procesu stopniowego przekazywania do ZUS kapitału członków OFE, którym do osiągnięcia wieku emerytalnego brakowało mniej niż 10 lat (tzw. suwak bezpieczeństwa),

- monitorowanie prawidłowości działalności OFE i PTE w zakresie zmienionych przepisów dotyczących Funduszu Gwarancyjnego.

Istotnym zadaniem organu nadzoru w 2016 r. był obowiązek ogłaszania okresowych stóp zwrotu OFE i okresowych porównawczych stóp zwrotu, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych. Do końca czerwca 2016 r. organ nadzoru ustalił

i podał do publicznej wiadomości wskazane stopy zwrotu 126 razy.

Innym kluczowym zadaniem organu nadzoru jest obowiązek każdorazowej weryfikacji przesyłanych przez fundusze emerytalne szczegółowych metodologii wycen instrumentów finansowych, dla których nie jest określony rynek wyceny lub nie jest możliwe dokonanie wyceny w sposób rynkowy, z zachowaniem zasady ostrożności. W okresie objętym sprawozdaniem ocenie organu nadzoru podlegało 347 wycen przedstawionych przez OFE, DFE i PFE.

Tabela 43. Metodologie wyceny przekazane przez fundusze emerytalne do akceptacji KNF w latach 2013–2016

Rodzaj funduszy	Liczba przesłanych metodologii			
	2013	2014	2015	2016
OFE	293	329	340	291
PFE	29	21	6	12
DFE	33	24	36	44

Źródło: opracowanie własne UKNF

Znaczna część działań nadzorczych wobec pracowniczych towarzystw emerytalnych – ze względu na duży udział ich bieżącego i sukcesywnego finansowania przez pracodawców – realizowana jest w ramach nadzoru pośredniego. Jest to warunek bezpieczeństwa finansowego i ciągłości funkcjonowania tych podmiotów. Specyfiką pracowniczych towarzystw jest też większy niż w powszechnych towarzystwach emerytalnych udział procesów realizowanych przez podmioty zewnętrzne, co powoduje, iż część działań nadzorczych obejmuje podmioty inne niż towarzystwa.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego dwukrotnie ustaliła i podała do publicznej wiadomości wysokość średniej ważonej stopy zwrotu wszystkich otwartych funduszy emerytalnych za okresy od 29 marca 2013 r. do 31 marca 2016 r. oraz od 30 września 2013 r. do 30 września 2016 r. Od 2014 r. nie jest ustalana minimalna wymagana stopa zwrotu OFE oraz ewentualny niedobór.

Tabela 44. Ustawowe stopy zwrotu OFE wyliczone i opublikowane przez KNF w 2016 roku (w %)

Nazwa OFE	Stopy zwrotu za okres od 29.03.2013 r. do 31.03.2016 r.	Nazwa OFE	Stopy zwrotu za okres od 30.09.2013 r. do 30.09.2016 r.
PKO BP Bankowy OFE	9,074	MetLife OFE	3,326
MetLife OFE	8,637	PKO BP Bankowy OFE	3,073
AXA OFE	8,530	Allianz Polska OFE	2,375
Nordea OFE	8,188	Nordea OFE	2,058
OFE PZU „Złota Jesień”	6,740	AXA OFE	1,416
Allianz Polska OFE	6,702	OFE Pocztylion	1,129
OFE Pocztylion	6,344	OFE PZU „Złota Jesień”	0,307
AEGON OFE	5,464	AEGON OFE	-0,232
Aviva OFE Aviva BZ WBK	5,359	Aviva OFE Aviva BZ WBK	-1,047
Nationale-Nederlanden OFE	4,894	Nationale-Nederlanden OFE	-2,142
Pekao OFE	3,523	Pekao OFE	-2,833
Generali OFE	1,661	Generali OFE	-4,848
Średnia ważona stopa zwrotu	6,344	Średnia ważona stopa zwrotu	0,133

Źródło: opracowanie własne UKNF

Na posiedzenia KNF przedłożono następujące raporty dotyczące działalności podmiotów rynku emerytalnego:

- ▶ „Sytuacja finansowa powszechnych towarzystw emerytalnych w 2015 roku”,
- ▶ „Indywidualne konta emerytalne oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego w 2015 roku”,
- ▶ „Działalność inwestycyjna funduszy emerytalnych w okresie od 29 marca 2013 roku do 31 marca 2016 roku”,
- ▶ „Sytuacja finansowa powszechnych towarzystw emerytalnych w I połowie 2016 roku”,
- ▶ „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w IV kwartale 2015 roku”,
- ▶ „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w I kwartale 2016 roku”,

- ▶ „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w II kwartale 2016 roku”,
- ▶ „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w III kwartale 2016 roku”,
- ▶ „Sektor funduszy emerytalnych w Polsce – ewolucja, kształt, perspektywy”,
- ▶ „Pracownicze programy emerytalne w 2015 r.”.

Na podstawie wszystkich informacji przesyłanych do UKNF w 2016 r. regularnie opracowywano i publikowano miesięczne, kwartalne lub roczne dane statystyczne i finansowe o rynku OFE, PPE i IKE oraz informacje o transferach członków OFE.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa przez towarzystwa i fundusze emerytalne

Nadzór realizowany przez UKNF w obszarze monitorowania zgodności działalności funduszy emerytalnych i towarzystw emerytalnych z przepisami prawa obejmował między innymi następujące czynności:

- ▶ spełnianie wymogów kapitałowych towarzystw emerytalnych określonych przepisami prawa,
- ▶ badanie zgodności zaangażowania aktywów funduszy emerytalnych w określone przez przepisy prawa kategorie lokat,
- ▶ analizę wysokości kosztów pokrywanych z aktywów funduszy emerytalnych,
- ▶ realizację wypełniania obowiązków informacyjnych przez podmioty nadzorowane wobec organu nadzoru.

Tabela 45. Przepisy prawa w zakresie limitów inwestycyjnych naruszone przez fundusze emerytalne w 2016 roku

Przepis prawa	Liczba przekroczeń*	w tym nieumyślne**
Art. 141 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	521	521
Art. 142 ust. 1 pkt 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	55	53
Art. 142 ust. 1 pkt 4 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	49	49
§ 1 pkt 9 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie określenia maksymalnej części aktywów otwartego funduszu emerytalnego, jaka może zostać ulokowana w poszczególnych kategoriach lokat	31	31
§ 2 ust. 1 w związku z ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne	173	173

* Naruszenia tego samego przepisu prawa przez ten sam fundusz w zakresie tego samego instrumentu lub grupy instrumentów występujące w następujących po sobie dniach wyceny są do celów sprawozdawczych traktowane, jako kolejne przekroczenia limitu inwestycyjnego.

** Naruszenia przepisów powstałe w następstwie zmiany cen rynkowych stanowiących podstawę wyceny aktywów i zobowiązań funduszy, kursów walut albo powiązań organizacyjnych lub kapitałowych między podmiotami, których instrumenty finansowe są przedmiotem lokaty aktywów funduszu, albo w następstwie innych okoliczności, na które fundusz nie miał bezpośredniego wpływu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W ramach nadzoru wykonywania obowiązków informacyjnych, weryfikacji UKNF podlegała terminowość i poprawność dziennych i kwartalnych raportów finansowych funduszy emerytalnych, raportów operacyjnych OFE i DFE, sprawozdań finansowych towarzystw emerytalnych, jak również publikowanych przez OFE miesięcznych, półrocz-

nych i rocznych struktur aktywów. Przyjmowanie oraz weryfikacja poprawności przekazanych raportów dziennych oraz innych informacji było wykonywane na bieżąco – wraz z równoczesnym wyjaśnianiem ewentualnych błędów stwierdzonych w przesyłanych danych.

Tabela 46. Raporty wraz z korektami przesłane i zweryfikowane w ramach realizacji obowiązków informacyjnych funduszy i towarzystw emerytalnych otrzymane w 2016 roku

Rodzaj przesłanych raportów	Raporty poprawne	Raporty błędne
Raporty finansowe OFE	45 279	335
Raporty operacyjne OFE	3 088	27
Raporty finansowe DFE	2 639	67
Raporty operacyjne DFE	30	-
Raporty finansowe PrFE	32	4
Raporty operacyjne PrFE	32	7
Raporty PTE	445	45
Raporty PrTE	16	4
Suma	51 561	489

Źródło: opracowanie własne UKNF

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) powszechnych towarzystw emerytalnych

Badanie i ocena nadzorcza (BION) jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje pozyskane przez organ nadzoru w toku wykonywania nadzoru bezpośredniego w ramach działań inspekcji w siedzibach podmiotów nadzorowanych oraz nadzoru pośredniego realizowanego poprzez czynności związane z licencjonowaniem, analizą danych sprawozdawczych i dodatkowych zapytań

kierowanych do PTE w formie wezwań nadzorczych bądź ankiet.

W 2016 r. przeprowadzono proces oceny nadzorczej BION powszechnych towarzystw emerytalnych za 2015 r. Ocena nadzorczą nadano 12 PTE i przekazano jej wyniki zarządom poszczególnych podmiotów.

Nadzór nad pracowniczymi programami emerytalnymi (PPE)

Pracodawca realizujący PPE ma obowiązek corocznie przedkładać organowi nadzoru informację o realizacji prowadzonego przez niego PPE za dany rok kalendarzowy. W ten sposób organ nadzoru uzyskuje istotne informacje o funkcjonowaniu poszczególnych PPE, a po agregacji sprawozdań – dane dotyczące rynku, istotnych zjawisk oraz trendów.

W 2016 r. opracowywano i opublikowano dwa materiały obejmujące swym zakresem PPE: „Pracownicze programy emerytalne w 2015 r.” oraz „Biuletyn Roczny. Rynek PPE 2015”, składający się z dwóch części: I – Przegląd rynku, II – Dane finansowe o pracowniczych funduszach emerytalnych.

Na koniec 2016 r. funkcjonowało 1036 PPE, przy czym część PPE ma charakter międzyzakładowy, w których uczestniczy więcej niż 1 pracodawca, co oznacza, że obowiązek złożenia sprawozdania o prowadzonym PPE za rok 2016 ciąży na 1107 pracodawcach, którzy według stanu na 31 grudnia 2016 r. prowadzili PPE.

W 2016 r. organ nadzoru prowadził 20 postępowań w trybie nadzoru pośredniego wobec pracodawców prowadzących PPE oraz 116 postępowań wobec pracodawców, którzy nie wypełnili obowiązku złożenia sprawozdania o prowadzonym PPE za rok 2015 w przewidzianym do tego terminie.

4.6. Nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym

Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku papierów wartościowych

Nadzór bieżący nad firmami inwestycyjnymi

Komisja nadzoruje działalność firm inwestycyjnych oraz sytuację finansową domów maklerskich prowadząc:

- ▶ analizę raportów bieżących i raportów okresowych firm inwestycyjnych, w tym sprawozdań finansowych domów maklerskich, przesyłanych zgodnie z przepisami prawa krajowego,
- ▶ analizę raportów bieżących i raportów okresowych wynikających z przepisów Rozporządzenia CRR⁷ oraz wydanego na jego podstawie Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) Nr 680/2014⁸,
- ▶ postępowania zmierzające do wydania decyzji w zakresie stosowania szczególnych przepisów CRR przez poszczególne domy maklerskie.

Ponadto na podstawie art. 110r ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1636 z późn. zm.) prowadzony jest proces badania i oceny nadzorczej regulacji, strategii, procesów i mechanizmów wdrożonych przez domy maklerskie w zakresie zarządzania ryzykiem.

W 2016 r. w ramach nadzoru nad działalnością firm inwestycyjnych poddano analizie, raporty miesięczne i raporty bieżące 50 domów maklerskich oraz 10 banków prowadzących działalność w formie biur maklerskich, a także roczne sprawozdania finansowe za rok 2015, półroczne sprawozdania finansowe za I półrocze 2016 r. oraz raporty z zakresu adekwatności kapitałowej domów maklerskich. W 2016 r. analizie podlegały również, przekazane zgodnie z obowiązującymi przepisami, skonsolidowane sprawozdania finansowe za 2015 rok oraz raporty dotyczące skonsolidowanych norm adekwatności kapitałowej domów maklerskich. Wśród wskazanych 50 domów maklerskich 4 domy maklerskie zakończyły prowadzenie działalności maklerskiej w 2016 r.

W ramach nadzoru nad stosowaniem przez domy maklerskie przepisów Rozporządzenia CRR, w wyniku postępowań prowadzonych na wniosek domów maklerskich wydano 48 decyzji i 2 postanowienia w zakresie stosowania szczególnych przepisów Rozporządzenia CRR przez poszczególne domy maklerskie.

Tabela 47. Wartość średnich wymogów kapitałowych (w mln zł) i współczynnik ich pokrycia w domach maklerskich w 2013 r. oraz średnia wartość funduszy własnych, łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (w mln zł) i łącznego współczynnika kapitałowego w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Średni poziom nadzorowanych kapitałów	40,2			
Średni całkowity wymóg kapitałowy	13,75			
Średnie pokrycie całkowitego wymogu kapitałowego kapitałami nadzorowanymi*	2,92			
Średni poziom funduszy własnych		31,36	31,55	31,14
Średnia łączna kwota ekspozycji na ryzyko		120,84	102,93	107,72
Łączny współczynnik kapitałowy		25,95%	30,65%	28,91%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2013 r. oraz sprawozdań kwartalnych COREP dla danych wg stanu na 31.12.2014 r., 31.12.2015 r. i 31.12.2016 r.

* Dane wyrażone w jednostkach niemianowanych, przedstawiających średni iloraz nadzorowanych kapitałów do całkowitego wymogu kapitałowego.

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz.U. UE L 176 z 27.6.2013, z późn. zm.).

⁸ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (Dz.U. UE L 191 z dnia 28 czerwca 2014 r.).

Tabela 48. Podstawowe dane z bilansu domów maklerskich (w mln zł) w latach 2013–2016

Bilans	2013	2014	2015	2016
I. Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	5 496,12	5 161,71	5 210,80	3 955,78
II. Należności krótkoterminowe	1 936,94	1 973,86	1 559,61	1 553,23
III. Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	401,19	192,54	197,42	206,92
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	23,71	19,46	20,31	16,64
V. Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	83,21	85,80	88,21	88,87
VI. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	309,93	244,02	245,01	245,60
VII. Należności długoterminowe	31,25	6,67	6,43	5,08
VIII. Udzielone pożyczki długoterminowe	4,40	7,69	6,97	3,50
IX. Wartości niematerialne i prawne	81,53	71,05	63,48	38,36
X. Rzeczowe aktywa trwałe	108,56	89,09	83,27	69,49
XI. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	82,14	75,43	76,16	61,90
XII. Udziały własne				0,23
SUMA AKTYWÓW	8 558,97	7 927,32	7 557,66	6 245,60
I. Zobowiązania krótkoterminowe	5 727,91	5 567,02	5 152,94	4 378,34
II. Zobowiązania długoterminowe	9,50	12,69	6,69	9,71
III. Rozliczenia międzyokresowe	125,55	99,42	88,75	60,15
IV. Rezerwy na zobowiązania	88,80	63,04	59,94	61,57
V. Zobowiązania podporządkowane	0,30	10,20	10,17	14,86
VI. Kapitał własny	2 606,92	2 174,95	2 239,17	1 720,97
SUMA PASYWÓW	8 558,97	7 927,32	7 557,66	6 245,60

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane z lat 2013–2015 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2016 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2016 r.

Dane nie obejmują danych jednego domu maklerskiego, którego rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

Tabela 49. Podstawowe dane z rachunku zysków i strat domów maklerskich (w mln zł) w latach 2013–2016

Rachunek zysków i strat	2013	2014	2015	2016
I. Przychody z działalności maklerskiej	1 201,85	969,53	985,47	723,82
II. Koszty działalności maklerskiej	1 171,89	1 001,89	1 038,43	884,39
III. Zysk (strata) z działalności maklerskiej (I–II)	29,97	-32,36	-52,95	-160,57
IV. Przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	523,06	355,80	402,53	415,29
V. Koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	215,10	63,26	39,56	73,88
VI. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (IV–V)	307,96	292,54	362,97	341,41
VII. Przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	2,11	2,53	2,21	2,17
VIII. Koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	0,32	0,00	0,00	0,15
IX. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi utrzymywanych do terminu zapadalności (VII–VIII)	1,79	2,53	2,21	2,02
X. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	114,08	133,20	144,26	27,34
XI. Koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	1,85	2,30	21,56	1,92
XII. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (X–XI)	112,24	130,90	122,70	25,42
XIII. Pozostałe przychody operacyjne	37,77	34,30	32,80	27,98
XIV. Pozostałe koszty operacyjne	19,48	17,65	15,55	22,43

XV. Różnica wartości rezerw i odpisów aktualizujących należności	-28,26	-16,37	7,24	-4,08
XVI. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (III+VI+IX+XII+XIII-XIV+XV)	441,99	393,89	459,43	209,75
XVII. Przychody finansowe	171,71	102,45	79,11	53,77
XVIII. Koszty finansowe	56,26	25,75	23,18	14,20
XIX. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (XVI+XVII-XVIII)	557,44	470,59	515,36	249,32
XX. Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	0,00
XXI. Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	0,00
XXII. Zysk (strata) brutto (XIX+XX-XXI)	557,44	470,59	515,36	249,32
XXIII. Podatek dochodowy	139,14	69,65	80,82	51,36
XXIV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-0,15	-0,07	-0,26	0,00
XXV. Zysk (strata) netto (XXII-XXIII-XXIV)	418,46	401,01	434,80	197,96

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane z lat 2013–2015 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2016 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2016 r.

Dane nie obejmują danych jednego domu maklerskiego, którego rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) domów maklerskich

Dnia 30 grudnia 2016 r. zakończony został szósty formalny proces nadawania oceny nadzorczej domom maklerskim. Nadano 46 ocen nadzorczych. Proces nadania 34 ocen nadzorczych miał charakter uproszczony i był oparty wyłącznie

na analizie przekazanych informacji i wniosków płynących z analizy przekazywanych raportów.

W 2016 r. wydawano oceny na dwie daty odcięcia, tj. 31 grudnia 2015 r. oraz 30 czerwca 2016 r.

Spółki prowadzące rynek regulowany, rynek towarów giełdowych oraz depozyt papierów wartościowych

Przedstawiciele Komisji Nadzoru Finansowego wzięli udział w 49 posiedzeniach Rad Nadzorczych i 7 Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy:

- ▶ 15 posiedzeniach Rady Nadzorczej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA,
- ▶ 2 Walnych Zgromadzeniach Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA,
- ▶ 3 posiedzeniach Rady Nadzorczej Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA,

- ▶ 5 posiedzeniach Rady Nadzorczej KDPW_CCP SA,
- ▶ 1 posiedzeniu Walnego Zgromadzenia KDPW_CCP SA,
- ▶ 9 posiedzeniach Rady Nadzorczej BondSpot SA,
- ▶ 1 Walnym Zgromadzeniu BondSpot SA,
- ▶ 9 posiedzeniach Rady Nadzorczej TGE SA,
- ▶ 1 Walnym Zgromadzeniu TGE SA,
- ▶ 8 posiedzeniach Rady Nadzorczej IRGiT SA,
- ▶ 2 Walnych Zgromadzeniach IRGiT SA.

Nadzór nad emitentami papierów wartościowych niebędących funduszami inwestycyjnymi

Do zadań kompetencyjnych Komisji Nadzoru Finansowego należy również sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem obowiązków informacyjnych określonych przepisami ustawy o ofercie publicznej oraz ustawy o obrocie instrumentami finansowymi przez emitentów, których papiery wartościowe są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym.

Od dnia 3 lipca 2016 r. emitenci oraz inni uczestnicy rynku kapitałowego, są zobowiązani do stosowania przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na

rynku oraz uchylającego dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywę Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE (Dz. Urz. UE L 173 z 12.06.2014 r. str. 1 z późn. zm., dalej: „Rozporządzenie MAR”). Uzupełnieniem Rozporządzenia MAR są akty delegowane oraz wykonawcze przyjęte przez Komisję Europejską. Regulacje te zastąpiły obowiązujące przepisy prawa polskiego, stanowiące implementację dyrektywy 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie wykorzystywania poufnych informacji i manipulacji na rynku („Dyrektywa MAD”). Konsekwencją wejścia w życie Rozporządzenia MAR jest zatem

konieczność uchylenia z polskiego porządku prawnego przepisów regulujących przedmiotową materię.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. prace legislacyjne dostosowujące przepisy krajowe do Rozporządzenia MAR oraz implementujące dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/57/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie sankcji karnych za nadużycia na rynku (Dz.U. UE L 173 z 12.06.2014 r., str. 179, dalej: „Dyrektywa MAD II”), która uzupełnia przepisy Rozporządzenia MAR oraz zapewnia skuteczne jego wdrożenie, nie zostały jeszcze zakończone.

Z punktu widzenia emitentów, Rozporządzenie MAR reguluje przede wszystkim obowiązki związane z przekazywaniem informacji poufnych do publicznej wiadomości i procedurą opóźniania publikacji tych informacji oraz prowadzeniem list osób mających dostęp do informacji poufnych. Drugim istotnym obszarem tej regulacji są notyfikacje o transakcjach dokonywanych przez osoby pełniące obowiązki zarządcze oraz osoby blisko z nimi związane, jak również zakaz dokonywania transakcji przez osoby pełniące obowiązki zarządcze w okresach zamkniętych.

W 2016 r. UKNF zweryfikował pod względem zgodności z przepisami prawa ponad 34 tys. raportów bieżących, okresowych oraz informacji poufnych przekazanych przez spółki publiczne oraz ponad 2300 zawiadomień przekazanych przez osoby nabywające i zbywające znaczne pakiety akcji spółek publicznych na podstawie art. 69 ustawy o ofercie publicznej, a także około 4100 zawiadomień przekazanych przez podmioty zobowiązane na podstawie art. 160 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2016 r. poz. 1636, z późn. zm.) oraz w związku z rozpoczęciem stosowania od dnia 3 lipca 2016 r. Rozporządzenia MAR, na podstawie art. 19 Rozporządzenia MAR – dotyczących transakcji osób pełniących obowiązki zarządcze oraz osób blisko z nimi związanych.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego wydała:

- ▶ 26 decyzji w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej w związku z niewykonaniem obowiązków informacyjnych w terminie,
- ▶ 1 decyzję w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej w związku z publikacją raportu okresowego w sposób niezgodny z przepisami prawa,
- ▶ 1 decyzję w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej w związku

z otrzymaniem przez Komisję Nadzoru Finansowego zgłoszenia, o którym mowa w art. 16 Rozporządzenia MAR,

- ▶ 2 decyzje w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, na podstawie art. 20 ust. 4c ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej w związku z zawieszeniem obrotu instrumentami finansowymi spółki na rynku węgierskim.

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego podjęła uchwałę w sprawie przekazania do publicznej wiadomości informacji o wyniku postępowania administracyjnego, wyniku postępowania cywilnego, wszczęciu postępowania administracyjnego oraz środkach prawnych podjętych w celu przeciwdziałania naruszeniu przepisów w związku z działaniami KNF w sprawie spółki publicznej.

W 2016 r. podjęto ponad 830 interwencji w przypadkach wykrycia nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych spółek publicznych oraz ich akcjonariuszy, w tym ponad 510 interwencji w przypadkach wykrycia nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych spółek publicznych, skutkujących przekazaniem do publicznej wiadomości raportów bieżących, okresowych i poufnych, zgodnych z obowiązującymi przepisami.

W ramach prowadzonego nadzoru nad sprawozdawczością emitentów papierów wartościowych niebędących funduszami inwestycyjnymi, UKNF w 2016 r. m.in.:

- ▶ przeanalizował 217 sprawozdań finansowych (w tym skonsolidowane) 112 emitentów, pod kątem ich zgodności z obowiązującymi standardami rachunkowości, w szczególności MSSF, tj. Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi Interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej, wybranych w oparciu o metody selekcji (wyboru), o których mowa w Wytycznych ESMA w sprawie nadzoru nad informacją finansową (ESMA/2014/1293pl, 28.10.2014). Na podstawie wyników przeprowadzonej analizy sporządzany jest raport, który publikuje się na stronie internetowej KNF,
- ▶ opracował i przekazał 110 stanowisk i opinii, w tym 74 dla podmiotów zewnętrznych, dotyczących m.in.: stosowania MSSF, prawidłowości wypełniania przez emitentów obowiązków informacyjnych w zakresie raportów okresowych oraz historycznych informacji finansowych prezentowanych w prospektach emisyjnych,
- ▶ 9 emitentom zostały wydane zalecenia w celu zaprzestania naruszania obowiązków informacyjnych.

Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy sprawowanie nadzoru nad prawidłowością formalno-prawną ogłaszania i przeprowadzania wezwań do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółek publicznych, w związku z przekraczaniem przez akcjonariuszy poszczególnych progów w ogólnej liczbie głosów. W przypadku, gdy ogłoszone

wezwanie nie odpowiada wymaganiom ustawowym, Komisja Nadzoru Finansowego może zgłosić żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian lub uzupełnień w treści wezwania albo przekazania wyjaśnień dotyczących jego treści.

W 2016 r. dokonano analizy formalno-prawnej 35 ogłoszonych wezwań do zapisywania się na sprzedaż akcji spółek publicznych, z czego 8 wezwań do zapisywania się na sprzedaż akcji zostało ogłoszonych w związku z przekroczeniem progu 33% w ogólnej liczbie głosów w spółkach publicznych, natomiast 18 wezwań ogłoszono na wszystkie pozostałe akcje tych spółek. W 2016 r. ogłoszono również 8 wezwań na podstawie art. 72 ustawy o ofercie publicznej, a także jedno

wezwanie w związku z zamiarem wycofania z obrotu na rynku regulowanym prowadzonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej akcji spółki publicznej, które są przedmiotem obrotu na rynku regulowanym w innym państwie.

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego w przypadku dwóch wezwań zgłosiła żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian w jego treści oraz w dwóch przypadkach zgłosiła żądanie przekazania wyjaśnień. Wartość akcji będących przedmiotem wezwań ogłoszonych w 2016 r. wyniosła ponad 6,6 mld zł. Dla porównania w 2015 r. wartość wezwań wyniosła ponad 4,7 mld zł, w 2014 r. wartość wezwań wyniosła 6,7 mld zł, natomiast w 2013 r. łączna wartość wezwań wyniosła blisko 6,2 mld zł.

Nadzór nad instytucjami zbiorowego inwestowania

Działania nadzorcze Komisji Nadzoru Finansowego wobec towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych, po uzyskaniu przez te podmioty stosownych zezwoleń, obejmują m.in. monitorowanie bieżącej sytuacji tych podmiotów, poprzez analizę raportów bieżących, informacji bieżących, sprawozdań okresowych oraz raportów okresowych.

Raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych dzielą się na dwie zasadnicze grupy:

- ▶ raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych, przekazywane wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,
- ▶ raporty bieżące publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Oprócz półrocznych i rocznych sprawozdań finansowych funduszy inwestycyjnych do grupy sprawozdań okresowych dostarczanych obligatoryjnie zaliczane są także:

- ▶ sprawozdania kwartalne funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych, emi-

tujących niepubliczne certyfikaty inwestycyjne, które to sprawozdania przekazywane są wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,

- ▶ raporty kwartalne publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Do sprawozdań okresowych towarzystw funduszy inwestycyjnych należą:

- ▶ sprawozdania miesięczne,
- ▶ roczne sprawozdania finansowe,
- ▶ półroczne sprawozdania finansowe zbiorczego portfela papierów wartościowych,
- ▶ roczne sprawozdania finansowe portfela papierów wartościowych,
- ▶ roczne sprawozdania z funkcjonowania kontroli wewnętrznej.

Realizując działania nadzorcze wobec towarzystw i funduszy inwestycyjnych Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje również regularnych analiz informacji przesyłanych przez depozytariuszy funduszy inwestycyjnych na podstawie art. 231 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1896).

Tabela 50. Liczba przeanalizowanych raportów bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz informacji od depozytariuszy w latach 2013–2016

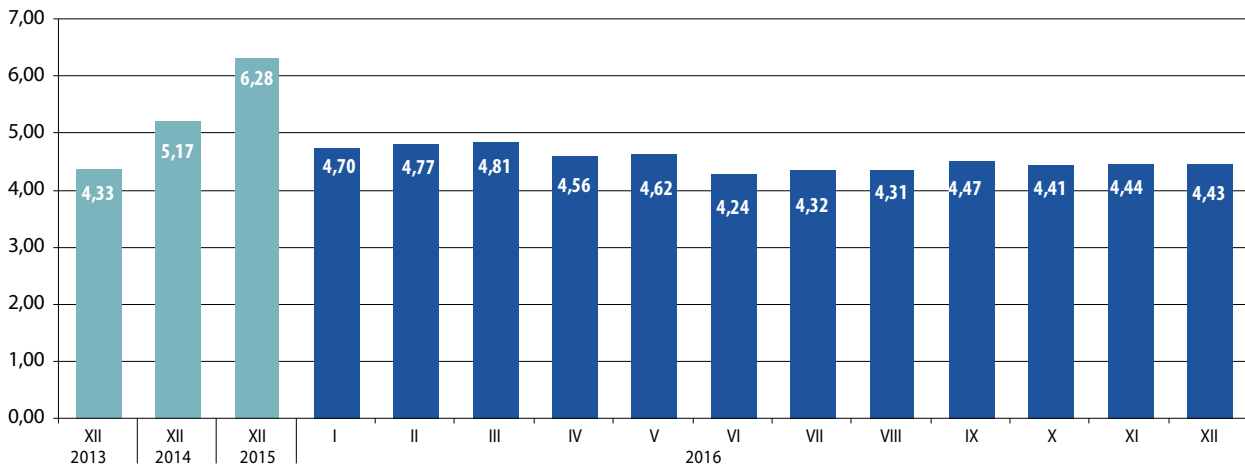
Rodzaj raportu/informacji	2013	2014	2015	2016
Raporty bieżące i okresowe towarzystw funduszy inwestycyjnych	4 120	4 509	4 795	6 381
Raporty bieżące i okresowe funduszy inwestycyjnych	21 192	22 181	25 864	30 639
Informacje od depozytariuszy	4 214	4 708	3 774	4 478
Razem	29 526	31 398	34 433	41 498

Źródło: opracowanie własne UKNF

W ramach sprawowanego nadzoru KNF monitoruje również wypełnianie przez TFI wymogów kapitałowych.

Wykres 22. Średnia wartość współczynnika pokrycia wymogu kapitałowego towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2013–2016 oraz w 2016 roku (kapitał własny/minimalny wymóg kapitałowy)⁹

Źródło: opracowanie własne UKNF

Na przestrzeni 2016 r. średnia wartość współczynnika pokrycia minimalnego wymogu kapitałowego dla całego sektora towarzystw funduszy inwestycyjnych wahała się w przedziale od 4,24 do 4,81. Kapitały własne towarzystw były więc średnio około czterokrotnie wyższe niż poziom minimalnego obligatoryjnego kapitału własnego wymaganego przepisami ustawy o funduszach inwestycyjnych. Zmniejszenie poziomu średniej wartości współczynnika w styczniu 2016 r. wynikało między innymi ze wzrostu wymogu określonego na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych na podstawie kosztów towarzystw funduszy inwestycyjnych według stanu na koniec grudnia 2015 r. Z kolei spadek średniej wartości współczynnika pokrycia wymogu kapitałowego na koniec pierwszego półrocza spowodowany był wypłatami dywidend dokonywanymi przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych z zysków za 2015 r., jak również zwiększeniem obowiązujących TFI wymogów kapitałowych o kwoty wynikające z art. 50 ust. 4a ustawy o funduszach inwestycyjnych w związku z implementacją do krajowego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi

funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010.

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) towarzystw funduszy inwestycyjnych

Zgodnie z założeniami procesu BION w odniesieniu do TFI ocenie podlegały trzy obszary, dotyczące:

- ▶ ryzyka ponoszonego przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych,
- ▶ adekwatności kapitałowej towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- ▶ jakości zarządzania w towarzystwie funduszy inwestycyjnych.

W procesie BION przeprowadzonym w 2016 r. ocenie podlegało 60 TFI. Oceny nadawane są w przedziale od 1 (oceny najlepszej) do 4 (oceny najgorszej).

Średnia ocen BION nadanych towarzystwom w 2016 r. wyniosła 2,28 i była nieznacznie niższa w porównaniu do średniej oceny BION w 2015 r., która wyniosła 2,06.

⁹ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Działania inspekcyjne

5. Działania inspekcyjne

5.1. Sektor bankowy

Inspekcje w bankach

Czynności kontrolne w bankach w 2016 r. realizowano na podstawie przepisów prawa i rekomendacji ostrożnościowych KNF, z uwzględnieniem wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA) i Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego (BCBS), w oparciu o jednolite standardy i procedury badania zawarte w Podręczniku

inspekcji oraz w szczegółowych metodykach stanowiących uzupełnienie Podręcznika.

Czynności kontrolne realizowano w formie inspekcji kompleksowych i problemowych, postępowań wyjaśniających i postępowań walidacyjnych.

Tabela 51. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach w 2016 roku

Czynności kontrolne	Liczba
Inspekcje kompleksowe, w tym:	10
– inspekcje w bankach komercyjnych	3
– inspekcje w bankach spółdzielczych	7
Inspekcje problemowe, w tym:	39
– inspekcje w bankach komercyjnych	15
– inspekcje w bankach spółdzielczych	24
Postępowania walidacyjne w bankach komercyjnych	4
Postępowania wyjaśniające, w tym:	11
– w bankach komercyjnych	10
– w banku spółdzielczym	1

Źródło: opracowanie własne UKNF

W ramach współpracy UKNF i NBP w trakcie 3 inspekcji kompleksowych w bankach komercyjnych przeprowadzone

zostały kontrole prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej.

Inspekcje kompleksowe i problemowe w bankach

W przypadku inspekcji kompleksowych czynności kontrolne koncentrowały się przede wszystkim na badaniu procesu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka przez banki, w szczególności ryzykiem kredytowym, płynności, rynkowym i operacyjnym oraz ocenie adekwatności kapitałowej banków i zarządzania bankiem – z uwzględnieniem przestrzegania przepisów prawa regulujących działalność bankową, statutu i spełniania warunków określonych w zezwoleniu na utworzenie banku.

W ramach inspekcji problemowych prowadzono czynności kontrolne, w głównej mierze w formule tzw. inspekcji przekrojowych, tzn. ukierunkowanych na badanie jednakowego zestawu zagadnień w bankach systemowo ważnych. Zakres inspekcji przekrojowych w bankach komercyjnych obejmował takie tematy jak:

- ocena zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, w tym dostosowanie banków do Rekomendacji T KNF dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzy-

kiem detalicznych ekspozycji kredytowych (dalej: Rekomendacja T),

- wycena oraz zarządzanie dłużnymi instrumentami finansowymi z wyłączeniem instrumentów dłużnych emitowanych przez Skarb Państwa i NBP,
- ocena dostosowania banków do Rekomendacji W KNF dotyczącej zarządzania ryzykiem modeli w bankach (dalej: Rekomendacja W),
- stopień dostosowania do przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym,
- stopień wdrożenia Rekomendacji U KNF dotyczącej dobrych praktyk w zakresie *bancassurance* (dalej: Rekomendacja U).

W ramach pozostałych inspekcji problemowych badaniem były objęte, w szczególności, następujące obszary/zagadnienia:

- zarządzanie ryzykiem płynności, w tym dostosowania banków do Rekomendacji P dotyczącej zarządzania

ryzykiem płynności finansowej banków (dalej: Rekomendacja P),

- ▀ adekwatność kapitałowa,
- ▀ zarządzanie ryzykiem rynkowym, z uwzględnieniem następujących elementów: nadzoru kierownictwa banku nad działalnością skarbową, procesu oferowania instrumentów pochodnych klientom niefinansowym, jakości zarządzania ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym,
- ▀ obszar technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.

W przypadku czynności kontrolnych w bankach spółdzielczych podstawowym obszarem badania było ryzyko kredytowe.

W ramach przeprowadzanych czynności kontrolnych oceniano również realizację wybranych zaleceń KNF wydanych

w ramach procesu badania i oceny nadzorczej (BION) oraz w wyniku czynności kontrolnych przeprowadzonych we wcześniejszych latach.

Ustalenia wynikające z przeprowadzonych czynności kontrolnych zostały zawarte w protokołach z inspekcji, a informacja na temat wyników badania banków z kapitałem zagranicznym była również przekazywana do nadzoru macierzystego podmiotu dominującego banku.

W Tabelach 52–60 przedstawiona została syntetyczna informacja nt. zidentyfikowanych istotnych nieprawidłowości (które w różnym stopniu dotyczyły kontrolowanych podmiotów) w odniesieniu do obszarów najczęściej badanych w bankach komercyjnych, a w przypadku banków spółdzielczych do obszaru ryzyka kredytowego.

Tabela 52. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym, ze szczególnym uwzględnieniem zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi (w tym dostosowania banków do Rekomendacji T) oraz wyceny i zarządzania dłużnymi instrumentami finansowymi

Zarządzanie ryzykiem kredytowym	
1.	<p>Nieprawidłowości związane z procesem oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych/indywidualnych wynikające z:</p> <ul style="list-style-type: none"> – akceptowania minimalnych kosztów utrzymania gospodarstwa domowego (poniżej minimum socjalnego ogłaszanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (dalej: IPiSS)) w przypadku klientów ubiegających się o kredyty hipoteczne, a w przypadku kredytów gotówkowych, kart kredytowych udzielanych na okresy krótsze niż 5 lat – poniżej minimum egzystencji ogłaszanej przez IPiSS, – braku ustalenia w ramach oceny zdolności kredytowej prawdopodobnego spadku dochodów klienta po jego przejściu na emeryturę, – braku przedstawiania przez osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą wniosku o kredyt prognoz finansowych na cały okres kredytowania, – braku zróżnicowania minimalnych kosztów utrzymania gospodarstwa domowego w zależności od statusu mieszkaniowego klienta detalicznego i miejsca zamieszkania, – braku zapewnienia pełnej zgodności działania banku z przepisami art. 70 ustawy – Prawo bankowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 128, z późn. zm.), polegające na dopuszczeniu możliwości odstąpienia od oceny zdolności kredytowej wnioskodawcy na rzecz oceny zabezpieczenia, – nieuwzględnienia w raportach zarządczych informacji o jakości detalicznych ekspozycji kredytowych, – stosowania odstępstw od standardowego sposobu dokumentowania dochodów klienta detalicznego w ramach analizy ilościowej procesu oceny zdolności kredytowej, skutkującego brakiem możliwości zapewnienia wiarygodnego ustalenia wysokości i stabilności źródeł spłaty zobowiązania kredytowego.
	<p>Niepełne wdrożenie postanowień Rekomendacji T związane z:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brakiem zdefiniowania portfela detalicznych ekspozycji kredytowych (dalej: DEK), – brakiem opracowania polityki zarządzania ryzykiem portfela DEK określającej m.in. wynikający ze strategii banku apetyt na ryzyko portfela DEK oraz przeprowadzanie cyklicznej oceny jej realizacji, – brakiem wprowadzenia limitów ograniczających ryzyko związane z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi uwzględniających odmienne charakterystyki ryzyka portfela DEK i jego podportfeli, w tym w szczególności dotyczących: <ul style="list-style-type: none"> • udziału portfela DEK w portfelu kredytowym banku, • średniego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w podziale na poszczególne podportfele DEK, • udziału kredytów detalicznych udzielonych z odstępstwami, • jakości ekspozycji detalicznych udzielonych na podstawie uproszczonych zasad oceny zdolności kredytowej, – brakiem przeprowadzania testów warunków skrajnych prezentujących wpływ czynników środowiska wewnętrznego i otoczenia zewnętrznego banku na ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych, – brakiem przekazywania radzie nadzorczej przez zarząd banku, z częstotliwością co najmniej półroczną, sprawozdania zawierającego informacje o realizacji polityki zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, – stosowaniem wadliwych, opierających się jedynie na szacunkach, zasad weryfikacji deklarowanego dochodu w odniesieniu do klientów wykonujących tzw. wolne zawody,

2.	<ul style="list-style-type: none"> – brakiem różnicowania poziomu minimalnych kosztów utrzymania – uwzględnianych w ocenie zdolności kredytowej – ze względu na okres kredytowania i kwotę kredytu oraz brakiem przeprowadzania cyklicznych analiz, które potwierdzałyby adekwatność stosowanego podejścia do ryzyka podejmowanego w związku z długoletnim charakterem kredytowania i z wysokimi kwotami kredytów udzielanych bez zabezpieczeń, – udzielaniem kredytów z wykorzystaniem uproszczonych zasad oceny zdolności kredytowej w kwotach przekraczających maksymalny limit wynikający z Rekomendacji T, – brakiem porównywania jakości portfela detalicznych ekspozycji kredytowych udzielonych z wykorzystaniem uproszczonych zasad oceny zdolności kredytowej z przyjętym apetytem na ryzyko, – brakiem ustalenia limitu poziomu ekspozycji przeterminowanych, w tym tzw. wczesnych opóźnień (0 – 30 dni), – znaczącymi opóźnieniami w prezentowaniu zarządowi banku i radzie nadzorczej wyników testów warunków skrajnych wraz z rekomendacjami – w obszarze detalicznych ekspozycji kredytowych – w stosunku do daty przeprowadzenia analiz, – brakiem przeprowadzania analiz uzasadniających wysokość przyjętych wartości kredytów, dla których nie jest wymagane zabezpieczenie oraz analiz, na podstawie których dokonano podwyższenia maksymalnej wartości ekspozycji niezabezpieczonych, – nieskutecznymi mechanizmami kontrolnymi w obszarze detalicznych ekspozycji kredytowych, w tym kontrolą funkcjonalną (w świetle stwierdzonych przypadków nieprzestrzegania przez bank przepisów prawa i regulacji wewnętrznych), – zastrzeżeniami do jakości i zakresu przeprowadzonych audytów w kontekście wniesionych w wyniku inspekcji uwag do sposobu wdrożenia poszczególnych aspektów Rekomendacji T, – nieprawidłową realizacją obowiązków informacyjnych wobec klientów w związku z umowami o kredyt konsumenci w rozumieniu ustawy o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2016 r. poz. 1528, t.j.).
3.	<p>Brak określenia w regulacjach wewnętrznych banków kompleksowych i szczegółowych zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zarządzania dłużnymi instrumentami finansowymi, z wyłączeniem instrumentów dłużnych emitowanych przez Skarb Państwa i NBP, – raportowania wewnętrznego, w szczególności w odniesieniu do informacji pozwalających na adekwatną wycenę i zarządzanie ww. instrumentami.
4.	<p>Błędne szacowanie przepływów z zabezpieczeń dla obligacji ze stwierdzoną stałą utratą wartości (według scenariusza windykacyjnego) z uwagi na brak uwzględniania w procesie szacowania przepływów z zabezpieczeń na nieruchomościach wcześniejszych wpisów hipotecznych do ksiąg wieczystych oraz niewystarczająca kontrola wewnętrzna w procesie szacowania utraty wartości instrumentów dłużnych.</p>

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 53. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. w obszarze zarządzania ryzykiem płynności, w tym dostosowania banków do Rekomendacji P

Zarządzanie ryzykiem płynności	
1.	<p>Nieprawidłowości odnoszące się do procedur wewnętrznych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak odzwierciedlenia stosowanej praktyki zarządzania ryzykiem płynności, – brak uregulowania niektórych istotnych zagadnień zarządzania ryzykiem płynności, m.in. płynności śróddziennej, zarządzania zabezpieczeniami, nadwyżki płynności, sposobu generowania puli wiarytelności kredytowych mogących stanowić zabezpieczenie kredytu refinansowego z NBP, urealniania terminów aktywów i pasywów, założeń testów warunków skrajnych, – brak precyzyjnego określenia sposobu obliczania nadzorczych miar płynności i LCR.
2.	<p>Nieprawidłowości w wyznaczaniu nadzorczych norm płynności dotyczące nieuwzględniania w pełni wymogów uchwały nr 386/2008 KNF w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zaniżania wielkości środków obcych niestabilnych, – błędnego definiowania bazy depozytowej, – niewystarczająco konserwatywnego wyznaczania stabilnej części środków, – błędów w określaniu poziomu podstawowej rezerwy płynnej.
3.	<p>Nieprawidłowości związane z obliczaniem LCR, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – błędne przypisywanie wagi wpływu depozytów detalicznych, w tym niepoprawne identyfikowanie depozytów na rachunkach transakcyjnych, brak identyfikacji depozytów wymagających przypisania wyższej wagi wpływu, zaniżanie wpływów z tytułu depozytów internetowych, – zawyżanie poziomu depozytów wykluczonych z odpływów, – błędy w zaliczaniu do aktywów o wysokiej płynności, – obliczanie wskaźnika LCR na bazie miesięcznej zamiast dziennej.

4.	Nieprawidłowości dotyczące metod pomiaru płynności, w tym: – przyjmowanie niewłaściwej definicji aktywów płynnych, – brak identyfikacji podwyższonego ryzyka depozytów negocjowanych, – zastrzeżenia do urealniania terminów zapadalności/wymagalności, – niewystarczające analizy koncentracji źródeł finansowania działalności.
5.	Nieprawidłowości dotyczące systemu limitów wewnętrznych, w tym: – brak niektórych – istotnych dla ograniczania płynności banku – limitów np. limitów płynności długoterminowej, – brak okresowego przeglądu i aktualizacji poziomu limitów lub brak zapewnienia efektywności limitów w wyniku przeglądu.
6.	Nieprawidłowości dotyczące testów warunków skrajnych, w tym: – niekompletność np. brak testów odwróconych, płynności śróddziennej, – przyjmowanie założeń obniżających konserwatywność scenariuszy (błędna definicja depozytu elektronicznego, nieuwzględnienie specyfiki depozytów negocjowanych), – brak udokumentowania i uzasadnienia procesu wyboru scenariuszy oraz brak okresowego przeglądu scenariuszy m.in. pod kątem oceny przyjętych założeń, – brak spójności scenariuszy testów ze scenariuszami planu awaryjnego.
7.	Nieprawidłowości dotyczące planu awaryjnego utrzymania płynności, w tym: – zastrzeżenia co do określenia symptomów kryzysu w sposób zapewniający jednoznaczną identyfikację sytuacji kryzysowej, – brak uwzględnienia możliwości wystąpienia zakłóceń w systemach płatniczych i rozliczeniowych podmiotów z grupy banku, – uchybienia dotyczące zdefiniowania awaryjnych źródeł płynności, – niewystarczające przygotowanie do skorzystania z kredytu refinansowego zabezpieczonego pulą wierzytelności.
8.	Nieprawidłowości dotyczące systemu informacji zarządczej, w tym: – nieterminowe sporządzanie informacji zarządczej, – brak zapewnienia bieżącej informacji na temat płynności śróddziennej, – brak dostarczania szczegółowych i aktualnych informacji w warunkach skrajnych, – brak oceny zagrożeń wynikających z koncentracji źródeł finansowania, wycofania depozytów elektronicznych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 54. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. dotyczące ryzyka rynkowego, z uwzględnieniem elementów badanych w inspekcjach problemowych (nadzór kierownictwa banku nad działalnością skarbową, proces oferowania instrumentów pochodnych klientom niefinansowym, jakość zarządzania ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym)

Zarządzanie ryzykiem rynkowym	
1.	W zakresie zarządzania ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym – nieprawidłowości w zakresie pomiaru i kontroli ryzyka ogólnego stóp procentowych w portfelu bankowym, w tym brak pełnego dostosowania do wymogów Wytucznych EBA w sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej wynikającym z działalności zaliczonej do portfela niehandlowego.
2.	W zakresie procesu weryfikacji rynkowości cen transakcyjnych: – słabości w zakresie zasad badania rynkowości cen transakcyjnych, w tym przypadki braku: określenia częstotliwości weryfikacji parametrów wykorzystywanych w tym procesie, aktualizacji założeń procesu oraz ustalenia dopuszczalnego przedziału odchyłeń lub weryfikacji aktualności odchyłeń cen zawieranych transakcji od cen rynkowych, obejmowania procesem weryfikacji wszystkich transakcji skarbowych, wymogu dokumentowania analiz będących podstawą określenia wysokości przyjętych progów tolerancji i interwencji oraz dostosowania przyjętych poziomów tolerancji do zakresu wynikającego z przeprowadzonych przez bank obiektywnych analiz, – brak zasad dokumentowania oraz porównywania warunków zawartych w transakcji z kwotowaniami rynkowymi w okresie zbliżonym do momentu zawarcia transakcji, – brak włączania informacji dotyczących badań rynkowości cen transakcji do systemu informacji zarządczej dla członków zarządu sprawujących nadzór nad działalnością skarbową oraz nad ryzykiem.
3.	W zakresie działalności skarbowej – brak określenia: – zasad monitorowania i kontroli transakcji zawieranych przez dealerów lub ich przełożonych, w tym dyrektora departamentu skarbu, – strategii/polityki działalności departamentu skarbu w zakresie działalności handlowej lub poprawnej struktury folderów w systemie transakcyjnym stosowanym w tym departamencie, zapewniającej jednoznaczny podział na portfel bankowy i handlowy.

4.	<p>W zakresie procesu oferowania instrumentów pochodnych klientom niefinansowym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zbyt wąski zakres i niska jakość informacji przekazywanych klientom, – słabości w zakresie regulacji wewnętrznych w zakresie zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakresie portfela transakcji pochodnych zawieranych z klientami niebankowymi, – słabości w zakresie procesu badania charakteru zawieranej przez klienta transakcji.
----	---

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 55. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. w zakresie wybranych zagadnień z obszaru zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

Zarządzanie obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	
1.	<p>Nieprawidłowości w obszarze ładu organizacyjnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak segregacji obowiązków operacyjnych i kontrolnych, – niedostateczna częstość raportowania informacji dotyczącej środowiska IT w systemach informacji zarządczej, – częste zmiany organizacyjne podwyższające poziom ryzyka IT, – brak wskaźników KRI i KPI dla istotnych obszarów.
2.	<p>Nieprawidłowości w zakresie zarządzania incydentami środowiska IT i bankowości elektronicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak analizy zdarzeń wykonywanej przez wyspecjalizowane centrum bezpieczeństwa (Security Operations Center – SOC) w trybie ciągłym 24/7/365, – początkowa faza wdrażania systemów korelacji logów (SIEM), – brak systemów/komponentów ochrony przed zaawansowanymi zagrożeniami (ATP), – brak rozwiązań monitorujących aktywność użytkowników w bazach danych, zapobiegających podejrzanym aktywności w bazach danych, generowanej przez użytkowników lub aplikacje, – brak scenariuszy zmaterializowania się zagrożeń związanych z przełamaniem zabezpieczeń środowiska teleinformatycznego banku.
3.	<p>Nieprawidłowości w zakresie monitorowania aktywności użytkowników uprzywilejowanych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak monitoringu oraz kontroli aktywności użytkowników uprzywilejowanych, – brak skutecznej kontroli nad procesem zarządzania kontami użytkowników uprzywilejowanych.
4.	<p>Nieprawidłowości w zakresie zarządzania bezpieczeństwem środowisk wirtualnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak identyfikacji i analiz specyficznych ryzyk dla środowiska wirtualnego, – brak szczegółowych standardów konfiguracji i utwardzenia środowiska wirtualnego, – nieaktualne wersje oprogramowania platformy wirtualizacyjnej, narzędzi do zarządzania, oprogramowania użytkowego, – brak audytu konfiguracji i bezpieczeństwa tego środowiska.
5.	<p>Nieprawidłowości procesu zarządzania podatnościami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przypadki występowania krytycznych podatności na urządzeniach brzegowych, – niska jakość procesu zarządzania podatnościami na serwerach i stacjach roboczych, – brak udokumentowanych analiz ryzyka dotyczących zidentyfikowanych podatności, – brak zarządzania podatnościami na niestandardowych OS stacji roboczych – Linux, MacOS.
6.	<p>Nieprawidłowości w mechanizmach kontrolnych w zakresie niewspieranego oprogramowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak pełnej identyfikacji komponentów pozbawionych wsparcia oraz właściwego określenia daty pozbawienia wsparcia, – duża skala wykorzystywanych komponentów pozbawionych wsparcia producenta, – brak analiz ryzyka wykorzystywania komponentów bez wsparcia producenta, – akceptacja ryzyka mimo braku jego analiz.
7.	<p>Nieprawidłowości w procesie zarządzania outsourcingiem usług informatycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca częstość przeprowadzania kontroli u dostawcy, – wysoki poziom koncentracji w odniesieniu do niektórych dostawców, – przekazywanie firmie zewnętrznej znacznej części usług związanych m.in. z administracją i utrzymaniem aplikacji i systemów, nadawaniem uprawnień i konfiguracją, – brak adekwatnej kontroli działań pracowników dostawcy, – brak określonych zasad współpracy i wymiany informacji między podmiotami grupy kapitałowej w zakresie kontroli nad działalnością usługodawców na poziomie całej grupy.

8.	<p>Niewystarczająca jakość zarządzania ryzykiem związanym z płatnościami internetowymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak szczegółowej oceny ryzyka w zakresie bezpieczeństwa płatności internetowych i usług związanych z tymi płatnościami (szczególnie w zakresie bankowości mobilnej), – brak określenia zasad niezwłocznego informowania KNF o przypadkach wystąpienia poważnych incydentów bezpieczeństwa płatności w zakresie świadczonych usług płatniczych, – brak zautomatyzowanego monitorowania i identyfikowania przelewów na podejrzane rachunki (tzw. konta słupy), – brak możliwości definiowania domyślnych limitów dla klientów kanałów elektronicznych (np. kwotowy limit dla pojedynczej transakcji, kwotowy limit dzienny) w przypadku każdego produktu.
----	---

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 56. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. w obszarze adekwatności kapitałowej

Adekwatność kapitałowa	
1.	<p>Nieprawidłowości dotyczące procedur wewnętrznych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niedostosowanie procedur do praktyki zarządzania kapitałem, – brak określenia zasad wykorzystywania współczynnika wsparcia MŚP przy obliczaniu wymogów kapitałowych, – brak określenia sposobu wyliczania skali działalności handlowej, – brak określenia częstotliwości raportowania działań awaryjnych, – błędy w definicji podmiotu sektora publicznego, – brak zatwierdzenia procedury dotyczącej kalkulacji dodatkowych korekt wartości aktywów wycenianych według wartości godziwej (AVA), – brak określenia zasad wykorzystywania ECAI.
2.	<p>Nieprawidłowe klasyfikowanie ekspozycji kredytowych do określonych w CRR¹⁰ kategorii ekspozycji, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykazywanie w kategorii „inne ekspozycje” części ekspozycji detalicznych i kapitałowych, udziałów w jednostkach zależnych, aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, – błędne wykazywanie ekspozycji spełniających definicję niewykonania zobowiązania, – nieprawidłowe stosowanie kryteriów dotyczących określenia całkowicie i w pełni zabezpieczonych ekspozycji, – wykazywanie w kategorii „ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego” ekspozycji wobec instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych.
3.	<p>Nieprawidłowe przypisywanie CCF zobowiązaniom pozabilansowym, w tym stosowanie współczynnika CCF w wysokości 0% pomimo braku możliwości rzeczywistego automatycznego anulowania ekspozycji wskutek pogorszenia wiarygodności kredytowej kredytobiorcy lub braku wykorzystania w praktyce zapisów umów pozwalających na bezwarunkowe anulowanie zobowiązania.</p>
4.	<p>Nieprawidłowe nadawanie wag ryzyka ekspozycjom kredytowym, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nieuzasadnione stosowanie preferencyjnej wagi ryzyka 35%, – brak uwzględnienia stanowiska KNF rekomendującego przypisywanie ekspozycjom zabezpieczonym w pełni i całkowicie na nieruchomościach komercyjnych 100% zamiast 50% wagi ryzyka, – stosowanie przez bank i jego jednostkę zależną różnych wag ryzyka w odniesieniu do jednakowych ekspozycji.
5.	<p>Stosowanie współczynnika wsparcia MŚP wobec podmiotów niespełniających definicji MŚP lub niezgodnie z kryterium określonym w CRR.</p>
6.	<p>Zastrzeżenia dotyczące obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka korekty kredytowej CVA, w tym brak sformalizowania zasad stosowanych do wyliczania oraz brak dyskontowania wartości ekspozycji.</p>
7.	<p>Nieprawidłowości związane z obliczaniem funduszy własnych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak lub nieprawidłowe uwzględnianie dodatkowych korekt wartości aktywów wycenianych według wartości godziwej (AVA), – brak zdefiniowania znacznej inwestycji w podmiot sektora finansowego bądź błędne wykazywanie znacznych inwestycji w podmioty sektora finansowego, – niewłaściwe wykazywanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, – brak przeprowadzenia wymaganego z częstotliwością co najmniej roczną przeglądu dokumentacji dotyczącej ostrożnej wyceny.
8.	<p>Zastrzeżenia dotyczące planowania kapitałowego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ograniczona skuteczność awaryjnego planu kapitałowego wynikająca z niedoprecyzowania kwestii odpowiedzialności za jego wdrażanie, – nieuwzględnienie w kryteriach uruchomienia planu awaryjnego utrzymywania zalecanego przez KNF poziomu współczynników kapitałowych, jak również dodatkowych buforów kapitałowych.

¹⁰ Tj. rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

9.	Nieprawidłowości związane z procesem szacowania kapitału wewnętrznego, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – brak ustalenia kryteriów uznawania ryzyka za istotne lub niewłaściwie przyjęte mierniki oceny poziomu istotności ryzyka, – brak określenia katalogu ryzyk występujących w grupie kapitałowej banku, – brak szacowania kapitału wewnętrznego dla niektórych ryzyk uznanych za istotne, – brak poprawnego uwzględnienia oceny adekwatności kapitału z tytułu wrażliwości wartości ekonomicznej kapitału na zmiany stóp procentowych, – błędy w szacowaniu kapitału wewnętrznego na niektóre rodzaje ryzyka, np. ryzyko cyklu gospodarczego, ryzyko reputacji, ryzyko modeli, ryzyko biznesowe, – stosowanie niepopartego analizą efektu dywersyfikacji pomiędzy ryzykami.
10.	Zastrzeżenia dotyczące testów warunków skrajnych, w tym nieprzeprowadzenie odwróconych testów warunków skrajnych oraz brak określenia w procedurach wewnętrznych terminu przeprowadzania testów.
11.	Nieprawidłowości dotyczące zarządzania dźwignią finansową, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – wyznaczanie minimalnego poziomu wskaźnika bez poprzedzenia analizą, – okresowe przekraczanie minimalnej wewnętrznej wartości wskaźnika dźwigni, – brak przeprowadzenia testów warunków skrajnych wskaźnika dźwigni finansowej.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 57. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. w obszarze bancassurance, ze szczególnym uwzględnieniem stopnia wdrożenia Rekomendacji U

Zarządzanie obszarem bancassurance	
1.	Brak wskazania w polityce bancassurance kluczowych obszarów zarządzania ryzykiem, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – zakresu oraz obowiązku dokonywania przez zarząd okresowej oceny przyjętej polityki, – zasad pozyskiwania informacji niezbędnych do dokonania analizy i oceny efektywności działalności (poprzez monitorowanie liczby i przyczyn odmów wypłat świadczeń), – aktualizacji jej zapisów w stosunku do zmian w strukturze organizacyjnej banku oraz przepisów prawa.
2.	Brak rozdzielenia funkcji sprzedaży, akceptacji ryzyka oraz monitorowania i kontroli ryzyka w obszarze bancassurance.
3.	Brak właściwego podejścia banków do konieczności wyeliminowania konfliktu interesów powstającego w sytuacji łączenia funkcji ubezpieczającego i pośrednika ubezpieczeniowego, wynikający z: <ul style="list-style-type: none"> – występowania w procesie oferowania ubezpieczeń (w przypadku niektórych banków stosujących model grupowego ubezpieczenia) agentów ubezpieczeniowych spółek zależnych banku, pobierających wynagrodzenie od towarzystw ubezpieczeniowych, – pobierania przez banki wynagrodzeń od towarzystw ubezpieczeniowych, w przypadku wznowień lub kontynuacji pobierania składek w ramach ubezpieczeń grupowych oferowanych na podstawie umów zawartych z towarzystwami ubezpieczeniowymi przed wejściem w życie Rekomendacji U.
4.	Niewystarczający zakres raportów dla rady nadzorczej, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – brak pełnej informacji na temat obsługiwanych przez bank produktów ubezpieczeniowych, – brak informacji o skali sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, – brak informacji dotyczącej przypadków odstępowania banku od dochodzenia wypłaty świadczeń od ubezpieczycieli i ich przyczynach.
5.	Niewystarczający zakres informacji zarządczej: <ul style="list-style-type: none"> – brak informacji nt. skali zwrotów składek i wynagrodzenia, – brak informacji nt. sposobu i terminowości rozpatrywania skarg i reklamacji, – brak danych na temat liczby i powodów odmowy wypłat odszkodowania przez towarzystwa ubezpieczeniowe.
6.	Brak w pełni efektywnego zabezpieczenia się przed ryzykiem wynikającym z działalności bancassurance w procesie wprowadzania nowego produktu ubezpieczeniowego, z uwagi na brak analiz: zgodności produktu ze strategią banku, celu jego wprowadzenia oraz przewidywanej dochodowości.
7.	Braki w polityce rachunkowości w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ujmowania i rozliczania opłat z tytułu poszczególnych produktów ubezpieczeniowych, – niestosowania zasady określenia stopnia zaangażowania usługi (w przypadku pośrednictwa w sprzedaży ubezpieczeniowych a produktów inwestycyjnych), – przeprowadzania okresowych analiz i kryteriów określających powiązanie produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym, – szacowania i weryfikacji poziomu przewidywanych zwrotów wynagrodzenia z tytułu przedterminowego zakończenia ochrony ubezpieczeniowej, – uproszczeń w zakresie ujmowania otrzymywanego wynagrodzenia.

8.	Nieprawidłowości związane z modelami rozliczania wynagrodzenia dotyczące: – braku określenia założeń i zasad wyliczania wartości godziwej instrumentu finansowego, w tym zakresu i źródła wykorzystywanych danych, – braku zasad okresowej weryfikacji wartości parametrów uwzględnianych w modelach, – braku zasad weryfikacji wartości godziwej usługi pośrednictwa, – nieprawidłowej wysokości stawki usługi pośrednictwa, – braku niezależnej walidacji modelu.
9.	Nieprawidłowości w zakresie relacji z klientami w obszarze bancassurance wynikające z: – przypadków pobierania przez bank wynagrodzenia na poziomie 60%–70% udziału w składce płaconej przez klienta, – braku spełnienia wymogu pobierania od klienta (przez bank występujący w roli ubezpieczającego) wyłącznie zwrotu kosztów związanych z zawarciem i obsługą ubezpieczenia, – nieuwzględnienia wszystkich istotnych informacji w karcie produktu.
10.	Nieadekwatny system kontroli wewnętrznej w zakresie bancassurance z uwagi na: – brak objęcia obszaru bancassurance kompleksowymi badaniami audytu wewnętrznego, – brak dostosowania systemu kontroli wewnętrznej do skali działalności związanej z dystrybucją ubezpieczeń.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 58. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. dotyczące oceny dostosowania banku do Rekomendacji W¹¹

Zarządzanie ryzykiem modeli (Rekomendacja W)	
1.	Słabości wynikające z braku kompletności dokumentacji z procesu budowy modeli, niespójności standardów dokumentowania modeli oraz nadmiernego poziomu ogólności metodyk badania jakości działania modeli dla obszarów ryzyka innych niż ryzyko kredytowe.
2.	Występowanie opóźnień względem zatwierdzonego harmonogramu w zakresie prowadzonych prac w obszarze zarządzania ryzykiem modeli (opóźnienia odnoszą się do walidacji oraz monitoringu modeli), jak również brak objęcia procesem zarządzania modelami niektórych modeli występujących w bankach.
3.	Braki w zakresie przeprowadzenia kompleksowego audytu sposobu wdrożenia Rekomendacji W.
4.	Niepełna niezależność komórek walidacyjnych od jednostek będących właścicielami modeli.
5.	Nieadekwatność, w stosunku do wielkości oraz skali działalności banków, liczby zasobów ludzkich zaangażowanych w proces zarządzania ryzykiem modeli.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 59. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. dotyczące stopnia dostosowania do przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 892, t.j.)

Rozpatrywanie reklamacji przez podmioty rynku finansowego	
1.	Brak aktualizacji regulacji wewnętrznych pod kątem spełniania wymogów ustawy, w tym brak właściwego implementowania kluczowych definicji ustawowych w tych regulacjach.
2.	Brak lub niewłaściwy zakres informowania klientów o możliwości postępowania w przypadku nieuwzględnienia ich roszczeń wynikających z reklamacji.
3.	Niepełny zakres informacji o reklamacjach przekazywanych Rzecznikowi Finansowemu.
4.	Brak adekwatnych mechanizmów kontrolnych zapewniających skuteczne przestrzeganie przepisów ustawy.
5.	Niewłaściwy zakres lub częstotliwość raportowania do zarządu lub rady nadzorczej w ramach systemu informacji zarządczej.
6.	Brak aktualizacji systemów odpowiedzialnych za rejestrowanie reklamacji dostosowanych do wymogów przepisów ustawy.

Źródło: opracowanie własne UKNF

¹¹ Wprawdzie czynności kontrolne w zakresie wdrożenia Rekomendacji W zostały przeprowadzone tylko w 2 bankach, ale ustalenia inspekcyjne wskazały na występowanie podobnych, powtarzających się słabości.

Tabela 60. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach spółdzielczych w 2016 r. w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarządzanie ryzykiem kredytowym	
1.	<p>Błędy w procesie identyfikacji ryzyka kredytowego w odniesieniu do:</p> <ul style="list-style-type: none"> – klientów detalicznych, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • określanie kosztów utrzymania poniżej minimum socjalnego/egzystencji, tj. niezgodnie ze stanowiskiem KNF w tym zakresie, • nieprawidłowa weryfikacja dochodów deklарowanych przez osoby fizyczne w oświadczeniach, • brak weryfikacji zadłużenia i historii kredytowej kredytobiorców prowadzących działalność gospodarczą w oparciu o informacje pochodzące z zewnętrznych baz danych, – podmiotów gospodarczych, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • udzielanie kredytów podmiotom nieposiadającym zdolności kredytowej bez jednoczesnego spełnienia wymogów art. 70 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo bankowe, • brak pozyskiwania informacji niezbędnych do rzetelnej oceny zdolności kredytowej, w szczególności w odniesieniu do planów finansowych obejmujących cały okres wnioskowanego kredytu przez wnioskodawców oraz brak przeprowadzania oceny zdolności kredytowej obejmującej ten okres.
2.	<p>Nieprawidłowości w zakresie przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych, polegające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – braku dokonywania oceny realizacji prognoz finansowych oraz nieuwzględnianiu trudności finansowych w ocenie podmiotów gospodarczych, – nieprawidłowej klasyfikacji ekspozycji kredytowych według sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz terminowości spłat (w szczególności brak automatycznej zmiany klasyfikacji ekspozycji kredytowych z uwzględnieniem kryterium terminowości), stanowiącej naruszenie postanowień rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, – braku określenia, innych niż terminowość spłat należności, kryteriów klasyfikacji ekspozycji kredytowej do kategorii ryzyka „pod obserwacją”, w tym określenia branż wymagających szczególnej uwagi, stanowiącym naruszenie postanowień ww. rozporządzenia Ministra Finansów, – nieprawidłowej wycenie zaangażowań w certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych zamkniętych, w szczególności nieuwzględnienie znaczącej utraty wartości tych instrumentów, skutkującej koniecznością utworzenia odpisów aktualizujących.
3.	<p>Nieprawidłowości w procesie zarządzania ryzykiem koncentracji z uwzględnieniem dużych zaangażowań, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak dostosowania struktury limitów banku do skali i złożoności prowadzonej przez bank działalności skutkującej naruszeniem § 4 ust. 1 Załącznika nr 1 uchwały nr 384/2008 KNF w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań, – brak przeprowadzania testów warunków skrajnych ryzyka koncentracji, z uwzględnieniem scenariuszy istotnego pogorszenia się sytuacji finansowej podmiotów posiadających duże zaangażowania oraz wartości możliwych do zrealizowania zabezpieczeń, co stanowiło naruszenie § 3 ust. 2 Załącznika do ww. uchwały, – brak przeprowadzania analiz w zakresie oceny adekwatności ustalonych limitów koncentracji kredytowej, stanowiący naruszenie § 17 ust. 5 uchwały nr 258/2011 w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.
4.	<p>Brak zapewnienia adekwatnego procesu wyceny, aktualizacji i monitoringu wartości przyjętych zabezpieczeń, w szczególności poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak dokonywania przez bank weryfikacji wartości nieruchomości przyjmowanych jako zabezpieczenie udzielanych kredytów, – brak monitorowania wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenia kredytu w trakcie okresu kredytowania, z uwzględnieniem m.in. analiz rynkowych oraz informacji uzyskanych z międzybankowej bazy danych, – brak opracowania zasad użytkowania bazy nieruchomości, zakresu odpowiedzialności osób korzystających i administrujących bazą, częstotliwości zasilania bazy, – brak opracowania regulacji w zakresie zasad i metod stosowania korekt wartości nieruchomości (w tym z uwzględnieniem kryterium płynności, wartości zawartych w operatach szacunkowych i polisach ubezpieczeniowych) oraz procedur oceny wartości nieruchomości niestandardowych.
5.	<p>Brak zachowania niezależności funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka kredytowego od działalności operacyjnej, w tym na poziomie zarządu, stanowiące naruszenie § 8 ust. 2 uchwały nr 258/2011.</p>

6.	Nieprawidłowości w procesie windykacji i restrukturyzacji kredytów, w szczególności brak identyfikacji we właściwy sposób ekspozycji restrukturyzowanych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – brak wskazania w procedurach definicji restrukturyzacji, – odstąpienie od traktowania jako restrukturyzacji zastosowania wielokrotnych ulg w spłacie, dotyczących istotnych zmian terminów spłaty i wysokości rat, – dokonywanie oceny zdolności kredytowej przy udzielaniu ulg w spłacie i restrukturyzacji zadłużenia z naruszeniem art. 70 ustawy – Prawo bankowe.
7.	Nieprawidłowości w procesie przeprowadzania testów warunków skrajnych, polegające na: <ul style="list-style-type: none"> – braku określenia zasad doboru ekspozycji i wielkości próby, na której przeprowadzane są testy, – braku określenia kryteriów oceny wpływu wyników testów na działalność banku, tj. poziom ryzyka kredytowego, wynik finansowy i kapitał, – braku określenia prognozy, od którego wymagane jest podjęcie działań określonych w strategii zarządzania ryzykiem, – braku uwzględnienia, w prezentacji wyników testów w zakresie wpływu zmian stóp procentowych na poziom wskaźników DtI i LtV, informacji o kształtowaniu się poziomu tych wskaźników przed przeprowadzeniem testów.
8.	Niewystarczający zakres i jakość informacji zarządczej w zakresie ryzyka kredytowego, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – brak uwzględnienia w raportach informacji na temat jakości zaangażowań w branżach, w których występowało najwyższe zaangażowanie oraz należności przeniesionych na konta pozabilansowe, jak również o ekspozycjach pod obserwacją i przeterminowanych, a także o ekspozycjach, dla których bieżący wskaźnik LtV przekraczał ustalone przez bank wartości graniczne, – brak raportów prezentujących strukturę portfela kredytowego według poziomu DtI dla klientów detalicznych oraz raportów nt. zastosowanych odstępstw i ich skali, – niedostateczna informacja w zakresie ekspozycji restrukturyzowanych oraz efektywności procesu windykacji.
9.	Niedostateczna efektywność systemu kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka kredytowego, polegająca na: <ul style="list-style-type: none"> – braku badania dużych zaangażowań oraz procesu zarządzania tymi zaangażowaniami przez audyt wewnętrzny, co stanowiło naruszenie § 11 Załącznika do uchwały nr 384/2008 KNF, – niskiej jakości badań audytu wewnętrznego, w tym w zakresie przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz poprawności procesu realizacji zaleceń kierowanych przez KNF, – występowaniu przypadków naruszeń przepisów prawa (m.in. art. 70–71 ustawy – Prawo bankowe), regulacji wewnętrznych oraz błędów w sprawozdawczości.
10.	Nieprawidłowości w procesie zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi, polegające na: <ul style="list-style-type: none"> – braku określenia kierunków i celów polityki inwestycyjnej banku oraz zasad budowy portfela inwestycji, – braku pozyskiwania informacji w zakresie wyceny certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych zamkniętych w celu niezależnej weryfikacji tej wyceny, – braku określenia w procedurach wewnętrznych banku stosowanych w praktyce zasad wyceny instrumentów finansowych (certyfikaty inwestycyjne) oraz braku określenia przesłanek wskazujących na utratę wartości instrumentów finansowych, w tym systematyczne obniżanie się ich wartości.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W przypadku stwierdzenia w danym banku naruszeń przepisów prawa i regulacji ostrożnościowych oraz nieprawidłowości w procesie zarządzania ryzykiem, banki otrzymywały stosowne zalecenia KNF i były zobowiązane do opracowania oraz przekazania KNF szczegółowego harmonogramu prac związanych z realizacją zaleceń.

Realizacja zaleceń wydanych bankom po inspekcjach jest monitorowana w ramach analizy „zza biurka” oraz oceniana w trakcie kolejnych czynności kontrolnych, a także omawiana z kierownictwem banku i nadzorem konsolidującym.

Czynności kontrolne i postępowania związane z walidacją nadzorczą metod wewnętrznych do obliczania wymogów kapitałowych oraz wniosków w sprawie wydania zezwolenia na obliczanie współczynników delta na podstawie własnych modeli wyceny opcji

W 2016 r. prace w zakresie walidacji nadzorczej metod wewnętrznych koncentrowały się na współpracy z bankami oraz z Europejskim Bankiem Centralnym (dalej: EBC), zarówno w zakresie fazy przedaplikacyjnej, obejmującej weryfikację stosowanych przez banki rozwiązań pod kątem możliwości wdrożenia metody wewnętrznych ratingów (dalej: metoda IRB), jak i w zakresie fazy poaplikacyjnej, obejmującej działania realizowane po uzyskaniu przez bank zezwolenia (lub zezwolenia warunkowego) na stosowanie metod wewnętrznych, w tym metody IRB lub zaawansowanej metody pomiaru (dalej: metoda AMA).

Działania te realizowane były zarówno w ramach analizy „za biurka”, jak i w trakcie postępowań walidacyjnych i poświęcone były w szczególności:

- ▶ analizie zgodności z CRR oraz regulacjami określającymi standardy techniczne i implementacyjne, rozwiązań stosowanych przez banki, w celu uzyskania zezwolenia na stosowanie metody wewnętrznych ratingów, w odniesieniu do portfeli ekspozycji objętych planem stopniowego wdrożenia,
- ▶ analizie rozszerzeń i zmian w metodzie IRB i AMA,
- ▶ weryfikacji spełnienia warunków wynikających z wcześniejszych zezwoleń,
- ▶ okresowemu przeglądowi metody IRB i AMA, w odniesieniu do banków stosujących te metody (IRB – 4 banki, AMA – 2 banki).

W rezultacie prowadzonych działań KNF:

- ▶ przekazała nadzorowi konsolidującemu 8 opinii lub stanowisk w odniesieniu do metody IRB, w tym 1 stanowisko w zakresie spraw prowadzonych w ramach fazy przed-

aplikacyjnej oraz 7 opinii i/lub stanowisk w ramach fazy poaplikacyjnej,

- ▶ uczestniczyła w procesie wydawania decyzji/przekazywania stanowiska przez EBC w sprawach wynikających z fazy poaplikacyjnej w oparciu o opinie/stanowiska KNF przesłane w 2015 i 2016 r., w tym odpowiednio przekazując ustalenia w tym zakresie bankom krajowym,
- ▶ prowadziła bieżącą komunikację i współpracę z EBC (i innymi instytucjami nadzoru europejskiego) oraz bankami w zakresie innych kwestii dotyczących metod wewnętrznych i ich funkcjonowania.

W 2016 r. KNF wydała 3 zezwolenia na stosowanie własnych modeli wyceny opcji dla celów obliczania ekwiwalentów delta, jak również współpracowała z innymi bankami w związku z planami tych banków dotyczącymi stosowania własnych modeli w ww. zakresie.

KNF współpracowała także z EBA przy przeprowadzeniu, w odniesieniu do wybranych polskich banków komercyjnych, 2 badań ankietowych w zakresie planowanych zmian w definicji default oraz ustanowienia standardów modelowania parametrów PD, LGD i ELBE w metodzie IRB.

Dodatkowo, w ramach działalności dotyczącej nadzoru nad procesem zarządzania ryzykiem modeli¹², do 37 banków skierowano „Ankieta Rekomendacja W”, której celem było pozyskanie przez nadzór informacji dotyczących stosowanych przez banki rozwiązań w zakresie funkcjonowania procesu zarządzania ryzykiem modeli oraz stopnia zbieżności tych rozwiązań z oczekiwaniami nadzorczymi sformułowanymi w Rekomendacji W.

Czynności nadzorcze w obszarze technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

W 2016 r. w ramach, sprawowanego przez KNF, nadzoru nad obszarem technologii informacyjnej i bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego, poza czynnościami kontrolnymi, realizowano szereg działań w odniesieniu do banków, w tym w szczególności:

- ▶ wystosowano pismo do banków dotyczące ochrony i edukowania klientów, którego celem było podkreślenie konieczności poszerzania działań banków w zakresie ochrony i edukowania klientów,

- ▶ trzykrotnie skierowano do banków cykliczną, kwartalną ankietę „Kluczowe wskaźniki ryzyka dla obszaru IT i bezpieczeństwa IT”, której celem jest zbieranie informacji ilościowych o stopniu ekspozycji banków na występujące ryzyka związane z obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego oraz o stopniu ich przygotowania na odpowiednie zarządzanie tymi ryzykami,

¹² Tj. w odniesieniu do modeli wykorzystywanych przez banki do wewnętrznego pomiaru i zarządzania ryzykiem.

- ▀ zorganizowano spotkanie z prezesami zarządów banków oraz członkami zarządów odpowiedzialnymi za nadzór nad obszarami środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwem, którego celem było przedyskutowanie najistotniejszych ryzyk związanych z obszarem technologii informacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- ▀ przedstawiciele Urzędu KNF wzięli udział w konferencjach i warsztatach, na których przedstawiali szczegółowo oczekiwania nadzorcze dotyczące przedmiotowych obszarów.

Wnioski o charakterze systemowym wynikające w szczególności, z przeprowadzonych przez nadzór w 2016 r. postępowań wyjaśniających w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego (w tym dotyczące m.in. statusu wdrożenia w bankach Rekomendacji KNF dotyczącej bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w internecie) oraz nadzorczej ankiety zawierającej jednolite wskaźniki oceny ryzyka IT, zostały przekazane bankom komercyjnym w ramach ww. spotkania z udziałem ich kierownictwa w dniu 21.09.2016 r. oraz w formie pisma (z dnia 11.10.2016 r.).

W ramach ww. komunikacji zwrócono uwagę na istotne zwiększenie skali usług bankowości elektronicznej w kanale internetowym i mobilnym, co implikuje wzrost skali zagrożeń dla użytkowników usług płatniczych, jak również wzrost ryzyka dla banków. Podkreślono istotność zapewnienia przez banki odpowiedniego rozwoju w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego. Rozwój ten powinien

dotyczyć nie tylko rozwiązań technologicznych (systemów/narzędzi zapewniających i wzmacniających bezpieczeństwo IT), ale również kompetencji pracowników banków. Podkreślono również konieczność poszerzenia działań banków w zakresie ochrony klienta. Zwrócono szczególną uwagę na pojawiające się zagrożenia wynikające z możliwości wystąpienia cyberataków o skali systemowej, tzn. obejmujących klientów większej liczby banków i przeprowadzonych w tym samym czasie, które w skrajnym przypadku mogłyby doprowadzić do zdestabilizowania sytuacji w sektorze i poważnych zakłóceń w funkcjonowaniu systemu płatniczego. Podkreślono konieczność aktywnej współpracy międzybankowej i międzysektorowej w ograniczaniu ryzyka systemowego oraz efektywne działania banków w zakresie dalszego zwiększania bezpieczeństwa infrastruktury klientów banków w ślad za rozwojem nowych technologii wykorzystywanych w oferowaniu usług finansowych.

Wnioski wynikające z ustaleń dokonanych w ramach czynności kontrolnych w odniesieniu do obszaru technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego zostały szczegółowo opisane we wcześniejszej części niniejszego opracowania. Odnosząc się natomiast do wyników kwartalnych ankiet „Kluczowe wskaźniki ryzyka dla obszaru IT i bezpieczeństwa IT”, rysujące się z kolejnymi okresami sprawozdawczymi trendy będą podstawą dodatkowych analiz i wniosków branych pod uwagę w ramach działań nadzorczych, w tym podczas prowadzonych czynności kontrolnych.

5.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)

W 2016 r. w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych przeprowadzono 1 kontrolę o charakterze kompleksowym oraz 16 kontroli w zakresie oceny jakości aktywów i zobowiązań pozabilansowych oraz zarządzania ryzykiem kredytowym. Dominującym zagadnieniem badań w spół-

dzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych był obszar zarządzania ryzykiem kredytowym. W kontrolowanych kasach występowały następujące nieprawidłowości (które w różnym stopniu dotyczyły poszczególnych podmiotów).

Tabela 61. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2016 r. w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarządzanie ryzykiem kredytowym	
1.	<p>Proces oceny zdolności kredytowej niezapewniający rzetelnej identyfikacji ryzyka kredytowego oraz sprzeczny z art. 36 ust. 2 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (dalej: ustawa o skok) w związku z art. 70 ust. 2 ustawy – Prawo bankowe, w szczególności z uwagi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nieuwzględnianie wszystkich zobowiązań finansowych klienta, – brak oceny zdolności kredytowej w przypadku podejmowania decyzji o zmianie warunków kredytowania, – niezastosowanie szczególnego sposobu zabezpieczenia w przypadku udzielenia pożyczki/kredytu członkowi nieposiadającemu zdolności kredytowej, – uwzględnianie kosztów utrzymania gospodarstwa domowego na poziomie niższym od minimum egzystencji ogłaszanego przez IPiSS, – brak powiązania kosztów utrzymania gospodarstwa domowego z liczbą osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego i pozostających na utrzymaniu wnioskodawcy oraz nieuwzględnianie kosztów osób prowadzących wspólnie z pożyczkobiorcą/kredytobiorcą gospodarstwo domowe, – brak zasad oceny zdolności do spłaty pożyczki/kredytu w przypadku odnowienia linii pożyczkowej/kredytowej oraz warunków określających automatyczne odnowienie linii pożyczkowej/kredytowej na kolejny okres, – brak wymogu przedkładania przez przedsiębiorców indywidualnych danych finansowych z przynajmniej dwóch pełnych okresów sprawozdawczych, poprzedzających okres kredytowania oraz prognoz finansowych i ich oceny przy kredytowaniu długoterminowym, – pomijanie wpływu wzrostu stóp procentowych na wysokość rat kapitałowo-odsetkowych.
2.	<p>Nieprawidłowe zasady tworzenia odpisów aktualizujących ze względu na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niewłaściwą definicję „nowych umów” zmieniających warunki spłaty pierwotnych umów kredytowych/pożyczkowych, – brak określenia zasad przeprowadzania monitoringu sytuacji ekonomiczno-finansowej osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej oraz katalogu przesłanek wskazujących na problemy finansowe dłużnika, jak również działań kasy po stwierdzeniu wystąpienia tych przesłanek, – brak określenia stosowanych w praktyce zasad klasyfikacji pożyczek objętych ugodami.
3.	<p>Nieprawidłowości związane z klasyfikacją należności z uwagi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak zaklasyfikowania pożyczek i kredytów objętych procesem restrukturyzacji do kategorii należności przeterminowanych, – uwzględnianie terminowości obsługi liczonej od ostatniej (zamiast od pierwszej) zmiany warunków kredytowania, – nieprawidłowa klasyfikacja należności do niższej kategorii ryzyka wg kryterium terminowości spłaty, – uwzględnianie jedynie kryterium terminowości spłaty zadłużenia, tj. z pominięciem kryterium jakościowego.
4.	<p>Nieprawidłowe pomniejszanie podstawy tworzenia odpisów prawnych zabezpieczeń spłaty kredytów z uwagi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak oceny i weryfikacji wartości nieruchomości z dostarczanych przez członków operatorów szacunkowych sporządzonych przez zewnętrznych rzeczoznawców majątkowych, – brak aktualnych wycen nieruchomości (naruszenie przepisów § 23 ust. 4 pkt 11 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, dalej: RMF o rachunkowości skok), – brak dokonywania przeglądów i aktualizacji wartości zabezpieczeń na podstawie własnych baz danych zgodnie z przyjętą procedurą (naruszenie § 23 ust. 4 pkt 18 RMF o rachunkowości skok), – brak aktualnych polis ubezpieczeniowych nieruchomości.
5.	<p>Słabości funkcjonalności systemu <i>skokcom</i>, związane z brakiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prawidłowej klasyfikacji należności przeterminowanych, – ewidencjonowania na kontach pozabilansowych przyjętych zabezpieczeń, – możliwości wprowadzenia do systemu (oraz do umów pożyczkowych) współkredytobiorców.
6.	<p>Znaczące nieprawidłowości związane z procesem restrukturyzacji należności tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak oceny zdolności kredytowej osób objętych restrukturyzacją (ustalenie wielkości raty jedynie na podstawie oświadczenia członka o możliwości spłaty raty), – brak oceny zdolności kredytowej kredytobiorcy oraz poręczyciela w sytuacji zmiany warunków spłaty kredytu, – nieprawidłowa ocena zdolności kredytowej w procesie restrukturyzacji, – możliwość zmiany warunków kredytowania bez konieczności wyrażenia zgody poręczycieli w przypadku renegotjacji umów kredytowych, – zawarcie umowy restrukturyzacji z członkami nieposiadającymi zdolności kredytowej, – nieuzasadnione wydłużanie terminów spłat kredytów, – brak przeglądu pożyczek restrukturyzowanych, w tym zawartych uгод, pod względem poprawności klasyfikacji pożyczek i ich wyceny.

Źródło: opracowanie własne UKNF

5.3. Sektor usług płatniczych

W 2016 r. przeprowadzono 4 kontrole w krajowych instytucjach płatniczych w zakresie badania jakości systemu zarządzania (w tym systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej).

W kontrolowanych podmiotach występowały m.in. następujące nieprawidłowości (które w różnym stopniu dotyczyły poszczególnych podmiotów) – w podziale na określone obszary badania:

Tabela 62. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2016 r. w obszarze systemu zarządzania

Zarządzanie	
1.	Nieuregulowanie procesu planowania strategicznego, monitorowania realizacji strategii oraz jej przeglądów, nieokreślenie osób/komórek odpowiedzialnych za ww. procesy.
2.	Brak sformalizowania procesu planowania finansowego i budżetowania.
3.	Brak przeprowadzenia analizy zgodności prowadzonej działalności z „Zasadami Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” KNF oraz nieudostępnienie informacji o zakresie ich stosowania.
4.	Brak kompleksowego uregulowania systemu informacji zarządczej, tj. brak określenia wszystkich rodzajów raportów obejmujących cały obszar działalności wraz ze wskazaniem zakresu i częstotliwości przekazywania raportów oraz ich odbiorców.
5.	Brak sformalizowania procesu wprowadzania i dokonywania zmian w regulacjach wewnętrznych oraz trybu nadawania rangi dokumentom wewnętrznym.
6.	Brak regulacji wewnętrznych w zakresie korekty danych sprawozdawczych w przypadku identyfikacji błędów w obszarze księgowania transakcji płatniczych.
7.	Nieprawidłowa kwalifikacja transakcji płatniczych w sprawozdawczości przesyłanej do KNF.
8.	Brak mechanizmów ochrony środków pieniężnych użytkowników otrzymywanych w celu realizacji transakcji płatniczych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 63. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2016 r. w obszarze systemu zarządzania ryzykiem

System zarządzania ryzykiem	
1.	Brak dokonywania okresowych przeglądów procesu zarządzania ryzykiem pod kątem jego dostosowania do prowadzonej działalności.
2.	Brak określenia zasad sporządzania mapy ryzyka oraz prowadzenia rejestru incydentów.
3.	Brak określenia polityki bezpieczeństwa oraz zasad zarządzania systemami informatycznymi i kopiami bezpieczeństwa.
4.	Brak opracowania kompleksowego planu utrzymania ciągłości działania oraz planów awaryjnych.
5.	Nieuregulowanie procesu ustalania i aktualizacji limitów wewnętrznych w zakresie świadczonych usług płatniczych, brak ustalenia limitów dla niektórych ryzyk istotnych.
6.	Brak ewidencji zdarzeń i strat operacyjnych.
7.	Brak sformalizowania procesu wprowadzania nowych produktów oraz zarządzania projektami.
8.	Brak określenia niektórych czynności powierzanych podmiotom zewnętrznym jako istotnych czynności operacyjnych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 64. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2016 r. w obszarze systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej	
1.	Nieprawidłowości w rozwiązaniach organizacyjnych systemu kontroli wewnętrznej polegające na braku rozdzielania funkcji kontrolnych od czynności operacyjnych lub braku wyodrębnienia niezależnej komórki audytu wewnętrznego.
2.	Brak weryfikacji i okresowej oceny sposobu funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.
3.	Brak objęcia kontrolą wewnętrzną procedur kontroli wykonywania transakcji płatniczych.
4.	Brak wskazania obowiązku sprawowania kontroli bieżącej w regulacjach wewnętrznych i zakresach zadań pracowników.
5.	Brak określenia zasad opracowywania planów audytu, zasad dokumentowania audytu i raportowania wyników audytu do zarządu i rady nadzorczej.
6.	Brak uregulowań w zakresie trybu powoływania i odwoływania audytora oraz jego kontaktów z radą nadzorczą.
7.	Brak audytów w zakresie: oceny zgodności prowadzonej działalności z ustawą o usługach płatniczych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1036), realizacji założeń strategicznych i systemu informacji zarządczej.

Źródło: opracowanie własne UKNF

5.4. Sektor ubezpieczeniowy

Kontrole w zakładach ubezpieczeń

W 2016 r. przeprowadzono czynności kontrolne w 25 zakładach ubezpieczeń oraz 1 oddziale zagranicznego zakładu ubezpieczeń. W odniesieniu do zakładów ubezpieczeń w ramach czynności kontrolnych przeprowadzono 12 kontroli oraz 13 wizyt nadzorczych, przy czym w jednym zakładzie ubezpieczeń osobowych i majątkowych przeprowadzono zarówno kontrolę, jak i wizytę nadzorczą. Natomiast w oddziale zagranicznego zakładu ubezpieczeń przeprowadzono kontrolę. Łącznie przeprowadzono czynności kontrolne w 13 zakładach ubezpieczeń na życie (4 kontrole i 9 wizyt nadzorczych) oraz 12 w zakładach ubezpieczeń osobowych i majątkowych (8 kontroli i 4 wizyty nadzorcze). Kontrole były poświęcone głównie następującym obszarom działalności zakładów ubezpieczeń:

- ▶ procesom likwidacji szkód/spełniania świadczeń (kontrolą objęto 6 zakładów ubezpieczeń oraz 1 oddział zagranicznego zakładu ubezpieczeń),
- ▶ zasadom rachunkowości oraz sporządzaniu sprawozdań finansowych (kontrolą objęto 5 zakładów ubezpieczeń),
- ▶ wycenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (kontrolą objęto 1 zakład ubezpieczeń),

- ▶ polityce lokacyjnej (kontrolą objęto 1 zakład ubezpieczeń),
- ▶ zarządzaniu zakładem ubezpieczeń (kontrolą objęto 1 zakład ubezpieczeń).

Ponadto w 2016 r. przeprowadzono czynności kontrolne w zakresie:

- ▶ spełniania wymagań dotyczących systemu zarządzania (wizytę nadzorczą przeprowadzono w 13 zakładach ubezpieczeń),
- ▶ wykonywania umów ubezpieczenia przez zakład ubezpieczeń (kontrolą objęto 1 zakład ubezpieczeń),
- ▶ kosztów akwizycji (kontrolą objęto 1 zakład ubezpieczeń).

W 2016 r. kontynuowano prowadzenie kontroli związanych z weryfikacją wdrożenia Wytocznych dotyczących likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych, które zostały przyjęte przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 16 grudnia 2014 r. W zakresie likwidacji szkód z ubezpieczenia komunikacyjnego przeprowadzono wyspecjalizowane kontrole 5 zakładów ubezpieczeń oraz oddziału zagranicznego zakładu ubezpieczeń.

Tabela 65. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze likwidacji szkód/spelnienia świadczeń

Likwidacja szkód/spelnianie świadczeń	
1.	Nieprawidłowe wykonywanie czynności w procesie likwidacji szkód komunikacyjnych z OC posiadaczy pojazdów mechanicznych (dokonywanie wypłaty/odmowy wypłaty odszkodowań z opóźnieniem, naruszenie obowiązków informacyjnych).
2.	Naruszenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczenia OC poprzez brak: przekazywania uprawnionym kalkulacji kosztów naprawy, wyceny pojazdu sprzed szkody, wyceny pozostałości, wyceny pojazdu po zdarzeniu, uzasadnienia celowości zastosowanej przy wycenie wartości pojazdu korekty oraz wysokości tej korekty, uzasadnienia dla zastosowania oraz wysokości zastosowanych korekt uznaniowych w kalkulacji kosztów naprawy, przekazania w kalkulacji kosztów naprawy pojazdu informacji o jakości części, które uwzględniono przy kalkulacji, przekazania w kalkulacji kosztów naprawy zindywidualizowanego uzasadnienia decyzji w zakresie uwzględniania wartości części niższej jakości niż O lub Q, uzasadnienia korekt wprowadzonych w kosztorysie przednaprawczym.
3.	Naruszenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczenia OC poprzez niepoinformowanie o zasadach refundacji kosztów najmu pojazdu zastępczego.
4.	Naruszenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczenia OC poprzez nierejestrowanie szkód w systemie zgłoszenia szkody w dniu pierwszego kontaktu poszkodowanego lub uprawnionego dokonywanego w celu zawiadomienia zakładu ubezpieczeń o szkodzie.
5.	Naruszenie zasady pełnego odszkodowania i zaniżenie należnego odszkodowania.
6.	Naruszenie zasady swobody wyboru naprawienia szkody w procesie likwidacji szkód komunikacyjnych z OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.
7.	Braki w numerowaniu akt szkodowych.
8.	Naruszenie interesów ubezpieczonych poprzez brak poinformowania ubezpieczonych o zmianie zasad wyliczenia wartości wykupu i w konsekwencji nierówne ich traktowanie.
9.	Naruszenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczenia OC poprzez brak przekazania w kosztorysach naprawy pojazdów zindywidualizowanego uzasadnienia decyzji w zakresie uwzględniania wartości części niższej jakości niż O lub Q.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 66. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych, a także danych i informacji dla celów wypłacalności

Zasady rachunkowości oraz sporządzanie sprawozdań finansowych, a także danych i informacji dla celów wypłacalności	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości (zawarcie zapisów niezgodnych z przepisami prawa, brak aktualizacji dokumentacji, brak wprowadzenia dokumentacji do porządku prawnego przez kierownika zakładu ubezpieczeń, niepełna dokumentacja).
2.	Nieprawidłowe ustalenie wartości należności i zobowiązań (błędne wartości należności, kompensowanie należności i zobowiązań wobec różnych podmiotów, nieprawidłowe ustalenie wartości odpisów aktualizujących należności ubezpieczeniowe).
3.	Brak zgodności sprawozdań finansowych z księgami rachunkowymi.
4.	Brak systemu i mechanizmów kontroli oraz określonych zasad i procedur dotyczących procesu wyceny aktywów i zobowiązań dla celów wypłacalności.
5.	Uwzględnienie nieobowiązujących na dzień bilansowy umów ubezpieczenia w kalkulacji wartości należności i zobowiązań z tytułu ubezpieczeń, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz kwot należnych z umów reasekuracji dla celów wypłacalności.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 67. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Wycena rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości w zakresie wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (brak aktualizacji dokumentacji, niepełna dokumentacja).
2.	Ustalenie rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia z ubezpieczeń bezpośrednich w wysokości nieodpowiadającej przewidywanej ostatecznej wartości przyszłych wypłat odszkodowań i świadczeń poprzez zastosowanie błędnych danych do wyceny tej rezerwy.
3.	Wykorzystanie niewłaściwych danych w zakresie przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących zawartych umów ubezpieczenia przy obliczaniu najlepszego oszacowania.
4.	Błędna metoda bądź niewłaściwa implementacja formuły obliczania marginesu ryzyka.
5.	Błędna metoda alokacji marginesu ryzyka do linii biznesowych (grup ryzyka).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 68. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze polityki lokacyjnej

Polityka lokacyjna	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości w zakresie klasyfikacji oraz wyceny instrumentów finansowych (niepełna dokumentacja, brak aktualizacji).
2.	Nieprawidłowości w funkcjonowaniu regulacji wewnętrznych w zakresie polityki lokacyjnej (brak aktualizacji, niespójność, niestosowanie się do przyjętych regulacji).
3.	Dokonywanie wyceny instrumentów finansowych niezgodnie z wymogami prawa.
4.	Nieprawidłowa klasyfikacja instrumentów finansowych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 69. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze spełniania wymagań dotyczących systemu zarządzania

System zarządzania	
1.	Stosowanie praktyk naruszających interesy ubezpieczających, ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (zaniechanie dokonywania korekt/wyrównań liczby jednostek lub dopłat do wypłaconych kwot z rachunków w przypadku dokonania korekty ceny jednostki przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych).
2.	Nieprawidłowości w sporządzeniu rocznych sprawozdań ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych.
3.	Nieprawidłowości w sporządzeniu rocznego sprawozdania finansowego i statystycznego zakładu ubezpieczeń.
4.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady zarządzania ryzykiem (niepełna, niespójna dokumentacja).
5.	Nieprawidłowości w procesie oceny adekwatności umowy ubezpieczenia do potrzeb ubezpieczającego (brak ostrzeżenia w przypadku odmowy wypełnienia ankiety, brak uzasadnienia sposobu zaspokajania potrzeb).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 70. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze kosztów akwizycji

Koszty akwizycji	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości (niepełna, niespójna dokumentacja).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 71. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze wykonywania umów ubezpieczenia przez zakład ubezpieczeń

Wykonywanie umów ubezpieczenia przez zakład ubezpieczeń	
1.	Stosowanie praktyk naruszających interesy ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia, tj. prowadzenie działalności z naruszeniem zawartych umów ubezpieczenia z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi w zakresie dokonywania wypłaty wartości wykupu (przyjmowanie niezgodnej z zapisami umowy ubezpieczenia daty dnia rozwiązania umowy ubezpieczenia, wypłata wartości wykupu po terminie określonym w umowie ubezpieczenia, używanie do ustalenia wartości wykupu ceny jednostki uczestnictwa innej niż wynikająca z treści umowy ubezpieczenia).
2.	Stosowanie praktyk naruszających interesy ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia, tj. prowadzenie działalności z naruszeniem zawartych umów ubezpieczenia z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi w zakresie opłat pobieranych poprzez umorzenie jednostek uczestnictwa (naliczanie opłat za niewłaściwe okresy, dokonywanie poboru opłat w innych niż wynika z treści umowy ubezpieczenia dniach).

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2016 r. zakładom ubezpieczeń, w których przeprowadzono kontrole, wydano łącznie 22 zalecenia pokontrolne dotyczące dostosowania działalności zakładu ubezpieczeń do

przepisów prawa oraz zaprzestania naruszania interesów ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia.

Kontrole w zakładach ubezpieczeń w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 11 kontroli zakładów ubezpieczeń, których celem było sprawdzenie prawidłowości prowadzenia działalności agencji zakładów w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych, w szczególności:

- ▶ przestrzegania przez agentów ubezpieczeniowych wymogu wykonywania czynności agencji przez osoby fizyczne spełniające ustawowe wymogi oraz
- ▶ przestrzegania przez agentów ubezpieczeniowych w prowadzonej działalności obowiązujących przepisów prawa,
- ▶ prawidłowości zawierania umów agencji,
- ▶ terminowości składania wniosku o wpis do rejestru agentów ubezpieczeniowych podmiotu, z którym została zawarta umowa agencji,

- ▶ terminowości składania wniosku o dokonanie wpisu zmian do rejestru bądź o wykreślenie podmiotu z rejestru,
- ▶ prawidłowości danych dotyczących agentów ubezpieczeniowych przekazanych do organu nadzoru przez zakład ubezpieczeń wraz z wnioskiem o wpis agenta do rejestru, zmianę danych agenta bądź wykreślenie agenta z rejestru,
- ▶ zakres szkoleń i egzaminów dla osób ubiegających się o wykonywanie czynności agencji,
- ▶ skargi składane na agentów ubezpieczeniowych.

W 4 przypadkach – według stanu na 31 grudnia 2016 r. – trwała wymiana korespondencji z podmiotami kontrolowanymi oraz opracowywanie protokołu z przeprowadzonej kontroli, natomiast w 7 podmiotach kontrola została zakończona.

Kontrole podmiotów prowadzących działalność brokerską

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 17 kontroli w miejscu prowadzenia działalności brokerskiej. W związku z powyższym wydano 10 zaleceń pokontrolnych. Podstawowym celem kontroli było sprawdzenie, czy działalność podmiotu prowadzącego działalność brokerską jest zgodna z prawem oraz uzyskanym zezwoleniem, w szczególności poddano kontroli:

- ▶ spełnianie warunków wymaganych do uzyskania zezwolenia i prowadzenia działalności brokerskiej,
- ▶ umowy zawierane z zakładami ubezpieczeń,
- ▶ zawieranie lub doprowadzanie do zawarcia umów ubezpieczenia, wykonywanie czynności przygotowawczych do

zawarcia umów ubezpieczenia oraz uczestniczenie w zarządzaniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia, także w sprawach o odszkodowanie, jak również organizowanie i nadzorowanie czynności brokerskich.

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości:

- ▶ prowadzenie działalności brokerskiej z naruszeniem art. 22 ust. 1, art. 23 ust. 1, art. 24 ust. 1 pkt 1 oraz art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym,
- ▶ brak lub nieterminowe składanie do organu nadzoru wniosków o dokonanie zmian treści wpisu w rejestrze brokerów ubezpieczeniowych na skutek zaistniałych zmian danych objętych wpisem do rejestru brokerów ubezpiecze-

- niowych (art. 46 ust. 1 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym),
- ▶ niezgodność treści porozumień dotyczących sposobu wzajemnego rozliczania się z tytułu wykonywania czynności brokerskich z przepisami prawa,
  - ▶ niezgodność pomiędzy wysokością podawanych przez brokerów przychodów, a wartością wykazaną w dokumentach księgowych.

5.5. Sektor emerytalny

W 2016 r. przeprowadzono kontrole w 7 podmiotach sektora emerytalnego, w tym 6 kontrole w powszechnych towarzystwach emerytalnych oraz 1 kontrolę w pracowniczym towarzystwie emerytalnym. Wszystkie kontrole miały charakter kontroli problemowych. Kontrola w pracowniczym towarzystwie emerytalnym była kontrolą związaną z procesem jego likwidacji.

Kontrole były poświęcone obszarom działalności funduszy emerytalnych i zarządzających nimi towarzystw emerytalnych, takim jak:

- ▶ organizacja i zarządzanie,
- ▶ system kontroli wewnętrznej, w tym inwestycje własne pracowników towarzystwa,
- ▶ proces podejmowania decyzji inwestycyjnych,
- ▶ proces badania zaangażowania kapitałowego funduszu,

- ▶ proces wyceny instrumentów finansowych,
- ▶ proces odzyskiwania podatku od dywidend,
- ▶ wykonanie powiadomień pokontrolnych.

W 2016 r. powiadomiono 6 podmiotów o stwierdzonych nieprawidłowościach. Zasadniczo wykazywane nieprawidłowości miały charakter incydentalny związany z wykonywaniem obowiązków informacyjnych wobec członków otwartych funduszy emerytalnych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Komisji Nadzoru Finansowego. Wśród pozostałych nieprawidłowości wskazać należy na braki w dokumentacji zasad rachunkowości towarzystw emerytalnych wymaganej przepisami ustawy o rachunkowości lub rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych.

Tabela 72. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2016 r.

Obszary nieprawidłowości o jakich były informowane towarzystwa emerytalne w 2016 r.	
1.	Rachunkowość i wycena instrumentów finansowych.
2.	Organizacja i zarządzanie towarzystwem.
3.	Tajemnica zawodowa określona w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.
4.	Obowiązki informacyjne wobec członków funduszy.
5.	Obowiązki informacyjne wobec ZUS.
6.	Interesy członków funduszy.
7.	Prowadzenie rachunków indywidualnych członków funduszu.
8.	Wypłaty transferowe pomiędzy funduszami.
9.	Wypłaty i podział środków po zmarłym członku funduszu.
10.	Wypłaty i podział środków objętych wspólnością majątkową członka funduszu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

5.6. Rynek kapitałowy i towarowy

Kontrole firm inwestycyjnych i agentów firm inwestycyjnych

W 2016 r. przeprowadzono 10 kontroli podmiotów prowadzących działalność maklerską lub wykonujących czynności maklerskie, w tym: domów maklerskich wraz z jednostkami organizacyjnymi (punkty obsługi klientów), banków prowadzących działalność maklerską, oddziałów zagranicznych firm inwestycyjnych prowadzących działalność na terytorium RP oraz agentów firm inwestycyjnych. Wszystkie kontrole miały charakter problemowy i obejmowały wybrane zagadnienia z zakresu działalności licencjonowanej lub notyfikowanej na terytorium RP.

Kontrole były w szczególności poświęcone następującym obszarom działalności maklerskiej:

- strukturze organizacyjnej i warunkom technicznym prowadzonej działalności, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących bezpieczeństwa i funkcjonowania systemów informatycznych firm inwestycyjnych, oraz prowadzenia platform transakcyjnych umożliwiających zawieranie transakcji na rynkach OTC (np. walutowych lub surowcowych instrumentów pochodnych),
- wydzieleniu organizacyjnemu działalności maklerskiej banku,
- funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej, systemu nadzoru zgodności działalności z prawem oraz systemu audytu wewnętrznego,
- wykonywaniu czynności maklerskich w związku ze świadczeniem usług maklerskich,
- postępowaniu w kontaktach z klientem, w tym w zakresie czynności wykonywanych przez agentów firm inwestycyjnych i inne podmioty współpracujące z firmami inwestycyjnymi w zakresie pozyskiwania klientów oraz prowadzenia działalności reklamowo-promocyjnej usług maklerskich.

Kontrole działalności maklerskiej dotyczyły zarówno obrotu zorganizowanego, jak i transakcji zawieranych poza tym obrotem, ze szczególnym uwzględnieniem świadczenia usług oferowania papierów wartościowych i wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie, w tym także transakcji zawieranych na rynku OTC instrumentów pochodnych (tzw. Forex). Tematyka poszczególnych kontroli zależna była od zakresu i rozmiaru prowadzonej działalności, z uwzględnieniem zdarzeń i zjawisk odnotowanych na rynku kapitałowym lub zgłaszanych przez klientów firm inwestycyjnych.

W kontroli uwzględniono również sprawdzenie sposobu i zakresu stosowania przez firmy inwestycyjne:

- wytycznych w sprawie określonych aspektów wymogów dyrektywy MiFID dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności z prawem – ESMA/2012/388,

- wytycznych w sprawie systemów i mechanizmów kontroli w zautomatyzowanym środowisku obrotu dla platform obrotu, przedsiębiorstw inwestycyjnych oraz właściwych organów – ESMA/2012/122,
- wytycznych w sprawie pewnych aspektów wymogów dyrektywy MiFID dotyczących odpowiedności – ESMA/2012/387,
- wytycznych dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych (w kontrolach przeprowadzonych po dniu 30 września 2016 r.).

Ustalenia kontroli obejmowały również zbadanie wpływu stanowisk Urzędu KNF na prowadzoną działalność maklerską. Dotyczy to w szczególności:

- stanowiska w sprawie warunków przyjmowania i przekazywania przez firmy inwestycyjne świadczeń pieniężnych i niepieniężnych (tzw. Zachęty) (z dnia 9 sierpnia 2011 r. sygn. DFL/023/182/1/I/69/11/MK, sygn. DFL/023/185/1/11/S/16/MK),
- stanowiska w sprawie postępowania firm inwestycyjnych na rynku Forex (z dnia 17 lipca 2013 r. sygn. DRK/WRM/485/55/1/55/2013/PT),
- stanowiska w zakresie funkcjonowania w ramach firm inwestycyjnych systemu nadzoru zgodności działalności z prawem (compliance) (z dnia 27 maja 2014 r. sygn. DRK/WRM/485/60/1/2014/MK),
- stanowiska w sprawie przechowywania środków pieniężnych klientów przez firmy inwestycyjne (z dnia 23 kwietnia 2015 r. sygn. DRK/WRM/485/32/1/MK/25/2015),
- stanowiska dotyczącego rozpatrywania reklamacji przez podmioty nadzorowane w związku z wejściem w życie ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (z dnia 8 października 2015 r. sygn. DOK/WPR/075/11/1/2015/PM),
- stanowiska w sprawie współpracy firmy inwestycyjnej z podmiotami trzecimi w przedmiocie realizacji czynności związanych z ogłoszeniem i przeprowadzeniem wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej (z dnia 14 grudnia 2015 r. sygn. DRK/WK/485/14/1/2015/PK),
- stanowiska w sprawie oferowania niektórych kategorii instrumentów finansowych przez firmy inwestycyjne w ramach tzw. ofert niepublicznych (z dnia 30 maja 2016 r. sygn. DRK/WK/485/9/1/2016/WP).

Ustalenia kontroli wskazały na naruszenia przez kontrolowane podmioty:

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2016 r. poz. 1636 ze zm.),

- ▮ rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 września 2012 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz banków powierniczych (Dz.U. z 2015 r. poz. 878 ze zm.),
- ▮ rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 września 2012 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banków powierniczych oraz warunków szacowania przez dom maklerski kapitału wewnętrznego (Dz.U. z 2012 r. poz. 1072),
- ▮ regulaminów wewnętrznych firm inwestycyjnych, regulaminów świadczenia usług maklerskich oraz umów zawartych przez firmy inwestycyjne z klientami w zakresie świadczenia usług maklerskich.

Tabela 73. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2016 r., w obszarze struktury organizacyjnej, funkcjonowania i warunków technicznych prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne

Struktura organizacyjna, funkcjonowanie i warunki techniczne prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne	
1.	Brak prawidłowego opracowania i wdrożenia systemu kontroli wewnętrznej, systemu nadzoru zgodności działalności z prawem i systemu audytu wewnętrznego.
2.	Brak sprawowania adekwatnego i bieżącego nadzoru zgodności działalności z prawem, skutkujący naruszeniem przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, a także umów zawartych z klientami, w związku ze świadczeniem usług maklerskich przez firmy inwestycyjne.
3.	Brak zapewnienia komórce do spraw nadzoru zgodności działalności z prawem niezależności i autonomii lub właściwych warunków organizacyjnych wykonywania jej obowiązków w sposób niezależny i skuteczny, w szczególności z uwagi na brak dostatecznej liczby pracowników tej komórki, a także zagwarantowania właściwych narzędzi informatycznych wspierających procesy nadzorcze.
4.	Brak zaangażowania zarządów firm inwestycyjnych w rozwój i wspieranie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, systemu nadzoru zgodności z prawem i systemu audytu wewnętrznego.
5.	Brak prawidłowej realizacji obowiązków przez system audytu wewnętrznego w zakresie regularnej weryfikacji stosowanych systemów oraz wdrożonych regulaminów i procedur wewnętrznych pod względem ich prawidłowości, a także skuteczności w wypełnianiu przez firmy inwestycyjne obowiązków wynikających z przepisów prawa.
6.	Brak realizacji działań systemu kontroli wewnętrznej w celu zapobiegania przypadkom działania niezgodnego z decyzjami i procedurami wewnętrznymi banku prowadzącego działalność maklerską względem czynności prowadzonych w punktach przyjmowania zleceń w zakresie działalności maklerskiej, na którą bank posiada zezwolenie.
7.	Brak zapewnienia przez firmy inwestycyjne prawidłowej realizacji obowiązku wykonywania przez doradców inwestycyjnych czynności zarządzania portfelem instrumentów finansowych i dopuszczenie do sytuacji, w której nielicencjonowani pracownicy firm inwestycyjnych podejmowali decyzje inwestycyjne: w ramach tzw. komitetu inwestycyjnego albo samodzielnie, a następnie realizowali je bez nadzoru doradcy inwestycyjnego.
8.	Brak realizowania usług maklerskich wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie, oferowania instrumentów finansowych oraz prowadzenia rachunków papierów wartościowych i rachunków pieniężnych, z zatrudnieniem wymaganej liczby osób z licencją maklera papierów wartościowych.
9.	Powierzenie wykonywania czynności z zakresu działalności maklerskiej pracownikom nieposiadającym niezbędnego zakresu wiedzy, umiejętności oraz kwalifikacji dla prawidłowego wykonywania tych czynności.
10.	Powierzenie wykonywania niektórym pracownikom firmy inwestycyjnej czynności z zakresu działalności maklerskiej w sposób, który uniemożliwia wykonywanie tych czynności właściwie, uczciwie i rzetelnie.
11.	Brak prawidłowego opracowania, wdrożenia i stosowania procedur i środków zarządzania konfliktem interesów, adekwatnych do rodzaju i zakresu prowadzonej działalności maklerskiej, w szczególności na rynku Forex, w przypadku firm inwestycyjnych świadczących usługi maklerskie w modelu <i>market maker</i> .
12.	Brak należytego wypełnienia przez firmy inwestycyjne obowiązków wynikających z przepisów prawa w zakresie zawierania i nadzoru nad realizacją umów powierzenia przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu wykonywania czynności związanych z prowadzoną działalnością maklerską (tzw. umowy outsourcingu).
13.	Brak opracowania w regulacjach wewnętrznych firmy inwestycyjnej zasad obiegu informacji objętych tajemnicą zawodową oraz dokumentów (papierowych oraz elektronicznych), począwszy od ich wytworzenia aż do zniszczenia.
14.	Brak poprawnego opracowania i wdrożenia zasad wewnętrznych w przedmiocie zapobiegania wykorzystywaniu lub ujawnianiu informacji przez osoby powiązane, które uczestniczą w świadczeniu usług maklerskich, w zakresie określenia sposobu inwestowania osób powiązanych z firmą inwestycyjną, na rachunek własny i w zakresie skutecznego nadzoru firmy inwestycyjnej nad tym inwestowaniem.

15.	Brak opracowania i wdrożenia planu ciągłości działania firmy inwestycyjnej, procedur wewnętrznych regulujących organizację i nadzór nad wdrażaniem i testowaniem zmian w systemach informatycznych firmy inwestycyjnej, a także zarządzania dostęпами do tych systemów, zapewnienia bezpieczeństwa teleinformatycznego, przechowywania i archiwizowania danych na nośnikach elektronicznych.
16.	Brak zabezpieczenia systemów informatycznych firmy inwestycyjnej w sposób, który uniemożliwia nieuprawniony dostęp do danych przetwarzanych przez te systemy.
17.	Brak systematycznego nadzoru i kontroli nad wdrożonymi rozwiązaniami technicznymi w firmie inwestycyjnej w zakresie ochrony antywirusowej oraz cyberataków, w tym raportowania występowania takich zdarzeń.
18.	Brak dostosowania systemów informatycznych firmy inwestycyjnej do wymaganych przepisami prawa elementów historii rachunku pieniężnego i elementów historii rachunku papierów wartościowych.
19.	Brak przechowywania i archiwizowania wymaganych prawem wiadomości w służbowej poczcie elektronicznej pracowników firmy inwestycyjnej, zasobie dyskowym, nagrań zleceń telefonicznych złożonych przez klientów firmy inwestycyjnej.
20.	Brak wydzielenia organizacyjnego działalności maklerskiej banku w sposób wymagany przepisami prawa.
21.	Brak zgłoszenia odpowiednim raportem faktu rozpoczęcia prowadzenia działalności maklerskiej w zakresie usług maklerskich.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 74. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2016 r., w obszarze postępowania przez firmy inwestycyjne w kontaktach z klientem

Postępowanie w kontaktach z klientem	
1.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa w zakresie tworzenia i stosowania formularza oceny odpowiedniości usługi maklerskiej lub instrumentów finansowych dla klienta, w szczególności w odniesieniu do usług: wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie, doradztwa inwestycyjnego oraz zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych.
2.	Brak dokonania oceny odpowiedniości klienta detalicznego, która pozwalałaby na stwierdzenie, czy instrument finansowy będący przedmiotem oferowanej usługi maklerskiej lub usługi maklerska, która ma być świadczona na podstawie zawieranej umowy, są odpowiednie, w tym z uwagi na niepoprawnie przeprowadzone badanie.
3.	Brak działania zgodnego z przepisami prawa poprzez kierowanie do klientów lub potencjalnych klientów nierzetelnych, budzących wątpliwości i wprowadzających w błąd informacji w celu reklamy lub promocji świadczonych usług, w szczególności na rynku OTC instrumentów pochodnych (tzw. Forex).
4.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa w zakresie wykonywania obowiązków informacyjnych względem klienta w zakresie opisu istoty i ryzyka inwestycyjnego związanego z instrumentami finansowymi, w szczególności na rynku Forex.
5.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa poprzez niedostateczne informowanie klientów lub potencjalnych klientów o ryzyku związanym z inwestowaniem w instrumenty finansowe, w szczególności w zakresie oferowanych strategii inwestycyjnych w związku ze świadczeniem usługi zarządzania portfelem na rynku Forex.
6.	Brak zamieszczenia w dokumentach przekazywanych klientom przed podpisaniem umowy, jak i w regulaminie świadczenia usług maklerskich, kluczowych warunków realizacji zleceń na rynku Forex.
7.	Brak regularnej identyfikacji oraz kwalifikacji świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyjmowanych i przekazywanych przez firmę inwestycyjną, skutkujące w szczególności pobieraniem i wykorzystywaniem niezgodnie z przepisami prawa przez firmę inwestycyjną na potrzeby własne pożyczek od oprocentowania środków pieniężnych klientów.
8.	Brak przekazywania klientowi informacji dotyczącej zakwalifikowania go do danej kategorii za pomocą trwałego nośnika informacji.
9.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa poprzez niewłaściwe informowanie klientów o wszystkich pobieranych, w związku ze świadczeniem usług maklerskich, opłatach i prowizjach, w szczególności w związku z brakiem informowania o wszystkich składnikach tych obciążeń.
10.	Brak przechowywania i rejestrowania aktywów klienta w taki sposób, aby możliwe było w każdej chwili wyodrębnienie aktywów przechowywanych na rzecz jednego klienta od aktywów innego klienta oraz od aktywów firmy inwestycyjnej.
11.	Brak unormowania w regulaminie świadczenia usług maklerskich pełnego zakresu przedmiotowego wymaganego przepisami prawa, np. brak pełnego, precyzyjnego i jasnego określenia sposobu postępowania firmy inwestycyjnej w przypadku, gdy klient nie dostarcza środków pieniężnych w terminach określonych w umowie lub w odrębnych przepisach w związku z zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich.

12.	Brak zamieszczenia informacji dotyczącej miejsca i formy złożenia reklamacji, terminu rozpatrzenia reklamacji, sposobu powiadomienia o rozpatrzeniu reklamacji w umowie zawartej z klientem.
13.	Brak świadczenia usług maklerskich na podstawie regulaminu, z uwagi na jego nieopracowanie lub niestosowanie przez firmę inwestycyjną.
14.	Brak przesyłania raportów dla klientów w związku z wykonywaniem usług maklerskich.
15.	Używanie w treści umów o świadczenie usług maklerskich oraz w regulaminach świadczenia usług maklerskich pojęć budzących wątpliwości i wprowadzających w błąd, które nie dotyczą legalnych określeń ustalonych przez ustawodawcę.
16.	Zawarcie umów z klientami o świadczenie usług maklerskich bez zachowania warunku pisemnego poinformowania klientów o zaistniałym konflikcie interesów oraz bez otrzymania wyraźnego potwierdzenia klientów woli zawarcia umowy pomimo jego zaistnienia.
17.	Świadczenie usług maklerskich bez zachowania zasady najlepiej pojętego interesu klienta.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 75. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2016 r., w obszarze świadczenia usług maklerskich przez firmy inwestycyjne

Świadczenie usług maklerskich	
1.	W związku ze świadczeniem usług wykonywania zleceń na rachunek dającego zlecenie poza obrotem zorganizowanym, a także w związku z przyjmowaniem wpłat od emitenta i realizowaniem wypłat na rzecz obligatariuszy albo akcjonariuszy, którzy są właścicielami papierów wartościowych nabytych w drodze oferty niepublicznej, wykonywanie działalności maklerskiej prowadzenia rachunków pieniężnych bez wymaganego zezwolenia, o którym mowa w art. 69 ust. 4 pkt 1 w zw. z ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.
2.	Naruszenie przepisów prawa poprzez działanie w sposób nierzetelny i nieprofesjonalny, niezgodnie z zasadami uczciwego obrotu oraz niezgodnie z najlepiej pojętymi interesami jej klientów, w szczególności w zakresie świadczenia usług maklerskich wykonywania zleceń na rachunek dającego zlecenie na rynku Forex oraz oferowania instrumentów finansowych w trybie private placement.
3.	Brak prawidłowej identyfikacji rodzajów działalności maklerskiej, w związku z którymi powstał lub może powstać konflikt interesów związany z istotnym ryzykiem naruszenia interesów klienta, w tym w szczególności pomiędzy uzależnieniem wysokości wynagrodzenia pracowników pozyskujących klientów dla firmy inwestycyjnej od wpłat i wypłat klientów a najlepiej pojętym interesem klientów.
5.	Brak prowadzenia kompletnego i aktualnego rejestru zdarzeń, które mogą stanowić albo stanowią konflikt interesów w związku z prowadzoną działalnością maklerską, służącego prawidłowemu monitorowaniu i nadzorowaniu zarządzania konfliktami interesów w firmie inwestycyjnej.
6.	Brak prawidłowego wdrożenia polityki wykonywania zleceń poprzez błędne określenie wag przypisanych poszczególnym czynnikom uwzględnianym przez firmę inwestycyjną w celu uzyskania najlepszego wyniku dla klienta detalicznego.
7.	Brak podejmowania odpowiednich działań przez firmę inwestycyjną w celu uzyskania możliwie najlepszych wyników dla klientów, w związku ze świadczeniem na ich rzecz usług przyjmowania i przekazywania zleceń oraz wykonywania zleceń na rachunek klientów, ze szczególnym uwzględnieniem rynku Forex.
8.	Stosowanie rozwiązań technicznych w systemie informatycznym firmy inwestycyjnej, które wpływają na niezwłoczne, uczciwe i należyte wykonywanie zleceń wybranych klientów w stosunku do zleceń innych klientów, w związku z opóźnianiem realizacji zleceń wybranych klientów na rynku Forex.
9.	Brak określenia w regulaminie świadczenia usług zarządzania portfelem, w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, obiektywnych wskaźników finansowych, do których porównywane będą wyniki portfela klienta w celu określenia poziomu efektywności świadczonej usługi.
10.	Brak zawarcia w informacjach reklamowo-promocyjnych usług zarządzania portfelem informacji na temat historycznych wyników osiągniętych w ramach oferowanych strategii inwestycyjnych.
11.	Brak prawidłowego dokonywania oceny indywidualnej sytuacji finansowej klienta przed podpisaniem z nim umowy o wykonywanie zleceń bez pełnego pokrycia wartości zlecenia.
12.	Brak działania profesjonalnego i zgodnego z zasadami uczciwego obrotu w związku z zawieraniem umów o oferowanie papierów wartościowych z podmiotami, co do których firma inwestycyjna nie posiadała dostatecznej wiedzy, czy usługa oferowania instrumentów finansowych jest odpowiednia dla emitenta będącego klientem detalicznym.
13.	Brak archiwizowania przez okres co najmniej 5 lat, informacji sporządzonych dla klienta i przekazanych mu drogą elektroniczną, w związku ze świadczeniem usług maklerskich.

14.	Brak archiwizowania przez okres co najmniej 5 lat, zleceń przekazywanych drogą elektroniczną przez klientów, dla których firma inwestycyjna nie świadczy usług maklerskich, o których mowa w art. 69 ust. 4 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.
15.	Brak przekazywania potwierdzeń zawarcia transakcji dla klientów, którzy nie posiadają dostępu do systemu transakcyjnego firmy inwestycyjnej.
16.	Brak deponowania środków pieniężnych klientów w sposób gwarantujący zachowanie praw klientów do tych środków pieniężnych, a także w sposób uniemożliwiający wykorzystywanie środków pieniężnych klientów przez firmę inwestycyjną na własny rachunek.
17.	Brak dochowania staranności i zasad uczciwego obrotu w związku z wydaniem przez firmę inwestycyjną jako oferującego obligacji wyemitowanych przez emitenta przed ustanowieniem zabezpieczeń przewidzianych w warunkach emisji obligacji.
18.	Brak prawidłowego wykorzystania konta błędów poprzez ujmowanie na nim poprawnie zrealizowanych części zleceń klientów i jego wykorzystywanie do uprzedniego przygotowywania transakcji z klientami.
19.	Brak rejestrowania skarg, reklamacji i innych zapytań od klientów oraz brak nadzoru nad ich przyjmowaniem i rozpatrywaniem przez organy systemu kontroli wewnętrznej oraz Inspektora Nadzoru.
20.	Pobieranie od klientów opłat, do których firma inwestycyjna nie miała prawa w związku z przepisami prawa regulującymi świadczenie usług maklerskich.
21.	Świadczenie usług maklerskich na terytorium RP przez zagraniczną firmę inwestycyjną za pośrednictwem oddziału, w zakresie których podmiot ten nie posiada zezwolenia macierzystego organu nadzoru.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W wyniku przeprowadzonych kontroli, wobec wszystkich skontrolowanych i działających podmiotów wydano zalecenia pokontrolne. W jednym przypadku zastosowano także szczególny środek nadzorczy w postaci wydania zaleceń w toku kontroli, w związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa interesów inwestorów. W związku z ustaleniami niektórych kontroli, informacje przekazano do innych organów administracji państwowej, w tym do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, w celu ewentualnego ich

zbadania zgodnie z kompetencjami tych organów. Na podstawie wyników kontroli dwóch podmiotów zostały złożone do organów ścigania zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. W przypadku części skontrolowanych podmiotów nadzorowanych, prowadzona jest dalsza analiza w zakresie wszczęcia postępowania administracyjnego w celu nałożenia kary pieniężnej lub też złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, w związku ze stwierdzonymi naruszeniami przepisów prawa.

Kontrole towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 29 kontroli, w tym 14 kontroli w towarzystwach funduszy inwestycyjnych oraz zarządzanych przez te towarzystwa funduszach inwestycyjnych, 3 kontrole funduszy inwestycyjnych w likwidacji, 1 kontrolę w podmiocie pośredniczącym w zbywaniu i odkupywaniu jednostek lub tytułów uczestnictwa,

9 kontroli w podmiotach pełniących funkcję depozytariuszy dla funduszy inwestycyjnych, 1 kontrolę u przedstawiciela funduszu zagranicznego oraz 1 kontrolę w podmiocie zarządzającym sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego¹³.

Tabela 76. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w towarzystwach funduszy inwestycyjnych w 2016 r., w obszarze zarządzania funduszami inwestycyjnymi i reprezentowania ich wobec osób trzecich

Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi i reprezentowanie ich wobec osób trzecich (najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli)	
1.	Realizowanie przez Fundusz zleceń zamiany/konwersji jednostek uczestnictwa niezgodnie z przepisami prawa i statutem Funduszu.
2.	Naruszenia ograniczeń inwestycyjnych określonych w ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi oraz w statutach Funduszy.
3.	Niepodejmowanie skutecznych działań ukierunkowanych na osiągnięcie celu inwestycyjnego określonego w statucie Funduszu.

¹³ 1 z 29 kontroli wszczętych w 2016 r. prowadzona była na przełomie 2016 r. i 2017 r.

4.	Brak działania przez Towarzystwa w interesie uczestników funduszy inwestycyjnych.
5.	Brak działania przez Fundusze ze szczególnym uwzględnieniem interesu uczestników.
6.	Naruszenia interesu uczestników funduszu/subfunduszu w likwidacji.
7.	Niepodjęcie przez Towarzystwo w ramach czynności likwidacyjnych działań skutkujących zbyciem aktywów posiadanych przez subfundusz oraz ściąganiem należności przysługujących subfunduszowi.
8.	Niezapobieżenie powstaniu konfliktu interesów.
9.	Brak niezwłocznego dostosowania stanu swoich aktywów do wymagań określonych w ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi oraz statutach funduszy przez Fundusze, które naruszyły ograniczenia inwestycyjne.
10.	Niepodejmowanie żadnych działań w interesie uczestników Funduszu celem umożliwienia uczestnikom skorzystania z przewidzianego w statucie wykupu certyfikatów inwestycyjnych.
11.	Niepodejmowanie skutecznych działań w celu doprowadzenia do sprzedaży lokat wchodzących w skład portfela Funduszu przed zbliżającym się terminem likwidacji Funduszu.
12.	Niezapewnienie, aby system zarządzania ryzykiem uwzględniał profil inwestycyjny, cel inwestycyjny i politykę inwestycyjną Funduszu.
13.	Niezapewnienie pomiaru i raportowania wszystkich rodzajów ryzyka, które były istotne dla Funduszu.
14.	Niezapewnienie, aby wchodzące w skład polityki zarządzania ryzykiem procedury oceny narażenia Funduszu na poszczególne rodzaje ryzyka całkowitego, uwzględniały wszystkie rodzaje ryzyka, które mogą być istotne dla tego funduszu.
15.	Brak wystarczającego uzasadnienia decyzji inwestycyjnych oraz brak archiwizacji dokumentów wskazujących podstawę podjęcia decyzji inwestycyjnych.
16.	Niedokonywanie w odniesieniu do posiadanych przez Fundusz lokat analizy spełnienia przez te lokaty wszystkich wskazanych w statucie Funduszu kryteriów doboru lokat Funduszu.
17.	Udzielenie w ramach zarządzania Funduszem pożyczki pomimo braku ustanowienia zabezpieczenia spłaty pożyczki zgodnie z wymogami wynikającymi ze statutu Funduszu.
18.	Niezarządzanie znaczącym ryzykiem koncentracji występującym w działalności Funduszu w sposób zapewniający bezpieczeństwo aktywów Funduszu.
19.	Podejmowanie decyzji w ramach zarządzania Funduszem o nabyciu przez Fundusz obligacji spółki, z naruszeniem postanowień statutu Funduszu oraz z naruszeniem interesu uczestników Funduszu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 77. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w funduszach inwestycyjnych w likwidacji w 2016 r.

Funkcjonowanie funduszy inwestycyjnych oraz przebieg likwidacji funduszy inwestycyjnych (najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli)	
1.	Nieuprawnione różnicowanie wierzycieli Funduszu.
2.	Nie poinformowanie uczestników Funduszu o wynikach poprawnej realizacji złożonych przez tych uczestników zleceń.
3.	Nieuprawnione uprzywilejowanie uczestników Funduszu.
4.	Niedokonanie wyceny aktywów Funduszu według wiarygodnie oszacowanej wartości godziwej.
5.	Oszacowanie wartości składników lokat innych niż depozyty oraz dłużne papiery wartościowe przy zastosowaniu metod i modeli, które nie zostały uzgodnione z Depozytariuszem.
6.	Niestosowanie przez Fundusz przyjętych zasad rachunkowości.
7.	Przedstawianie nierzetelnych danych w raportach rocznych, półrocznych i kwartalnych Funduszu oraz w sprawozdaniu finansowym Funduszu na dzień otwarcia likwidacji.
8.	Podejmowanie działań sprzecznych z interesem uczestników.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 78. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach pełniących funkcję depozytariuszy dla funduszy inwestycyjnych, w obszarze wykonywania obowiązków zgodnie z prawem lub umową o wykonywanie funkcji depozytariusza w 2016 r.

Sprawdzenie wykonywania obowiązków depozytariusza zgodnie z prawem lub umową o wykonywanie funkcji depozytariusza, a w szczególności z ustawą z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz.U. z 2016 r. poz. 1896) (najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli)	
1.	Niezapewnienie, aby zbywanie jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego odbywało się zgodnie z przepisami prawa i statutem funduszu inwestycyjnego.
2.	Niezapewnienie, aby wartość aktywów netto funduszu inwestycyjnego i wartość jednostki uczestnictwa była obliczana zgodnie z przepisami prawa i statutem funduszu inwestycyjnego.
3.	Niezawiadomianie Komisji, że fundusz działa z naruszeniem przepisów prawa lub nienależyte uwzględnia interes uczestników funduszu.
4.	Brak wykonywania przez Depozytariusza w sposób prawidłowy i rzetelny obowiązków w zakresie stałej kontroli czynności faktycznych i prawnych dokonywanych przez Fundusz.
5.	Niezapewnienie zgodnego z prawem i statutem wykonywania obowiązków Funduszu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2016 r. przygotowano zalecenia pokontrolne dla 47 podmiotów nadzorowanych. Zweryfikowano wykonanie zaleceń pokontrolnych dla 52 podmiotów nadzorowanych.

5.7. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

W 2016 r. kontrole w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: ppp) przeprowadzono w podmiotach każdego sektora, które są nadzorowane przez KNF, tj. w podmiotach sektora: bankowego, kapitałowego, ubezpieczeniowego (w zakresie ubezpieczeń na życie) oraz w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, krajowych instytucjach płatniczych oraz od-

działach instytucji kredytowych. Kontrole przestrzegania przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2016 r. poz. 299, z późn. zm., dalej: ustawa o ppp), przeprowadzono w formule badań kompleksowych (badanie wszystkich przepisów ustawy o ppp) oraz problemowych (realizacja zaleceń KNF).

Tabela 79. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w podmiotach nadzorowanych w 2016 r., w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

Czynności kontrolne w poszczególnych podmiotach	Liczba
Banki komercyjne	5
Banki spółdzielcze	23
Domy/Biura maklerskie	5
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	3
Zakłady ubezpieczeń na życie	2
SKOK	7
Krajowe instytucje płatnicze	1
Oddziały instytucji kredytowych	1
Razem	47

Źródło: opracowanie własne UKNF

Największą liczbę nieprawidłowości stwierdzono w obszarze dotyczącym oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu i stosowania środków bezpieczeństwa finansowego, jak również w organizacji procesu ppp i rejestru transakcji. Kolejnym obszarem, w którym ustalono stosunkowo dużo nieprawidłowości był obszar analiz transakcji pod kątem identyfikacji operacji mogących mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu.

Prawie wszystkie przeprowadzone przez inspektorów Urzędu KNF kontrole ujawniły nieprawidłowości i uchybienia w funkcjonujących w instytucjach obowiązanych procesach związanych z ppp. Najczęstsze błędy stwierdzone we wszystkich sektorach przedstawia Tabela 80.

Tabela 80. Najczęstsze nieprawidłowości i uchybienia stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2016 r., w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	
1.	Nieprawidłowości w obszarze oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz stosowania środków bezpieczeństwa finansowego: <ul style="list-style-type: none"> – nieprawidłowo dokonana ocena ryzyka prania pieniędzy (zaniżona) skutkująca brakiem zastosowania wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego, – błędna parametryzacja matrycy oceny ryzyka skutkująca nieprawidłowym przyporządkowaniem klientów do odpowiednich kategorii ryzyka prania pieniędzy, – nieustalenie lub nieprawidłowe ustalenie beneficjenta rzeczywistego, – nieprawidłowości w dokumentacji klientów, – brak bieżącej aktualizacji posiadanych dokumentów i informacji, – weryfikacja klientów/pełnomocników do rachunków na listach sankcyjnych dokonywana jedynie w momencie nawiązywania relacji z klientem i brak takiej weryfikacji po każdej zmianie na ww. listach.
2.	Nieprawidłowości w organizacji procesu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu: <ul style="list-style-type: none"> – brak lub niewystarczający zakres, jakość i częstotliwość informacji zarządczej w zakresie ppp, – brak systemu zastępstw osób odpowiedzialnych za ppp, – naruszenie zasady rozdzielności funkcji operacyjnych od nadzorczych, – niewystarczające zasoby kadrowe.
3.	Nieprawidłowości w procesie rejestracji transakcji: <ul style="list-style-type: none"> – nierejestrowanie transakcji, – opóźnienia w rejestrowaniu transakcji, – nieprawidłowe (niepełne lub błędne) ewidencjonowanie danych w rejestrze transakcji, – niewłaściwa metodologia lub praktyka w zakresie identyfikacji transakcji „powiązanych” (tj. przeprowadzonych za pomocą więcej niż jednej operacji, których okoliczności wskazują, że są one ze sobą powiązane i zostały podzielone na operacje o mniejszej wartości z zamiarem uniknięcia obowiązku rejestracji).
4.	Nieprawidłowości w obszarze analizy transakcji: <ul style="list-style-type: none"> – brak przeprowadzania bieżącej analizy wszystkich transakcji, – funkcjonujący system analiz nie był nakierowany na skuteczną identyfikację transakcji podejrzanych, – błędy w algorytmach stosowanych w procesie analizy transakcji, – nieprawidłowości o charakterze ilościowym i jakościowym w procesie dokonywania i dokumentowania analiz transakcji.
5.	Nieprawidłowości w procedurach wewnętrznych, dotyczące między innymi: <ul style="list-style-type: none"> – bezzasadnego wskazania stosowania uproszczonych środków bezpieczeństwa finansowego w stosunku do podmiotów generujących standardowe ryzyko prania pieniędzy, – braku określenia częstotliwości weryfikacji oceny ryzyka klienta, – braku wskazania obowiązku weryfikacji wszystkich klientów po każdej zmianie na listach sankcyjnych, – braku wskazania obowiązku niezwłocznego przekazywania informacji do GIIF w przypadku zarejestrowania transakcji podejrzanej (art. 12 ust. 2 pkt 2 ustawy o ppp), – braku określenia aktualnego kryterium geograficznego wskazanego w komunikatach FATF oraz komunikatach GIIF.
6.	Nieprawidłowości dotyczące systemu kontroli wewnętrznej: <ul style="list-style-type: none"> – kontrola wewnętrzna funkcjonalna i instytucjonalna wykonywana była w nieskuteczny sposób, – nie wszystkie istotne obszary zostały objęte zakresem kontroli, – zbyt niska częstotliwość przeprowadzanych kontroli, – nieefektywne wdrażanie zaleceń pokontrolnych.

7.	Nieprawidłowości w zakresie przekazywania informacji do GIIF: – brak przekazania informacji o zarejestrowanych transakcjach do GIIF, – nieterminowe przekazywanie informacji o zarejestrowanych transakcjach do GIIF, – niewystarczająca liczba certyfikatów elektronicznych uprawniających do przekazywania informacji o transakcjach do GIIF, – brak umieszczania na zapytaniach GIIF dat i podpisów procedujących je pracowników, – nieprawidłowe podstawy prawne na przekazywanych do GIIF zawiadomieniach o transakcjach podejrzanych.
8.	Nieprawidłowości w zakresie przeprowadzanych szkoleń pracowników: – brak wypełnienia obowiązku szkoleniowego odnośnie pracowników zaangażowanych w czynności związane z ppp, – szkolenia dla nowozatrudnionych pracowników zrealizowane z opóźnieniem, tj. już po podjęciu przez pracownika czynności operacyjnych.
9.	Nieprawidłowości w zakresie przechowywania i archiwizacji dokumentów związane były z przechowywaniem danych w rejestrze transakcji przez okres dłuższy od określonego w ustawie o ppp (art. 8 ust. 4 ustawy), tj. powyżej 5 lat, licząc od pierwszego dnia roku, następującego po roku, w którym transakcje zostały zarejestrowane.
10.	Nieprawidłowości stwierdzone w informacjach o zleceniodawcach, które towarzyszą przekazom pieniężnym (Rozporządzenie/WE/1781/2006): – dla przekazów wychodzących powyżej równowartości 1000 EUR, dla klientów nieposiadających rachunku bankowego, stwierdzono brak adnotacji „Zleceniodawca zweryfikowany”, co stanowiło naruszenie postanowień obowiązującej regulacji wewnętrznej, – brak potwierdzania przez kierowników komórek organizacyjnych kontrolowanego, w których dokonywany jest przekaz, przeprowadzenia przez pracownika prawidłowej weryfikacji klienta poprzez umieszczenie podpisu na odwrocie dokumentu przekazu, co stanowiło naruszenie postanowień obowiązującej regulacji wewnętrznej.
11.	Nieprawidłowości stwierdzone w obszarze compliance dotyczyły współpracy instytucji obowiązanej z podmiotem wpisanym na „Listę ostrzeżeń publicznych KNF”.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W przypadku istotnych lub licznych nieprawidłowości, KNF zalecała instytucjom obowiązany przeprowadzenie szkoleń uzupełniających dla pracowników realizujących proces ppp oraz wzmocnienie lub wprowadzenie mechanizmów kontrolnych w obszarach, w których stwierdzono najwięcej błędów. Monitorowanie realizacji zaleceń KNF odbywało się w oparciu o okresowe sprawozdania składane przez skontrolowane podmioty, w których opisywały szczegółowo podejmowane przez siebie działania naprawcze, eliminujące stwierdzone nieprawidłowości. W trakcie kontroli inspektorzy Urzędu KNF weryfikowali również sposób wykonania zaleceń pokontrolnych.

Zastępca Przewodniczącego KNF brał aktywny udział, jako przedstawiciel Przewodniczącego KNF, w posiedzeniach Międzyresortowego Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego. Przedmiotowe posiedzenia miały związek z postępującym na całym świecie, a także w bliskim sąsiedztwie Polski, poziomem zagrożenia zamachami terrorystycznymi, wzrastającym zagrożeniem ze strony zagranicznych bojowników, a także nasilającym się zjawiskiem finansowania działań o charakterze terrorystycznym, organizacji terrorystycznych i terrorystów przez różne podmioty.

Tak, jak we wcześniejszych latach kontynuowano współpracę z GIIF, w szczególności w zakresie:

- ▶ wzajemnego przekazywania informacji o planach i wynikach przeprowadzonych kontroli w instytucjach obowiązanych,
- ▶ sygnalizacji o stwierdzonych w toku nadzoru analitycznego nieprawidłowościach występujących w instytucjach obowiązanych,
- ▶ przekazywania informacji na potrzeby postępowań administracyjnych prowadzonych przez GIIF w sprawach dotyczących nakładania kar na instytucje obowiązane,
- ▶ uczestniczenia w spotkaniach roboczych oraz szkoleniach i warsztatach.

W 2016 r. na posiedzeniach Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej rozpatrywano *Informację Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*. W syntezie podsumowania wyników kontroli Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że KNF prawidłowo realizowała zadania kontrolne w powyższym zakresie.

Działania regulacyjno-ostrożnościowe

6. Działania regulacyjno-ostrożnościowe

Do najważniejszych zadań regulacyjno-ostrożnościowych, których realizacja została zakończona w 2016 r., należało

opracowanie nowych oraz nowelizacji istniejących rekomendacji ostrożnościowych KNF.

6.1. Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego

Rekomendacja K (nowelizacja)

Rekomendacja K dotycząca zasad prowadzenia przez banki hipoteczne rejestru zabezpieczenia listów zastawnych, została przyjęta przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 9 lutego 2016 r. Dnia 1 stycznia 2016 r. weszły w życie znowelizowane przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania rachunku zabezpieczenia listów zastawnych oraz testu równowagi pokrycia i testu płynności.

Wprowadzenie do rozporządzenia Ministra Finansów wymogów dotyczących rachunku zabezpieczenia listów zastawnych, wymagało usunięcia z Rekomendacji K dotyczącej zasad prowadzenia przez banki hipoteczne rejestru zabez-

pieczenia listów zastawnych oraz rachunku zabezpieczenia listów zastawnych i jego projekcji, postanowień dotyczących rachunku zabezpieczenia listów zastawnych i jego projekcji. Treść Rekomendacji K została zatem ograniczona do zaleceń jakościowych dotyczących rejestru zabezpieczenia listów zastawnych. Zmiana miała charakter techniczny, dostosowujący w niezbędnym zakresie brzmienie Rekomendacji K do obowiązujących ram regulacyjnych.

Ze względu na charakter zmian, termin wejścia w życie Rekomendacji K w nowym brzmieniu, KNF wyznaczyła na dzień wejścia w życie uchwały KNF w sprawie wydania Rekomendacji K, tj. dzień następujący po ogłoszeniu uchwały KNF w Dzienniku Urzędowym KNF, co miało miejsce dnia 29 lutego 2016 r.

Rekomendacja C (nowelizacja)

Rekomendacja C dotycząca zarządzania ryzykiem koncentracji została przyjęta przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 24 maja 2016 r.

Rekomendacja C dotycząca zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań została opracowana w 2002 r. w Generalnym Inspektoracie Nadzoru Bankowego. W związku z rozwojem sytuacji w sektorze bankowym, nabyciem nowych doświadczeń zarówno przez banki, jak i nadzór finansowy oraz rozwojem regulacji europejskich na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, Rekomendacja C wymagała nowelizacji zakładającej aktualizację i wzbogacenie jej treści o nowe obszary oraz zmiany tytułu: Rekomendacja C dotycząca zarządzania ryzykiem koncentracji. Rekomendacja C

w nowym brzmieniu stanowi uzupełnienie i rozwinięcie zagadnień z zakresu zarządzania ryzykiem koncentracji w bankach, które zostały jedynie częściowo uregulowane w obowiązujących przepisach.

Rekomendacja C, obok innych zagadnień związanych z zarządzaniem ryzykiem koncentracji, obejmuje obszar zarządzania ryzykiem wynikającym z interakcji pomiędzy koncentracjami w ramach tego samego oraz różnych rodzajów ryzyka.

Zgodnie z oczekiwaniami Komisji Nadzoru Finansowego, postanowienia Rekomendacji C powinny być wprowadzone do dnia 1 stycznia 2017 r.

Rekomendacja D-SKOK

Rekomendacja D-SKOK dotycząca zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (dalej: Rekomendacja D-SKOK) została przyjęta przez KNF na posiedzeniu w dniu 30 sierpnia 2016 r.,

a KNF oczekuje jej wprowadzenia przez kasy nie później niż do dnia 31 grudnia 2018 r.

Z uwagi na konieczność zapewnienia stosowania odpowiednio jednolitych standardów przez wszystkie nadzorowane podmioty sektora finansowego w zakresie zarządzania obszarami

technologii teleinformatycznej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego (z którymi związane jest takie samo ryzyko), tekst Rekomendacji D-SKOK został opracowany w oparciu o wydany wcześniej analogiczny dokument dla banków.

Rekomendacja D-SKOK stanowi zbiór dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem towarzyszącym systemom informatycznym i telekomunikacyjnym i zawiera 22 rekomendacje, które zostały podzielone na takie obszary jak:

- ▶ strategia i organizacja obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- ▶ rozwój środowiska teleinformatycznego,
- ▶ utrzymanie i eksploatacja środowiska teleinformatycznego,
- ▶ zarządzanie bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego.

Mając na względzie duże zróżnicowanie kas co do skali prowadzonej przez nie działalności i związanego z nią ryzyka,

Rekomendacja E-SKOK

Rekomendacja E-SKOK dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, stopy procentowej, płynności i koncentracji w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, została przyjęta na posiedzeniu Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 27 września 2016 r.

Wydając rekomendację, KNF wzięła pod uwagę sytuację w sektorze SKOK, stwierdzone nieprawidłowości i realia rynkowe. Sytuacja finansowa większości kas i skala zidentyfikowanych nieprawidłowości wymagała wskazania odpowiednich standardów, ukierunkowanych na poprawę jakości zarządzania ryzykiem operacyjnym, stopy procentowej, płynności i koncentracji przez kasy, co ma stworzyć warunki dla ograniczenia nadmiernej ekspozycji kas na ryzyko i stabilnego rozwoju sektora SKOK.

Projekt Rekomendacji S (nowelizacja)

W 2016 r., w UKNF rozpoczęły się prace nad nowelizacją Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie. Celem tej nowelizacji jest rozszerzenie Rekomendacji o zasady dotyczące kredytów hipotecznych na stałą stopę procentową. Rekomendacja obowiązująca w obecnym kształcie, zawiera szereg wskazań dotyczących kredytów na zmienną stopę procentową, ale nie odnosi się do kredytów na stałą stopę.

Rozszerzenie zakresu Rekomendacji S, jest w opinii KNF uzasadnionym działaniem ukierunkowanym na rozwój tych kredytów na polskim rynku. Obecne warunki rynkowe powinny prowadzić do zwiększonego zainteresowania banków

dostosowanie kas do postanowień Rekomendacji D-SKOK powinno odbywać się z zachowaniem zasady proporcjonalności. Zgodnie ze szczegółowymi wskazaniem uwzględnionymi w dokumencie, w szczególności, tzw. „małe kasy” nie muszą uwzględniać wskazanych zapisów Rekomendacji D-SKOK. Jednocześnie oczekuje się, że zakres i sposób wdrożenia rozwiązań wynikających z Rekomendacji D-SKOK zostaną poprzedzone pogłębioną analizą i poparte będą stosowną argumentacją, jak również, że – uwzględniając ustawowe zadania Kasy Krajowej oraz potrzebę zapewnienia jak najsprawniejszego wdrożenia postanowień Rekomendacji D-SKOK oraz ograniczenia obciążeń organizacyjnych i finansowych dla kas związanych z tym procesem – Kasa Krajowa aktywnie wesprze proces wdrażania Rekomendacji D-SKOK.

Rekomendacja E-SKOK, w połączeniu z dotychczas wydanymi Rekomendacjami dla sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (Rekomendacją A-SKOK dotyczącą dobrych praktyk zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, Rekomendacją B-SKOK dotyczącą dobrych praktyk w zakresie ładu korporacyjnego w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, Rekomendacją C-SKOK dotyczącą rachunkowości spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Rekomendacją D-SKOK dotyczącą zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych), tworzy kompleksowe ramy dla stabilnego i bezpiecznego funkcjonowania kas.

KNF oczekuje, że rekomendacja zostanie wprowadzona przez spółdzielcze kasy do dnia 31 grudnia 2017 r.

kredytami na stałą stopę. Można wymienić trzy główne powody. Są to:

- ▶ przesłanki ostrożnościowe związane z rosnącą koncentracją ryzyka wynikającego z historycznie niskich stóp procentowych,
- ▶ potrzeba ochrony interesów osób długoterminowo dłużeńących się w celu finansowania potrzeb mieszkaniowych, oraz
- ▶ potrzeba spełnienia przyszłych wymogów w zakresie płynności długoterminowej, które zwiększają zainteresowanie banków finansowaniem poprzez listy zastawne, a te z kolei powinny być emitowane w oparciu o zabezpieczenie w formie kredytów na stałą stopę.

Pierwsza wersja założeń nowelizowanej Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie, została przedłożona i zaakceptowana na posiedzeniu Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 4 października 2016 r. Następnie, zgodnie z decyzją KNF, w dniu 10 października 2016 r., pro-

jekt założeń (po uwzględnieniu uwag zgłoszonych w trakcie posiedzenia), został skierowany do publicznych konsultacji.

Przedstawienie projektu Rekomendacji S do akceptacji na posiedzeniu KNF planowane jest w II kwartale 2017 r.

Projekt Rekomendacji Z

W 2016 r. trwały prace związane z opracowaniem Rekomendacji Z dotyczącej zasad zarządzania wewnętrznego w bankach.

W projekcie Rekomendacji Z uwzględniono sposób, w jaki zagadnienia omawianego obszaru zostały uregulowane w implementacji dyrektywy CRD IV do polskiego porządku prawnego w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz jak mają być docelowo ujęte w rozporządzeniu Ministra Finansów, które zostanie wydane na podstawie art. 9f ust. 1 oraz art. 128 ust. 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe. Wybrane zagadnienia dotyczące ładu wewnętrznego w bankach, są również przedmiotem dokumentów wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, takich jak: Rekomendacja H dotycząca systemu kontroli wewnętrznej w bankach (z 2011 r.) oraz Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych (z 22 lipca 2014 r.), czy też Rekomendacja M dotycząca zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach (z 8 stycznia 2013 r.).

Projekt Rekomendacji Z stanowi uzupełnienie, uszczegółowienie i rozwinięcie zagadnień z zakresu ładu wewnętrznego w bankach, które zostały już uregulowane w ww. przepisach i dokumentach KNF. W tekście projektu uwzględnione zosta-

ły wnioski Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego wynikające z obserwacji i doświadczeń związanych z prowadzonymi działaniami nadzorczymi, w tym ustaleniami inspekcji przeprowadzonych w bankach, oceną nadzorczą BION, oceną rozwiązań statutowych banków oraz innymi doświadczeniami i działaniami nadzorczymi. Projekt odnosi się także do międzynarodowych standardów (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego – EUNB) oraz Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego) w omawianym obszarze. W dniu 4 grudnia 2015 r., projekt Rekomendacji Z został przekazany do konsultacji publicznych.

Ostateczny termin przyjęcia przez KNF Rekomendacji, uzależniony jest od terminu wydania przez Ministra Finansów rozporządzenia w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz (...). Treść rozporządzenia jest blisko powiązana z brzmieniem postanowień Rekomendacji Z, zatem jego ostateczne brzmienie będzie determinowało kształt Rekomendacji. W konsekwencji, Rekomendacja zostanie skierowana na posiedzenie KNF po wydaniu ww. rozporządzenia.

Przedstawienie projektu Rekomendacji Z do akceptacji na posiedzeniu KNF, planowane jest w kwietniu 2017 r.

Założenia Rekomendacji H

W dniu 7 czerwca 2016 r. KNF zaakceptowała założenia nowelizacji Rekomendacji H dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach (dalej: Rekomendacja H). W założeniach nowelizacji tego dokumentu uwzględniono zmiany wynikające z ustawy – Prawo bankowe oraz ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz.U. z 2014 r. poz. 109 oraz z 2015 r. poz. 1166), dotychczasowe rekomendacje i wytyczne KNF, wytyczne EBA i BCBS oraz standardy Instytutu Audytorów Wewnętrznych, OECD, Giędzy Papierów Wartościowych w Warszawie, Komitetu Organizacji Sponsorujących Komisję Treadway (COSO), jak również wnioski wynikające z obserwacji i doświadczeń związanych z realizowanymi przez Urząd KNF działaniami nadzorczymi, w tym w szczególności z ustaleń wynikających z inspekcji przeprowadzonych w bankach oraz z oceny rozwiązań statutowych banków i innych działań o charakterze analitycznym.

W oparciu o ww. założenia został opracowany projekt nowelizowanej wersji Rekomendacji H, który składa się z czterech części odnoszących się do: organizacji systemu kontroli wewnętrznej, funkcji kontroli, zapewniania zgodności, audytu wewnętrznego.

W dniu 11 października 2016 r. projekt Rekomendacji H został udostępniony do konsultacji publicznych, a uwagi wynikające z tego procesu zostały odpowiednio uwzględnione w dalszych pracach nad dokumentem oraz przedyskutowane ze Związkiem Banków Polskich i Krajowym Związkiem Banków Spółdzielczych. Dokument zostanie przedstawiony do akceptacji KNF po publikacji rozporządzenia Ministra Finansów, które zostanie wydane na podstawie art. 9f ust. 1 ustawy – Prawo bankowe.

Rekomendacje dotyczące systemu zarządzania produktem

Po przeprowadzeniu procesu konsultacji z instytucjami rynku ubezpieczeniowego, na posiedzeniu w dniu 22 marca 2016 r. KNF zatwierdziła rekomendacje dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji dotyczące systemu zarządzania produktem. Rekomendacje stanowią ramy dla prawidłowej organizacji systemu zarządzania produktem oraz identyfikacji, pomiaru, monitorowania, zarządzania i raportowania ryzyk związanych z tym procesem. Ryzyka te to w szczególności: ryzyko produktu, ryzyko utraty reputacji, ryzyko prawne czy ryzyko operacyjne. Efektywny system zarządzania produktem, obejmujący pełny cykl życia produktu, tj. od momentu jego projektowania do momentu wycofania produktu z rynku oraz wywiązania się zakładu ubezpieczeń z umownych zobowiązań, stanowi integralną część systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej w zakładzie ubezpieczeń, gdyż ma wpływ nie tylko na wyniki finansowe i wypłacalność zakładu ubezpieczeń, ale także na jakość relacji zakładu ubezpieczeń z klientami.

W konsekwencji system zarządzania produktem wpływa na zaufanie nie tylko do samego zakładu, ale do całego rynku finansowego, więc właściwe jego zorganizowanie powinno być jednym z nadrzędnych celów każdego zakładu ubezpieczeń. Rekomendacje wskazują oczekiwania nadzorcze dotyczące ostrożnego i stabilnego zarządzania produktem. Są zbiorem zalecanych działań w stosunku do wewnętrznych systemów kontroli, które pośrednio i bezpośrednio powinny zapewniać wdrażanie odpowiednich standardów do systemu zarządzania produktem.

Zgodnie z oczekiwaniami Komisji Nadzoru Finansowego, zakłady ubezpieczeń powinny były zastosować się do rekomendacji do dnia 1 lipca 2016 r. albo, stosownie do art. 365 ust. 5 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, poinformować KNF, w jaki sposób zamierzają osiągnąć cele, dla realizacji których KNF wydała rekomendacje.

Rekomendacja dotycząca badania adekwatności produktu

Rekomendacja przyjęta przez KNF w dniu 22 marca 2016 r. ma zastosowanie do umów ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także do innych umów ubezpieczenia z działu I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, mających zapewnić wartość w dniu zapadalności lub wartość wykupu w przypadku, gdy wartość ta w dniu zapadalności

lub wartość wykupu, jest całkowicie lub częściowo narażona, bezpośrednio lub pośrednio, na wahania rynków. Projekt Rekomendacji był konsultowany przez podmioty i instytucje rynku finansowego.

Rekomendacja została zaimplementowana przez zakłady ubezpieczeń w lipcu 2016 r.

Rekomendacje dotyczące procesu ustalania i wypłaty zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej z umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych

Rekomendacje dotyczące procesu ustalania i wypłaty zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej z umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zostały przyjęte przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 21 czerwca 2016 r.

Rekomendacje wskazują oczekiwania nadzorcze dotyczące ostrożnego i stabilnego zarządzania procesem ustalania i wypłaty zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej, w tym także ryzykiem związanym z tym procesem. Ryzyko to można określić jako niepewność związaną z prawidłowym i efektywnym funkcjonowaniem procesu ustalania i wypłaty zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej w zakładach ubezpieczeń.

Zgodnie z oczekiwaniami Komisji Nadzoru Finansowego, zakłady ubezpieczeń powinny były zastosować się do rekomendacji do dnia 31 grudnia 2016 r. albo, stosownie do art. 365 ust. 5 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, poinformować KNF, w jaki sposób zamierzają osiągnąć cele, dla realizacji których KNF wydała rekomendacje.

Forum Zadośćuczynień

Z inicjatywy Komisji Nadzoru Finansowego w czerwcu 2016 r. została utworzona grupa robocza (m.in. przy współpracy przedstawicieli Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Sprawiedliwości, Rzecznika Finansowego, przedstawicieli środowiska ubezpieczeniowego, lekarskiego, naukowo-badawczego), tzw. Forum Zadośćuczynień, którego celem jest wypracowanie propozycji rozwiązania pozwalającego w sposób systemowy uregulować kwestię ustalania wysokości kwot zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej i ich wypłaty przez zakłady ubezpieczeń. Forum Zadośćuczynień skupia się na przygotowaniu rozwiązania dotyczącego wypłaty zadośćuczynienia z tytułu śmierci osoby bliskiej.

W ramach Forum Zadośćuczynień prowadzone są działania mające na celu analizę przepisów prawa w celu wyselekcjonowania aktów prawnych, w których konieczne będzie dokonanie nowelizacji oraz przygotowanie wariantów rozwiązań prawnych oraz analizę prawomocnych orzeczeń sądowych wydanych w latach 2015–2016, dotyczących wypłat zadośćuczynienia z tytułu śmierci z umów ubezpieczenia OC komunikacyjnego posiadaczy pojazdów mechanicznych. W pracach jest wykorzystywane opracowane w UKNF narzędzie informatyczne, tzw. „baza wiedzy”, do którego wpisywane są dane z analizowanych prawomocnych orzeczeń sądowych.

6.2. Wytyczne i stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego

Wytyczne dotyczące świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych

Komisja Nadzoru Finansowego uchwaliła w dniu 24 maja 2016 r. Wytyczne dotyczące świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych z terminem ich wdrożenia do dnia 30 września 2016 r. Dokument ten powstał na bazie doświadczeń nadzorczych i obserwacji zjawisk zachodzących w segmencie rynku kapitałowego popularnie zwanym rynkiem Forex.

Wdrożenie odpowiednich rozwiązań ma przeciwdziałać ujemnym zjawiskom obserwowanym przez Urząd, naruszającym najlepiej pojęty interes klienta i uzupełniać systematycznie prowadzone różnorodne działania nadzorcze.

Dokument zawiera 16 wytycznych, które podzielone zostały na następujące obszary:

- ▶ rola władz firmy inwestycyjnej w organizacji usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych,
- ▶ pozyskiwanie klientów oraz zawieranie z klientami umów o świadczenie usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych,
- ▶ wybrane zagadnienia z zakresu umów o świadczenie usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych,
- ▶ świadczenie usług maklerskich zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych z rynku OTC instrumentów pochodnych.

Wytyczne mają służyć przedstawieniu ich adresatom, standardów w zakresie realizacji obowiązków wynikających z interpretacji przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi i rozporządzeń wydanych na jej podstawie

w zakresie świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych.

Wytyczne powinny być wdrożone w całości przez firmy inwestycyjne świadczące usługi maklerskie na rynku OTC instrumentów pochodnych na terytorium RP. W zakresie trybu i warunków postępowania z klientami (tzw. conduct of business) dotyczy także zagranicznych firm inwestycyjnych, które świadczą usługi maklerskie dla klientów polskich za pośrednictwem oddziałów. Z kolei biorąc pod uwagę specyfikę działalności banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, wyłączone zostaje stosowanie niektórych Wytycznych w przypadku zawierania przez klientów detalicznych transakcji zabezpieczających na rynku OTC instrumentów pochodnych.

Ze względu na główny cel Wytycznych (ochrona klienta detalicznego), Komisja w treści Wytycznych zarekomendowała również ich stosowanie przez zagraniczne firmy inwestycyjne prowadzące działalność maklerską na terytorium RP bez otwierania oddziału.

Wytyczne zawierają kompleksowe wyjaśnienia co do sposobu prawidłowego stosowania norm prawnych w szeregu ważnych aspektach związanych z funkcjonowaniem rynku OTC instrumentów pochodnych. Na uwagę zasługują takie zagadnienia jak choćby:

- ▶ tryb prezentowania informacji w celu reklamy i promocji usług maklerskich,
- ▶ zasady współpracy z podmiotami trzecimi,

- ▶ warunki wynagradzania osób świadczących na rzecz firmy inwestycyjnej czynności związane z kontaktami z klientami,
- ▶ warunki określania należytego poziomu dźwigni finansowej i poziomu interwencyjnego zamykania pozycji,
- ▶ wymogi związane z kwartalnym prezentowaniem wyników osiągniętych przez klientów,
- ▶ warunki dopuszczalności stosowania tzw. poślizgów cenowych,

- ▶ zasady świadczenia usługi zarządzania portfelem instrumentów finansowych.

Ze względu na uniwersalność niektórych zapisów Wytycznych, w ich treści znalazła się również rekomendacja odpowiedniego ich stosowania w innych obszarach usług maklerskich, nie tylko dotyczących rynku OTC instrumentów pochodnych.

Stanowisko UKNF w sprawie przestrzegania nadzorczych norm płynności przez oddziały instytucji kredytowych

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego poinformował w piśmie z dnia 15 stycznia 2016 r., że w związku z wejściem w życie od dnia 1 listopada 2015 r., zmian do ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 128, z późn. zm.), wprowadzonych na podstawie art. 68 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, wdrażającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi,

zmieniającą dyrektywę 2002/87/WE i uchylającą dyrektywę 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (Dz.Urz. UE L 176 z 27.06.2013), zmieniła się sytuacja oddziałów instytucji kredytowych, w tym w zakresie przestrzegania krajowych norm płynności. Zgodnie ze wskazaniem zawartym w piśmie UKNF, do oddziałów instytucji kredytowych nie mają zastosowania przepisy uchwały nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, co przekłada się na brak obowiązku przekazywania sprawozdawczości w tym zakresie do Narodowego Banku Polskiego.

Stanowisko UKNF w sprawie traktowania rezerwy obowiązkowej na potrzeby wymogu pokrycia wpływów płynności netto (LCR)

UKNF przeprowadził konsultacje z Narodowym Bankiem Polskim, w wyniku których ustalono, że zgodnie z przepisami rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013¹⁴ w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych, do aktywów płynnych poziomu 1, banki powinny zaliczać nadwyżkę środków utrzymywanych w danym dniu na rachunku bieżącym lub rachunku rezerwy obowiązkowej w NBP, ponad poziom rezerwy obo-

wiązkowej wymagany w każdym dniu okresu rezerwowego, wynikający z deklaracji. W przypadku ujemnej różnicy pomiędzy saldem środków na rachunku w NBP, a wymaganym poziomem rezerwy obowiązkowej, niedobór ten powinien powiększać kwotę wpływów płynności w danym dniu. UKNF przekazał te ustalenia w piśmie skierowanym do Prezesów Zarządów Banków w dniu 15 stycznia 2016 r., odnosząc się także do sytuacji banków zrzeszających oraz banków spółdzielczych działających w zrzeszeniu.

Pismo KNF dotyczące nowych uprawnień dla lustratorów związków rewizyjnych

Na podstawie zmienionych przepisów ustawy – Prawo bankowe lustratorzy związków rewizyjnych, przeprowadzający lustracje w bankach spółdzielczych, uzyskali dostęp do informacji stanowiących tajemnicę bankową. Po zmianie prze-

pisów o dostępie do tajemnicy bankowej lustracja prowadzona przez lustratorów związków rewizyjnych na podstawie ustawy – Prawo spółdzielcze stała się dodatkowym – obok obowiązkowych badań sprawozdań finansowych przepro-

¹⁴ Rozporządzenie nr 575/2013 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

wadzanych przez biegłych rewidentów na podstawie ustawy o rachunkowości – realizowanym w regularnych, w tym przypadku trzyletnich okresach, narzędziem weryfikacji

ekonomicznych aspektów działalności banków spółdzielczych przez ustawowo umocowany prywatny podmiot zewnętrzny.

Pismo KNF dotyczące sprzedaży znaków towarowych połączonej z leasingiem zwrotnym oraz sprzedaży nieruchomości połączonej z leasingiem zwrotnym, przy jednorazowym rozliczeniu przychodów

W przedmiotowym piśmie z dnia 25 marca 2016 r. KNF przedstawiła stanowisko dotyczące sprzedaży znaków towarowych, połączonej z leasingiem zwrotnym oraz sprzedaży nieruchomości, połączonej z leasingiem zwrotnym, przy jed-

norazowym rozliczeniu przychodów. Nadzór wyraził zaniepokojenie praktyką stosowaną w tym zakresie przez część banków spółdzielczych, wskazując jednocześnie na możliwe negatywne konsekwencje realizowanych operacji.

Stanowisko UKNF w sprawie monitorowania stopnia wypełnienia normy NSFR przez banki

W związku z oczekiwaniem podjęcia przez Komisję Europejską prac nad wnioskiem ustawodawczym dotyczącym sposobów zapewnienia stosowania przez instytucje stabilnych źródeł finansowania, UKNF wskazał na konieczność monitorowania wysokości wskaźnika stabilnego finansowania netto (NSFR) zarówno przez banki, jak i przez nadzór. W piśmie do Prezesów Zarządów Banków z dnia 11 lutego 2016 r., UKNF zobowiązał się do przekazania bankom formularzy zawierających odpowiednie wagi i reguły obliczeniowe, mających na celu zapewnienie porównywalności wyników monitorowania¹⁵. UKNF zaproponował szacunkowe

wyliczenie wartości wskaźnika NSFR w oparciu o dokumenty stanowiące podstawę do opracowania wniosku przez Komisję Europejską, tj.:

- ▶ dokument Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego z października 2014 r.: Bazylea III: Wskaźnik stabilnego finansowania netto,
- ▶ raport Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego z dnia 15 grudnia 2015 r. dotyczący wymogu stabilnego finansowania netto w związku z postanowieniami art. 510 rozporządzenia nr 575/2013.

Stanowisko UKNF dotyczące podejścia przyjmowanego przez banki przy występowaniu w imieniu klienta przez adwokata w kontaktach z bankiem na podstawie pełnomocnictwa

W dniu 19 kwietnia 2016 r., UKNF skierował do Prezesów Zarządów Banków oraz Dyrektorów Oddziałów Instytucji Kredytowych, pismo dotyczące przyjęcia podejścia, jakie powinno być przyjmowane przez banki, przy występowaniu w imieniu klienta przez adwokata w kontaktach z bankiem, na podstawie pełnomocnictwa. W piśmie wskazano, że banki jako szczególne podmioty na rynku finansowym, przyjmujące depozyty obywateli i ponoszące tym samym odpowiedzialność za bezpieczeństwo tych środków, obowiązane są do zachowania wysokich standardów i należytej staranności w każdym z aspektów działalności, zatem także w zakresie

honorowania pełnomocnictw udzielanych przez klientów. Mając to na uwadze, banki w swych wewnętrznych procedurach powinny określać podejście w odniesieniu do honorowania pełnomocnictw.

Podejście to powinno uwzględniać obowiązujące przepisy prawa oraz potrzebę zapewnienia wysokich standardów zarządzania ryzykiem prowadzonej działalności, przy uwzględnieniu wyżej opisanych wymogów odnośnie formy pełnomocnictwa, zakresu przedstawianych pełnomocnictw, czy też udostępniania informacji stanowiącej tajemnicę ban-

¹⁵ Pismem z dnia 1 lipca 2016 r. skierowanym do Prezesów Banków, został przekazany formularz ankiety NSFR wraz z instrukcją uzupełniającą, z prośbą o przekazywanie do UKNF kwartalnych informacji umożliwiających monitorowanie wskaźnika stabilnego finansowania.

kową. Jednocześnie jednak procedury te nie powinny być w sposób nieuzasadniony uciążliwe dla klientów. W szczególności nie powinny one przewidywać, niezależnie od oko-

liczności, wymogu przedstawienia pełnomocnictwa w formie aktu notarialnego lub podpisu poświadczonego przez notariusza.

Pismo KNF dotyczące przepisów ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających

W piśmie z dnia 21 kwietnia 2016 r. KNF wskazała na wynikającą z przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz niektórych innych ustaw konieczność dokonania niezbędnych przekształceń w spółdzielczym sektorze bankowym. Przedmiotowa ustawa stworzyła warunki do integracji

sektora banków spółdzielczych w oparciu o przewidziane w przepisach tej ustawy rozwiązania organizacyjne. Rozwiązania te są wynikiem implementacji do przepisów krajowych schematów organizacyjnych przewidzianych w Rozporządzeniu CRR, opartych na wcześniej wypracowanych w Europie modelach organizacyjnych bankowości spółdzielczej.

Pismo KNF do sektora banków spółdzielczych odnośnie due diligence przed wydaniem zezwolenia na połączenie

Zgodnie ze wskazanym w piśmie z dnia 24 sierpnia 2016 r. stanowiskiem KNF, prawidłowa identyfikacja ryzyka jest niezbędna dla właściwego oszacowania skutków planowanej

transakcji, a co za tym idzie, dla pomyślnego i bezpiecznego przeprowadzenia połączenia oraz optymalnej inkorporacji przejmowanej struktury do struktur instytucji przejmującej.

Stanowisko UKNF w sprawie limitów uwzględniania instrumentów w funduszach własnych na zasadzie praw nabytych

W związku z wątpliwościami i zaobserwowanymi przez zespół inspekcyjny UKNF nieprawidłowościami w zakresie stosowania limitów uwzględniania instrumentów w funduszach własnych na zasadzie praw nabytych, zgodnie z artykułami 484–488 rozporządzenia nr 575/2013, w dniu 20 lipca 2016 r. UKNF skierował w tej sprawie pismo do prezesów wszystkich

banków. Przypomniano w nim, że banki powinny stosować wartości procentowe zawarte w art. 171a ust. 9 ustawy – Prawo bankowe. Dodatkowo zwrócono uwagę, że zasada praw nabytych odnosi się jedynie do instrumentów, które zostały wyemitowane nie później, niż w dniu 31 grudnia 2011 r. oraz kwalifikowały się jako fundusze własne w dniu 31 grudnia 2011 r.

Stanowisko KNF w sprawie działalności banków związanej z udzielaniem kredytów konsumenckich i współpracy z pośrednikami

W piśmie z dnia 21 listopada 2016 r. KNF zwróciła uwagę na potrzebę zapewnienia odpowiednich standardów w zakresie oferowania kredytów konsumenckich, w tym: odpowiedniego poziomu przygotowania osób zaangażowanych w proces sprzedaży kredytów konsumenckich, zarówno pracowników banków, jak i pośredników, rzetelności i kompletności informacji przekazywanych konsumentom na etapie przedkontraktowym (w szczególności na temat kosztów związanych z danym k্রে-

dytem), rzetelności w zakresie wyliczania całkowitych kosztów kredytu i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, rzetelności w zakresie badania i oceny zdolności kredytowej, realizacji uprawnień konsumenta do odstąpienia od umowy kredytowej, odpowiedniej polityki w zakresie wynagradzania pracowników sprzedaży banku i pośrednika.

Ponadto KNF zobowiązała banki do dokonania rzetelnej oceny stosowanych przez siebie oraz pośredników, z który-

mi współpracują, praktyk w zakresie sprzedaży kredytów konsumenckich oraz podjęcia niezbędnych działań w celu wyeliminowania zidentyfikowanych nieprawidłowości oraz

zapewnienia funkcjonowania należytych standardów w tym zakresie.

Stanowisko UKNF w sprawie informowania klientów o ryzyku stopy procentowej, związanym z możliwością wystąpienia w przyszłości wzrostu stóp procentowych

W dniu 28 listopada 2016 r., UKNF skierował do Prezesów Zarządów Banków oraz Dyrektorów Oddziałów Instytucji Kredytowych pismo dotyczące informowania klientów o ryzyku stopy procentowej, związanym z możliwością wystąpienia w przyszłości wzrostu stóp procentowych.

Pismo miało na celu aktualizację podejścia zakomunikowanego bankom w piśmie Przewodniczącego KNF z dnia 12 lutego 2015 r., w którym zwrócono bankom uwagę m.in. na potrzebę zapewnienia szczególnego poziomu staranności w procesie informowania odbiorców usług finansowych o czynnikach ryzyka na etapie poprzedzającym zawarcie umowy kredytu, pożyczki, czy innej umowy o charakterze kredytowym. W piśmie z 12 lutego 2015 r. wskazano, że banki w celu minimalizowania ryzyka systemowego oraz poinformowania klientów w procesie badania zdolności kredytowej o możliwości wystąpienia w przyszłości wzrostu stóp procentowych, *powinny sporządzać i prezentować klientom symulacje kosztów obsługi ekspozycji kredytowej dla następujących poziomów stopy procentowej, od której zależy jej oprocentowanie: 3%, 5%, 10% i 15%*. Pismo było związane z prowadzonymi w UKNF pracami nad nowelizacją Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipo-

tecnie, zmierzającymi do rozszerzenia treści Rekomendacji o zasady dotyczące kredytów hipotecznych na stałą stopę procentową. Wśród uwag zgłaszanych do projektu nowelizacji Rekomendacji S, podniesiona została także kwestia skali wzrostu stóp procentowych, jakich stosowania oczekuje UKNF od banków na potrzeby informowania klientów o możliwej wysokości przyszłych spłat w procesie badania zdolności kredytowej na potrzeby udzielenia kredytu hipotecznego. Uwagi do rozpiętości tej skali zgłosił Narodowy Bank Polski, który wskazał na potrzebę jej zmniejszenia poprzez rezygnację z nazbyt konserwatywnego, zdaniem Banku Centralnego, poziomu 15%.

Po przeanalizowaniu argumentów podniesionych przez NBP, UKNF uznał, że postulat Banku Centralnego może być zrealizowany przed zakończeniem prowadzonych w UKNF prac w tym zakresie. Mając na uwadze stanowisko NBP, w ocenie UKNF, należy przyjąć, że zasadne jest odejście od konieczności stosowania przez banki w prezentowanych scenariuszach poziomu stóp procentowych wynoszącego 15%, a banki powinny prezentować klientom symulacje kosztów obsługi ekspozycji kredytowej dla następujących poziomów stopy procentowej, od której zależy jej oprocentowanie: 3%, 5% oraz 10%.

Pismo KNF informujące o zakończeniu procesu notyfikacji udziałów członkowskich w EBA

W dniu 1 grudnia 2016 r. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (dalej: EBA – European Banking Authority) opublikował listę instrumentów spełniających kryteria określone w Rozporządzeniu CRR dla funduszy własnych podstawowych Tier 1 (dalej: fundusze CET1), uwzględniającą udział członkowski w polskich bankach spółdzielczych (adres strony:

<http://www.eba.europa.eu/-/eba-updates-list-of-cet1-instruments>). Publikacja uaktualnionej listy oznacza pomyślne zakończenie procesu notyfikacji udziałów członkowskich, o co KNF zabiegała od dnia wejścia w życie rozporządzenia CRR.

Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej banków spółdzielczych i zrzeszających

W dniu 29 grudnia 2016 r. skierowane zostało do sektora banków spółdzielczych i zrzeszających (oraz do wiadomości ZBP i KZBS) pismo w sprawie polityki dywidendowej KNF dotyczącej podziału zysku netto za 2016 r. W piśmie wskazano, że otoczenie zewnętrzne polskiej gospodarki charakteryzuje się nadal podwyższonym poziomem ryzyka. Z tych m.in. powodów KNF zaleca instytucjom finansowym utrzymywanie silnej bazy kapitałowej, a w niektórych przypadkach jej dalsze wzmocnienie. Mając na względzie dalszy stabilny rozwój funduszy własnych banków spółdzielczych

oraz pozytywne efekty polityki dywidendowej KNF dotyczącej podziału zysku za 2015 r., Komisja sformułowała swoje oczekiwania w zakresie polityki dywidendowej banków spółdzielczych w sposób podobny jak rok wcześniej. Formułując kryteria, które umożliwią wypłatę udziałów zdecydowanej większości banków spółdzielczych, Komisja uwzględniła także potrzebę stabilizacji funduszu udziałowego. Wzorem lat poprzednich, do banków spółdzielczych, które nie spełnią kryteriów do wypłaty dywidendy z zysku netto za 2016 r., skierowane zostaną indywidualne wystąpienia KNF.

Pisma do sektora banków spółdzielczych w sprawie nadania ocen BION

KNF wystosowała do Banków szereg pism dotyczących procesu nadawania oceny BION, m.in. w zakresie Metodyki Badania i Oceny Nadzorczej banków komercyjnych, zrze-

szających oraz spółdzielczych, przekazywania formularzy ilościowych, formularzy samooceny oraz innych dokumentów niezbędnych w procesie nadawania oceny BION.

Stanowisko KNF w sprawie restrukturyzacji zobowiązań kredytowych

Mając na względzie cele nadzoru nad rynkiem finansowym, a w szczególności dążąc do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania tego rynku, w piśmie z dnia 25 lutego 2016 r. KNF zwróciła uwagę na treść wprowadzanego art. 75c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 128, z późn. zm., t.j.), regulującego zasady restrukturyzacji zobowiązań o charakterze kredytowym. Na podstawie art. 36 ust. 1a i 2 ustawy dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (t.j. z 2013 r. Dz.U. poz. 1450, z późn. zm.) określone w art. 75c ustawy – Prawo bankowe zasady postępowania stosuje się

odpowiednio do umów kredytu i pożyczek udzielanych przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. Mając na uwadze wprowadzone regulacje, KNF zwróciła uwagę na konieczność dostosowania działalności banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych do wprowadzonych wymogów w zakresie restrukturyzacji. W szczególności KNF podkreśliła, iż proces ten winien być odpowiednio sformalizowany i określony w procedurach obowiązujących w podmiotach, a także winien uwzględniać konieczność zapewnienia odpowiednich zasobów, celem zapewnienia jego efektywności.

Stanowisko KNF w sprawie nowych obowiązków informacyjnych banków i skok

W piśmie z 16 listopada 2016 r. KNF zwróciła uwagę na fakt, iż z dniem 1 lipca 2016 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1864, z późn. zm.), która m.in. reguluje obowiązki banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w zakresie przyjmowania dyspozycji wkładem na wypadek śmierci, postępowania z rachunkami uśpionymi oraz pro-

wadzenia Centralnej Informacji, a także określa nowe kompetencje nadzorcze KNF. Nałożone na banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe obowiązki mają na celu w szczególności zapewnienie szybkiego dostępu do informacji o prowadzonych rachunkach zarówno ich posiadaczom, ale przede wszystkim spadkobiercom posiadaczy rachunków prowadzonych przez banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe.

Stanowisko KNF w sprawie pośrednictwa dostawców usług płatniczych w płatnościach za udział w grach hazardowych organizowanych w Internecie

W 2016 r. UKNF skierował do banków krajowych i oddziałów instytucji kredytowych, wystąpienia w sprawie świadczenia przez dostawców usług płatniczych pośrednictwa w płatnościach za udział w grach hazardowych organizowanych w sieci Internet na terenie RP na rzecz podmiotów nielegalnie urządzających gry hazardowe przez sieć Internet. Intencją pisma było oczekiwanie od dostawcy usług płatniczych zaprzestania w trybie natychmiastowym, świadczenia usług

na rzecz podmiotów nielegalnie urządzających gry hazardowe przez sieć Internet, a tym samym zaprzestania łamania przepisów prawa obowiązującego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto UKNF oczekuje, że nadzorowane podmioty przeprowadzą w powyższym zakresie odpowiednie czynności kontrolne i wprowadzą rozwiązania zapobiegawcze, a w przypadku wykrycia nieprawidłowości, stosownie do obowiązujących przepisów, podejmą odpowiednie działania.

Stanowisko KNF w sprawie procesu badania sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń i reasekuracji za 2015 r. przez biegłych rewidentów

Komisja Nadzoru Finansowego w piśmie z dnia 4 marca 2016 r. skierowanym do podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń przeprowadzających badanie sprawozdań za rok 2015, zwróciła uwagę na kwestię konieczności zbadania możliwości kontynuowania działalności przez zakłady ubezpieczeń.

W treści przedmiotowego stanowiska KNF wskazała, że istotnym zdarzeniem, które powinno podlegać szczególnej analizie biegłych rewidentów w kontekście oceny zdolności

do kontynuowania działalności przez zakłady ubezpieczeń, jest wpływ zmian regulacji prawnych obowiązujących zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji od początku 2016 r. W związku z tym, w trakcie prowadzonego badania sprawozdania finansowego za 2015 r. biegły rewident, dokonując oceny możliwości kontynuowania działalności przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji, powinien uwzględnić kwestię wystarczalności kapitałowej zakładów wg stanu na dzień 1 stycznia 2016 r., jak też w ciągu kolejnych 12 miesięcy.

Stanowisko KNF w sprawie wymagań w zakresie systemu zarządzania funkcjonującego w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji

Zawarte w piśmie z dnia 16 lutego 2016 r. wymagania, będące jednocześnie dobrymi praktykami na rynku finansowym

mają na celu zapewnienie prawidłowego i ostrożnego zarządzania zakładem ubezpieczeń/reasekuracji.

Stanowisko KNF w sprawie opodatkowania podatkiem od aktywów zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji

W piśmie z dnia 7 kwietnia 2016 r. skierowanym do zakładów ubezpieczeń, KNF, mając na uwadze regulacje prawne w zakresie sposobu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, wskazała, że płatności z tytułu podatku od aktywów nie powinny być uwzględniane przy wyliczaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Natomiast przy ustalaniu wartości środków własnych zakładu ubezpieczeń podatek od aktywów, który stanowi obciążenie finansowe dla zakładu, powinien być uwzględniony w rezerwie uzgodnieniowej w pozycji „przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia” w wysokości równej obciążeniom przewidywanym z tytułu tego podatku w okresie kolejnych 12 miesięcy od dnia, na który sporządzane jest sprawozdanie finansowe.

Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń i reasekuracji

W piśmie z dnia 8 grudnia 2016 r. skierowanym do zakładów ubezpieczeń wzorem rekomendacji wydawanych w latach ubiegłych co do wypłaty dywidendy z zysku wypracowanego za dany rok, KNF przekazała (zgodnie ze stanowiskiem KNF w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń, PTE, domów maklerskich i TFI, z dnia 6 grudnia 2016 r.) stanowisko w sprawie polityki dywidendowej.

W przedmiotowym piśmie KNF rekomendowała, aby zakłady ubezpieczeń/reasekuracji w dalszym ciągu prowadziły zachowawczą politykę dywidendową, a wypracowany zysk przeznaczały na wzmocnienie swojej pozycji kapitałowej.

KNF zaleciła, aby dywidendę wypłaciły wyłącznie zakłady ubezpieczeń/reasekuracji, które spełniają określone kryteria. Jednocześnie KNF rekomendowała aby zakłady ubezpieczeń/reasekuracji spełniające kryteria, o których mowa w treści ww. pisma ograniczyły wypłatę dywidendy do 75% wysokości zysku wypracowanego w 2016 r., przy czym pokrycie wymogu kapitałowego dla kwartału, w którym wy-

placono dywidendę powinno utrzymywać się na poziomie co najmniej 110%.

KNF w powyższym stanowisku wskazała, że dopuszcza się wypłatę dywidendy równą całemu wypracowanemu w 2016 r. zyskowi (co oznacza, iż nie dopuszcza się wypłaty z pozostałych elementów kapitałów własnych), o ile pokrycie wymogu kapitałowego (po odliczeniu od środków własnych przewidywanych dywidend) na koniec 31 grudnia 2016 r. oraz dla kwartału, w którym wypłacono dywidendę będzie na poziomie co najmniej 175% dla zakładów prowadzących działalność w dziale I oraz co najmniej 150% dla zakładów prowadzących działalność w dziale II.

Prowadzenie przez zakłady ubezpieczeń/reasekuracji zachowawczej polityki dywidendowej, w opinii organu nadzoru przyniosło pozytywne efekty, w szczególności w postaci utrzymywania wskaźników wypłacalności na stosunkowo wysokim poziomie, także w nowym reżimie Wypłacalność II, a tym samym budowania odpowiednich buforów kapitałowych.

Stanowisko KNF w sprawie posługiwania się w materiałach informacyjnych otwartych funduszy emerytalnych pojęciem „okresowej porównawczej stopy zwrotu”

Komisja Nadzoru Finansowego w stanowisku z dnia 22 czerwca 2016 r. poinformowała, że zgodnie z przepisem art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych dzień 30 czerwca 2016 r. będzie ostatnim dniem, na który Komisja Nadzoru Finansowego ustali dzienną, tygodniową, miesięczną, kwartalną, półroczną i roczną okresową porównawczą stopę zwrotu otwartego funduszu

emerytalnego oraz zamieści informację o wysokości tych stóp zwrotu na ogólnodostępnej stronie internetowej. Ponadto Komisja Nadzoru Finansowego zwróciła uwagę, iż ze względu na fakt odwoływania się przez otwarte fundusze emerytalne w niektórych materiałach informacyjnych, deklaracjach zasad polityki inwestycyjnej oraz prospektach informacyjnych do porównawczej stopy zwrotu w rozumieniu przepisu art. 28 ust. 3 ww. ustawy, konieczna jest stosowna zmiana treści tych dokumentów.

Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej powszechnych towarzystw emerytalnych w 2017 r.

W stanowisku z dnia 8 grudnia 2016 r. skierowanym do powszechnych towarzystw emerytalnych Komisja Nadzoru Finansowego stanęła na stanowisku, iż warunkiem koniecznym i rekomendowanym jest, aby PTE, które będzie podejmować decyzję o wypłacie dywidendy w 2017 r., spełniało równocześnie wszystkie określone w stanowisku KNF kryteria wynikające z oceny nadzorczej, przepisów prawa oraz w zakresie adekwatności kapitałowej.

Niezależnie od tego, Komisja wskazała, że wartość dywidendy wypłacanej z zysku pochodzącego z 2016 r. i z lat ubiegłych nie powinna przekroczyć poziomu 150% zysku osiągniętego w 2016 r., a jej wypłata nie może powodować zmniejszenia wartości kapitału własnego i odpowiednio wartości aktywów płynnych, powiększonych o wartość środków Funduszu Gwarancyjnego przypadających na towarzystwo, poniżej wartości zapewniającej odpowiedni poziom adekwat-

ności kapitałowej. Ponadto decyzja o wypłacie dywidendy powinna uwzględniać dodatkowe potrzeby kapitałowe w per-

spektywie jednego roku oraz ewentualne ryzyko związane z prowadzeniem dobrowolnego funduszu emerytalnego.

Stanowisko KNF w sprawie praktyki OFE dotyczącej dokonywania wypłat środków zgromadzonych na rachunku zmarłego członka OFE pozostającego w dacie śmierci w związku małżeńskim

Pismem z dnia 18 lipca 2016 r. KNF przedstawiła powszechnym towarzystwom emerytalnym swoje stanowisko w związku ze stwierdzoną praktyką OFE polegającą na wypłacie całości środków z rachunków zmarłych członków OFE na rzecz osób uposażonych lub spadkobierców, z pominięciem małżonków zmarłych członków OFE, pomimo posiadania

przez OFE wiedzy co do faktu pozostawania członka OFE w chwili śmierci w związku małżeńskim. KNF wskazała na właściwy sposób postępowania, którym w ocenie organu nadzoru jest zatrzymywanie części środków należnych małżonkowi zmarłego członka OFE, jeśli dane o nim znajdują się w akcie zgonu.

Stanowisko KNF dotyczące zasad składania wniosków do KRS o wpis prezesa zarządu lub członka zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem w zakładzie ubezpieczeń

W piśmie okólnym z dnia 29 września 2016 r. organ nadzoru wyraził oczekiwania, że zakłady ubezpieczeń/zakłady reasekuracji nie będą podejmowały czynności skutkujących ujawnieniem w Krajowym Rejestrze Sądowym prezesa lub

członka zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem przed wyrażeniem przez organ nadzoru zgody na powołanie tych osób.

Stanowisko UKNF w sprawie oferowania niektórych kategorii instrumentów finansowych przez firmy inwestycyjne w ramach tzw. ofert niepublicznych

W piśmie z dnia 30 maja 2016 r. skierowanym do firm inwestycyjnych UKNF zwrócił uwagę na niezgodne z prawem praktyki związane ze świadczeniem usług maklerskich w postaci oferowania niektórych kategorii instrumentów finansowych przez firmy inwestycyjne w ramach tzw. ofert niepublicznych. Dotyczy to przypadków kierowania przez firmy inwestycyjne w procesie oferowania propozycji nabycia instrumentów finansowych do towarzystw funduszy inwestycyjnych. Podmioty te bowiem – z uwagi na przepisy ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych – nie mogą nabywać ani obejmować papierów wartościowych. Z tych względów, firma inwestycyjna powinna w wykonywaniu usługi oferowania kierować ofertę nie do towarzystwa, lecz do poszczególnych funduszy inwestycyjnych. Konsekwentnie, jeżeli w wyniku złożenia propozycji nabycia do towarzystwa funduszy inwestycyjnych, nastąpi odpowiedź funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez to towarzystwo, to takie

postępowanie może być uznane jako próba obejścia przepisów prawa (art. 58 § 1 Kodeksu cywilnego), a także ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, które reglamentują możliwość składania oświadczenia woli poprzez oferowanie instrumentów finansowych w sposób niebędący ofertą publiczną (tzw. oferta prywatna), ograniczając liczbę podmiotów, do których oświadczenie takie może być skierowane. Analogiczne podejście dotyczy kierowania oferty prywatnej do podmiotów świadczących usługę zarządzania portfelem, w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych. W tym wypadku oferta składana jest przedstawicielowi inwestora, a jej złożenie wywołuje skutki bezpośrednio dla reprezentowanego (art. 109 w zw. z art. 95 § 2 Kodeksu cywilnego), czyli posiadacza portfela instrumentów finansowych.

Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie skutków wejścia w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/760 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie europejskich długoterminowych funduszy inwestycyjnych (Dz. Urz. UE L z 19 maja 2015 r. Nr 123, str. 98) w sytuacji braku implementacji do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010 (Dz. Urz. UE L 174 z 1.07.2011, str. 1, z późn. zm.)

Komisja Nadzoru Finansowego w stanowisku z dnia 26 stycznia 2016 r. poinformowała o skutkach wejścia w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/760 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie europejskich długoterminowych funduszy inwestycyjnych (Dz. Urz. UE L z 19 maja 2015 r. Nr 123, str. 98) („Rozporządzenie ELTIF”) w sytuacji braku implementacji do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010 (Dz. Urz. UE L 174 z 1.07.2011, str. 1 z późn. zm.) („Dyrektywa ZAFI”). Wska-

zując, iż do czasu ustalenia przez polskiego ustawodawcę, jakie podmioty prawa zostaną zobligowane do wypełniania określonych dyrektywą ZAFI obowiązków oraz uprawnione do korzystania z przyznanych tą dyrektywą uprawnień, wyłączone jest stosowanie w polskim porządku prawnym rozporządzenia ELTIF, ze względu na brak możliwości identyfikacji, zgodnie z polskim porządkiem prawnym, podmiotów do których rozporządzenie ELTIF znajdzie zastosowanie, to znaczy ZAFI oraz AFI, które mogłyby otrzymać status – odpowiednio – europejskiego długoterminowego funduszu inwestycyjnego oraz zarządzającego europejskim długoterminowym funduszem inwestycyjnym.

Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie sposobu prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach zatwierdzenia prospektu emisyjnego w związku z wejściem w życie rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2016/301 z dnia 30 listopada 2015 r. uzupełniającego dyrektywę 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących zatwierdzenia i publikacji prospektu emisyjnego oraz upowszechniania reklam i zmieniające rozporządzenie Komisji (WE) nr 809/2004

W stanowisku z dnia 12 kwietnia 2016 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego podkreślił, że wejście w życie rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2016/301 nie wprowadza wymogu prowadzenia całego postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia prospektu w formie

elektronicznej, a jedynie modyfikuje dotychczasowy sposób prowadzenia postępowania poprzez konieczność dodatkowego złożenia prospektu emisyjnego oraz określonych dokumentów w wersji elektronicznej w formie umożliwiającej wyszukiwanie. W stanowisku zwrócono uwagę,

że wszystkie elektroniczne wersje dokumentów powinny być przesyłane za pomocą elektronicznej skrzynki podawczej UKNF w systemie ePUAP. Wskazanych zostało rów-

niez szereg szczegółowych wymogów formalno-prawnych i techniczno-organizacyjnych związanych z prawidłowym składaniem dokumentów poprzez system ePUAP.

Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nieprawidłowego obciążania kosztami zarządzania sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszy inwestycyjnych

W dniu 28 kwietnia 2016 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego skierował pismo do towarzystw funduszy inwestycyjnych dotyczące zidentyfikowanych przypadków nieprawidłowego obciążania kosztami zarządzania sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszy inwestycyjnych. Urząd wskazał, że zawarte w niektórych statutach funduszy sekurytyzacyjnych postanowienia dotyczące obciążania aktywów funduszy kosztami wynagradzania podmiotów, któ-

rym zostało zlecone przez towarzystwo zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami tego funduszu są niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Urząd wskazał, iż do ponoszenia kosztów związanych ze zleceniem zarządzania sekurytyzowanymi wierzytelnościami tego funduszu zobowiązane jest towarzystwo jako podmiot wyłącznie uprawniony i zobowiązany do działania w tym zakresie.

Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie braku możliwości prowadzenia kilku rejestrów uczestników dla jednego funduszu inwestycyjnego

W dniu 11 maja 2016 r. KNF skierowała do towarzystw funduszy inwestycyjnych stanowisko dotyczące zidentyfikowanych w praktyce rynkowej nieprawidłowości w prowadzeniu rejestru uczestników funduszu inwestycyjnego. Komisja wskazała, że fundusz inwestycyjny może prowadzić tylko jeden rejestr uczestników, a tym samym, w zakresie prowadzenia tego rejestru, może zawrzeć jedną umowę z jednym podmiotem jako agentem transferowym, przy czym nie ma możli-

wości powierzenia jedynie niektórych czynności związanych z prowadzeniem rejestru uczestników jednemu bądź kilku podmiotom. Zatem, jeśli fundusz inwestycyjny nie będzie prowadził rejestru uczestników samodzielnie, lecz zleci prowadzenie ww. rejestru innemu podmiotowi, to może mieć to miejsce pod warunkiem, że podmiot ten będzie w całości prowadził jeden rejestr dla jednego funduszu inwestycyjnego.

Stanowisko dotyczące zarządzania ryzykiem związanym ze stosowaniem instrumentów pochodnych w odniesieniu do specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych i funduszy inwestycyjnych zamkniętych

W dniu 25 maja 2016 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego skierował do towarzystw funduszy inwestycyjnych stanowisko dotyczące zarządzania ryzykiem związanym ze stosowaniem instrumentów pochodnych i innych technik skutkujących powstaniem dźwigni finansowej w odniesieniu do specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych i funduszy inwestycyjnych zamkniętych. Urząd wskazał, że w związku z nowelizacją ustawy o funduszach inwestycyjnych zmianie ulega definicja całkowitej ekspozycji, w ten

sposób, że pojęcie to znajduje zastosowanie jedynie do funduszy inwestycyjnych otwartych, zaś w przypadku specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych i funduszy inwestycyjnych zamkniętych towarzystwa nie będą obowiązane wyznaczać całkowitej ekspozycji. Znowelizowana ustawa wprowadziła nowe pojęcie ekspozycji AFI, które znajduje zastosowanie do specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych.

Stanowisko w sprawie zakresu stosowania Rozporządzenia MAR w stosunku do podmiotów rynku funduszy inwestycyjnych

W dniu 30 czerwca 2016 r. KNF skierowała do towarzystw funduszy inwestycyjnych stanowisko w sprawie sposobu realizacji obowiązków informacyjnych przez emitentów będących publicznymi funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi emitującymi publiczne certyfikaty inwestycyjne w związku z wejściem w życie w dniu 3 lipca 2016 r. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku oraz uchylającego dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywy Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE (Dz. U. UE L 173, str. 1; dalej: „Rozporządzenie MAR”), którego postanowienia zastąpiły postanowienia dyrektywy 2003/6/WE w sprawie wy-

korzystywania poufnych informacji i manipulacji na rynku. W szczególności UKNF zajął stanowisko do zakresu stosowania postanowień Rozporządzenia MAR do specyficznej grupy emitentów, tj. funduszy inwestycyjnych. W stanowisku UKNF zwrócono szczególną uwagę na zastosowanie postanowień Rozporządzenia MAR do sytuacji, gdy certyfikaty inwestycyjne funduszu inwestycyjnego zamkniętego są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym lub są przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym lub, które są przedmiotem obrotu na MTF, zostały dopuszczone do obrotu na MTF, lub które są przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na MTF, lub które są przedmiotem obrotu na OTF.

Stanowisko dotyczące prawidłowej organizacji procesu realizacji zleceń zamiany/konwersji jednostek uczestnictwa

W dniu 11 lipca 2016 r. KNF skierowała, w nawiązaniu do stanowisk Komisji z dnia 30 marca 2015 r. i 18 września 2015 r. dotyczących prawidłowej realizacji zleceń zamiany i konwersji jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych do towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz banków – depozytariuszy, oraz podmiotów prowadzących rejestry uczestników funduszy inwestycyjnych stanowisko dotyczące prawidłowej organizacji procesu realizacji zleceń zamiany/konwersji jednostek uczestnictwa.

Komisja wskazała, że w przypadku realizacji zleceń konwersji pomiędzy funduszami inwestycyjnymi bądź zleceń zamiany pomiędzy subfunduszami wydzielonymi w tym samym funduszu inwestycyjnym z wydzielonymi subfunduszami, nabycie przez uczestnika (a ich zbycie przez fundusz/subfundusz) jednostek uczestnictwa w ramach części „nabyciowej” zlecenia konwersji/zamiany w funduszu/subfunduszu docelowym, zawsze musi być poprzedzone dokonaniem wpłaty środków pieniężnych uzyskanych z tytułu odkupienia jednostek uczestnictwa w funduszu/subfunduszu źródłowym.

Komisja podkreśliła, że nie jest możliwa realizacja przelewu dotyczącego części odkupieniowej zlecenia zamiany/konwersji bez poprzedzenia tej czynności dokonaniem odpowiedniego wpisu w rejestrze (subrejestrze) uczestników funduszu/subfunduszu źródłowego. Komisja zwróciła również uwagę, iż dopiero w momencie dokonania wpisu

w rejestrze (subrejestrze) uczestników odkupienia jednostek uczestnictwa funduszu/subfunduszu źródłowego powstaje tytuł prawny do dokonania przelewu środków pieniężnych pochodzących z umorzenia jednostek uczestnictwa funduszu/subfunduszu źródłowego na rachunek funduszu/subfunduszu docelowego.

Komisja zwróciła także uwagę, że nabycie jednostek uczestnictwa w ramach realizacji zleceń zamiany i konwersji powinno być dokonywane za środki pieniężne uczestników w pełnej wysokości, ponieważ dokonanie wpłaty na nabycie jednostek uczestnictwa warunkuje możliwość ich zbycia uczestnikom przez fundusz/subfundusz docelowy, co oznacza, że nabycie jednostek uczestnictwa w funduszu/subfunduszu docelowym jest możliwe jedynie za dokonanie pełnej wpłaty na nabycie tych jednostek.

Komisja podkreśliła ponadto, że w przypadku oferowania przez towarzystwo wyspecjalizowanych programów inwestycyjnych, w których uczestnik uprawniony jest do złożenia zleceń realokacji, rozumianej jako zmiana procentowych udziałów środków zgromadzonych na kontach programu w poszczególnych funduszach/subfunduszach dostępnych w ramach danego portfela programu, z uwagi na odrębność i specjalizację programów, towarzystwo w ramach wykonywania działalności zarządzania funduszami inwestycyjnymi powinno kierować się zasadą równego traktowania wszystkich uczestników.

Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie skutków braku wydania rozporządzeń określających tryb, sposób oraz formę przekazywania do Komisji Nadzoru Finansowego przez zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi informacji określonych w art. 110 i załączniku IV rozporządzenia 231/2013

W dniu 28 października 2016 r. opublikowane zostało stanowisko UKNF, w zakresie dotyczącym wypełniania przez ZAFI obowiązków informacyjnych dotyczących przekazywania w formie plików XML danych sprawozdawczych, o których mowa w art. 222c ust. 1 oraz art. 222e ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi w związku z art. 110 rozporządzenia 231/2013, w treści którego UKNF wskazał, że TFI nie są zobowiązane do przekazania sprawozdań okresowych w plikach XML po raz pierwszy w terminie do 31.10.2016 r.

(15.11.2016 r. w odniesieniu do funduszy prowadzących działalność jako fundusze funduszy) ze względu na brak wydania przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych rozporządzenia wykonawczego do art. 222e ust. 3 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi oraz rozporządzenia wykonawczego do art. 55 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym na podstawie nowego upoważnienia ustawowego.

Stanowisko w sprawie polityki dywidendowej towarzystw funduszy inwestycyjnych

W dniu 13 grudnia 2016 r. KNF wystosowała pismo do towarzystw funduszy inwestycyjnych dotyczące przyjętego na posiedzeniu Komisji w dniu 6 grudnia 2016 r. stanowiska w sprawie polityki dywidendowej banków, zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, powszechnych towarzystw emerytalnych, domów maklerskich i towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2017 r. W przedmiotowym piśmie poinformowano towarzystwa funduszy inwestycyjnych o przyjęciu przez Komisję powyższego stanowiska w sprawie polityki dywidendowej oraz przedstawiono jego założenia, zgodnie z którymi zalecono, aby przy podziale zysku za rok 2016 i wypłacie dywidendy w 2017 r. towarzystwa funduszy inwestycyjnych uwzględniały łącznie kryteria wskazane w pkt I–III poniżej, przy jednoczesnym zastosowaniu ograniczeń, o których mowa w pkt IV poniżej:

- I. w 2016 r. oraz w okresie od początku 2017 r. do dnia podjęcia uchwały o wypłacie dywidendy nie zaistniała sytuacja, w której doszłoby do niespełniania ustawowych wymogów kapitałowych;
- II. przy podejmowaniu decyzji dotyczącej wysokości dywidendy, towarzystwo powinno uwzględnić dodatkowe potrzeby kapitałowe w perspektywie dwunastu miesięcy od momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2016 r. tak, aby wypłata dywidendy przez towarzystwo nie miała wpływu na spełnianie wymogów kapitałowych w kolejnych miesiącach, w tym aby decyzje podejmowane przez towarzystwo w zakresie obniżenia kapitału własnego nie powodowały zmniejszenia wskaź-

nika pokrycia wymogu kapitałowego poniżej poziomu wskazanego w pkt IV;

- III. podjęcie decyzji o wypłacie i wysokości dywidendy powinno uwzględniać, czy w ciągu 6 miesięcy przed podjęciem uchwały o wypłacie dywidendy nie zostały zgłoszone roszczenia uczestników funduszy inwestycyjnych wobec towarzystwa w związku z nienależytym zarządzaniem funduszami inwestycyjnymi;
  - IV. towarzystwa funduszy inwestycyjnych, spełniające warunki, o których mowa w pkt I–III, które zarazem w toku ostatniego procesu Badania i Oceny Nadzorczej towarzystw funduszy inwestycyjnych otrzymały ocenę końcową BION 1 lub 2 mogą wypłacić dywidendę w 2017 r.:
    1. w łącznej wysokości wynoszącej maksymalnie 75% zysku wypracowanego w 2016 r. (co oznacza, że nie dopuszcza się wypłat z pozostałych elementów kapitałów własnych), o ile wypłata dywidendy nie będzie skutkowałą zmniejszeniem wskaźnika pokrycia wymogu kapitałowego poniżej poziomu 1,5;
    2. w łącznej wysokości wyższej niż 75%, ale nie wyższej niż 100% zysku wypracowanego w 2016 r. (co oznacza, że nie dopuszcza się wypłat z pozostałych elementów kapitałów własnych), o ile wypłata dywidendy nie będzie skutkowałą zmniejszeniem wskaźnika pokrycia wymogu kapitałowego poniżej poziomu 2
- przy czym wskaźnik pokrycia wymogu kapitałowego liczony jest jako iloraz wartości kapitału własnego towarzystwa i obowiązującego poziomu wymogu kapitałowego.

Stanowisko KNF w sprawie praktyki związanej ze zmianą wzorców umowy

W dniu 11 lutego 2016 r. KNF skierowała pismo do banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, zakładów ubezpieczeń, firm inwestycyjnych oraz krajowych instytucji płatniczych. W piśmie tym organ nadzoru zwrócił uwagę na praktykę stosowania przez nadzorowane podmioty postanowień uprawniających do dokonywania jednostronnej zmiany treści wzorców umowy (tzw. klauzule modyfikacyjne). Praktyka ta związana jest ze stosowaniem art. 3841 usta-

wy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. z 2014 r. Dz.U. poz. 121, z późn. zm.). W szczególności KNF wskazała na potrzebę zachowania szczególnej staranności ze strony podmiotów nadzorowanych w procesie konstruowania treści klauzul modyfikacyjnych uprawniających do dokonywania zmiany treści wzorców umowy, a także na potrzebę przeanalizowania skuteczności wprowadzonych dotąd zmian treści tych wzorców.

Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie niektórych skutków niedostosowania do dnia 3 lipca 2016 r. polskiego porządku prawnego do przepisów Rozporządzenia MAR

Komisja Nadzoru Finansowego w stanowisku z dnia 28 czerwca 2016 r. poinformowała o skutkach rozpoczęcia stosowania od dnia 3 lipca 2016 r. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku oraz uchylającego dyrektywę

2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywę Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE (Dz. Urz. UE L 173 z 12.06.2014 r. str. 1, z późn. zm.) wskazując, których przepisów podmioty działające na rynku kapitałowym nie będą zobowiązane stosować.

Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie sposobu wypełniania powiadomień o transakcjach, o których mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia MAR

Komisja Nadzoru Finansowego w stanowisku z dnia 30 czerwca 2016 r. przedstawiła objaśnienia i przykłady dotyczące sposobu wypełnienia powiadomienia, określonego w załączniku do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2016/523 z dnia 10 marca 2016 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do formatu i wzoru do celów powiadamiania o transakcjach dokonywanych przez osoby pełniące obowiązki zarządcze i poda-

wania tych transakcji do wiadomości publicznej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 (Dz. Urz. UE L 88 z 5.04.2016 r. str. 19).

Szczegółowy wykaz wytycznych i stanowisk Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego znajduje się w Tabelach 9.1. i 9.2. w Aneksie 9.

Pozostałe działania

7. Pozostałe działania

7.1. Działania związane ze zwalczaniem nadużyć na rynku finansowym

Postępowania wyjaśniające i administracyjne w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym

W 2016 r. KNF prowadziła 17 postępowań wyjaśniających w celu ustalenia, czy istniały podstawy do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, określonego w ustawach regulujących funkcjonowanie rynku finansowego w Polsce lub do wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie naruszenia przepisów prawa w zakresie podlegającym nadzorowi Komisji, które dotyczyły:

- ▶ nieujawnienia stanu posiadania akcji spółki publicznej – 1,
- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta – 1,
- ▶ manipulacji instrumentem finansowym – 3,
- ▶ prowadzenia bez zezwolenia działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi – 9,
- ▶ prowadzenia bez zezwolenia działalności bankowej – 2,
- ▶ nieuprawnionego używania określeń wskazujących na wykonywanie czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego w nazwie, reklamie lub do oznaczania własnej działalności gospodarczej – 1.

W 2016 r. KNF prowadziła 786 postępowań administracyjnych w zakresie następujących ustaw:

- ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 19,
- ▶ ustawy o ofercie publicznej – 69,
- ▶ ustawy o funduszach inwestycyjnych – 7,
- ▶ ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 6,
- ▶ ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – 5,
- ▶ ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych – 2,
- ▶ ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym – 51,
- ▶ ustawy o usługach płatniczych – 612,
- ▶ ustawy o pracowniczych programach emerytalnych – 4,
- ▶ ustawy o giełdach towarowych – 1,
- ▶ innych ustaw – 9,
- ▶ rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji – 1.

Prowadzone postępowania administracyjne dotyczyły:

- ▶ manipulacji instrumentem finansowym (art. 39 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ dokonania transakcji na akcjach emitenta w okresie zamkniętym (art. 159 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 4,
- ▶ niedokonania lub nienależytego dokonania zawiadomienia o transakcjach osób wchodzących w skład organów zarządzających lub nadzorczych emitenta albo będących jego prokurentami (art. 160 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 3,
- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 ustawy o ofercie publicznej) – 25,
- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 i art. 57 oraz art. 70 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ nałożenia kar na członków zarządu emitenta w związku z rażącym naruszeniem przez emitenta art. 56 ustawy o ofercie publicznej (art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej) – 23,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 ustawy o ofercie publicznej) – 7,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 w zw. z art. 87 ustawy o ofercie publicznej) – 7,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69, art. 72 w zw. z art. 87 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 i art. 74 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ niewywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji w ustawowym terminie (art. 70 ustawy o ofercie publicznej) – 2,
- ▶ niewywiązywania się z obowiązku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji emitenta w liczbie zapewniającej osiągnięcie 66% ogólnej liczby głosów (art. 73 i art. 88a ustawy o ofercie publicznej) – 1,

- ▶ niewywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 97 ust. 4 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
  - ▶ naruszenia przepisów prawa lub regulaminów i innych przepisów wewnętrznych w związku z wykonywaniem zawodu doradcy inwestycyjnego – 1,
  - ▶ naruszenia przepisów prawa lub regulaminów i innych przepisów wewnętrznych firmy inwestycyjnej przez maklera papierów wartościowych – 2,
  - ▶ nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności maklerskiej przez firmy inwestycyjne, stanowiących naruszenie przepisów prawa, zasad uczciwego obrotu, interesów zleceniodawcy (art. 167 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, przepisy rozporządzeń wykonawczych do ustawy) – 6,
  - ▶ naruszenia przepisów prawa lub nienależytego wykonywania zawodu maklera giełd towarowych – 1,
  - ▶ nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności przez towarzystwa i fundusze inwestycyjne (przekraczanie limitów inwestycyjnych, naruszenia statutu funduszu inwestycyjnego, brak wymaganych regulacji wewnętrznych, nieterminowe lub nierzetelne wypełnianie obowiązków informacyjnych, nieprawidłowa wycena aktywów, brak działania w interesie uczestników funduszu; nieprzestrzegania przez fundusz inwestycyjny otwarty, w którym wydzielono subfundusz, ograniczeń inwestycyjnych wynikających z postanowień statutu, braku niezwłocznej wypłaty kwot należnych uczestnikom z tytułu odkupienia jednostek uczestnictwa oraz prowadzenia działalności przez fundusz przy braku szczególnego uwzględnienia interesu uczestników) – 4,
  - ▶ niedokonania zawiadomienia o zamiarze nabycia albo objęcia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych (art. 54 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 2,
  - ▶ ustalenia składki ubezpieczeniowej w wysokości, która nie zapewnia co najmniej wykonania wszystkich zobowiązań z umów ubezpieczenia i pokrycia kosztów wykonywania działalności ubezpieczeniowej zakładu ubezpieczeń w ubezpieczeniach grupy 3 (ubezpieczenia casco pojazdów lądowych, z wyjątkiem pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach samochodowych) i grupy 10 (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych z wyłączeniem odpowiedzialności cywilnej przewoźnika) zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej w latach 2011–2015 – 6,
  - ▶ niedotrzymania terminów w zakresie likwidacji szkód (art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 5,
  - ▶ wykonywania działalności brokerskiej z naruszeniem przepisów art. 22 ust. 1, art. 28 ust. 3 pkt 1 lit. g ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym – 12,
  - ▶ cofnięcia zezwolenia na podstawie art. 34 ust. 1 pkt 2 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym – 39,
  - ▶ nieprawidłowości w zakresie działalności inwestycyjnej (art. 139 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych) – 1,
  - ▶ nieprawidłowości w zakresie funkcjonowania towarzystwa funduszy emerytalnych, tj. wpływu osób spoza zarządu spółki na decyzje dotyczące prowadzenia spraw zastrzeżonych do wyłącznej kompetencji towarzystwa – 1,
  - ▶ nieusunięcia nieprawidłowości przez pracodawcę prowadzącego pracowniczy program emerytalny w terminie wyznaczonym przez organ nadzoru – 4,
  - ▶ postępowania w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności budżetowych (art. 64 ustawy o finansach publicznych) – 7,
  - ▶ rozpatrzenia wniosku o wznowienie postępowania administracyjnego – 1,
  - ▶ nieprzekazania przez biura usług płatniczych w terminie informacji o łącznej wartości i liczbie wykonanych transakcji płatniczych; nieprzekazania bądź niezawarcia w terminie umowy ubezpieczenia, umowy gwarancji bankowej lub gwarancji ubezpieczeniowej – 610,
  - ▶ cofnięcia zezwolenia KIP z powodu braku rękojmi stabilnego zarządzania – 1,
  - ▶ nałożenia karty pieniężnej na KIP w związku z niewykonaniem przez spółkę obowiązku udzielenia informacji – 1,
  - ▶ braku skutecznych procesów służących zarządzaniu ryzykiem i postępowanie niezgodnie z zasadami należytego zarządzania ryzykiem, w związku ze świadczeniem usług rozliczeniowych (art. 26 ust. 1 i art. 36 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji) – 1,
  - ▶ niedokonania zawiadomienia o zamiarze bezpośredniego lub pośredniego nabycia lub objęcia akcji spółki prowadzącej giełdę w liczbie powodującej osiągnięcie lub przekroczenie 5% ogólnej liczby głosów, lub kapitału zakładowego (art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
  - ▶ rozpatrzenia wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji – 1,
  - ▶ niedokonania zawiadomienia o zamiarze zbycia akcji domu maklerskiego (art. 107 ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
  - ▶ niezapewnienia, aby zbywanie jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych odbywało się zgodnie z przepisami prawa (art. 72 ust. 4 w zw. z art. 72 ust. 1 pkt 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych), niezapewnienie, aby wartość netto aktywów i wartość jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych była obliczana zgodnie z przepisami prawa (art. 72 ust. 4 w zw. z art. 72 ust. 1 pkt 4 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1.
- W 2016 r. KNF prowadziła 143 postępowania administracyjne, w związku ze złożeniem wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, w zakresie następujących ustaw:
- ▶ ustawy o ofercie publicznej – 44,
  - ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 9,
  - ▶ ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 3,

- ▶ ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym – 1,
- ▶ ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – 4,
- ▶ ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych – 2,
- ▶ ustawy o funduszach inwestycyjnych – 4,
- ▶ ustawy o usługach płatniczych – 71,
- ▶ pozostałych ustaw – 5.

Prowadzone postępowania administracyjne dotyczyły:

- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 ustawy o ofercie publicznej, art. 56 w związku z art. 70 ustawy o ofercie publicznej) – 17,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 ustawy o ofercie publicznej, art. 69 w związku z art. 87 ustawy o ofercie publicznej oraz art. 69 w zw. z art. 73 ustawy o ofercie publicznej oraz art. 73 ustawy o ofercie publicznej) – 7,
- ▶ nałożenia kar na członków zarządu emitenta w związku z rażącym naruszeniem obowiązków przez emitenta określonych w ustawie o ofercie publicznej (art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej) – 20,
- ▶ rozpowszechniania nierzetelnych lub fałszywych informacji albo pogłosek, które wprowadzają lub mogą wprowadzać w błąd uczestników rynku (art. 39 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 4,
- ▶ ujawniania informacji poufnych i naruszenia obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej przez maklerów papierów wartościowych i doradców inwestycyjnych (art. 156 ust. 1 pkt 1 lit. d oraz ust. 2 pkt 1 i art. 148 ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 2,
- ▶ naruszenia regulaminu i innych przepisów wewnętrznych przez maklera papierów wartościowych lub doradcę inwestycyjnego (art. 130 ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ naruszenia obowiązku niezwłocznego udostępniania przez emitentów informacji uzyskanych od insiderów (art. 160 ust. 4 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ dokonywania transakcji w okresach zamkniętych (art. 159 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ nieprzekazania przez biura usług płatniczych w terminie informacji o łącznej wartości i liczbie wykonanych transakcji płatniczych; nieprzekazania bądź niezawarcia w terminie umowy ubezpieczenia, umowy gwarancji bankowej lub gwarancji ubezpieczeniowej – 71,
- ▶ niedotrzymania terminów w zakresie likwidacji szkód (art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 4,
- ▶ cofnięcia brokerowi ubezpieczeniowemu na podstawie art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym zezwolenia na prowadzenie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń – 1,
- ▶ niewykonania przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową zaleceń wydanych przez KNF na podstawie art. 71 ust. 1 ustawy o skok, dotyczących udostępnienia i przedstawienia wskazanemu przez Komisję niezależnemu biegłemu rewidentowi wszelkich niezbędnych dokumentów i informacji oraz wyczerpujących wyjaśnień w formie ustnej lub pisemnej pozwalających na przeprowadzenie w sposób sprawny i kompleksowy zbadania prawidłowości i rzetelności zatwierdzonego sprawozdania finansowego spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej – 2,
- ▶ naruszenia przez fundusz inwestycyjny otwarty limitów inwestycyjnych oraz obowiązków informacyjnych (art. 104 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych i § 9 ust. 1 pkt 7 w zw. z § 20 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie okresowych sprawozdań oraz bieżących informacji dotyczących działalności i sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych dostarczanych przez te podmioty Komisji Nadzoru Finansowego) – 1,
- ▶ naruszenia przez fundusz inwestycyjny limitów związanych z emisją obligacji oraz obowiązków sprawozdawczych (art. 188 ust. 4 pkt 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych w zw. z § 11 ust. 1 pkt 28 w zw. z § 20 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie okresowych sprawozdań oraz bieżących informacji dotyczących działalności i sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych dostarczanych przez te podmioty Komisji Nadzoru Finansowego) – 1,
- ▶ naruszenia przez fundusz inwestycyjny otwarty ograniczeń inwestycyjnych wynikających ze statutu (art. 228 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 228 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▶ naruszenia przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych interesu uczestnika funduszu inwestycyjnego zamkniętego oraz naruszenie przez ww. fundusz przepisów statutu (art. 228 ust. 1 oraz art. 228 ust. 2 w zw. z art. 228 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▶ prowadzenia działalności inwestycyjnej przez towarzystwo ubezpieczeń (art. 30 i 153 ust. 1 o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ nieprzekazania przez zakład ubezpieczeń żądanych informacji (art. 207 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ nabycia akcji PTE do aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubebezpieczeniowych, w sytuacji gdy udział Zakładu Ubezpieczeń w PTE przekraczał 10% kapitału podstawowego PTE (art. 155 ust. 1 pkt 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ rozłożenia nałożonej kary pieniężnej na raty – 2,
- ▶ wznowienia postępowania administracyjnego – 2,
- ▶ umorzenia postępowania w przedmiocie udostępnienia akt postępowania administracyjnego – 1.

Tabela 81. Liczba postępowań wyjaśniających i administracyjnych wszczętych oraz zakończonych w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013		2014		2015		2016	
Rodzaj postępowania	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań
Wyjaśniające	8	12	11	6	10	7	10	18
Administracyjne	319	102	446	191	493	640	379	527
Razem	327	114	457	197	503	647	389	545

Źródło: opracowanie własne UKNF

W roku 2016 wydano 527 decyzji administracyjnych, w tym:

- ▶ 336 o nałożeniu kary pieniężnej,
- ▶ 179 o umorzeniu postępowania administracyjnego,
- ▶ 4 o nałożeniu kary pieniężnej oraz wykluczeniu akcji emitenta z obrotu na rynku regulowanym,
- ▶ 4 o odmowie udzielenia ulgi w spłacie kary pieniężnej,
- ▶ 2 cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności brokerskiej,
- ▶ 1 cofnięcie zezwolenia na prowadzenie działalności przez KIP,
- ▶ 1 o odmowie wznowienia postępowania.

W roku 2016 po rozpoznaniu wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy wydano 74 decyzje administracyjne, w tym:

- ▶ 45 o utrzymaniu w mocy decyzji wydanej w pierwszej instancji,
- ▶ 2 o uchyleniu zaskarżonej decyzji i nałożeniu kary w tej samej wysokości,
- ▶ 19 o uchyleniu zaskarżonej decyzji i nałożeniu kary w niższej wysokości,
- ▶ 1 o uchyleniu zaskarżonej decyzji, nałożeniu kary w niższej wysokości oraz częściowym umorzeniu postępowania,
- ▶ 7 o uchyleniu zaskarżonej decyzji i umorzeniu postępowania.

Ponadto w roku 2016 wydano:

- ▶ 9 postanowień o uchybieniu terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy,
- ▶ 1 postanowienie o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy,
- ▶ 1 postanowienie o uwzględnieniu skargi i uchyleniu postanowienia o uchybieniu terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy,
- ▶ 33 uchwały o przekazaniu do publicznej wiadomości informacji o wydaniu decyzji administracyjnej,
- ▶ 5 uchwał w sprawie ogłoszenia decyzji w Dzienniku Urzędowym Komisji Nadzoru Finansowego,

- ▶ 14 postanowień o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego,
- ▶ 1 postanowienie o utrzymaniu w mocy postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania w przedmiocie rozłożenia kary na raty,
- ▶ 1 postanowienie o zawieszeniu postępowania,
- ▶ 1 postanowienie w sprawie podjęcia z urzędu zawieszono postępowania w sprawie przyznania ulgi w spłacie kary pieniężnej,
- ▶ 3 postanowienia w sprawie przyznania lub odmowy przyznania kosztów stawiennictwa świadka/strony postępowania,
- ▶ 14 postanowień o odmowie uwzględnienia wniosku dowodowego,
- ▶ 2 postanowienia o zwróceniu się do GPW w Warszawie SA o wyrażenie opinii w postępowaniu administracyjnym (art. 96 ust. 2 ustawy o ofercie publicznej),
- ▶ 1 postanowienie o sprostowaniu treści decyzji,
- ▶ 1 postanowienie o wyłączeniu Członka Komisji Nadzoru Finansowego od udziału w postępowaniu administracyjnym,
- ▶ 1 postanowienie o odmowie wznowienia postępowania administracyjnego.

Łączna wysokość kar pieniężnych nałożonych w 2016 r. wyniosła 11 549 900 zł, w tym kary nałożone na:

- ▶ emitentów (I instancja) – 6 520 000 zł,
- ▶ akcjonariuszy lub inne osoby fizyczne – 2 120 000 zł,
- ▶ członków zarządów spółek publicznych – 1 535 000 zł,
- ▶ firmy inwestycyjne – 425 000 zł,
- ▶ towarzystwa funduszy inwestycyjnych – 250 000 zł,
- ▶ zakłady ubezpieczeń – 380 000 zł,
- ▶ biura usług płatniczych – 234 200 zł,
- ▶ pracodawców prowadzących pracownicze programy emerytalne – 50 000 zł,
- ▶ otwarte fundusze emerytalne – 30 000 zł,
- ▶ brokerów ubezpieczeniowych – 5700 zł.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

W 2016 r. UKNF skierował do Prokuratury Okręgowej w Warszawie 54 zawiadomienia o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, m.in. w zakresie następujących aktów prawnych:

- ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 24,
- ▶ ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym – 3,
- ▶ ustawy – Prawo bankowe – 5,
- ▶ ustawy Kodeks karny – 14,
- ▶ ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 1,
- ▶ ustawy o rachunkowości – 14,
- ▶ ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych – 1,

- ▶ ustawy o obligacjach – 1,
- ▶ ustawy o giełdach towarowych – 1,
- ▶ ustawy Kodeks spółek handlowych – 1,
- ▶ oraz 1 zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia wykroczenia:
- ▶ Kodeks wykroczeń – 1.

W niektórych przypadkach zawiadomienia dotyczyły kilku norm, dlatego suma naruszonych norm prawnych jest większa od ogólnej liczby skierowanych w 2016 r. zawiadomień.

Tabela 82. Zawiadomienia sporządzone w latach 2013–2016 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Rodzaj naruszonej normy prawnej	Liczba zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa			
	2013	2014	2015	2016
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym).	20	9	10	9
Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej).	8	17	10	9
Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie i raportach).	2	3	2	0
Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu maklerskimi instrumentami finansowymi bez zezwolenia).	12	10	12	6
Art. 171 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia).	14	5	2	3
Inne*	22	21	27	27
Razem	78	65	63	54

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszone normy prawne:

- art. 46 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (udaremnianie lub utrudnianie przeprowadzenia czynności w postępowaniu wyjaśniającym),
- art. 20a ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym (utrudnianie lub udaremnianie przeprowadzenia czynności w postępowaniu wyjaśniającym),
- art. 171 ust. 1 i 3 ustawy – Prawo bankowe (prowadzenie bez zezwolenia działalności zastrzeżonej dla banków),
- art. 171 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe (podanie nieprawdziwych danych lub zatajenie prawdziwych danych),
- art. 171 ust. 5 ustawy – Prawo bankowe (ujawnianie lub wykorzystanie informacji stanowiących tajemnicę bankową),
- art. 87 ust. 2 ustawy o obligacjach (dokonanie emisji obligacji bez uprawnień),
- art. 59 ust. 1 i 2 ustawy o giełdach towarowych (powodowanie sztucznego podwyższenia lub obniżenia ceny towarów giełdowych),
- art. 587 § 1 ustawy Kodeks spółek handlowych k.s.h. (ogłaszanie nieprawdziwych danych albo przedstawianie organom spółki, władzom państwowym lub osobie powołanej do rewizji),
- art. 77 ustawy o rachunkowości (prowadzenie ksiąg rachunkowych niezgodnie z zasadami określonymi w ustawie, sporządzanie sprawozdań finansowych niezgodnie z przepisami ustawy),
- art. 74v ustawy o skok (podanie nieprawdziwych lub zatajenie prawdziwych danych),
- art. 229 ustawy Kodeks karny (udzielanie albo obiecanie udzielenia korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w związku z pełnieniem tej funkcji),
- art. 270 ustawy Kodeks karny (fałsz materialny),
- art. 296 ustawy Kodeks karny (nadużycie zaufania).

Spośród zawiadomień złożonych w 2016 r. do Prokuratury, wszczęto 50 postępowań przygotowawczych (9 spośród nich następnie umorzono, w 4 przypadkach złożono zażalenie), odmówiono wszczęcia dochodzenia w 1 sprawie (na skutek

zażalenia UKNF uwzględnionego przez sąd wszczęto postępowanie przygotowawcze). Pozostałe zawiadomienia wg stanu na 31 grudnia 2016 r. oczekiwały na decyzję prokuratora, co do dalszego toku postępowania.

Akty oskarżenia

W 2016 r. UKNF otrzymał informację o skierowaniu przez Prokuraturę do sądów powszechnych 9 aktów oskarżenia w następstwie zgłoszonych przez Urząd Komisji zawiado-

mień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Tabela 83. Akty oskarżenia skierowane przez Prokuraturę do sądów w 2016 r. z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Rodzaj naruszonej normy prawnej	Akty oskarżenia
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym).	3
Art. 171 ust. 1 i 3 ustawy – Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia).	5
Art. 150 ustawy o usługach płatniczych (prowadzenie działalności w zakresie świadczenia usług płatniczych bez wpisu do rejestru).	1
Razem	9

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia

W 2016 r. sądy powszechne wydały 13 wyroków skazujących oraz warunkowo umarzających postępowania karne w następstwie zgłoszonych przez Urząd KNF zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, jak również zawiadomień zgłoszonych przez inne podmioty (sprawy, do których Przewodniczący KNF przystąpił w charakterze pokrzywdzonego), w zakresie następujących ustaw:

- ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 10 wyroków,
- ustawy o usługach płatniczych – 1 wyrok,
- ustawy o obligacjach – 1 wyrok.
- Kodeksu karnego – 1 wyrok.
- Wyrok Sądu Rejonowego w Zabrzu z dnia 21.01.2016 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 15 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 4.12.2014 r.
- Wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 15.03.2016 r. w sprawie z art. 150 ustawy o usługach płatniczych. Sąd warunkowo umarzając postępowanie karne na okres próby wynoszący 2 lata, orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w wysokości 1000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 16.06.2015 r.
- Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z dnia 16.03.2016 r. w sprawie z art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 35 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 8.06.2012 r.

- Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z dnia 7.04.2016 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd warunkowo umarzając postępowanie karne na okres próby wynoszący 2 lata, orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w wysokości 5000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 19.02.2013 r.
- Wyrok Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy z dnia 17.05.2016 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd warunkowo umarzając postępowanie karne wobec dwóch oskarżonych na okres próby wynoszący 1 rok, orzekł wobec nich świadczenia pieniężne w wysokości po 10 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 2.02.2006 r.
- Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27.06.2016 r. w sprawie z art. 87 ust. 1 ustawy o obligacjach i art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk. Sąd wymierzył oskarżonemu karę 2 lat pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 4 lata, karę grzywny w wysokości 100 000 zł oraz orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody w kwocie 1 270 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 25.01.2002 r.
- Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli z dnia 30.06.2016 r. w sprawie z art. 180 w zb. z art 181 ust. 1 i art. 182 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył jednemu z oskarżonych karę 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 1 rok, karę grzywny w wysokości 100 000 zł oraz orzekł przepadek korzyści majątkowej uzyskanej w wyni-

ku przestępstwa w kwocie 12 319 zł, a wobec drugiego z oskarżonych karę grzywny w wysokości 30 000 zł oraz przepadek korzyści majątkowej uzyskanej w wyniku przestępstwa w wysokości 12 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 28.09.2011 r.

- ▶ Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z dnia 1.09.2016 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 3000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 23.10.2014 r.
- ▶ Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z dnia 3.11.2016 r. w sprawie z art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył obu oskarżonym kary grzywny w wysokości po 20 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 16.01.2012 r.
- ▶ Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z dnia 7.11.2016 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd warunkowo umorzył postępowanie karne wobec dwóch oskarżonych na okres próby wynoszący 2 lata i 1 rok oraz orzekł świad-

czenia pieniężne w wysokości 10 000 zł i 5000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 24.06.2014 r.

- ▶ Wyrok Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 9.11.2016 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 2000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 14.06.2006 r.
- ▶ Wyrok Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ z dnia 21.12.2016 r. w sprawie z art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 50 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 10.09.2012 r.
- ▶ Wyrok Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald z dnia 21.12.2016 r. w sprawie z art. 297 § 1 Kodeksu karnego. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 5000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 4.11.2014 r.

Informacje o prawomocności wyroków lub jej braku podano według stanu na 31 grudnia 2016 r.

Tabela 84. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia w 2016 r. z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Podstawa skazania	Liczba wyroków
Art.183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym).	7
Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia).	2
Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej).	1
Art. 150 ustawy o usługach płatniczych (prowadzenie działalności w zakresie świadczenia usług płatniczych bez wpisu do rejestru).	1
Art. 87 ustawy o obligacjach w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk (emisja obligacji bez zachowania warunków określonych w ustawie oraz oszustwo).	1
Art. 297 § 1 kk (oszustwo finansowe).	1
Razem	13

Źródło: opracowanie własne UKNF

Uprawnienia realizowane w postępowaniu karnym

W ramach uprawnień realizowanych w postępowaniu karnym, radcowie prawni umocowani przez Przewodniczącego KNF działają w charakterze pełnomocników pokrzywdzonego oraz pełnomocników oskarżyciela posiłkowego.

W 2016 r. radcowie prawni umocowani przez Przewodniczącego KNF działali w charakterze pełnomocników pokrzyw-

zonego (postępowanie przygotowawcze) w 112 sprawach, a w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego (postępowanie sądowe) w 33 sprawach.

Ponadto radcowie prawni złożyli 23 zażalenia na postanowienia Prokuratury o odmowie wszczęcia lub umorzenia postępowania przygotowawczego.

Tabela 85. Liczba spraw, w których w roku 2016 radcowie prawni zostali umocowani przez Przewodniczącego KNF w postępowaniach karnych

Rodzaj wystąpienia	Liczba spraw
Wystąpienia w charakterze pełnomocników pokrzywdzonego.	112
Wystąpienia w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego.	33
Razem	145

Źródło: opracowanie własne UKNF

Uprawnienia realizowane w postępowaniu cywilnym

W sprawach cywilnych wynikających ze stosunków związanych z uczestnictwem w obrocie na rynku finansowym albo dotyczących podmiotów wykonujących działalność na tym rynku, Przewodniczącemu KNF przysługują uprawnienia prokuratora wynikające m.in. z art. 60 Kodeksu postępowania cywilnego. Poniżej wskazano sprawy, w których Przewodniczący KNF skorzystał ze swych uprawnień.

Z zakresu rynku kapitałowego kontynuowano w 2016 r. sprawy zainicjowane w okresie poprzednim:

- ▶ udział w postępowaniu cywilnym z powództwa osoby fizycznej przeciwko Platynowe Inwestycje SA. Według stanu na 31 grudnia 2016 r. nie wyznaczono terminu rozprawy,
- ▶ udział w postępowaniu cywilnym w sprawie z powództwa osoby fizycznej przeciwko Platynowe Inwestycje SA o uchylenie Uchwały nr 6 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z 25 września 2015 r. Według stanu na 31 grudnia 2016 r. wyznaczona rozprawa,
- ▶ wniesienie w dniu 28 października 2015 r. przez Przewodniczącego KNF skargi na postanowienie Referendarza Sądowego Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w War-

szawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z 19 października 2015 r. dotyczące wpisu zmian w statucie spółki Platynowe Inwestycje SA na podstawie Uchwały nr 6 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia tej spółki z 25 września 2015 r. Według stanu na 31 grudnia 2016 r. skarga została uwzględniona.

Z zakresu rynku ubezpieczeniowego i emerytalnego w roku 2016 kontynuowano sprawę zainicjowaną w okresie poprzednim, to jest sprawę z powództwa osoby fizycznej przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń na Życie Warta SA o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone – sprawa zakończyła się prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Udział Przewodniczącego KNF w sprawie polegał na zaprezentowaniu poglądu w ramach jednego z zagadnień powstałych w sprawie, uznanego za systemowo istotne, dotyczącego kwestii charakteru prawnego umowy zawieranej przez zakład ubezpieczeń oraz licencjonowania działalności maklerskiej. W ustnych motywach wyroku SA w Warszawie przedstawił pogląd zbieżny z poglądem prezentowanym przez Przewodniczącego KNF.

7.2. Udział w pracach legislacyjnych

Do ustawowych zadań KNF należy przygotowywanie projektów oraz udział w przygotowywaniu projektów aktów prawnych w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym. Przygotowując projekty aktów prawnych UKNF współpracuje przede wszystkim z Ministerstwem Finansów. W procesie legislacyjnym prowadzonym przez organy, które na podstawie właściwych przepisów inicjują i prowadzą prace legislacyjne, UKNF pełni rolę opiniodawczą i doradczą. W ramach tych prac UKNF współpracował z Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem

Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwem Sportu i Turystyki, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W niniejszym rozdziale zawarto informacje o najistotniejszych, z punktu widzenia sprawowanego nadzoru, pracach legislacyjnych przebiegających z udziałem UKNF.

Wykaz rozporządzeń i projektów rozporządzeń, będących przedmiotem prac lub opinii UKNF w 2016 r. przedstawia Aneks 4.

Ustawy i projekty ustaw

Ustawa z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 615). Zmiany miały na celu implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010 – Dz.U. UE L 174 z 1.07.2011, str. 1, z późn. zm., dodatkowo projekt wdrażał dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/91/UE z dnia 23 lipca 2014 r. zmieniającą dyrektywę 2009/65/WE w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) w zakresie funkcji depozytariusza, polityki wynagrodzeń oraz sankcji (Dz. Urz. UE L 257 z 28.08.2014, str. 186 – dyrektywa UCITS V).

Zmiany miały na celu także wdrożenie do polskiego porządku prawnego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/50/UE z dnia 22 października 2013 r. zmieniającej dyrektywę 2004/109/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym, dyrektywę 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych oraz dyrektywę Komisji 2007/14/WE ustanawiającą szczegółowe zasady wdrożenia niektórych przepisów dyrektywy 2004/109/WE (Dz. Urz. UE L 294 z 6.11.2013, str. 13, z późn. zm.). Ustawa realizuje w szczególności potrzebę zwiększenia skuteczności istniejącego systemu dotyczącego przejrzystości, zwłaszcza w zakresie ujawniania informacji na temat własności przedsiębiorstwa. Celem wprowadzonych zmian jest również wzmocnienie systemu kar i środków administracyjnych za naruszenia przepisów mających przyczynić się do wzrostu bezpieczeństwa obrotu na rynku kapitałowym oraz ochrony inwestorów.

Wprowadzone regulacje w szczególności odnoszą się do zagadnień:

- ▶ zmiany definicji „państwa macierzystego” oraz procedury wyboru przez emitenta tego państwa i zawiadamiania o tym wyborze,
- ▶ zawiadamiania o znacznych pakietach praw głosu w spółce publicznej,
- ▶ nakładania kar i stosowania środków administracyjnych za naruszenia przepisów wynikających z dyrektywy 2004/109/WE.

Poza powyższymi zmianami ustawa dokonała wdrożenia przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady

2014/51/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. zmieniającej dyrektywy 2003/71/WE i 2009/138/WE oraz rozporządzenia (WE) nr 1060/2009, (UE) nr 1094/2010 i (UE) nr 1095/2010 w zakresie uprawnień Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych) oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych) (Dz. Urz. UE L 153 z 22.05.2014, str. 1, z późn. zm.), w zakresie zmiany dyrektywy 2003/71/WE. Ponadto w związku z wątpliwościami Komisji Europejskiej dotyczącymi prawidłowości implementacji do polskiego prawa dyrektywy 2010/73/UE z dnia 24 listopada 2010 r. zmieniającej dyrektywę 2003/71/WE w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych oraz dyrektywę 2004/109/WE w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym, ustawa wprowadziła zmiany mające na celu doprecyzowanie przepisów ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, którymi zaimplementowana już została dyrektywa 2010/73/UE.

Ustawa z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich (Dz.U. z 2016 r. poz. 1823). Ustawa implementuje dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (dyrektywa ADR), a także rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 524/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie internetowego systemu rozstrzygnięcia sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (rozporządzenie ODR).

Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. z 2016 r. poz. 996, ze zm.). Ustawa implementuje dyrektywę BRR (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 173 z 12.06.2014, str. 190) oraz dyrektywę DGS (dyrektywa Parlamentu Europejskiego

i Rady 2014/49/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów (Dz. Urz. UE L 173 z 12.06.2014, str. 149). Najistotniejszym rozwiązaniem wynikającym z implementacji BRR jest powierzenie BFG roli organu przymusowej restrukturyzacji, a także obowiązków związanych z tworzeniem planów przymusowej restrukturyzacji. Ustawa nadaje BFG uprawnienia do dokonywania umorzenia lub konwersji instrumentów kapitałowych, a także uprawnia BFG do wydawania decyzji w przedmiocie wszczęcia postępowania przymusowej restrukturyzacji oraz prowadzenia postępowania, w tym utworzenia podmiotu zarządzającego aktywami oraz instytucji pomostowej. W zakresie implementacji dyrektywy DGS najważniejsze zmiany dotyczą zasad odnoszących się do gwarantowania depozytów, w tym skrócenie czasu wypłaty środków gwarantowanych oraz ustanowienie poziomów docelowych funduszy, z których finansowana jest działalność gwarancyjna, a także określenia zasad wypłat środków gwarantowanych w przypadku prowadzenia przez podmiot objęty obowiązkowym systemem gwarantowania działalności transgranicznej. Mając na względzie przyjęty w dyrektywie BRR model wczesnej interwencji i postępowania przymusowej restrukturyzacji oraz konieczność klarownego podziału zadań pomiędzy organy zaangażowane w proces zarządzania kryzysowego na różnych etapach dla uniknięcia konfliktów kompetencyjnych, ustawa wprowadziła zmiany do ustawy – Prawo bankowe i ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, celem których jest odstąpienie od możliwości przejęcia banku lub kasy na podstawie decyzji administracyjnej Komisji Nadzoru Finansowego. Rozwiązanie to zostało zastąpione narzędziami przymusowej restrukturyzacji. Ustawa wprowadza podobne zasady sprawowania nadzoru nad domami maklerskimi świadczącymi usługi, o których mowa w art. 69 ust. 2 pkt 3 i 7 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, jak wobec banków. Domy maklerskie zobowiązane są do przygotowywania planów naprawy, w przypadku ich upadłości organem *resolution* jest dla nich BFG.

Ustawa z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1334). Celem ustawy było wzmocnienie systemu zabezpieczeń finansowych na wypadek niewypłacalności biur podróży i wprowadzenia do tego systemu II filaru, przez utworzenie nowego Turystycznego Funduszu Gwarancyjnego, prowadzonego w ramach Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.

Ustawa z dnia 29 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1926). Celem ustawy było objęcie polskich funduszy inwestycyj-

nych, działających na podstawie ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, tj. funduszy inwestycyjnych otwartych (FIO) oraz specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych (SFIO) zwolnieniem przedmiotowym – zamiast zwolnienia podmiotowego – obejmującym dochody (przychody) z odsetek, dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, zbycia wierzytelności, walut, udziałów (akcji) oraz innych papierów wartościowych, w tym pochodnych instrumentów finansowych lub realizacji praw z nich wynikających, objęcie analogicznym zwolnieniem przedmiotowym zagranicznych instytucji wspólnego inwestowania z państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a także objęcie przepisami ustawy o podatku dochodowym funduszy inwestycyjnych zamkniętych.

Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1997). Celem ustawy była implementacja do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat związanych z rachunkami płatniczymi, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego (Dz. Urz. UE L 257 z 28.08.2014, str. 214), a także dostosowanie krajowych regulacji dotyczących transakcji płatniczych przy użyciu kart płatniczych do postanowień rozporządzenia 2015/751 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę (Dz. Urz. UE L 123 z 19.05.2015, str. 1).

Projekt ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw. Projekt znosi podział na rynek giełdowy i pozagiełdowy w związku z tym, że faktyczne różnice między rynkiem giełdowym a rynkiem pozagiełdowym nie są wystarczająco istotne, aby uznać za uzasadnione rozróżnienie dwóch podtypów rynku regulowanego. Ponadto w stosunku do rynku pozagiełdowego przepisy nie przewidują istotnie mniejszych wymogów lub uproszczonych zasad funkcjonowania w porównaniu z rynkiem giełdowym. Projekt likwiduje podział na rynek giełdowy i pozagiełdowy. Przewiduje również wprowadzenie rachunku derywatów, w celu dopełnienia wcześniejszych zmian ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, które polegały na zniesieniu możliwości rejestrowania instrumentów pochodnych w systemie depozytu papierów wartościowych. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt został skierowany do prac w Sejmie RP.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw. Celem projektu jest dostosowanie przepisów do rozporządzenia 596/2014 oraz dyrektywy 2014/57/UE. Projekt do-

stosowuje obowiązujące regulacje dotyczące manipulacji oraz zasad postępowania z informacją poufną, jej ujawnieniem bądź wykorzystaniem, a także określa sankcje za naruszenie obowiązków w zakresie manipulacji oraz niewykonania obowiązków związanych z powstaniem lub posiadaniem informacji poufnej. Ponadto projekt wprowadza przepisy sankcyjne, dotyczące obowiązków wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych, zmieniające dyrektywy 98/26/WE i 2014/65/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 236/2012. Celem nowych regulacji jest także zwiększenie ochrony inwestorów przy zapewnieniu integralności rynku, spójnego podejścia do nadużyć na rynku oraz wzmocnienie uprawnień organu nadzoru niezbędnych do przeprowadzania postępowań w zakresie nadużyć na rynku oraz wzmocnienie odstraszającego charakteru kar za nadużycia na rynku. Dodatkowo projekt przewiduje podwyższenie sankcji administracyjnych za naruszenia obowiązków w zakresie wezwań do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt został skierowany do prac w Sejmie RP.

Projekt ustawy o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami. Projekt wdraża postanowienia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniającej dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 (Dz. U. UE L 60 z 28.02.2014, str. 34) i przewiduje kompleksową regulację problematyki kredytów związanych z nieruchomościami. Jednocześnie projekt wprowadza zmiany w ustawie o kredycie konsumenckim, doprecyzowujące niektóre jej przepisy. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt był przedmiotem prac Rady Ministrów.

Projekt ustawy o restrukturyzacji kredytów denominowanych lub indeksowanych do waluty innej niż waluta polska oraz o wprowadzeniu zakazu udzielania takich kredytów. Projekt ustawy zakłada m.in.: całkowity zakaz wprowadzania na rynek kredytów/pożyczek walutowych, korektę prawa bankowego – możliwość zwrotu mieszkania i rozwiązania umowy kredytowej, ustawowe rozłożenie strat banków w czasie niezależnie od rozwiązań zawartych w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości, utratę ważności już funkcjonujących tytułów egzekucyjnych. Zgodnie z projektem restrukturyzacja kredytów jest dobrowolna i może zostać przeprowadzona w okresie 2 lat od wejścia w życie ustawy. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt był przedmiotem prac w Sejmie RP.

Projekt ustawy o szczególnych zasadach restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych

w związku ze zmianą kursu walut obcych do waluty polskiej oraz o zmianie niektórych ustaw. Projekt ustawy proponuje podobne rozwiązania, jakie zakładał projekt, który był już przedmiotem prac Sejmu w 2015 r. Proponuje się kredytobiorcom, w przypadku których wartość kredytu w stosunku do zabezpieczenia przekracza odpowiednio poziom 80% i więcej, zawarcie wspólnie z bankiem nowej umowy dotyczącej nowego przeliczenia, jeżeli chcą z tego skorzystać, żeby wyzbyć się ryzyka walutowego, i przeliczenie ich zadłużenia na datę przed dniem zawarcia takiej umowy, po kursie bieżącym. Proponuje się również, aby wyliczyć koszty, tak jakby był to kredyt złotowy, wyliczyć różnicę odsetkowo-kosztową i w tej części określić, jaka to jest kwota, żeby doszło do podziału tego ryzyka pomiędzy bank a klienta. Bank umorzyłby 50% tak wyliczonej kwoty. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt był przedmiotem prac w Sejmie RP.

Projekt ustawy o zasadach zwrotu niektórych należności wynikających z umów kredytu i pożyczki. Celem projektu jest eliminacja skutków pobierania od konsumentów nienależnego świadczenia w postaci nadmierne wysokich spreadów walutowych. Projektowana ustawa określa zasady zwrotu niektórych należności wynikających z zabezpieczonych hipoteką umów kredytu o kredyt denominowany lub kredyt indeksowany oraz umów pożyczki o pożyczkę denominowaną lub pożyczkę indeksowaną, zawartych pomiędzy kredytodawcą i konsumentem. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt skierowano do Komisji Finansów Publicznych.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Podstawowym celem projektowanej ustawy jest realizacja wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 lipca 2015 r. sygn. akt K 41/12, zgodnie z którym art. 60 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w zakresie, w jakim nie ogranicza środków nadzoru Komisji Nadzoru Finansowego nad działalnością małych kas, jest niezgodny z art. 22 w zw. z art. 31 ust. 3 i art. 58 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zmiany ustawy przewidziane w projekcie związane są z koniecznością zdefiniowania „małej kasy” celem odróżnienia tych podmiotów od pozostałych kas oraz zapewnieniem adekwatnej kontroli i nadzoru nad podmiotami spełniającymi tę definicję. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt po I czytaniu w Komisji Finansów Publicznych, przyjęty przez Komisję z poprawkami.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o rachunkowości. Celem nowelizacji ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, jest implementacja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniającej dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz

grupy (Dz. Urz. UE L 330 z 15.11.2014, str. 1, z późn. zm.). Organy Unii Europejskiej, przyjmując dyrektywę 2014/95/UE, kierowały się przede wszystkim zwiększeniem transparentności informacji społecznych i środowiskowych w obszarze społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (*corporate social responsibility*, CSR) oraz poprawą ich spójności i porównywalności. Dyrektywa 2014/95/UE wprowadza zmiany powodujące rozszerzenie zakresu informacji niefinansowych dotyczących ujawniania w sprawozdaniu z działalności istotnych informacji dotyczących zagadnień społecznych, pracowniczych, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji i łapownictwu. Na dzień 31 grudnia 2016 r. ustawa została przekazana Prezydentowi RP do podpisu.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy mają na celu usprawnienie procesu nadzoru nad rynkiem finansowym, w szczególności w świetle wydarzeń związanych z upadłością SBRiR w Wołominie (SK Bank). Projektowane zmiany dotyczą zasad funkcjonowania dwóch grup podmiotów nadzorowanych przez KNF, prowadzących działalność depozytowo-kredytową, tj. banków (również spółdzielczych) i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Ponadto proponuje się nowelizację ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, celem umożliwienia prowadzenia skutecznej kontroli w organie nadzoru przez Najwyższą Izbę Kontroli. W celu ujednoczenia środków nadzoru zmianą objęta jest również ustawa z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt skierowany został do prac w Sejmie RP.

Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności. Podstawowym celem regulacji jest wzmocnienie praw i gwarancji dla wierzycieli, w szczególności będących przedsiębiorcami z sektora MSP. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt skierowany został do Sejmu RP.

Projekt ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym. Projekt dokonuje transpozycji do krajowego porządku prawnego nowych przepisów UE z zakresu audytu, obejmujących dyrektywę 2014/56/UE zmieniającą dyrektywę 2006/43/WE w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych (Dz. Urz. UE L 158 z 27.05.2014, str. 196) oraz rozporządzenie 537/2014 w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego (Dz.U. UE L 158 z 27.05.2014, str. 77 wraz ze sprostowaniem w Dz. Urz. UE L 170 z 11.06.2014, str. 66).

Nowe przepisy mają na celu:

- ▶ wzmocnienie niezależności i obiektywizmu biegłych rewidentów i firm audytorskich, przez znaczne ograniczenie i eliminowanie konfliktu interesów występujących pomiędzy biegłymi rewidentami i firmami audytorskimi a jednostkami badanymi, w szczególności badanymi jednostkami zainteresowania publicznego (JZP),
- ▶ poprawę jakości badań ustawowych, zapewnienie dialogu pomiędzy firmami audytorskimi a KNF oraz Komisji Nadzoru Audytowego, dodatkową kontrolę jakości wykonania zlecenia badania JZP przed wydaniem ostatecznego sprawozdania z badania JZP, uszczegółowienie zasad wewnętrznej organizacji firmy audytorskiej, wzmocnienie roli i zadań komitetu audytu w procesie wyboru firmy audytorskiej oraz
- ▶ wzmocnienie nadzoru publicznego przez wzmocnienie jego niezależności od środowiska biegłych rewidentów, zwiększenie jego uprawnień nadzorczych, jak również w zakresie nakładania kar i sankcji, wzmocnienie instrumentów nadzorczych oraz zwiększenie ich elastyczności (dostosowanie częstotliwości kontroli firm audytorskich do wyników analizy ryzyka, monitorowanie rynku).

Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt był przedmiotem prac w podkomisji sejmowej.

Projekt ustawy o dystrybucji ubezpieczeń. Celem projektu jest wdrożenie do prawa polskiego postanowień Dyrektywy 2016/97 w sprawie dystrybucji ubezpieczeń. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt miał być przedmiotem prac w komisjach senackich.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Celem projektu jest zabezpieczenie wypłat świadczeń z tytułu szkód na osobie w stosunku do osób, względem których wyczerpała się suma gwarancyjna ustalona w umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego w okresie przed wejściem w życie ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt był przedmiotem uzgodnień międzyresortowych.

Projekt zmiany ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym. Celem projektu jest zapewnienie wdrożenia w polskim systemie prawa rozwiązań umożliwiających stosowanie przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014 z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIP). Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt był przedmiotem uzgodnień międzyresortowych.

Projekt ustawy o utworzeniu Funduszu Ochrony Dochodów Rolniczych. Celem projektu ustawy jest stworzenie możliwości prawnych gwarantujących producentom rolnym częściową rekompensatę z tytułu utraty dochodów z prowadzonej przez nich działalności rolniczej w przypadku znacznego ich obniżenia lub w przypadku braku możliwości uzyskania zapłaty za zbyte produkty rolne od podmiotu, który stał się niewypłacalny. W projekcie proponuje się utworzenie Funduszu Ochrony Dochodów Rolniczych, a także uregulowanie zasad jego finansowania. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt został skierowany do konsultacji publicznych.

Projekt ustawy o komornikach sądowych. Projektowana ustawa o komornikach sądowych ma zastąpić obecnie obowiązującą ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, w zakresie ustroju i zasad wykonywania zawodu komornika sądowego. Problematyka opłat i kosztów działalności komornika sądowego będzie

bowiem przedmiotem odrębnej regulacji. Dotychczas obowiązująca ustawa o komornikach sądowych i egzekucji była wielokrotnie nowelizowana (ponad czterdzieści razy, w tym pięciokrotnie w sposób kompleksowy). Zmiany dotyczyły w szczególności odejścia od urzędniczego statusu komornika sądowego i zbliżenia tego zawodu do wolnych zawodów prawniczych, przy jednoczesnym zachowaniu pozycji komornika jako funkcjonariusza publicznego, zasad nadzoru administracyjnego nad działalnością komorników, przemodelowania zasad powoływania komorników, zmiany zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej komorników oraz nadania nowego znaczenia pojęciu rewiru komorniczego, tworząc stan, w którym w jednym rewirze może działać wielu komorników. Konsekwencją powyższych nowelizacji było naruszenie wewnętrznej spójności ustawy oraz jej przejrzystości. Konieczne było zatem opracowanie nowej regulacji dotyczącej powyższych zagadnień. Na dzień 31 grudnia 2016 r. projekt był przedmiotem opiniowania.

7.3. Współpraca międzynarodowa

Zaangażowanie KNF na forum międzynarodowym jest niezbędnym elementem procesu budowy stabilnego otoczenia regulacyjnego dla uczestników rynku finansowego w Polsce. Realizacji celów nadzorczych służy współpraca z organami nadzoru finansowego innych państw w formie dwustronnej i na forach kolegiów nadzorczych.

Szczególnie istotnym polem działalności międzynarodowej KNF jest Europejski System Nadzoru Finansowego, co wy-

nika z faktu, iż kluczowe akty prawne (np. dyrektywy CRD IV¹⁶, Wypłacalność II¹⁷ i MiFID¹⁸ oraz rozporządzenia CRR¹⁹ i MiFIR²⁰) wyznaczające ramy dla funkcjonowania instytucji finansowych, są przyjmowane na forum UE.

Ponadto do istotnych aspektów aktywności międzynarodowej KNF należy zaliczyć współpracę w ramach regionalnych i globalnych instytucji oraz organizacji międzynarodowych, a także realizację projektów pomocowych i edukacyjnych.

Współpraca z organami nadzoru z innych państw

Kolegia nadzorcze oraz kolegia przymusowej restrukturyzacji

Podstawową płaszczyzną współpracy KNF z organami nadzoru z innych państw są kolegia nadzorcze. W 2016 r. pracownicy UKNF uczestniczyli w 55 posiedzeniach 38 różnych kolegiów nadzorczych.

W odniesieniu do transgranicznych grup bankowych w 2016 r. UKNF uczestniczył w 36 posiedzeniach 19 kolegiów. Kolegia mają na celu koordynację działań nadzorczych w odniesieniu do grup bankowych włączając w to przygotowania do ewentualnych działań antykryzysowych. W ramach kolegiów nadzorczych prowadzone były uzgodnienia w zakresie wspólnych ocen ryzyka i adekwatności kapi-

¹⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę nr 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy nr 2006/48/WE oraz nr 2006/49/WE.

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

¹⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę nr 2002/92/WE i dyrektywę nr 2011/61/UE.

¹⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

²⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 600/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniające rozporządzenie (EU) nr 648/2012.

tałowej (*Joint Risk Assessment and Decision Process*) czy stosowania metod zaawansowanych dla celów wyliczania wymogów kapitałowych. W ramach kolegiów nadzorczych również omawiano i uzgadniano projekty decyzji w zakresie oceny planów naprawy przygotowywanych przez podmioty dominujące w grupie.

Zgodnie z Dyrektywą 2014/59/UE²¹ i przepisami ją implementującymi KNF jest członkiem (bez prawa głosu) kolegiów przymusowej restrukturyzacji ustanowionych dla grup bankowych, których podmioty zależne funkcjonują na rynku polskim. Rok 2016 był pierwszym rokiem funkcjonowania ww. kolegiów. Zasadniczym ich zadaniem jest opracowanie zasad współpracy organów przymusowej restrukturyzacji i organów nadzoru w sytuacji kryzysowej. Przedstawiciele UKNF brali w tych kolegiach udział razem z przedstawicielami BFG, NBP i Ministerstwa Finansów, przedstawiając uwagi do planów przymusowej restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji przygotowanych przez właściwe organy przymusowej restrukturyzacji.

W okresie objętym sprawozdaniem przedstawiciele KNF uczestniczyli także w 18 posiedzeniach 18 kolegiów nadzorczych dla międzynarodowych grup ubezpieczeniowych. W ramach współpracy w kolegiach, przedstawiciele KNF brali udział w posiedzeniach, których celem była wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy organami nadzoru odpowiedzialnymi za nadzór nad zakładami ubezpieczeń należącymi do grup ubezpieczeniowych, ocena sytuacji finansowej i ryzyk identyfikowanych na poziomie grup i poszczególnych zakładów ubezpieczeń oraz sposobów prowadzenia przez nie działalności, jak również planowanie działań nadzorczych. KNF realizowała również zadania związane z pełnieniem roli grupowego organu nadzoru dla Grupy PZU.

Na poziomie europejskim przedstawiciele KNF są także zaangażowani w procesy przedaplikacyjne i procesy weryfikacji ciągłej odpowiedniości modeli wewnętrznych zagranicznych grup ubezpieczeniowych. Ponadto od września 2016 r. przedstawiciele KNF w charakterze obserwatora uczestniczą w pracach kolegium nadzorczego ds. stawki EURIBOR.

Od kwietnia 2014 r. KDPW_CCP prowadzi działalność jako CCP na podstawie rozporządzenia EMIR²². W związku z powyższym KDPW_CCP znajduje się pod nadzorem międzynarodowego kolegium nadzorczego, w którego skład wchodzi przedstawiciele KNF. W lipcu 2016 r. odbyło się zorganizowane przez KNF spotkanie kolegium, podczas którego zaopiniowano kwestię rozszerzenia działalności prowadzonej przez KDPW_CCP.

Współpraca dwustronna

KNF pozostaje w bieżącym kontakcie z innymi organami nadzoru. Relacje dwustronne obejmują wymianę informacji nadzorczych, opinii oraz doświadczeń i przebiegają przede wszystkim na poziomie roboczym.

Współpracę dwustronną ułatwiają porozumienia o współpracy i wymianie informacji, które KNF zawarła z 37 zagranicznymi organami nadzoru (nie licząc wielostronnych porozumień w ramach ESMA, IOSCO i IAIS). W 2016 r. podpisano takie porozumienie z Narodowym Bankiem Republiki Kazachstanu.

Europejski Bank Centralny

Europejski Bank Centralny (EBC) od listopada 2014 r. sprawuje bezpośredni nadzór nad największymi bankami w strefie euro. W konsekwencji w 2016 r. podobnie jak w 2015 r. współpraca nadzorcza pomiędzy EBC a KNF była bardziej intensywna niż w latach poprzednich. Praktyczne współdziałanie obydwu instytucji realizowało się, przede wszystkim, poprzez udział przedstawicieli KNF w kolegiach organów nadzoru organizowanych przez EBC dla międzynarodowych grup bankowych, których spółki zależne są obecne na polskim rynku. Odbywała się również intensywna wymiana informacji na temat wypracowanych praktyk nadzorczych oraz stosowanych narzędzi i metodologii, mająca na celu harmonizację podejść nadzorczych. W ramach tych działań w maju i listopadzie 2016 r. odbyły się spotkania przedstawicieli KNF i EBC, poświęcone wymianie poglądów na temat podejścia do oceny planów naprawy, zidentyfikowanych w nich uchybień. Istotnym faktem wynikającym z ww. spotkań była możliwość zapoznania się przez pracowników UKNF z narzędziami, z których korzysta EBC podczas prowadzenia procesu oceny grupowych planów naprawy.

²¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012.

²² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji.

Uczestnictwo w Europejskim Systemie Nadzoru Finansowego

Na mocy przepisów unijnych, KNF jest członkiem Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego. System ten tworzą – obok organów nadzoru ze wszystkich państw Unii Europejskiej oraz Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ESRB) – trzy instytucje odpowiadające poszczególnym sektorom rynku, tj.: Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA), Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) oraz Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) oraz ich Wspólny Komitet (Joint Committee). EBA, EIOPA i ESMA opracowują projekty standardów technicznych oraz wytyczne uzupełniające unijne akty prawne, a także mają ułatwiać sprawowanie nadzoru nad transgranicznymi grupami finansowymi.

Tematem, który nabrał znaczenia w działalności trzech Europejskich Urzędów Nadzoru jest zagadnienie konwergencji nadzorczej, czyli zbieżności praktyki nadzorczej w poszczególnych krajach członkowskich. Zważywszy, iż otoczenie regulacyjne rynku finansowego w Unii Europejskiej w przeważającej części jest oparte na aktach prawa europejskiego (rozporządzenia, dyrektywy oraz akty delegowane Komisji Europejskiej), działania EBA, ESMA i EIOPA zmierzają do wyeliminowania zjawiska arbitrażu regulacyjnego polegającego na odmiennym interpretowaniu i egzekwowaniu przepisów prawa przez nadzory krajowe. Prace w zakresie konwergencji nadzorczej mają na celu identyfikowanie oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk stanowiących wzorzec postępowania dla krajowych organów nadzoru. W obszarze rynku ubezpieczeniowego przewodniczącym Panelu Przeglądowego EIOPA odpowiedzialnego za konwergencję nadzorczą jest Pan Damian Jaworski, Dyrektor Departamentu Analiz i Współpracy z Zagranicą UKNF.

Dodatkowo nadzorem makroostrożnościowym na poziomie wspólnotowym (dotyczącym interakcji między sektorem finansowym jako całością a gospodarką realną) zajmuje się ESRB. Działając aktywnie na forum EBA, EIOPA, ESMA i ESRB przedstawiciele KNF zabiegają o to, by instytucje te stały się użytecznym uzupełnieniem organów krajowych, koordynującymi współpracę nadzorczą z perspektywy jednolitego rynku UE, pamiętając jednocześnie o tym, że poszczególne kraje europejskie cechuje duża różnorodność.

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA)

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA) wykonuje szeroki zakres zadań dotyczących przede wszystkim sektora bankowego, ale także instytucji płatniczych i instytucji pieniądza elektronicznego. Zaangażowanie KNF w prace EBA zrealizowano poprzez działania zarówno na płaszczyźnie merytorycznej, jak i organizacyjnej. Drugi z wyżej wspomnianych rodzajów działań był ściśle związany z faktem, iż przedstawiciele KNF w Radzie Organów Nadzoru EBA – Pan Andrzej Reich, Dyrektor Departamentu Regulacji Bankowych, Instytucji Płatniczych i Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych – pełnił równocześnie funkcję Członka Zarządu tej instytucji.

Pracownicy UKNF uczestniczyli w pracach ponad 50 komitetów, zespołów i grup roboczych EBA, zajmujących się zagadnieniami m.in. oceny ryzyka i zagrożeń sektora bankowego w UE, oceny jakości modeli działalności banków, transgranicznej działalności instytucji pieniądza elektronicznego i instytucji płatniczych, rejestru instytucji kredytowych, ochrony klienta, przeciwdziałania praniu pieniędzy, monitorowania płynności, wymogów kapitałowych, audytu, sprawozdawczości oraz stosowanych praktyk w zakresie oceny nadzorczej, jak również w zakresie tematyki zarządzania kryzysowego.

Przedstawiciele KNF aktywnie uczestniczyli w pracach EBA z zakresu działań regulacyjnych, w ramach których przygotowywano projekty standardów technicznych i wytycznych, m.in. do takich regulacji jak:

- ▶ Rozporządzenie 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych,
- ▶ Dyrektywa 2014/59/UE ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych,
- ▶ Dyrektywa 2014/49/UE w sprawie systemów gwarancji depozytów²³,
- ▶ Dyrektywa 2015/2366/UE²⁴ w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego,
- ▶ Dyrektywa 2015/849²⁵ w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

²³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2014/49/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów.

²⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE.

²⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE.

Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA)

W związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2016 r. systemu Wyplacalność II, struktura EIOPA oraz zakres jej prac istotnie się zmieniły. W 2015 r. prace EIOPA koncentrowały się nad przygotowaniem projektów standardów technicznych dla Komisji Europejskiej oraz wytycznych dotyczących zagadnień związanych z systemem Wyplacalność II. Natomiast w 2016 r. prace EIOPA były przede wszystkim związane z weryfikacją wdrożenia wytycznych EIOPA oraz zapewnieniem jednolitej interpretacji przepisów prawa i spójności praktyki nadzorczej w poszczególnych krajach członkowskich.

Przedstawiciele KNF uczestniczyli w pracach Rady Organów Nadzoru EIOPA oraz ponad 20 komitetów i grup roboczych, zajmujących się zagadnieniami dotyczącymi m.in. polityki ubezpieczeniowej, stabilności finansowej, wymogów kapitałowych dla zakładów indywidualnych i grup, modeli wewnętrznych, własnej oceny ryzyka i wypłacalności, systemu zarządzania ryzykiem, uporządkowanej upadłości, pośrednictwa ubezpieczeniowego, ochrony konsumenta oraz funduszy emerytalnych. W obszarze zapewnienia stabilności sektorowi finansowemu i jego uczestnikom przedstawiciele KNF wzięli udział w pracach nad metodyką europejskich testów warunków skrajnych dla sektora ubezpieczeń oraz nad raportem i rekomendacjami z tych testów. Przedstawiciele KNF włączyli się w działania zmierzające do stworzenia ram prawnych dla europejskich zasad naprawy, restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zakładów ubezpieczeń. Zaangażowanie przedstawicieli KNF dotyczyło też szeroko rozumianej ochrony konsumenta, gdzie włączono się w proces uchwalania po-

radę technicznej dla KE dotyczącej aktów delegowanych do IDD²⁶ oraz w przygotowanie opinii do zmian KE do Regulacyjnych Standardów Technicznych dla dokumentu zawierającego kluczowe informacje PRIIPs²⁷.

Dodatkowo, KNF był zaangażowany w opracowywanie opinii dla Komisji Europejskiej, bądź też konsultacji przeprowadzanych przez Komisję dotyczących m.in. oceny efektywności dyrektywy FICOD²⁸ oraz paneuropejskiego produktu emerytalnego. Duży nakład pracy został wniesiony w tworzenie kolejnych rozdziałów Podręcznika Procesu Oceny Nadzorczej. W kontekście aktów poziomu pierwszego przedstawiciele KNF byli aktywnie zaangażowani w prace nad dyrektywą IORP II²⁹.

Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA)

Przedstawiciele KNF uczestniczyli w pracach Rady Organów Nadzoru ESMA, Zarządu ESMA, dziesięciu stałych komitetów oraz kilkunastu grup roboczych i zadaniowych. Warto podkreślić, że w 2016 r. Pan Marek Szuszkiewicz, Dyrektor Departamentu Firm Inwestycyjnych i Infrastruktury Rynku Kapitałowego pełnił funkcję członka Zarządu ESMA (wybór przedstawiciela KNF na 2,5-letnią kadencję miał miejsce w dniu 25 września 2014 r.).

Efekty prac tych ciał obejmują przede wszystkim wypracowywanie projektów standardów technicznych, porad dla Komisji Europejskiej, dokumentów konsultacyjnych, pytań i odpowiedzi, wytycznych oraz opinii. Ponadto przedstawiciele KNF uczestniczyli w pierwszej w historii ESMA mediacji. W ramach prowadzonych prac przedstawiciele KNF uczestniczyli w pracach nad projektami standardów technicznych do rozporządzeń MAR³⁰, MiFIR³¹, EMIR³², ELTIF³³ oraz dyrektywy MiFID II.

²⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/97/UE z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie dystrybucji ubezpieczeń.

²⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014 z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIP).

²⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2002/87/WE z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie dodatkowego nadzoru nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń oraz przedsiębiorstwami inwestycyjnymi konglomeratu finansowego i zmieniająca dyrektywy Rady 73/239/EWG, 79/267/EWG, 92/49/EWG, 92/96/EWG, 93/6/EWG i 93/22/EWG oraz dyrektywy 98/78/WE i 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady.

²⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/2341 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami (IORP).

³⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku (rozporządzenie w sprawie nadużyć na rynku) oraz uchylające dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywy Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE.

³¹ Dyrektywa 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych zmieniająca dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/22/EWG.

³² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji.

³³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/760 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie europejskich długoterminowych funduszy inwestycyjnych.

Przygotowano dokumenty konsultacyjne dotyczące m.in. rozporządzenia w sprawie wskaźników referencyjnych³⁴, MAR, MiFID II, SFTR³⁵, UCITS³⁶ i CSDR³⁷. Opracowano również szereg dokumentów doprecyzowujących przepisy MAR/MAD II, MiFIR/MiFID II, EMIR, UCITS, AIFMD³⁸ (tzw. pytania i odpowiedzi). Opublikowano wytyczne dotyczące złożonych instrumentów dłużnych oraz lokat strukturyzowanych, nt. oceny wiedzy i kompetencji, wytyczne dla osób, do których są adresowane badania rynku, wytyczne w sprawie uzasadnionych interesów emitentów związanych z opóźnieniem ujawnienia informacji poufnych, wytyczne w sprawie prawidłowej polityki wynagrodzeń na mocy dyrektywy UCITS oraz na mocy dyrektywy AIFMD.

Ponadto przygotowano i zatwierdzono metodologię przeprowadzania obowiązkowych wzajemnych ocen w zakresie autoryzacji CCP oraz nadzoru pod rozporządzeniem EMIR, wydano kilkanaście opinii dotyczących zwolnień z obowiązku rozliczania na podstawie rozporządzenia EMIR dla programów emerytalnych, a także kolejnych 11 CCP z państw trzecich uzyskało zgodę na świadczenie usług w UE zgodnie z rozporządzeniem EMIR.

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ESRB)

W 2016 r. przedstawiciele KNF uczestniczyli w posiedzeniach Rady Generalnej (najważniejszego organu decyzyjnego), Doradczego Komitetu Technicznego (ATC) oraz wybranych grup roboczych ESRB. Ciała te prowadziły analizy i dyskusje nt. kluczowych zagrożeń dla stabilności systemu finansowego w Unii Europejskiej – m.in. udzieliły wsparcia innym

Europejskim Urzędowi Nadzoru w procesie testów warunków skrajnych wybranych podmiotów rynku finansowego.

W 2016 r. Rada podjęła decyzję o wydaniu zalecenia w sprawie konieczności uzupełnienia danych sektora nieruchomości w UE (*recommendation on closing real estate data gaps*)³⁹, co poprzedzone było kompleksowymi analizami rynku nieruchomości w ramach grup roboczych ESRB. W listopadzie, Rada wystosowała ostrzeżenia (*warnings*) kierowane do wybranych państw UE (Austrii, Belgii, Danii, Finlandii, Holandii, Luksemburga, Szwecji, Wielkiej Brytanii) w sprawie ryzyk związanych z sytuacją rynków nieruchomości mieszkaniowych w tych krajach.

W 2016 r. zakończono kompleksowe badanie dotyczące wpływu środowiska niskich stóp procentowych na kondycję sektora finansowego w UE – opublikowany raport prezentuje zarówno ryzyka związane z tym zjawiskiem, jak i wskazuje ewentualne działania prowadzące do ograniczenia danych ryzyk.

Do istotnych działań Rady należy również zaliczyć opracowanie i publikację w lipcu 2016 r. raportu dotyczącego operacjonalizacji polityki makroostrożnościowej w innych niż bankowy sektorach rynku finansowego. Rada opublikowała także (maj 2016 r.) raport podsumowujący stosowanie instrumentów polityki nadzoru makroostrożnościowego w poszczególnych państwach UE oraz zmiany jakie zaszyły w tym obszarze w porównaniu do poprzednich okresów.

Zaangażowanie w reformy regulacyjne w Unii Europejskiej

Kluczowym tematem w 2016 r. był tzw. „pakiet bankowy”, stanowiący propozycje zmian do podstawowych regulacji rynku bankowego (CRD IV, CRR, BRRD, SRMR), przedstawione przez Komisję Europejską. Propozycje Komisji, zgodnie z jej deklaracją, mają służyć wyeliminowaniu słabych punktów zidentyfikowanych w obecnych ramach ostrożnościowych

umożliwiających dalsze postępy w realizacji projektu unii bankowej. W praktyce zmiany dotyczą szerokiej gamy obszarów, koncentrując się na wymogach w zakresie dodatkowych wymogów kapitałowych, hierarchii wierzytelności, wskaźniku dźwigni czy pokryciu ryzyka w księdze handlowej. Nowe przepisy mają też implementować nowy wymóg zdolności

³⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014.

³⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2365 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie przejrzystości transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ponownego wykorzystania oraz zmiany rozporządzenia (UE) nr 648/2012.

³⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2014/91/UE z dnia 23 lipca 2014 r. zmieniająca dyrektywę nr 2009/65/WE w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITs) w zakresie funkcji depozytariusza, polityki wynagrodzeń oraz sankcji.

³⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych, zmieniające dyrektywy 98/26/WE i 2014/65/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 236/2012.

³⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw nr 2003/41/WE i nr 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010.

³⁹ Dyrektywa Komisji 2006/73/WE z dnia 10 sierpnia 2006 r. wprowadzająca środki wykonawcze do dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwa inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tejże dyrektywy.

absorpcyjnej koncepcyjnie uzgodniony przez Radę ds. Stabilności Finansowej (*Financial Stability Board*), mający stanowić kluczowy element zmniejszenia ryzyka systemowego generowanego przez wielkie transnarodowe grupy bankowe funkcjonujące na rynku europejskim. Celem pakietu jest również lepsze uwzględnienie zasady proporcjonalności i umożliwienie zwiększenia przez banki finansowania firm sektora MŚP.

Uczestnicząc w unijnych procesach regulacyjnych, bezpośrednio lub za pośrednictwem Ministerstwa Finansów, KNF zabiegała o kształt zapisów jak najkorzystniejszy z punktu widzenia stabilności sektora i bezpieczeństwa uczestników rynku finansowego w Polsce.

Unia bankowa

W listopadzie 2014 r. działalność operacyjną rozpoczął Jednolity Mechanizm Nadzorczy (SSM), pierwszy z filarów tzw. unii bankowej. W 2016 r. zadania z zakresu przymusowej restrukturyzacji zaczęła realizować Jednolita Rada ds. Przymusowej Restrukturyzacji, zamykając kolejny etap w urzeczywistnianiu idei unii bankowej. W związku z zakończeniem prac nad Jednolitym Mechanizmem Przymusowej Restrukturyzacji stanowiącym drugi z filarów unii bankowej, do zakończenia procesu zgodnie z pierwotnym projektem zostało jedynie uzgodnienie i implementacja zasad funkcjonowania trzeciego filara unii, czyli Jednolitego Systemu Gwarantowania Depozytów – EDIS (*European Deposit Insurance Scheme*). Przedstawiony w listopadzie 2015 r. projekt zakładał stworzenie wspólnego funduszu finansowanego – podobnie jak jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji – ze składek wnoszonych przez uczestniczące w nim banki. Uczestnictwo

w europejskim systemie gwarantowania depozytów ma być obowiązkowe dla państw strefy euro, z możliwością przystąpienia pozostałych państw członkowskich. Przez cały 2016 r. toczyły się prace nad ostatecznym kształtem regulacji, w których KNF wspierała Ministerstwo Finansów w reprezentowaniu stanowiska Polski w tej kwestii.

Unia Rynków Kapitałowych

We wrześniu 2016 r. Komisja Europejska przyjęła *Action Plan on Building a CMU* dotyczący Unii Rynków Kapitałowych, przewidujący wdrożenie tego projektu przed rokiem 2019. Dotychczas podjęto działania w zakresie zmian kluczowych aktów prawnych oraz zaplanowano dalsze prace mające na celu przyspieszenie wdrażania kolejnych projektów aktów związanych z CMU. Przyszłe prace kładą nacisk na zadania związane z sektorem MŚP oraz z *venture capital*, pogłębieniem integracji finansowej, wzrostem konkurencji, połączeniem finansowania z realną gospodarką, stworzeniem większych możliwości dla inwestorów, wzmocnieniem odporności systemu finansowego. Unia Rynków Kapitałowych należy do jednego z czołowych projektów Komisji Jean-Claude'a Junckera będąc głównym planem inwestycyjnym dla Europy. Celem jest przede wszystkim zapewnienie alternatywnego wobec bankowego finansowania MŚP, a zbiór aktów prawnych opracowywanych w ramach CMU ma przede wszystkim usunąć istniejące bariery związane z takim finansowaniem oraz zwiększenie możliwości inwestowania inwestorów indywidualnych i instytucjonalnych. W ramach CMU opracowywany był projekt dokumentu *Zielona księga w sprawie detalicznych usług finansowych – Lepsze produkty, szerszy wybór i większe możliwości dla konsumentów i przedsiębiorstw*.

Współpraca z organizacjami międzynarodowymi

Międzynarodowe Stowarzyszenie Nadzorów Ubezpieczeniowych (IAIS)

W ramach członkostwa w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Nadzorów Ubezpieczeniowych (IAIS) przedstawiciele KNF byli zaangażowani w prace Komitetu Wykonawczego, Komitetu Technicznego i Stabilności Finansowej oraz Komitetu Implementacyjnego. Dodatkowo Urząd był zaangażowany w prace grupy roboczej ds. grup ubezpieczeniowych. Przedstawiciel KNF pełni również rolę koordynatora regionalnego dla regionu Europy Środkowej, Wschodniej i Zakaukazia.

W 2016 r. przedstawiciele KNF angażowali się m.in. w prace nad rewizją Podstawowych Zasad Ubezpieczeń (*ICP – Insurance Core Principles*) – w prace dotyczące standardów nadzoru nad transgranicznymi grupami ubezpieczeniowy-

mi (*Common Framework*) oraz zasad sprawowania nadzoru nad grupami ubezpieczeniowymi istotnymi systemowo w skali globalnej (*G-SII – Global Systematically Important Insurers*) – w tym nad dodatkowym wymogiem kapitałowym. Zaangażowanie dotyczyło także prac nad procesem restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji grup ubezpieczeniowych istotnych systemowo.

Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO)

W 2016 r. przedstawiciele KNF uczestniczyli w pracach 9 stałych komitetów oraz grup roboczych IOSCO. W maju 2016 r. Komitet Prezydencki (*Presidents Committee*) poprzez uchwałę przyjął Wielostronne Porozumienie o Współpracy i Wymianie Informacji (*Enhanced IOSCO Multilateral Memorandum of Understanding*) – dokument opracowa-

ny przy udziale przedstawicieli KNF w Grupie Przeglądowej (*Screening Group*). Rozszerzony zakres Porozumienia umożliwi organom nadzoru wymianę informacji o zakresie znacząco szerszym, tym samym pozytywnie wpłynie na zakres otrzymywanych przez KNF informacji wykorzystywanych w sprawowaniu nadzoru oraz prowadzeniu postępowań. Porozumienie zacznie obowiązywać niezwłocznie po przeprowadzeniu pierwszych procedur weryfikacji otrzymanych aplikacji.

W ramach prac Komitetu C3 ds. pośredników finansowych (*Committee 3 on Regulation of Financial Intermediaries*), dzięki zaangażowaniu przedstawicieli KNF, sfinalizowano prace w zakresie instrumentów pochodnych (*Retail OTC Leveraged Products*). Opracowany raport będzie stanowić punkt wyjścia do dalszych prac w zakresie wypracowania standardów i praktyk zmierzających do wyeliminowania lub zmniejszenia ryzyk związanych ze sprzedażą instrumentów produktów wysokolewarowanych oraz opcji binarnych. We wrześniu 2016 r. KNF zorganizowała 3-dniowe posiedzenie Komitetu C3 w Warszawie.

W ramach prac Komitetu C6 ds. agencji ratingowych (*Committee 6 on Credit Rating Agencies*) pracownik UKNF uczestniczył w przygotowaniu raportu na temat produktów i usług oferowanych przez agencje ratingowe innych niż ratingi kredytowe (tzw. *other rating products*).

Ponadto pracownik UKNF jako przedstawiciel IOSCO kontynuował zaangażowanie w prace Grupy Zadaniowej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (*Financial Action Task Force – FATF*), tj. najważniejszego ciała międzynarodowego ustanawiającego standardy przeciwdziałania praniu i finansowaniu terroryzmu. Brał on udział m.in. w opracowaniu strategii przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu przyjętej przez FATF.

Współpraca w ramach pozostałych organizacji międzynarodowych

W 2016 r. KNF była zaangażowana w działalność **Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)** uczestnicząc w pracach Komitetu Rynków Finansowych, Komitetu Ładu Korporacyjnego, Grupie Roboczej ds. Prywatnych Funduszy Emerytalnych oraz Komitetu ds. Ubezpieczeń i Prywatnych Funduszy Emerytalnych. W ramach prac Komitetu Ładu Korporacyjnego przedstawiciel KNF przedstawił z ramienia Komitetu finalną ocenę ram

ładu korporacyjnego Łotwy w jej procesie akcesji do organizacji. W ramach tej współpracy z OECD w 2016 r. przedstawiciele KNF spotykali się z misją ekspercką OECD realizującą przegląd gospodarczy Polski.

KNF jest również członkiem **Międzynarodowej Organizacji Nadzorów Emerytalnych (IOPS)**. W 2016 r. prace na forum Komitetu Technicznego tej organizacji dotyczyły przede wszystkim analizy roli organów nadzoru w procesie: przygotowania rekomendacji dotyczących zasad nadzoru emerytalnego, nadzoru nad zarządzaniem inwestycjami, w tym inwestycjami nietradycyjnymi, infrastrukturalnymi i długoterminowymi, roli nadzorów w ochronie praw konsumenckich w systemach emerytalnych. W ramach IOPS odbywała się współpraca z Bankiem Światowym oraz OECD w ramach realizowanych przez te instytucje projektów i programów.

W 2016 r. przedstawiciele KNF brali udział w konsultacjach publicznych **Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego**, a także uczestniczyli w kilku jego grupach roboczych. Reprezentant KNF kontynuował udział w spotkaniach tzw. **Regionalnej Grupy Konsultacyjnej Rady Stabilności Finansowej (FSB) dla Europy**, na których omawiana była część kwestii podejmowanych przez Komitet. Od 2006 r. KNF prowadzi Sekretariat **Grupy BSCEE** – organizacji zrzeszającej organy nadzoru bankowego z 24 państw Europy Środkowej i Wschodniej współpracującej z Komitetem Bazylejskim.

Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW) oraz Bank Światowy regularnie przysyłają do Polski misje eksperckie. W ramach tych kontaktów przedstawiciele ww. instytucji kilkakrotnie w 2016 r. odbywali spotkania z ekspertami UKNF, m.in. w celu omówienia działań następczych dotyczących rekomendacji misji FSAP (*Financial Sector Assessment Program*) realizowanej w Polsce w poprzednich latach.

W 2016 r. KNF była zaangażowana w działalność **Regulacyjnego Komitetu Nadzorczego ds. Identyfikatorów Podmiotów Prawnych (LEI ROC)** nadzorującego globalny system identyfikowania stron transakcji na rynkach finansowych. W ramach prac Komitetu przedstawiciel KNF brał udział w wypracowywaniu m.in. standardu nadawania identyfikatorów LEI dla międzynarodowych oddziałów instytucji finansowych oraz wdrożenia systemu identyfikacji powiązań kapitałowych między instytucjami finansowymi.

Projekty pomocowe i edukacyjne

Inicjatywa Szkoleniowa dla Nadzoru Finansowego (TIFS)

Inicjatywa Szkoleniowa dla Nadzoru Finansowego (*Training Initiative for Financial Supervision – TIFS*) jest centrum szkoleniowym dla nadzorców wszystkich sektorów rynku finansowego. Celem TIFS jest stworzenie forum do dyskusji, które oferuje możliwość wymiany doświadczeń oraz pogłębiania wiedzy fachowej między nadzorcami poprzez seminaria dla wyspecjalizowanych grup pracowników organów nadzorów.

W 2016 r. w ramach Inicjatywy TIFS odbyły się trzy seminaria. Pierwsze, poświęcone tematyce związanej z nadzorem sektora ubezpieczeniowego nt. „ERM – do’s and don’ts” zgromadziło 25 uczestników z 13 państw. Kolejne dwa programy z zakresu problematyki nadzoru bankowego i kapitałowego nt. „Banking supervision from the host country perspective – focus on covered bonds and stress tests” oraz „On-site and Off-site Supervision of Investment Firms and Investment Funds” zgromadziło łącznie 47 przedstawicieli organów nadzorów z 25 państw.

Pomoc techniczna w ramach TAIEX

Na prośbę Dyrekcji Generalnej ds. Rozszerzenia Komisji Europejskiej oraz instytucji nadzorczych krajów objętych instrumentem pomocy technicznej TAIEX eksperci UKNF aktywnie uczestniczyli w misjach szkoleniowych i doradczych dla Ukrainy, Serbii, Białorusi i Tureckiej Republiki Cypru Północnego, jak również w organizacji wizyty studyjnej przedstawicieli organu nadzoru Albanii w Warszawie.

Projekt współpracy rozwojowej na rzecz wsparcia i udoskonalenia rynku kapitałowego Ukrainy

W ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych, UKNF uzyskał w 2016 r. finansowanie na realizację projektu 348/2016 „Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych i operacyjnych Narodowej Ko-

misji Papierów Wartościowych i Giełdy Ukrainy”. Projekt został zrealizowany na rzecz Narodowej Komisji Papierów Wartościowych i Giełdy Ukrainy (NSSMC). Zakres projektu objął przygotowanie oraz pomyślne wykonanie przez specjalistów UKNF 12 misji szkoleniowo-konsultacyjnych w Kijowie, które służyły wzmocnieniu zdolności kompetencyjnych nadzorczy rynku kapitałowego Ukrainy oraz wsparciu wielomiarowego rozwoju instytucjonalnego NSSMC.

Projekt współpracy bliźniaczej (twinning) na rzecz nadzoru pozabankowego w Mołdawii

Począwszy od 2015 r. UKNF realizuje projekt współpracy bliźniaczej (*twinning*) na rzecz Narodowej Komisji Rynków Finansowych Republiki Mołdawii (NCFM) w ramach unijnego instrumentu pomocowego – ENI (*European Neighbourhood Instrument*). Realizacja projektu o budżecie w wysokości prawie 1,3 mln euro została przewidziana na okres sierpień 2015 r. – listopad 2017 r. w ramach czterech komponentów obejmujących wspólne działania polskiego i mołdawskiego nadzoru skoncentrowane wokół (a) wzmocnienia funkcji nadzorczych NCFM i zdolności w zakresie regulacji rynków pozabankowych zgodnych z dorobkiem prawnym UE i najlepszymi praktykami, (b) rozwoju systemu nadzoru opartego na analizie ryzyka, przeznaczonego dla uczestników pozabankowych rynków finansowych w celu zapewnienia integralności stabilności systemu finansowego Mołdawii, (c) świadczenia pomocy w tworzeniu skutecznych mechanizmów nadzoru w celu ochrony inwestorów i beneficjentów pozabankowych usług finansowych, a także wspierania rozwoju pozabankowych rynków finansowych Mołdawii. W 2016 r. eksperci UKNF zrealizowali 33 specjalistyczne misje eksperckie w Kiszyniowie oraz 2 wizyty studyjne przedstawicieli administracji mołdawskiej w UKNF w Warszawie. Zakres działań projektowych obejmował m.in: przeprowadzenie przeglądu regulacji, analizy, warsztaty szkoleniowe, konsultacje eksperckie wraz z opracowaniem raportów z zaleceniami, wytycznych, poradników oraz materiałów warsztatowych do wykorzystania w działaniach nadzorczych NCFM.

7.4. Ochrona uczestników rynku finansowego

Podstawowe obszary działań

Jednym z ustawowych celów nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku. Działania nadzorcze KNF w tym zakresie polegają na stałym monitorowaniu praktyk rynkowych, jak i na działaniach interwencyjnych, szczególnie w tych obszarach działalności nadzorowanych podmiotów, w których mogą wystę-

pować naruszenia prawa lub interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

KNF monitoruje praktyki rynkowe wykorzystując uprawnienia nadzorcze, pozwalające na żądanie informacji i wyjaśnień bezpośrednio od podmiotów nadzorowanych, jak i samodzielnie gromadząc dane. Działania nadzorcze podej-

mowane są w odpowiedzi na problemy występujące aktualnie na rynku, zidentyfikowane między innymi w oparciu o informacje zawarte w zgłoszeniach nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

Zakres zadań realizowanych przez organ nadzoru, w obszarze ochrony nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, obejmuje w szczególności:

- ▶ prowadzenie działań analitycznych i wyjaśniających w zakresie sygnałów otrzymywanych, w szczególności od odbiorców usług finansowych oraz organów państwa lub organizacji społecznych działających na rzecz ochrony uczestników rynku finansowego, dotyczących działalności podmiotów nadzorowanych, pod kątem naruszeń prawa

lub prawnie chronionych interesów odbiorców usług finansowych oraz zagrożeń dla przejrzystości i zaufania do rynku finansowego z tym związanych,

- ▶ monitorowanie przekazu reklamowego dotyczącego podmiotów nadzorowanych,
- ▶ działania nadzorcze w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego,
- ▶ działania o charakterze analitycznym dotyczące wzorców umownych oraz konstrukcji produktów,
- ▶ działania o charakterze edukacyjnym.

KNF zapewnia także uczestnikom rynku finansowego możliwość pozasądowego rozstrzygnięcia sporów w Sądzie Polubnym działającym przy KNF.

Czynności analityczne i podejmowane interwencje

W toku działań prowadzonych na podstawie problemów poruszanych w zgłoszeniach nieprofesjonalnych uczestników rynku organ nadzoru prowadził czynności analityczne.

Szczegółowa informacja w przedmiotowym zakresie została przedstawiona w Tabeli 5.1. w Aneksie 5.

Czynności wyjaśniające w sprawie zgłoszeń nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego

Zgłoszenia dotyczące działania podmiotów nadzorowanych, wpływające do UKNF od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, stanowią istotne źródło informacji na temat pojawiających się zjawisk w zakresie praktyk stosowanych przez instytucje finansowe. Przedmiotem analizy informacji zawartych w tych zgłoszeniach jest w szczególności ocena działań podejmo-

wanych przez podmioty nadzorowane w kontekście zgodności tych działań z przepisami prawa. Wyniki ustaleń dokonanych na podstawie przeprowadzonych wobec podmiotów nadzorowanych czynności analityczno-wyjaśniających mogą stać się podstawą do zastosowania środków o charakterze nadzorczym celem eliminacji budzących zastrzeżenia praktyk rynkowych.

Zgłoszenia ogółem

W 2016 r. do UKNF wpłynęło ogółem 6621 sygnałów dotyczących nieprawidłowości w działaniu podmiotów sektora ubezpieczeniowego, kapitałowego, bankowego, emerytalnego, usług płatniczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. W porównaniu do 2015 r., w którym wpłynęły 9474 sygnały, w okresie objętym sprawozdaniem odnotowano ich spadek o ponad 30%.

Zgłoszenia dotyczące podmiotów sektora bankowego

W okresie objętym sprawozdaniem do UKNF wpłynęło 2978 pism dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania podmiotów sektora bankowego. W stosunku do 2015 r. liczba zgłoszeń dotyczących sektora bankowego spadła o ponad 42%. Najczęściej poruszane problemy odnosiły się do kwestii związanych z:

- ▶ jakością oferowanych usług (sygnalizowano problemy dotyczące niewłaściwej bądź niekompetentnej obsługi

świadczonej przez pracowników banków oraz pośredników kredytowych/finansowych, w dalszym ciągu podnoszony był problem braku rzetelnej informacji o produktach/usługach banku – przy czym dotyczył on głównie produktów o charakterze inwestycyjno-ubezpieczeniowym sprzedawanych w ubiegłych latach, ponadto zgłaszano zastrzeżenia wynikające z braku odpowiedzi na złożone reklamacje bądź wydłużonego terminu rozpatrzenia reklamacji),

- ▶ prowadzeniem rachunków bankowych (zgłoszenia dotyczyły przede wszystkim nieprawidłowości związanych z blokadą rachunku na skutek egzekucji komorniczej, wysokości opłat za prowadzenie rachunku, kwestii braku realizacji lub nieterminowej realizacji dyspozycji klienta, a w dalszej kolejności kwestii związanych z błędnym rozliczeniem operacji na rachunku oraz brakiem realizacji lub nieterminową realizacją dyspozycji zamknięcia rachunku),
- ▶ obsługą kredytów i pożyczek (podnoszono problemy w zakresie sposobu prowadzonych przez banki działań win-

dykacyjnych, w tym nieprawidłowości związane ze sprzedażą wierzycelności firmom zewnętrznym, sygnalizowano nieprawidłowości wynikające z braku aktualizacji danych lub przekazywania nieprawidłowych informacji do BIK, jak również zgłaszano problemy ze zmianą warunków udzielonego kredytu),

- ▶ obsługą kredytów hipotecznych (sygnalizowano problemy związane z ustanawianiem lub zmianą prawnych zabezpieczeń kredytu w formie ubezpieczenia oraz problemy ze zmianą warunków udzielonego kredytu),
- ▶ obsługą kart płatniczych (zgłoszenia dotyczyły głównie nieprawidłowości w zakresie sposobu i/lub terminu rozliczania transakcji dokonanych kartami).

Tabela 86. Podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności podmiotów sektora bankowego w latach 2015–2016

Typ podmiotu	2015	%	2016	%
Banki komercyjne	5 011	97,21	2 865	96,21
Banki spółdzielcze	144	2,79	113	3,79
Ogółem	5 155	100,00	2 978	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2015–2016 zgłoszeń dotyczących działalności banków komercyjnych i spółdzielczych został przedstawiony w Tabelach 6.1. i 6.2. w Aneksie 6.

Zgłoszenia dotyczące podmiotów sektora usług płatniczych, innych niż podmioty sektora bankowego i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

W 2016 r. wpłynęły 53 zgłoszenia dotyczące nieprawidłowości w zakresie świadczenia usług płatniczych przez podmioty inne niż banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. Problemy poruszane w tych zgłoszeniach dotyczyły przede wszystkim niewłaściwej bądź niekompetentnej obsługi klientów. W stosunku do 2015 r. liczba zgłoszeń dotyczących usług płatniczych, świadczonych przez podmioty inne niż podmioty sektora bankowego i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, wzrosła o ponad 76,5%.

Zgłoszenia dotyczące podmiotów sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęło 141 zgłoszeń dotyczących spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. W porównaniu do 2015 r. liczba zgłoszeń spadła o ponad 33%.

Poruszane w tych zgłoszeniach zagadnienia dotyczyły m.in. takich kwestii jak:

- ▶ obsługą kredytów i pożyczek (w tym przede wszystkim problemy związane z windykacją oraz sprzedażą wierzycelności, a w dalszej kolejności nieprawidłowości wynikające z braku aktualizacji danych lub przekazywania nieprawidłowych informacji do BIK),
- ▶ prowadzenie rachunków (w tym kwestie wysokości opłat pobieranych za prowadzenie i obsługę rachunku),

- ▶ jakością świadczonych usług (w tym w szczególności niewłaściwa bądź niekompetentna obsługa oraz brak informacji lub nierzetelna informacja o produktach/usługach oferowanych przez SKOK).

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2015–2016 zgłoszeń, dotyczących działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, przedstawiony został w Tabeli 6.3. w Aneksie 6.

Zgłoszenia dotyczące podmiotów sektora ubezpieczeniowego

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęło łącznie 2667 zgłoszeń dotyczących działalności podmiotów sektora ubezpieczeniowego, w tym 390 zgłoszeń dotyczących zakładów ubezpieczeń oferujących ubezpieczenia na życie (14,62% wszystkich zgłoszonych w tym sektorze sygnałów) oraz 2116 zgłoszeń dotyczących zakładów ubezpieczeń oferujących pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe (79,34% wszystkich zgłoszonych w tym sektorze sygnałów), a ponadto 29 zgłoszeń dotyczących pośredników ubezpieczeniowych (4 zgłoszenia dotyczące działalności brokerów oraz 25 zgłoszeń dotyczących działalności agentów ubezpieczeniowych), a także 129 zgłoszeń dotyczących działalności oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE (w tym 3 zgłoszenia dotyczące ubezpieczeń na życie oraz 126 zgłoszeń dotyczących pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych) oraz 3 zgłoszenia dotyczące działalności notyfikowanych zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE (wszystkie dotyczące pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych). Liczba zgłoszeń dotyczących działalności podmiotów sektora ubezpieczeniowego, w stosunku do ich liczby w roku 2015, spadła o ponad 22,5%, natomiast w odniesieniu do samych zakładów ubezpieczeń spadek ten wyniósł niecałe 17%.

Tabela 87. Podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności podmiotów sektora ubezpieczeniowego w latach 2015–2016

Typ podmiotu	2015	%	2016	%
Dział I – Ubezpieczenia na życie	497	14,40	390	14,62
Dział II – Pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe	2 522	73,08	2 116	79,34
Oddziały zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE	398	11,53	129	4,84
Notyfikowane zakłady ubezpieczeń państw członkowskich UE	2	0,06	3	0,11
Agenci ubezpieczeniowi	27	0,78	25	0,94
Brokerzy ubezpieczeniowi	5	0,14	4	0,15
Ogółem	3 451	100,00	2 667	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

W zakresie ubezpieczeń na życie do najczęściej zgłaszanych przez klientów problemów należały kwestie dotyczące niezrzetelności agenta ubezpieczeniowego oraz odmowy wypłaty świadczenia, a także zagadnienia związane z wyceną przez zakład ubezpieczeń jednostek UFK oraz wysokością kwoty wykupu polisy w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy.

Zgłaszane przez skarżących zastrzeżenia koncentrowały się przede wszystkim na nieprawidłowościach w zakresie obsługi na etapie przedkontraktowym, polegających na przekazywaniu przez podmioty oferujące przedmiotowe produkty tylko niektórych informacji na temat istotnych cech produktu lub przekazywaniu tych informacji w sposób mogący wprowadzać w błąd. Natomiast w przypadku odmowy wypłaty świadczenia kwestionowano sposób uzasadnienia przez ubezpieczyciela odmowy przyjęcia odpowiedzialności.

W zakresie ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych do najczęściej sygnalizowanych problemów należały kwestie związane z:

- ▶ wysokością wypłaconych odszkodowań,
- ▶ opieszałością w likwidacji szkód, głównie ubezpieczeń komunikacyjnych, przede wszystkim OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,
- ▶ odmową wypłaty odszkodowania,
- ▶ nieprawidłowościami w zakresie udostępniania przez zakład ubezpieczeń akt szkodowych,
- ▶ sposobem wykonywania przez zakład ubezpieczeń zawartej umowy.

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2015–2016 zgłoszeń dotyczących zakładów ubezpieczeń na życie został przedstawiony w Tabeli 6.4. w Aneksie 6, natomiast podział zgłoszeń dotyczących zakładów ubezpieczeń majątkowych w Tabeli 6.5. w Aneksie 6.

W Tabeli 6.6. w Aneksie 6 zaprezentowany został ponadto przedmiotowy podział zgłoszeń dotyczących oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich Unii Europej-

skiej, które wpłynęły do UKNF w okresie objętym sprawozdaniem.

Zgłoszenia dotyczące podmiotów sektora emerytalnego

W 2016 r. wpłynęło 29 zgłoszeń dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania podmiotów sektora emerytalnego, w tym 24 zgłoszenia dotyczące otwartych funduszy emerytalnych oraz 1 zgłoszenie dotyczące pracowniczego programu emerytalnego prowadzonego przez powszechne towarzystwo emerytalne, a także 4 zgłoszenia dotyczące innych obszarów działania powszechnych towarzystw emerytalnych, głównie w zakresie obsługi IKE i IKZE. W stosunku do 2015 r. zanotowano niemal 54% spadek liczby zgłoszeń poruszających problematykę zabezpieczenia społecznego, natomiast w odniesieniu do samych otwartych funduszy emerytalnych liczba zgłoszeń spadła o ponad 61%.

Zgłoszenia dotyczące działalności OFE, które wpłynęły do UKNF, odnosiły się głównie do problemów z uzyskaniem wypłaty środków z rachunku zmarłych członków OFE przez osoby uprawnione.

Przedmiotowy podział zgłoszeń w tym zakresie został przedstawiony w Tabeli 6.7. w Aneksie 6.

Zgłoszenia dotyczące podmiotów rynku kapitałowego

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęły 753 zgłoszenia dotyczące funkcjonowania podmiotów rynku kapitałowego. W porównaniu do 2015 r. liczba zgłoszeń wzrosła o ponad 33%.

W odniesieniu do towarzystw funduszy inwestycyjnych zgłaszane zastrzeżenia, które stanowiły ponad 45% zgłoszeń dla rynku kapitałowego, dotyczyły najczęściej prowadzonej przez te podmioty polityki inwestycyjnej i zarządzania aktywami funduszy.

W przypadku spółek publicznych zgłaszane problemy odnosiły się najczęściej do ewentualnych manipulacji kursem instrumentów finansowych oraz do kwestii wykonywania obowiązków informacyjnych, zarówno przez spółki notowane na rynku regulowanym, jak i na rynku alternatywnym, a także do zagadnień związanych z przestrzeganiem przez spółki praw korporacyjnych akcjonariuszy.

Uwagi zgłaszane w odniesieniu do działalności firm inwestycyjnych, w tym również zagranicznych firm inwestycyjnych, dotyczyły przede wszystkim jakości świadczonych usług, w tym usług świadczonych przez Internet.

Odnotowano ponadto sygnały przedstawiające zastrzeżenia wobec sposobu prowadzenia działań windykacyjnych przez podmioty zarządzające sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego.

Tabela 88. Podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności podmiotów rynku kapitałowego w latach 2015–2016

Typ podmiotu	2015	%	2016	%
Towarzystwo funduszy inwestycyjnych	84	14,89	339	45,02
Spółki publiczne i inni uczestnicy rynku kapitałowego	261	46,28	236	31,34
Firmy inwestycyjne	121	21,45	73	9,69
Zagraniczne firmy inwestycyjne	81	14,36	67	8,90
Zarządzający aktywami funduszu sekurytyzacyjnego	15	2,66	32	4,25
Spółki prowadzące giełdę/rynek giełdowy	2	0,35	4	0,53
Spółki prowadzące giełdę towarową	0	0,00	1	0,13
Dystrybutorzy jednostek uczestnictwa, podmioty inne niż prowadzące działalność maklerską	0	0,00	1	0,13
Ogółem	564	100,00	753	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2015–2016 zgłoszeń dotyczących działalności podmiotów rynku kapitałowego z podziałem na poszczególne segmenty

rynku został przedstawiony odpowiednio w Tabelach: 6.8., 6.9., 6.10. oraz 6.11. w Aneksie 6.

Działania nadzorcze w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego

Monitoring praktyk rynkowych, stosowanych przez podmioty podlegające nadzorowi KNF, ukierunkowanych bezpośrednio na ich klientów, jest konsekwencją kompleksowego podejścia do problematyki ochrony interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

Prowadzone przez KNF w 2016 r. działania miały na celu identyfikację i eliminowanie praktyk rynkowych generujących istotne ryzyko prawne dla instytucji finansowych, a w szczególności praktyk naruszających przepisy prawa lub interesy nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego w określonym obszarze, poprzez zastosowanie odpowiednich środków nadzorczych lub inspirowanie samoregulacji rynku. Pośród szeregu podejmowanych przez KNF działań dotyczących praktyk rynkowych podmiotów nadzorowanych należy wymienić w szczególności takie jak:

Analiza praktyki banków związanej z udzielaniem kredytów konsumenckich, w tym przy współpracy

z pośrednikami kredytowymi/finansowymi i innymi podmiotami biorącymi udział w procesie sprzedaży kredytów konsumenckich. Organ nadzoru otrzymał od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego liczne sygnały mogące wskazywać na niewłaściwe praktyki banków i pośredników w zakresie udzielania kredytów, o których mowa w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2016 r. poz. 1528 j.t., dalej: „ustawa o kredycie konsumenckim”). Analiza sygnałów wpływających do KNF wykazała nieprawidłowości oraz budzące wątpliwości praktyki stosowane w procesie oferowania i sprzedaży kredytów konsumenckich, w tym w szczególności: proponowanie klientom rozwiązań nieodpowiadających zgłaszanym przez nich potrzebom, niedopełnianie przez pośredników obowiązków informacyjnych wynikających z art. 13 oraz art. 28 ustawy o kredycie konsumenckim, nierzetelność pracowników banków i pośredników na etapie przyjmowania i oceny wniosków o udzielenie kredytu konsumenckiego, praktyki utrudniające lub uniemożliwiające konsumentom odstąpienie

nie od umowy kredytu konsumenckiego, praktyki mogące wskazywać na nieprzykładanie przez niektóre banki należytej wagi do wymogów wynikających z art. 75c ustawy – Prawo bankowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 1988 j.t.), praktyki mogące wskazywać na nieodpowiedzialne udzielanie kredytów przez niektóre banki. Mając na względzie zidentyfikowane praktyki oraz określony w art. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 174 j.t., z późn. zm.) cel nadzoru nad rynkiem finansowym, którym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku, KNF w dniu 21 listopada 2016 r. skierowała do banków pismo zwracające uwagę na potrzebę zapewnienia odpowiednich standardów w zakresie oferowania kredytów konsumenckich, w tym: odpowiedniego poziomu przygotowania osób zaangażowanych w proces sprzedaży kredytów konsumenckich, zarówno pracowników banków, jak i pośredników, rzetelności i kompletności informacji przekazywanych konsumentom na etapie przedkontraktowym (w szczególności na temat kosztów związanych z danym kredytem), rzetelności w zakresie wyliczania całkowitych kosztów kredytu i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, rzetelności w zakresie badania i oceny zdolności kredytowej, realizacji uprawnienia konsumenta do odstąpienia od umowy kredytowej, odpowiedniej polityki w zakresie wynagradzania pracowników sprzedaży banku i pośrednika. Ponadto banki zostały zobowiązane do dokonania rzetelnej oceny stosowanych przez siebie oraz pośredników, z którymi współpracują, praktyk w zakresie sprzedaży kredytów konsumenckich oraz podjęcia niezbędnych działań w celu wyeliminowania zidentyfikowanych nieprawidłowości oraz zapewnienia funkcjonowania należytych standardów w tym zakresie.

Analiza praktyki banków w zakresie przyjmowania i realizacji „Dyspozycji wkładem na wypadek śmierci”. Mając na uwadze sygnały kierowane do organu nadzoru dotyczące możliwości przyjmowania przez niektóre banki „Dyspozycji wkładem na wypadek śmierci” na rzecz osób nieuprawnionych tj. osób spoza kręgu wymienionego w art. 56 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 1988 j.t., dalej: „Prawo bankowe”), jak również uwzględniając fakt, iż z dniem 1 lipca 2016 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1864, z późn. zm.), która m.in. reguluje obowiązki banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w zakresie przyjmowania dyspozycji wkładem na wypadek śmierci, postępowania z rachunkami uśpionymi oraz prowadzenia Centralnej Informacji, a także określa nowe obowiązki nadzorcze dla KNF – dokonano analizy praktyki wybranej grupy banków związanej z przyjmowaniem i realizacją „Dyspozycji wkładem na wypadek śmierci”. Analiza wykazała, iż pomimo istniejących w bankach proce-

dur i przeszkolenia pracowników wystąpiły przypadki przyjmowania „Dyspozycji wkładem na wypadek śmierci” na rzecz osób spoza kręgu wyznaczonego w art. 56 ust.1 ustawy – Prawo bankowe. W związku z powyższym KNF wystosowała do banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz instytucji kredytowych pismo z dnia 16.11.2016 r. w sprawie wprowadzonych zmian przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw zwracając uwagę na szereg nowych obowiązków wynikających z tych przepisów dla banków i kas, a także na nowe uprawnienia posiadaczy rachunków bankowych i rachunków prowadzonych przez kasy oraz spadkobierców posiadaczy tych rachunków. W szczególności wskazano na obowiązek poinformowania posiadacza rachunku na etapie zawierania umowy tego rachunku o możliwości wydania przez niego „Dyspozycji wkładem na wypadek śmierci” oraz zasadach jej złożenia, a w przypadku powzięcia przez bank lub kasę informacji o śmierci posiadacza rachunku, niezwłocznego zawiadomienia wskazanych przez posiadacza rachunku osób o możliwości wypłaty określonej kwoty z tytułu realizacji „Dyspozycji wkładem na wypadek śmierci”.

Analiza w zakresie realizacji przez zakłady ubezpieczeń obowiązku zamieszczania na swojej stronie internetowej ogólnych warunków ubezpieczenia oraz innych wzorców umowy. Przedmiotem analizy była realizacja przez zakłady ubezpieczeń obowiązku wynikającego z przepisu art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2015 r. poz. 1844 j.t., z późn. zm., dalej: „ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej”). Zgodnie ze wskazanym przepisem zakład ubezpieczeń ma obowiązek zamieszczania na swojej stronie internetowej ogólnych warunków ubezpieczenia oraz innych wzorców umowy. W związku z powyższym UKNF skierował do wszystkich zakładów ubezpieczeń pisemne wezwania do przedstawienia wyjaśnień w zakresie realizacji przedmiotowego obowiązku. UKNF zwrócił się o przedstawienie przez zakłady ubezpieczeń przyjętych zasad, dotyczących zamieszczania ogólnych warunków ubezpieczenia oraz innych wzorców umowy na stronie internetowej wraz z przedstawieniem stosownych dokumentów. Analiza przekazanych przez zakłady ubezpieczeń informacji w zakresie realizacji przedmiotowego obowiązku wskazała, iż co do zasady obowiązek wskazany w art. 15 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej jest realizowany, natomiast brak jest w tym zakresie jednolitej praktyki. W większości zakładów ubezpieczeń nie wprowadzono sformalizowanej regulacji wewnętrznej opisującej proces zamieszczania ogólnych warunków ubezpieczenia i innych wzorców umów na stronie internetowej, lecz stosowano przyjęte wewnętrznie nieformalne zasady. Stąd, w ocenie UKNF, zaistniała potrzeba doprecyzowania treści obowiązku wyrażonego w art. 15 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, tak aby w skali całego rynku klienci zakładów ubezpieczeń posiadali

dostęp i wiedzę jakie wzorce są dostępne na stronie internetowej ubezpieczyciela od dnia rozpoczęcia oferowania danego ubezpieczenia do dnia upływu terminu przedawnienia roszczeń z tego ubezpieczenia. Wprowadzenie ujednoliconych zasad zamieszczania i usuwania ogólnych warunków ubezpieczenia oraz wzorców umów ze stron internetowych zakładów ubezpieczeń zapewni wszystkim zainteresowanym klientom równy dostęp do treści ww. dokumentów w całym okresie, w którym może to być niezbędne. Wpływie to także na zapewnienie należytej przejrzystości oferty ubezpieczeniowej poszczególnych zakładów ubezpieczeń, jak również umożliwi porównanie wybranych ofert. W roku 2017 będą kontynuowane działania w związku z dokonanymi przez UKNF ustaleniami.

Analiza treści wybranych wzorców umów w zakresie opłat pobieranych przez zakłady ubezpieczeń w przypadku ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, o których mowa w dziale I grupie 3 załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2015 r. poz. 1844 j.t., z późn. zm., dalej: „ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej”). UKNF wezwał 7 wybranych zakładów ubezpieczeń do przekazania wzorców umów dotyczących umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (dalej: UFK), na podstawie których – w okresie od dnia 1 kwietnia 2016 r. do dnia 30 kwietnia 2016 r. – zakłady ubezpieczeń zawierały indywidualne umowy ubezpieczenia, bądź też przyjmowały ubezpieczonych do ubezpieczenia w związku z umowami grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi. UKNF dokonał analizy 245 wzorców umów, w tym: ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z UFK, regulaminów UFK, a także tabel opłat i limitów. Wzorce umów zostały zbadane w oparciu o szereg kryteriów, m.in. pod względem zgodności z art. 15 ust. 3, art. 17 ust. 1 i art. 26 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, pod względem liczby i wysokości opłat pobieranych przez zakłady ubezpieczeń oraz występowania tzw. opłat likwidacyjnych lub określenia wartości wykupu w poszczególnych latach polisowych. Przeprowadzona analiza wzorców umów i wyjaśnień przekazanych przez zakłady ubezpieczeń wykazała możliwość opracowania przez niektóre zakłady ubezpieczeń wzorców umów z naruszeniem przepisów ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. W roku 2017 kontynuowane będą działania w tym zakresie, polegające na zastosowaniu indywidualnych środków nadzorczych w odniesieniu do zakładów ubezpieczeń, w przypadku których stwierdzono wskazane powyżej nieprawidłowości.

Analiza treści 26 wzorców umów, którymi posługiwały się podmioty pośredniczące w zawieraniu transakcji na rynku Forex, w zakresie występowania niedozwolonych postanowień umów uprawniających kontrahen-

ta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny. Analiza dotyczyła treści stosowanych przez nadzorowane podmioty postanowień uprawniających do zmiany treści wzorców umowy w relacjach kontraktowych z konsumentami. Podstawę do przeprowadzenia analizy stanowiły sygnały uczestników rynku Forex, które wpłynęły do UKNF. Sygnały zawierały zastrzeżenia w odniesieniu do dokonywania przez jeden z domów maklerskich zmian umów kształtujących prawa i obowiązki uczestników rynku Forex. Punkt wyjścia stanowiło również pismo UKNF z 11 lutego 2016 r., w którym organ nadzoru zwrócił uwagę na nieprawidłowości w zakresie stosowania przez podmioty nadzorowane postanowień uprawniających do dokonywania jednostronnej zmiany treści wzorców umów (tzw. klauzule modyfikacyjne). W wyniku przeprowadzonej analizy ustalono, że 2 z badanych domów maklerskich stosowały wadliwe klauzule modyfikacyjne, które nie zawierały określenia ważnej przyczyny uzasadniającej zmianę treści wzorców umów, którymi podmioty te posługują się przy zawieraniu umów z kontrahentami. W wyniku wystosowanych pism nadzorczych przedmiotowe domy maklerskie dokonały odpowiedniej modyfikacji postanowień klauzul modyfikacyjnych.

Wydanie zaleceń dla dwóch zakładów ubezpieczeń w przedmiocie stosowania praktyki polegającej na obniżaniu odszkodowania z tytułu umowy ubezpieczenia auto casco o szacunkową marżę przedsiębiorcy pośredniczącego w obrocie uszkodzonymi pojazdami.

Na podstawie skierowanych do UKNF sygnałów stwierdzono stosowanie przez dwa zakłady ubezpieczeń praktyki polegającej na powiększaniu wartości pozostałości uszkodzonego pojazdu, ustalonej na potrzeby wyliczenia wartości odszkodowania należnego z tytułu wystąpienia w pojeździe szkody całkowitej, o marżę przedsiębiorcy pośredniczącego w obrocie uszkodzonymi pojazdami. W konsekwencji zakłady ubezpieczeń obniżały odszkodowania za szkodę powstałą na skutek zajścia przewidzianego w umowie ubezpieczenia AC wypadku. Powyższa praktyka stosowana była wobec poszkodowanych, którzy nie skorzystali z oferty zakładów ubezpieczeń polegającej na możliwości sprzedaży pojazdu na platformie internetowej. W związku z tym do zakładów ubezpieczeń zostały skierowane zalecenia zaniechania dotychczasowych praktyk. W odpowiedzi zakłady ubezpieczeń wskazały na wykonanie zaleceń m.in. poprzez zmianę instrukcji dotyczących likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych.

Wydanie zaleceń dla jednego z zakładów ubezpieczeń w związku ze stwierdzeniem niezasadnego wyłączenia przez zakład ubezpieczeń swojej odpowiedzialności opartej na błędnej wykładni art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (dalej: „ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych”).

UKNF zakwestionował praktykę polegającą na odmowie przyjmowania przez zakład ubezpieczeń odpowiedzialności z tytułu ubezpieczenia budynków rolniczych w wyniku dokonywanej przez zakład ubezpieczeń wykładni przepisu art. 73 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Wykładnia zakładu ubezpieczeń związana była z kwestią wyrządzenia szkody przez osobę, za którą odpowiedzialność ponosi ubezpieczający oraz osobę pozostającą we wspólnym gospodarstwie domowym, wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa. W ocenie UKNF wykładnia zakładu ubezpieczeń była niezgodna z przepisem art. 73 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, którego treść rozstrzyga w jaki sposób kształtuje się odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń w sytuacji, gdy szkoda w budynku rolniczym wyrządzona została przez ww. osoby wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa. W związku z powyższym do zakładu ubezpieczeń zostały skierowane przedmiotowe zalecenia.

Pozostałe działania dotyczące eliminacji praktyk rynkowych naruszających interesy klientów instytucji finansowych dotyczyły między innymi:

- ▶ praktyk w zakresie działalności depozytowej banków, polegających na oferowaniu „promocyjnego”, tj. wyższego niż wynikające ze standardowej oferty banku w danym okresie, oprocentowania rachunków bankowych w PLN, prowadzonych dla osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej,
- ▶ praktyk wybranej grupy banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych związanych z restrukturyzacją zobowiązań kredytowych konsumentów w trybie art. 75c ustawy – Prawo bankowe oraz art. 13 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych,
- ▶ praktyk banków w zakresie realizacji wybranych przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym.

Ponadto organ nadzoru analizował sygnały od uczestników rynku finansowego dotyczące działalności podmiotów nie-

podlegających nadzorowi KNF oraz współpracował w tym zakresie z UOKiK.

Analiza rzetelności przekazu reklamowego podmiotów nadzorowanych. W celu ochrony interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego przed nierzetelnymi informacjami reklamowymi, KNF prowadziła monitoring przekazów reklamowych, polegający na przeglądzie materiałów informacyjno-reklamowych publikowanych przez, na zlecenie lub na rzecz podmiotów nadzorowanych przez KNF. Monitoringiem były objęte przekazy reklamowe emitowane w wytypowanych tytułach prasowych i kanałach telewizyjnych. Losowo dokonywane były przeglądy stron internetowych nadzorowanych podmiotów, jak również popularnych portali, gdzie rozpowszechniane są przekazy o charakterze reklamowym. Prowadzony był również wycinkowy przegląd ulotek reklamowych i druków informacyjnych podmiotów nadzorowanych. Ponadto analizowane były informacje o nieprawidłowościach, przesyłane przez odbiorców usług finansowych, m.in. za pośrednictwem udostępnionego w serwisie internetowym UKNF formularza, umożliwiającego przekazywanie sygnałów o budzących zastrzeżenia komunikatach reklamowych. Ocena przekazu reklamowego miała na celu ustalenie, czy badane treści nie naruszały przepisów prawa lub interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, w szczególności czy nie wprowadzały odbiorców reklamy w błąd na etapie przedkontraktowym.

W 2016 r. organ nadzoru podejmował działania wyjaśniające w stosunku do jednego przekazu reklamowego emitowanego przez bank, który z uwagi na stosowane nazewnictwo mógł wprowadzać klienta w błąd, co do charakteru produktu.

W 2016 r. organ nadzoru podejmował działania wyjaśniające w stosunku do jednego przekazu reklamowego emitowanego przez zakład ubezpieczeń – celem badania była weryfikacja treści spotu reklamowego w kontekście zapisów regulaminu promocji.

Ochrona klienta detalicznego, w szczególności na rynku instrumentów pochodnych OTC

UKNF, mając na uwadze utrzymujące się zainteresowanie firm inwestycyjnych rozwijaniem świadczenia usług maklerskich dla klientów detalicznych na rynku kapitałowym, w tym na rynku instrumentów pochodnych niedopuszczonych do obrotu zorganizowanego, oraz pozyskiwaniem klientów na tym rynku, podejmował szereg działań mających na celu ochronę uczestników rynku finansowego ze szczególnym uwzględnieniem klientów detalicznych. Do działań podejmowanych przez UKNF na płaszczyźnie krajowej, jak i międzynarodowej należy zaklasyfikować:

- ▶ udział w pracach związanych z implementacją przepisów Dyrektywy 2014/65 UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (dalej: MiFID II) w zakresie opracowania Wytocznych oraz pytań i odpowiedzi związanych z praktycznymi aspektami ww. regulacji. Opracowywane dokumenty odnosiły się do zagadnienia między innymi kwalifikacji osób świadczących w ramach firmy inwestycyjnej usługę doradztwa inwestycyjnego oraz informowania klienta o usługach lub produktach inwestycyjnych, jak również złożonych instrumentów dłuż-

nych oraz lokat strukturyzowanych. UKNF brał również udział w wypracowywaniu stanowisk w ramach pytań i odpowiedzi do kluczowych z punktu widzenia poziomu ochrony inwestora zagadnień wynikających z Dyrektywy MiFID II. Zagadnienia te obejmują zasady działania w najlepiej pojętym interesie klienta, zachęt, badania profilu inwestycyjnego klienta w ramach testu odpowiedniości i adekwatności. Ponadto UKNF zaproponował oraz opracował zagadnienie związane z regulacją dotyczącą sparametryzowania poziomu dźwigni finansowej dla instrumentów o charakterze spekulacyjnym, co w konsekwencji prowadzi do stosowania przez firmy inwestycyjne bardziej optymalnego z punktu widzenia klienta poziomu dźwigni finansowej;

- ▶ udział w redagowaniu Raportu dotyczącego produktów OTC, w tym zagadnień obejmujących dźwignię finansową, opracowanego przez Grupę ds. Pośredników działającą w ramach International Organization of Securities Commissions (IOSCO – Międzynarodowej Organizacji zrzeszającej Komisje Papierów Wartościowych). Przedmiotowy Raport stanowi syntetyczne zestawienie praktyk nadzorczych dotyczących ww. produktów finansowych obejmujących kontrakty na różnice, kasowe kontrakty rolowane oraz opcje binarne. Raport prezentuje syntetyczne ujęcie aspektów regulacyjnych, zagadnień związanych z charakterem i wielkością rynku wraz ze specyfikacją poszczególnych modeli biznesowych, dystrybucją i promocją rzeczonych produktów, zakresem

i charakterem skarg klientów związanych z ww. produktami, jak również najważniejszymi zagrożeniami oraz wyzwaniem związanym ze sprzedażą ww. produktów klientom detalicznym, w tym świadczeniem usług mających za przedmiot ww. produkty finansowe przez podmioty nieregulowane, a tym samym nienadzorowane przez właściwe władze. Mając na uwadze podniesione ryzyka związane z dystrybucją przedmiotowych produktów zidentyfikowanych w Raporcie, IOSCO zamierza podjąć działania o charakterze przekrojowym zorientowane na ograniczanie zagrożeń związanych ze sprzedażą takich produktów oraz opcji binarnych. KNF zamierza nadal aktywnie uczestniczyć w przedmiotowych pracach z uwagi na fakt, iż wskazane zagadnienia objęte Raportem są istotne z punktu widzenia polskiego rynku kapitałowego i jego uczestników;

- ▶ organizację posiedzenia Grupy ds. Pośredników w ramach IOSCO w dniach 13–14 września 2016 r. w Warszawie. W posiedzeniu wzięło udział 32 przedstawiciele organów nadzoru finansowego reprezentujących 20 państw członkowskich IOSCO. Obok Raportu, szczegółowo omówionego powyżej, przedmiotem prac Grupy ds. Pośredników były między innymi zagadnienia regulacyjne dotyczące sprzedaży ryzykownych instrumentów o charakterze dłużnym tzw. Cocobonds, jak również zagadnienia dotyczące świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego w trybie automatycznym lub półautomatycznym.

7.5. Sąd Polubowny przy Komisji Nadzoru Finansowego

Rozwój Sądu

Postępowanie przed Sądem Polubownym przy KNF ma charakter dobrowolny. Sąd oferuje dwie zasadniczo różne drogi postępowania: mediację i arbitraż. Od 2016 r. w ramach arbitrażu wprowadzono możliwość postępowania procedowanego w formie elektronicznej, tzw. arbitraż uproszczony.

Patrząc na dane obrazujące rozwój Sądu Polubownego łatwo zauważyć, że wiąże się on głównie z postępowaniem mediacyjnym. Warto wskazać, że mediacja w Centrum Mediacji Sądu Polubownego dynamicznie się rozwija, ciesząc się coraz większą popularnością zarówno wśród konsumentów, jak i instytucji finansowych, przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiego odsetka sporów zakończonych ugodą na poziomie 80%.

W roku 2016 wpłynęło blisko 1800 wniosków o mediację, a z usług Centrum skorzystało 30 instytucji finansowych (wzrost o 50% w stosunku do roku ubiegłego), z czego ponad połowa z nich wielokrotnie. Mediatorzy Centrum

Mediacji, według danych na koniec roku, przeprowadzili ponad 600 mediacji.

Największa liczba wniosków złożonych do Sądu Polubownego przy KNF według przedmiotu sporu dotyczyła:

- ▶ odmowy lub częściowej odmowy wypłaty odszkodowania lub świadczenia,
- ▶ braku pełnej informacji, w tym nierzetelnego wypełniania obowiązków informacyjnych,
- ▶ realizacji umowy kredytowej lub pożyczkowej.

Średnia wartość przedmiotu sporu rozpatrywanych spraw wyniosła ok. 67 000 zł.

Działania edukacyjno-promocyjne

W 2016 r. została zatwierdzona Strategia rozwoju Sądu Polubownego na lata 2016–2018, mająca na celu stałe podnoszenie efektywności, dbałość o standardy i jakość prowadzonych postępowań oraz podejmowanie działań o charakterze edukacyjno-promocyjnym,

zmierzających do upowszechniania polubownego rozwiązywania sporów wśród uczestników rynku finansowego, w szczególności w drodze mediacji.

W ramach realizacji ww. strategii zrealizowano następujące działania:

- ▶ marzec 2016 r. – II edycja wyróżnienia *Institucja finansowa przyjazna mediacji*, którego celem jest propagowanie polubownego rozwiązywania sporów pomiędzy instytucjami finansowymi a odbiorcami świadczonych przez nie usług, a także docenienie instytucji finansowych, które kontakty ze swoimi klientami opierają na otwartości, dialogu i dążeniu do porozumienia. Spośród 21 instytucji finansowych uczestniczących w 2016 r. w mediacjach w Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF, wyróżnienie otrzymały trzy tj.: PZU SA, STU Ergo Hestia SA oraz Bank Pocztowy SA;
- ▶ w czerwcu 2016 r. zrealizowano film fabularny pt. *Przypadek pewnego jubilera. Film o mediacji* oraz dwa spoty edukacyjno-informacyjne. Celem filmu jest przedstawienie roli pełnomocnika w mediacji oraz pokazanie, jak wiele zależy od jego profesjonalnego podejścia, pozytywnego nastawienia do mediacji i dobrego do niej przygotowania. Film, miał swoją premierę w październiku 2016 r., w czasie Międzynarodowego Tygodnia Mediacji. Spoty prezentują przykładowe rodzaje sporów, jakie mogą być rozwiązywane w drodze mediacji w Centrum Mediacji Sądu Polubownego oraz zalety samej mediacji na rynku finansowym. Wszystkie materiały są udostępnione na stronie internetowej KNF oraz w serwisach społecznościowych;
- ▶ we wrześniu 2016 r., Komisja Nadzoru Finansowego, dążąc do stałego upowszechniania wiedzy na temat mechanizmów polubownego rozwiązywania sporów na rynku finansowym, ustanowiła kolejne wyróżnienie pod nazwą Ambasador Mediacji na rynku finansowym, które po raz pierwszy zostanie przyznane w roku 2017. Wyróżnienie ma przyczynić się do propagowania polubownego rozwiązywania sporów na rynku finansowym, poprzez jego przyznawanie: osobom fizycznym, osobom prawnym, a także innym podmiotom, które podejmują wyróżniającą się wagą, zakresem lub skutecznością działania na rzecz upowszechniania idei polubownego rozwiązywania sporów na rynku finansowym. Wyróżnienie będzie mogło być przyznane także pełnomocnikom stron w postępowaniach mediacyjnych

prowadzonych w Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF, którzy swoją postawą i zaangażowaniem w sposób istotny przyczyniają się do polubownego rozwiązywania sporów;

- ▶ w październiku 2016 r., w czasie Międzynarodowego Tygodnia Mediacji, Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF zorganizowało seminarium, pt. „Mediacja w praktyce radców prawnych i adwokatów”. Podczas cieszącego się dużym zainteresowaniem pełnomocników wydarzenia, poza premierą najnowszego filmu, miały miejsce prezentacje mediatorów Centrum Mediacji na temat skutecznego i efektywnego wykorzystania mediacji oraz panel dyskusyjny na temat dobrych i złych praktyk w zawieraniu ugód ze specjalnym udziałem Koordynatora ds. Mediacji w Sądzie Okręgowym w Warszawie Pani Sędzi Moniki Pawłowskiej;
- ▶ w grudniu 2016 r. odbyło się I Ogólnopolskie Forum Mediacyjne Młodych. Wydarzenie to w założeniu ma mieć charakter cykliczny, a jego adresatem jest środowisko akademickie z całej Polski, w szczególności młodzi adepci prawa i ekonomii zainteresowani uzyskaniem wiedzy na temat mediacji. W roku 2016 Forum miało formę warsztatów poprowadzonych przez mediatorów Centrum Mediacji Sądu Polubownego, w trakcie których uczestnicy, w ramach interaktywnych ćwiczeń, poznali całościowy przebieg postępowania mediacyjnego oraz uzyskali praktyczną wiedzę na temat mediacji na rynku finansowym;
- ▶ ponadto Sekretarz Sądu Polubownego oraz mediatorzy Centrum Mediacji brali aktywny udział w seminariach oraz konferencjach naukowych organizowanych przez podmioty zewnętrzne, m.in. przez Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Warszawski oraz Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W trakcie wygłaszanych prelekcji dzielili się doświadczeniami na temat rozwiązywania sporów na rynku finansowym w drodze mediacji.

W obszarze zaangażowania Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF na rzecz upowszechniania rozwoju mediacji należy wspomnieć, że w dniu 10 listopada 2016 r. Sekretarz Sądu Polubownego przy KNF został powołany przez Ministra Sprawiedliwości w skład Społecznej Rady ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości.

Tabela 89. Wnioski kierowane do Sądu Polubownego (SP) przy KNF w latach 2015–2016

Wyszczególnienie Lata	Łącznie		Arbitraż		Mediacja	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Wnioski	547	1 806	36	31	511	1 775
Zgody	139	613	4	2	135	611
Sprawy pozytywnie załatwione na rzecz wnioskodawcy przed rozpoczęciem postępowania polubownego (zawarto ugodę lub złożono propozycję ugody)	18	80	0	0	18	80
Odmowy	381	702	31	26	350	676
Inne (wycofanie lub nieuzupełnienie wniosku przez wnioskodawcę, brak kontaktu ze stroną)	9	7	1	1	8	6
Sprawy będące w toku (brak odpowiedzi drugiej strony w przedmiocie zgody na mediację/arbitraż)	-	404	-	2	-	402

Dane – wg stanu na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 90. Wnioski kierowane do Sądu Polubownego przy KNF w 2016 r. w podziale na sektory rynku finansowego

Sektory rynku finansowego	2015	2016
Ubezpieczeniowy	393	1666
Bankowy	119	126
Kapitałowy	22	5
Inne	13	9

Dane – wg stanu na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

7.6. Działania edukacyjne i informacyjne

UKNF, wypełniając ustawowe zadanie organu nadzoru w zakresie upowszechniania wiedzy z zakresu funkcjonowania rynku finansowego, prowadzi od 2009 r. projekt Centrum Edukacji dla Uczestników Rynku – CEDUR, w ramach którego w okresie objętym sprawozdaniem realizowana była głównie działalność szkoleniowa oraz wydawnicza. W roku 2016 zorganizowano 85 seminariów i warsztatów szkoleniowych, wykładów i spotkań skierowanych przede wszystkim do przedstawicieli podmiotów nadzorowanych przez KNF ze wszystkich sektorów rynku finansowego, przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania, instytucji ochrony praw konsumentów, a także środowiska szkolnego. W spotkaniach wzięło udział blisko 8 tys. słuchaczy. Zestawienie seminariów i warsztatów szkoleniowych zorganizowanych w ramach projektu CEDUR w 2016 r. przedstawia Aneks 7.

Ponadto zorganizowano udział przedstawicieli UKNF w charakterze prelegentów w ok. 120 wydarzeniach zewnętrznych tj. panelach, kongresach i konferencjach.

W okresie objętym sprawozdaniem wydano nakładem KNF następujące broszury o charakterze edukacyjnym: *Mediacja i inne polubowne formy rozwiązywania sporów na rynku fi-*

nansowym, Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych – porównanie zagadnień prawnych i organizacyjnych, System finansowania kosztów nadzoru nad rynkiem finansowym. Cz. I. Zasady ogólne, System finansowania kosztów nadzoru nad rynkiem finansowym. Cz. II. Rozwiązania sektorowe, Działalność Komisji Nadzoru Finansowego w orzecznictwie sądów administracyjnych. Część III Nadzór ubezpieczeniowy, Piramidy i inne oszustwa na rynku finansowym, Zadośćuczynienie z tytułu szkody niemajątkowej z umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych – podstawowe problemy.

W ramach działań skierowanych do środowiska szkolnego, UKNF we współpracy z Fundacją „Centrum Edukacji Obywatelskiej” przeprowadził II edycję konkursu dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na najlepszy film z zakresu rynku finansowego. Przedmiotem tej edycji konkursu było przygotowanie filmu na temat *Od oddziału do smartfona. Historia rozwoju bankowości elektronicznej w Polsce*, dotyczącego zagadnień z zakresu sektora bankowego.

Ponadto UKNF koordynował na poziomie krajowym międzynarodowe przedsięwzięcie Global Money Week – „Światowy Tydzień Pieniądza”, którego inicjatorem i koordynatorem jest Child & Youth Finance International (CYFI),

organizacja pożytku publicznego działająca we współpracy z OECD. W 2016 r. akcją objętych zostało w Polsce ponad dwa tysiące uczniów na wszystkich etapach nauczania.

Serwis internetowy

Głównym narzędziem prowadzenia przez UKNF działań informacyjnych jest serwis internetowy, w którym w 2016 r. odnotowano ponad 7 mln odwiedzin. Informacje prezentowane w serwisie internetowym dotyczące Komisji, jako organu nadzoru nad rynkiem finansowym obejmują m.in. zadania i skład Komisji, komunikaty z posiedzeń, strukturę organizacyjną Urzędu Komisji, zadania departamentów, zamówienia publiczne, ogłoszenia o pracy oraz listę ostrzeżeń publicznych Komisji Nadzoru Finansowego. Treść listy ostrzeżeń publicznych Komisji Nadzoru Finansowego – wg stanu na 31 grudnia 2016 r., została przedstawiona w Aneksie 8. Ponadto serwis zawiera szeroką informację na temat nadzorowanych rynków – aktualne zestawienia podmiotów działających na poszczególnych rynkach, dane finansowo-statystyczne, publikacje (raporty i opracowania tematyczne),

Inną formą działań edukacyjnych skierowanych do środowiska akademickiego była organizacja V edycji Konkursu o Nagrodę Przewodniczącego KNF za najlepszą pracę doktorską z zakresu rynku finansowego.

akty prawne, w tym także akty prawa wspólnotowego, informacje na temat aktywności w ramach instytucji UE i inne.

W 2016 r. w mediach ukazało się 52 499 materiałów zawierających odniesienia do Komisji Nadzoru Finansowego, z czego: w Internecie – 38 742, prasie – 5236 oraz radiu i telewizji – 8521.

Współpracując z mediami, UKNF prowadzi otwartą politykę komunikacyjną. Zadania w tym zakresie obejmują, m.in.:

- ▶ publiczne prezentowanie stanowisk oraz wyników prac Komisji i jej Urzędu,
- ▶ informowanie o działaniach, inicjatywach i programach podejmowanych przez Komisję i Urząd,
- ▶ komentowanie wydarzeń na rynku finansowym,
- ▶ odpowiadanie na pytania przedstawicieli mediów.

Rozpatrywanie wniosków o dostęp do informacji publicznej

Zgodnie z wymogiem ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1764) i towarzyszącego jej rozporządzenia MSWiA, Komisja jest zobowiązana do udostępnienia w określonym zakresie informacji na stronach podmiotowych „Biuletynu Informacji

Publicznej” (BIP), wydzielonych, jako autonomiczna część serwisu internetowego Komisji. Na mocy ustawy o dostępie do informacji publicznej w 2016 r. do UKNF wpłynęło 468 wniosków o dostęp do informacji publicznej.

Kampania społeczna – „Zadbaj o swoje bezpieczeństwo w sieci”

W styczniu 2016 r. UKNF kontynuował kampanię społeczną – „Zadbaj o swoje bezpieczeństwo w sieci”, we współpracy z mediami publicznymi – Telewizją Polską SA oraz Polskim Radiem SA. Celem kampanii było zwrócenie uwagi użytkowników bankowości elektronicznej na ryzyka związane z korzystaniem z usług bankowych przez Internet oraz wskazanie podstawowych zasad zwiększających bezpieczeństwo finansowe w sieci. Pierwsza jej odsłona została uruchomiona 3 listo-

pada 2015 r. W czasie trwania kampanii na antenach TVP1, TVP2, TVP Info, TVP Regionalna oraz PR1, PR3, PR4 i PR24 wyemitowano 30-sekundowe spoty informujące o ryzyku występującym w bankowości elektronicznej. Kampanię społeczno-informacyjną w mediach publicznych wspierała specjalnie jej dedykowana strona internetowa: http://www.knf.gov.pl/bezpieczenstwo_w_sieci.html, pod hasłem „Bezpieczeństwo Twoich finansów zależy także od Ciebie”.

Kampania społeczna – „Zanim”

Pod koniec grudnia 2016 r. UKNF zainaugurował kampanię informacyjną – „Zanim”, we współpracy z mediami publicznymi – Telewizją Polską SA oraz Polskim Radiem SA. Celem kampanii jest zwrócenie uwagi klientów na bezpieczne i świadome oszczędzanie na rynku finansowym oraz zwiększenie świadomości klientów co do legalności działalności podmiotów na rynku finansowym. Jednocześnie w kampanii wskazano źródła infor-

macji w postaci Komisji Nadzoru Finansowego, w której klienci mogą sprawdzić, czy firma, z której usług chcą skorzystać posiada stosowne zezwolenie. W ramach kampanii wyemitowano 30-sekundowe spoty wskazujące na konieczność sprawdzania podmiotów, z którymi zamierzamy podjąć współpracę. Kampanię społeczno-informacyjną w mediach publicznych wspiera strona internetowa: <http://www.knf.gov.pl/zanim.html>.

7.7. Współpraca z organami państwowymi oraz podmiotami zewnętrznymi

Współpraca w ramach Komitetu Stabilności Finansowej (KSF)

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad rynkiem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym wyposażała Komitet Stabilności Finansowej w kompetencje w zakresie nadzoru makroostrożnościowego i zarządzania kryzysowego. W Komitecie Stabilności Finansowej są reprezentowane cztery najważniejsze instytucje wchodzące w skład sieci bezpieczeństwa finansowego w Polsce, tj. Narodowy Bank Polski, Komisja Nadzoru Finansowego, Ministerstwo Finansów oraz Bankowy Fundusz Gwarancyjny. W zakresie nadzoru makroostrożnościowego posiedzeniom Komitetu przewodniczy Prezes NBP, zaś w zakresie zarządzania kryzysowego Minister Finansów.

W 2016 r. odbyły się cztery posiedzenia Komitetu Stabilności Finansowej w zakresie nadzoru makroostrożnościowego. Podczas posiedzeń Komitetu omówione zostały wyniki zbiorczej oceny źródeł ryzyka w poszczególnych obszarach polskiego rynku finansowego – w sektorze bankowym, ubezpieczeniowym oraz kapitałowym. Na podstawie ankiet przeprowadzonych przez wszystkie instytucje wchodzące w skład KSF, jako czynnik ryzyka o charakterze systemowym wskazano portfel kredytów walutowych, w kontekście możliwych skutków postulowanych w debacie publicznej rozwiązań prawnych.

Z inicjatywy Prezesa NBP Komitet powołał w sierpniu 2016 r. specjalną Grupę Roboczą ds. Ryzyka Walutowych Kredytów Mieszkaniowych, w której skład weszli przedstawiciele instytucji reprezentowanych w KSF. Podstawowym zadaniem Grupy było opracowanie rekomendacji KSF w zakresie rozwiązań, które prowadziłyby do restrukturyzacji portfela walutowych kredytów mieszkaniowych na zasadzie

dobrowolnego porozumienia pomiędzy bankami i ich klientami. Efektem prac Grupy Roboczej było przyjęcie przez KSF na początku 2017 r. uchwały w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych.

Rekomendacja KSF obejmuje m.in. podniesienie wagi ryzyka oraz minimalnej wartości parametru LGD dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomościach, których zakup finansowany był kredytem w walucie obcej, ustanowienie bufora ryzyka systemowego, zmiany w zasadach funkcjonowania Funduszu Wsparcia Kredytobiorców oraz wydanie przez KNF rekomendacji nadzorczej dotyczącej dobrych praktyk przy restrukturyzacji portfeli walutowych kredytów mieszkaniowych i uwzględnienie w wymogach filara II dodatkowych czynników ryzyka. Członkowie Komitetu podkreślili, że przygotowana rekomendacja ma na celu służyć zachowaniu stabilności krajowego systemu finansowego.

Na wniosek Komisji Nadzoru Finansowego w połowie 2016 r. Komitet wydał opinię w zakresie identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym (O-SIIs) oraz o nałożeniu na nie bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym⁴⁰. Podczas posiedzeń w 2016 r. członkowie Komitetu, wykonując obowiązki ustawowe, rekomendowali również aby bufor antycykliczny został utrzymany na poziomie 0%. Podczas posiedzeń KSF omówiono ponadto wyniki testów warunków skrajnych w polskim sektorze bankowym w 2016 r. przeprowadzonych przez KNF i uznano, że krajowy sektor bankowy charakteryzuje się wysoką odpornością na niekorzystne zjawiska gospodarcze i finansowe.

Współpraca z Komisją Nadzoru Audytowego (KNA) i Ministerstwem Finansów (MF) oraz środowiskiem biegłych rewidentów

W UKNF działa powołany przez Przewodniczącego KNF Komitet do spraw relacji z biegłymi rewidentami. W 2016 r. Komitet ds. relacji z biegłymi rewidentami w ramach wykonywanych zadań, we współpracy z właściwymi departamen-

tami UKNF, podejmował między innymi działania w zakresie:

- opiniowania projektu ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania spra-

⁴⁰ Zob. więcej: Rozdział 4.1 *Sprawozdania...* „Identyfikacja innych instytucji o znaczeniu systemowym (O-SIIs)”.

- wozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym, w tym Przedstawiciele Komitetu uczestniczyli w konferencjach uzgodnieniowych dotyczących prac nad ww. projektem ustawy,
- ▶ przygotowania odpowiedzi na zapytania MF/KNA w sprawie proponowanych rozwiązań dotyczących projektu ustawy o biegłych rewidentach (...),
  - ▶ przekazywania do KNA informacji o zagadnieniach związanych z wykonywaniem przez podmioty uprawnione do badania oraz biegłych rewidentów czynności rewizji finansowej w podmiotach nadzorowanych,
  - ▶ gromadzenia na potrzeby Ministerstwa Finansów danych i informacji od podmiotów nadzorowanych nt. proponowanych przez MF rozwiązań dotyczących projektu ustawy o biegłych rewidentach (...),
  - ▶ współpracy z przedstawicielami UKNF wchodzącymi w skład KNA,
  - ▶ organizacji spotkań przedstawicieli UKNF z biegłymi rewidentami badającymi sprawozdania finansowe: emitentów papierów wartościowych, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, zakładów ubezpieczeń, banków komercyjnych i banków spółdzielczych.

Współpraca z Narodowym Bankiem Polskim

UKNF prowadzi stałą dwustronną współpracę w zakresie wymiany informacji niezbędnych do wykonywania ustawowych zadań banku centralnego i organu nadzoru nad rynkiem finansowym. Zasady współpracy określają obustronne umowy dotyczące współpracy oraz wymiany informacji pomiędzy KNF a NBP.

Na mocy umowy KNF przekazywała w 2016 r. do NBP szereg danych w obszarze:

- ▶ sektora bankowego i sektora SKOK: m.in. w zakresie testów warunków skrajnych, planów finansowych, pozyskiwania danych pozasprawozdawczych dotyczących kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych, przekazywania ocen BION czy podatku od niektórych instytucji finansowych, informacji na temat banków objętych postępowaniem naprawczym, a także informacji sprawozdawczych SKOK oraz informacji na temat kas objętych postępowaniem naprawczym. Ponadto bezpośrednia współpraca pomiędzy UKNF a NBP dotyczyła w 2016 r. przekazywania do NBP informacji o wynikach czynności kontrolnych przeprowadzonych w zakresie prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej. W ramach współpracy UKNF i NBP w 2016 r. w trakcie 3 inspekcji kompleksowych w bankach komercyjnych przeprowadzone zostały kontrole w ww. zakresie. Po przeprowadzonych czynnościach kontrolnych przekazano do NBP wyniki prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej;
  - ▶ sektora usług płatniczych: współpraca obejmuje nadawanie numerów rozliczeniowych rachunkom płatniczym, wymianę danych dotyczących transakcji realizowanych przez agentów rozliczeniowych i wydawców instrumentów płatniczych, a w sferze pieniądza elektronicznego – wymianę danych dotyczących schematów płatniczych. NBP raportuje ponadto dane o oszustwach dokonywanych instrumentami płatniczymi.
- Z drugiej strony, NBP przesyłał do KNF szereg materiałów analitycznych, które znajdują się w obszarze
- działania KNF. Jednocześnie odbywała się bieżąca współpraca pomiędzy obu instytucjami na poziomie operacyjnym (dotyczącym wymiany informacji, uzgadniania stanowisk, czy też kwestii informatycznych), w tym w zakresie poszczególnych podmiotów nadzorowanych. Ponadto, podobnie jak w latach ubiegłych, przy okazji opracowania rocznego „Raportu o sytuacji banków” Przewodniczący KNF spotkał się z Członkami Rady Polityki Pieniężnej celem omówienia najważniejszych zjawisk zachodzących w sektorze bankowym oraz systemie SKOK, jak też najważniejszych wyzwań oraz potencjalnych źródeł zagrożeń przed nimi stojących;
- ▶ sektora ubezpieczeniowego: informacje oparte zarówno na dodatkowych sprawozdaniach finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (statutowe), jak również, po raz pierwszy w 2016 r., sprawozdania zgodne z systemem Wypłacalności II. Aby usprawnić wymianę informacji z Narodowym Bankiem Polskim w 2016 r. utworzono bezpośredni dostęp dla wybranych pracowników NBP do systemu raportowego UKNF w zakresie instytucji ubezpieczeniowych. Wyżej wymienione dane zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji oraz podjęte działania w ramach współpracy były prowadzone w celu realizacji zadań Narodowego Banku Polskiego oraz zadań wynikających z uczestnictwa Narodowego Banku Polskiego w Europejskim Systemie Banków Centralnych;
  - ▶ sektora emerytalnego: dane o funduszach emerytalnych i towarzystwach emerytalnych, pracowniczych programach emerytalnych, indywidualnych kontaktach emerytalnych oraz indywidualnych kontaktach zabezpieczenia emerytalnego są przekazywane lub udostępniane NBP przez UKNF w interwałach miesięcznych, kwartalnych i rocznych. W 2016 r. udostępniono NBP 72 zestawienia danych miesięcznych, 56 zestawień danych kwartalnych i 21 zestawień danych rocznych. Ponadto, w ramach współpracy z NBP, UKNF udzielał odpowiedzi na dwie an-

kiety Europejskiego Banku Centralnego dotyczące wdrożenia regularnej sprawozdawczości funduszy emerytalnych do EBC, *Fact-Finding Questionnaire Addressing Requirements on Pension Funds i Pension Funds Regulation: Cost Assessment*);

- ▶ sektora rynku funduszy inwestycyjnych, w szczególności dane dotyczące: akcjonariuszy towarzystw funduszy inwestycyjnych, wybranych danych finansowych towarzystw funduszy inwestycyjnych, podmiotów prowadzących obsługę funduszy inwestycyjnych (depozytariuszy i podmiotów prowadzących rejestry uczestników funduszy), wybrane dane finansowe funduszy inwestycyjnych i subfunduszy oraz danych identyfikujących towarzystwa funduszy inwestycyjnych, funduszy inwestycyjnych i subfunduszy;
- ▶ sektora domów maklerskich: dane statystyczne dotyczące podmiotów prowadzących działalność maklerską oraz banków powierniczych. Z częstotliwością roczną przekazywane są informacje o liczbie domów maklerskich, biur maklerskich i jednostek organizacyjnych banków oraz informacje o emisjach publicznych i prywatnych i papierach udziałowych wprowadzonych do obrotu na rynku regulowanym. Z częstotliwością półroczną przekazywane są informacje o rachunkach papierów wartościowych i rachunkach pieniężnych prowadzonych przez podmioty prowadzące działalność maklerską i banki powiernicze, a także zagregowane dane z zakresu bilansu oraz rachunku zysków i strat domów maklerskich;
- ▶ a także okresowe dane o pierwotnych i wtórnych ofertach publicznych i niepublicznych akcji przeprowadzanych w 2015 r. za pośrednictwem firm inwestycyjnych.

Na podstawie przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi zatwierdzenie przez UKNF regulaminów Krajowego Depozytu oraz regulaminów KDPW_CCP SA oraz ich zmian w zakresie wskazanym w przepisach ww. ustawy następuje po zasięgnięciu opinii Prezesa NBP. W związku z powyższym, UKNF przesyła do Prezesa NBP postanowienia

w przedmiocie prośby o wyrażenie opinii w zakresie wniosków KDPW i KDPW_CCP o zatwierdzenie zmian w Regulaminie Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych, Regulaminie rozliczeń transakcji (obróć zorganizowany), Regulaminie rozliczeń transakcji (obróć niezorganizowany) oraz Regulaminie funduszu rozliczeniowego. Dodatkowo, NBP jest członkiem Kolegium nadzorczego dla KDPW_CCP SA, który został powołany przez UKNF w 2013 r. w celu bieżącego nadzoru nad KDPW_CCP SA w związku z wymogami rozporządzenia EMIR.

W przypadku wniosków o zezwolenie (zmianę zezwolenia) na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowych usług płatniczych obejmujących usługę, o której mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy o usługach płatniczych (acquiring), niezbędne (obligatoryjne) jest uzyskanie opinii Prezesa NBP, która obejmuje ocenę wniosku w zakresie zgodności z prawem oraz zapewnienia bezpieczeństwa i sprawności świadczenia tej usługi płatniczej. Opinia taka nie ma mocy wiążącej dla KNF, jednakże KNF ma obowiązek rozważyć zawarte w niej wnioski. W 2016 r. do NBP zostały przekazane 2 takie wnioski i Prezes NBP wydał 2 opinie w tym zakresie.

Ponadto UKNF przekazał Narodowemu Bankowi Polskiemu wypełnioną ankietę dotyczącą implementacji dyrektywy 2004/109/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym oraz zmieniającą dyrektywę 2001/34/WE, do krajowego porządku prawnego.

W zależności od specyfiki poszczególnych spraw współpraca między NBP i UKNF odbywa się na zasadzie zarówno okresowej wymiany informacji (rocznie, kwartalnie, miesięcznie), jak i kontaktów ad hoc. W szczególnie istotnych i aktualnych w danym okresie kwestiach kooperacja ta nabiera charakteru ciągłego.

Współpraca z instytucjami ochrony praw klientów

Chcąc wzmocnić współpracę pomiędzy KNF a Prezesem UOKiK oraz mając na uwadze nowe kompetencje przyznane Prezesowi UOKiK po wejściu w życie, z dniem 17 kwietnia 2016 r., przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1634), w dniu 23 czerwca 2016 r. podpisany został Aneks nr 2 do Porozumienia o współpracy z dnia 25 lipca 2007 r., zawartego pomiędzy

KNF a Prezesem UOKiK. W myśl zapisu § 1 wspomnianego aneksu, strony porozumienia mogą podejmować współpracę w zakresie związanym z realizacją kompetencji Prezesa UOKiK, o których mowa w art. 105ia ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2015 r. poz. 184. j.t., z późn. zm.), w przypadku prowadzenia przez Prezesa UOKiK postępowania wyjaśniającego lub postępowania w sprawie praktyk naruszających

zbiorowe interesy konsumentów, którego przedmiotem będzie ocena praktyk przedsiębiorców objętych nadzorem Komisji, związanych z proponowaniem konsumentom nabycia usług finansowych, które nie odpowiadają potrzebom tych konsumentów, ustalonym z uwzględnieniem dostępnych przedsiębiorcy informacji w zakresie cech tych konsumentów lub proponowaniem nabycia tych usług w sposób nieadekwatny do ich charakteru. Komisja może brać udział w przygotowaniu czynności kontrolnych, o których mowa w zdaniu poprzednim, a także podejmować współpracę przy opracowaniu planu kontroli i scenariuszy kontroli.

Realizując zapisy przedmiotowego porozumienia UKNF przekazywał do UOKiK informacje w zakresie nieprawidłowości występujących w działaniu podmiotów rynku finansowego, a także przekazywał informacje istotne dla postępo-

wań prowadzonych przez Prezesa UOKiK wobec zakładów ubezpieczeń.

Ponadto UKNF współpracował z UOKiK w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących zobowiązania zakładów ubezpieczeń do zmiany wysokości opłat likwidacyjnych w ubezpieczeniach na życie z UFK.

UKNF podejmował również współpracę z Rzecznikiem Finansowym przekazując do Biura Rzecznika informacje, które mogły wskazywać na występowanie w działaniu podmiotów rynku finansowego nieprawidłowości w zakresie nieprzestrzegania przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 892 j.t., z późn. zm.).

Współpraca z uczestnikami rynku finansowego

W 2016 r. odbyło się 7 spotkań z przedstawicielami podmiotów nadzorowanych przez KNF oraz z organizacjami zrzeszającymi uczestników rynku finansowego w ramach tzw. „Spotkań z rynkiem”. Inicjatywa ta ma przede wszystkim

na celu rozwój standardów komunikacji i współpracy z rynkiem, jak również zwiększa możliwości dokonania oceny poziomu satysfakcji wszystkich jego uczestników.

Współpraca z innymi instytucjami

W okresie objętym sprawozdaniem UKNF współpracował w szczególności z:

- ▶ Bankowym Funduszem Gwarancyjnym (BFG) na podstawie umowy o współpracy i wymianie informacji między KNF a BFG z dnia 12 czerwca 2008 r. Na mocy wspomnianej umowy KNF oraz BFG przekazywały pomiędzy sobą informacje niezbędne do wykonywania ustawowo określonych zadań obydwu instytucji, w tym np. informacji dotyczących ocen banków, w tym ocen nadawanych bankom w procesie badania i oceny nadzorczej i kwartalnych ocen poziomu ryzyka występującego w ich działalności, a także wymiany informacji na temat banków oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych objętych postępowaniem naprawczym. Współpraca ta obejmowała również przygotowanie i uzgodnienie projektu nowej umowy pomiędzy KNF a BFG w sprawie współpracy i wymiany informacji. Umowa taka została podpisana 27 grudnia 2016 r. Podpisanie nowej umowy o współpracy i wymianie informacji było związane z uchwaleniem ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji zmieniającej m.in. ustawę – Prawo bankowe. Powyżej przywołane akty prawne nakładają na Urząd Komisji Nadzoru Finansowego i Bankowy Fundusz Gwarancyjny nowe obowiązki, w tym w zakresie planów naprawy i przymusowej restrukturyzacji, jak i określają nowy zakres informacji

(w tym rozszerzenie katalogu danych w zakresie podmiotów w rynku kapitałowego), przekazywanych wzajemnie przez strony Umowy;

- ▶ Głównym Urzędem Statystycznym (GUS): regularne przekazywanie do GUS danych na podstawie Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej o: strukturze własnościowej krajowego sektora bankowego, sektorze ubezpieczeń i reasekuracji, sektorze emerytalnym, sektorze rynku funduszy inwestycyjnych oraz sektorze domów maklerskich, UKNF brał również udział w pracach nad programami badań na lata 2016, 2017 i 2018;
- ▶ Ubezpieczeniowym Funduszem Gwarancyjnym (UFG): zasady współpracy pomiędzy KNF a UFG określa umowa o współpracy oraz wymianie informacji pomiędzy KNF a UFG. Na mocy umowy KNF oraz UFG wymieniają się informacjami dotyczącymi sektora ubezpieczeń, w szczególności ubezpieczeń komunikacyjnych oraz pozostałych obowiązkowych. Współpraca z UFG dotyczyła również przyjętych założeń realizacji nowych zadań UFG, a mianowicie informatycznej bazy danych w zakresie niezbędnym do identyfikacji, weryfikacji i przeciwdziałania naruszeniu interesów uczestników rynku ubezpieczeniowego (Baza Danych Ubezpieczeniowych) oraz Turystycznego Funduszu Gwarancyjnego, jak również wypłat świadczeń z ubezpieczeń komunikacyjnych w formie rent. W ramach tej współpracy w 2016 r. KNF pozyskiwała z UFG w szczególności dane dotyczące wysokości średnich składek i od-

szkodowań z ubezpieczeń komunikacyjnych, w tym świadczeń w postaci rent i zadośćuczynień w celu dokonywania analiz adekwatności składki oraz skutków potencjalnych zmian prawnych w zakresie świadczeń z OC posiadaczy pojazdów mechanicznych na sytuację finansową zakładów ubezpieczeń. KNF pozyskiwała także z UFG dane dotyczące jakości realizacji przez funkcjonujące na polskim rynku zakłady obowiązków przekazywania przez nie wymaganych prawem informacji do baz danych UFG w celu uwzględnienia ich w procesie oceny BION nadzorowanych zakładów;

- ▶ Ubezpieczeniowym Funduszem Gwarancyjnym, Polską Izbą Ubezpieczeń, Rzecznikiem Finansowym, Ministerstwem Finansów, Ministerstwem Sprawiedliwości, Polskim Towarzystwem Medycyny Sądowej i Kryminologii, Polskim Towarzystwem Medycyny Ubezpieczeniowej, Polskim Towarzystwem Zdrowia Publicznego, Polskim Biurem Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, Stowarzyszeniem Sędziów Polskich IUSTITIA, w ramach funkcjonującego przy Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego „Forum Zadośćuczynień”. Współpraca dotyczyła wypra-

cowania propozycji rozwiązań pozwalających w sposób systemowy uregulować kwestie ustalania i wypłaty przez zakłady ubezpieczeń kwot zadośćuczynienia z tytułu śmierci osoby bliskiej. Prowadzone prace dotyczyły analizy najbardziej aktualnych prawomocnych orzeczeń sądowych dotyczących zadośćuczynienia z tytułu śmierci osoby bliskiej z umów OC posiadaczy pojazdów mechanicznych (wydanych w okresie 2015–2016), jak również analizy obowiązujących przepisów prawa;

- ▶ Polską Izbą Ubezpieczeń (PIU) również poprzez udział pracowników UKNF w charakterze prelegentów i uczestników podczas konferencji organizowanych przez PIU;
- ▶ Związkiem Banków Polskich (ZBP): m.in. w zakresie przekazywania danych sektorowych, planowanych rozwiązań regulacyjnych, udziału pracowników UKNF w charakterze prelegentów i uczestników konferencji organizowanych przez ZBP. Przedstawiciel KNF jest także członkiem Rady Arbitra Bankowego, na której forum omawiane są uwagi dotyczące praktyk rynkowych stosowanych przez banki w relacjach z klientami.

Organizacja Urzędu Komisji

8. Organizacja Urzędu Komisji

Komisja Nadzoru Finansowego i Przewodniczący Komisji wykonują swoje zadania przy pomocy Urzędu Komisji, działającego na podstawie statutu (Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 sierpnia 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Zarządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie nadania statutu Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego – M.P. z 2013 r. poz. 798).

Urzędem kieruje Przewodniczący Komisji przy pomocy Zastępców Przewodniczącego oraz dyrektorów komórek organizacyjnych. Zadania komórek organizacyjnych UKNF określa regulamin organizacyjny Urzędu nadawany zarządzeniem Przewodniczącego Komisji.

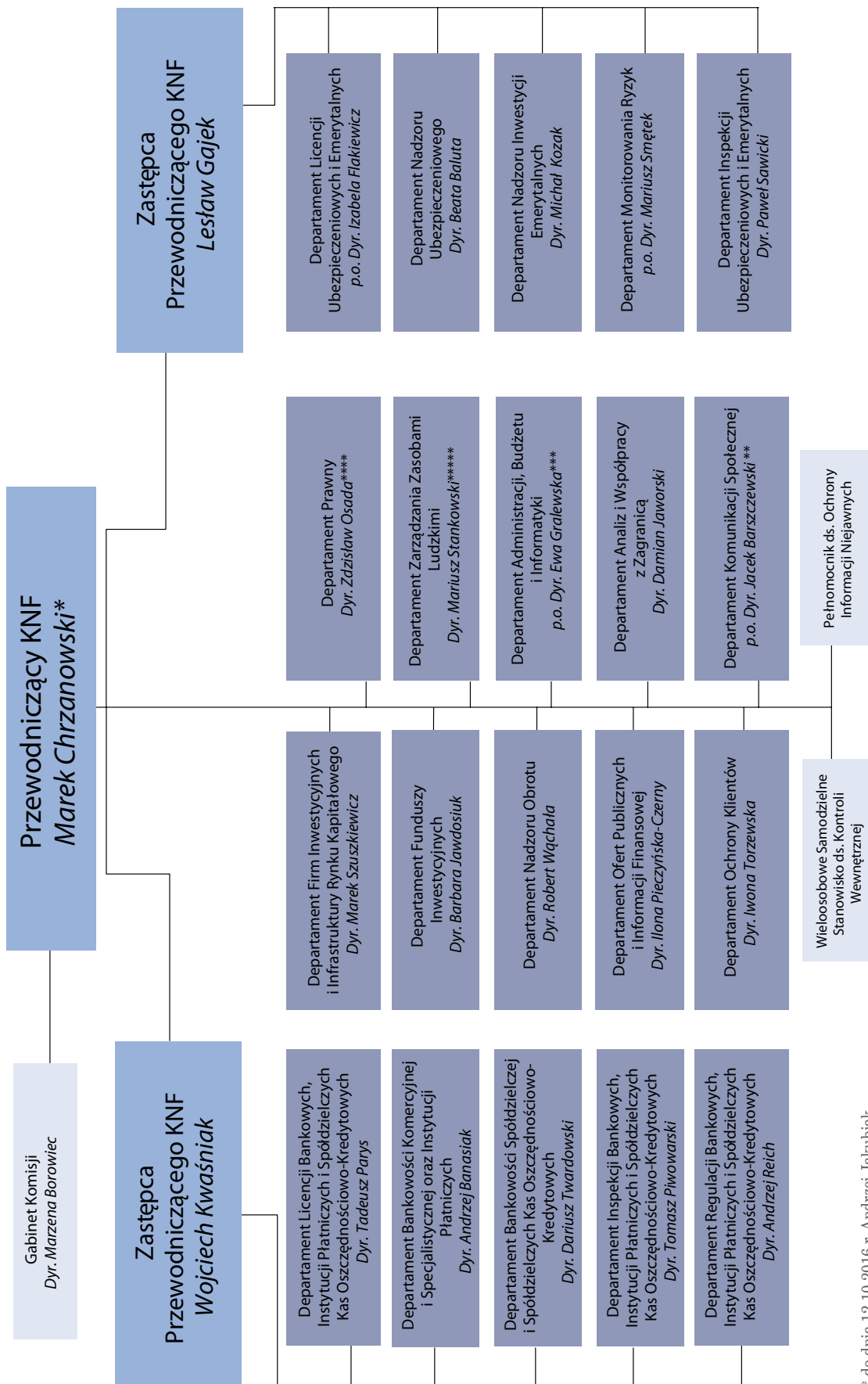
W Urzędzie funkcjonuje system kontroli zarządczej, zdefiniowanej jako ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny, skuteczny i terminowy. Celem kontroli

zarządczej jest zapewnienie w szczególności: zgodności działania z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, wiarygodności sprawozdań, ochrony zasobów, przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji i zarządzania ryzykiem.

Ponadto w celu zapewnienia adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej, wdrożone są zasady zarządzania ryzykiem w UKNF. Ich celem jest zapewnienie mechanizmów identyfikowania ryzyk zagrażających zgodnej z prawem, efektywnej, oszczędnej i terminowej realizacji celów i zadań UKNF, określenie skutków i wag tych ryzyk oraz podejmowanie adekwatnych środków zaradczych w celu ograniczenia zidentyfikowanych ryzyk.

Rok 2016 był kolejnym rokiem funkcjonowania w UKNF budżetu zadaniowego zgodnie z ustawą o finansach publicznych.

Schemat 1: Struktura organizacyjna Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego według stanu na 31.12.2016 r.

* do dnia 12.10.2016 r. Andrzej Jakubiak
 ** do dnia 15.11.2016 r. Łukasz Dajnowicz
 *** do dnia 27.10.2016 r. Marek Pyła
 **** do dnia 7.11.2016 r. Marcin Olszak
 ***** do dnia 27.10.2016 r. Leszek Chrostek

Budżet Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego

UKNF jest jednostką budżetową. Wydatki Urzędu są pokrywane bezpośrednio z budżetu państwa, a dochody Urzędu są dochodami budżetowymi odprowadzanymi na rachunek budżetu państwa. Jako podmiot sektora finansów publicznych Urząd prowadzi gospodarkę finansową zgodnie z przepisami prawa, w szczególności ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1870 j.t.), ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2015 r. poz. 2164 j.t., z późn. zm.), ustawy budżetowej oraz zgodnie z planem finansowym na dany rok budżetowy.

Realizując zapisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2016, Komisja opracowała i przedłożyła Ministrowi Finansów projekt swojego budżetu na dany rok budżetowy w układzie tradycyjnym i zadaniowym.

Podobnie jak w wielu krajach europejskich koszty państwowego nadzoru nad rynkiem finansowym są pokrywane z obowiązkowych wpłat dokonywanych przez podmioty nadzorowane. Opłaty pobierane przez UKNF za dokonywane czynności urzędowe związane z egzaminami nie są przeznaczone na pokrycie kosztów nadzoru i stanowią dochody budżetu państwa. Dochodami budżetu państwa są kary finansowe nakładane przez Komisję Nadzoru Finansowego na nadzorowane podmioty oraz na członków ich organów za działalność niezgodną z przepisami prawa.

Dochody budżetowe UKNF na 2016 r. zaplanowano na poziomie 237 287 tys. zł, natomiast zrealizowano memoriałowo 200 005 tys. zł, a kasowo – 128 032 tys. zł. Niższe wykonanie memoriałowe do planu wynikało ze zmiany przepisów związanych z rozliczeniem kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym, bankowym i ubezpieczeniowym. Natomiast niskie wykonanie kasowe związane było ze zwrotem środków finansowych za rozliczenie kosztów nadzoru roku 2015 oraz zmianą sposobu wnoszenia opłat na koszty nadzoru w roku 2016 przez podmioty rynku kapitałowego, bankowego i ubezpieczeniowego.

Wydatki przeznaczone w budżecie na działalność UKNF w roku 2016 zostały zaplanowane w kwocie 228 202 tys. zł, w tym:

- wydatki w dziale 758 Różne rozliczenia 227 887 tys. zł,
- wydatki w dziale 752 Obrona Narodowa 15 tys. zł,
- rezerwa celowa 300 tys. zł.

Rok 2016 był rokiem racjonalnego, celowego i oszczędnego wydatkowania środków publicznych.

Plan po zmianach budżetu UKNF w zakresie wydatków na 2016 r. został ustalony w wysokości 228 202 tys. zł. W stosunku do budżetu po zmianach 2015 r. wzrósł o 9924 tys. zł, tj. o 4,35%, przy znacznym zwiększeniu obowiązków nadzorczych wynikających ze wzrostu skali działalności rynku finansowego i zwiększenia liczby podmiotów nadzorowanych.

W Tabelach 91 i 92 przedstawiono w układzie tradycyjnym plan i wykonanie dochodów i wydatków budżetu zrealizowanych w 2016 r. w porównaniu do roku 2015.

Tabela 91. Wykonanie planu dochodów budżetowych KNF w 2016 r.

Dochody budżetowe	Plan 2015 (w tys. zł)	Wykonanie planu 2015 (memoriałowo)		Plan 2016 (w tys. zł)	Wykonanie planu 2016 (memoriałowo)		Plan roku 2016 do 2015 (w %)	Wykonanie roku 2016 do 2015 (w %)
		(w tys. zł)	(w %)		(w tys. zł)	(w %)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Wpłaty zakładów ubezpieczeń na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową i brokerską	35 355	36 561	103	35 778	31 907	89	101	87
Wpłaty PTE na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością OFE	14 736	14 448	98	14 130	13 495	96	96	93
Wpłaty rynku kapitałowego na pokrycie kosztów nadzoru	46 244	47 044	102	49 223	39 453	80	106	84
Wpłaty nadzorowanych podmiotów rynku bankowego na pokrycie kosztów nadzoru (banki komercyjne, spółdzielcze, SKOK, BUP, KIP)	125 128	176 489	141	128 756	105 654	82	103	60
Opłaty pobrane z tytułu czynności związanych z egzaminami oraz z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych	342	458	134	350	671	192	102	147
Kary nałożone na nadzorowane podmioty	5 000	5 009	100	9 000	6 651	74	180	133
Pozostałe	50	88	176	50	2 174	4 348	100	2 470
Ogółem	226 855	280 097	123	237 287	200 005	84	105	71

Źródło: Opracowanie własne UKNF

Tabela 92. Wykonanie planu wydatków KNF w 2016 r.

Wydatki budżetowe	Plan 2015 (w tys. zł) po zmia- nach	Wykonanie planu 2015		Plan 2016 (w tys. zł) po zmia- nach	Wykonanie planu 2016		Plan roku 2016 do 2015 (w %)	Wykona- nie roku 2016 do 2015 (w %)
		(w tys. zł)	(w %)		(w tys. zł)	(w %)		
Wydatki z tytułu wynagrodzeń łącznie z narzutami i pochodnymi na wynagrodzenie	126 331	124 579	99	132 678	130 956	99	105	105
Wydatki pozapłacowe	91 947	81 632	89	95 524	70 323	74	104	86
w tym:								
wydatki bieżące	56 647	48 704	86	65 724	56 719	86	116	116
wydatki majątkowe	35 300	32 928	93	29 800	13 604	46	84	41
Ogółem	218 278	206 211	94	228 202	201 279	88	105	98

Źródło: Opracowanie własne UKNF

Podstawową część dochodów z Tabeli 91 stanowiły wpłaty nadzorowanych podmiotów na pokrycie kosztów nadzoru. Kary nałożone na nadzorowane podmioty i zapłacone oraz inne dochody niestanowiące kosztów nadzoru zrealizowano w wysokości 4189 tys. zł. Od 2016 r. wpłaty na rynek kapitałowy są wnoszone przez wszystkie podmioty rynku kapitałowego. Do roku 2015 wpłaty były wnoszone tylko przez Giel-

dę Papierów Wartościowych w Warszawie i Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych.

W Tabeli 93 przedstawiono koszty nadzoru nad poszczególnymi rynkami w roku 2016, natomiast w Tabeli 94 – podział kosztów nadzoru nad poszczególnymi rynkami na koszty bezpośrednie i pośrednie.

Tabela 93. Koszty nadzoru nad poszczególnymi rynkami w 2016 r. w porównaniu do 2015 r.

Nazwa rynku	2015		2016		w relacji do poprzedniego roku	
	plan	wykonanie	plan	wykonanie	plan (2015=100)	wykonanie (2015=100)
	(w tys. zł)	(w tys. zł)	(w tys. zł)	(w tys. zł)		
Rynek kapitałowy	46 044	44 736	49 523	43 993	108	98
Rynek ubezpieczeniowy	34 855	32 273	35 778	30 471	103	94
Rynek emerytalny	14 236	12 600	14 130	11 515	99	91
Rynek bankowy*, w tym:	123 128	116 587	128 756	115 289	105	99
– Banki		92 368		91 078		99
– Biura Usług Płatniczych		1 516		1 153		76
– Krajowe Instytucje Płatnicze		4 429		4 612		104
– SKOK-i		18 274		18 446		101
Ogółem	218 263	206 196	228 187	201 268	105	98

Źródło: Opracowanie własne UKNF

*Planowanie kosztów nadzoru na rynek bankowy dokonywane jest w sposób zagregowany.

Tabela 94. Podział kosztów nadzoru na koszty bezpośrednie i pośrednie w latach 2015–2016 (w tys. zł) w ujęciu porównawczym

Nazwa rynku	2015				2016			
	plan po zmianach	wykonanie	w tym:		plan po zmianach	wykonanie	w tym:	
			bezpośrednie koszty nadzoru	pośrednie koszty nadzoru (administracyjne)			bezpośrednie koszty nadzoru	pośrednie koszty nadzoru (administracyjne)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Rynek kapitałowy	46 044	44 736	22 764	21 972	49 523	43 993	26 110	17 883
Rynek ubezpieczeniowy	34 855	32 273	16 620	15 653	35 778	30 471	18 089	12 382
Rynek emerytalny	14 236	12 600	6 307	6 293	14 130	11 515	6 458	5 057
Rynek bankowy*, w tym:	123 128	116 587	59 013	57 574	128 756	115 289	69 631	45 658
– Banki		92 368	46 754	45 614		91 078	55 008	36 070
– BUP		1 516	767	749		1 153	696	457
– KIP		4 429	2 242	2 187		4 612	2 786	1 826
– SKOK		18 274	9 250	9 024		18 446	11 141	7 305
Razem	218 263	206 196	104 704	101 492	228 187	201 268	120 288	80 980

Źródło: Opracowanie własne UKNF

*Planowanie kosztów nadzoru na rynek bankowy dokonywane jest w sposób zagregowany.

Tabela 95. Zestawienie kosztów działalności KNF i UKNF poniesionych w 2016 r., w podziale na obszary nadzoru określone w art. 1 ust. 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, wraz z liczbą oraz zakresem czynności nadzorczych, w tym także kosztów administracyjnych

Obszar	Koszty nadzoru (w tys. zł)	Czynności nadzorcze	
		Rodzaj czynności	Liczba czynności
nadzór bankowy	115 289, w tym koszty administracyjne* 45 658	Uchwały podjęte przez KNF,	Razem: 95
		w tym w szczególności:	
		wyrażenie zgody na powołanie prezesa/członka zarządu banku	28
		udzielenie zezwolenia na połączenie banków	3
		nałożenie kary pieniężnej na bank	1
		Decyzje i postanowienia wydane na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF,	Razem: 2380
		w tym w szczególności:	
		wyrażenie zgody na obniżenie funduszy własnych	534
		udzielenie zezwolenia na dokonanie zmian w statucie banku	185
		akceptacja programów postępowania naprawczego	5
		Czynności kontrolne	Razem: 111**
		Inne czynności nadzorcze,	Razem: ok. 40 tys.
		w tym w szczególności:	
		nadanie oceny BION	677
zgłoszenia dotyczące nieprawidłowego funkcjonowania podmiotów sektora bankowego	2978		
analiza raportów finansowych, informacji sprawozdawczych, wyników ankiet	ok. 36,2 tys.		
OGÓŁEM	ok. 42,6 tys.		

nadzór emerytalny	11 515, w tym koszty administracyjne* 5 057	Uchwały podjęte przez KNF,	Razem: 47
		w tym w szczególności:	
		udzielenie zezwolenia na zmianę statutu powszechnego towarzystwa emerytalnego	4
		udzielenie zezwolenia na zmianę statutu otwartego funduszu emerytalnego	9
		udzielenie zezwolenia na zmianę statutu pracowniczego funduszu emerytalnego	2
		nałożenie kary pieniężnej na pracodawcę prowadzącego pracowniczy program emerytalny	3
		Decyzje i postanowienia wydane na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF,	Razem: 342
		w tym w szczególności:	
		wpis pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	23
		wpis zmian pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	155
		wykreślenie pracowniczego programu emerytalnego z rejestru	40
		Kontrole	Razem: 7
		Inne czynności nadzorcze,	Razem: ok. 52,6 tys.
		w tym w szczególności:	
		nadanie oceny BION powszechnych towarzystw emerytalnych	12
		analiza raportów finansowych, informacji sprawozdawczych	ok. 52 tys.
		zgłoszenia dotyczące nieprawidłowego funkcjonowania podmiotów sektora emerytalnego	29
		OGÓLEM	ok. 53 tys.
		nadzór ubezpieczeniowy	30 471, w tym koszty administracyjne* 12 382
w tym w szczególności:			
wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu zakładu ubezpieczeń	17		
nałożenie kary pieniężnej na zakład ubezpieczeń	3		
Decyzje i postanowienia wydane na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF,	Razem: 390		
w tym w szczególności:			
wpis do rejestru aktuariuszów	35		
cofnięcie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej	40		
zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń	86		
zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji	6		
nałożenie kary pieniężnej	9		
Kontrole i wizyty nadzorcze	Razem: 54		
Inne czynności nadzorcze,	Razem: ok. 127,6 tys.		
w tym w szczególności:			
nadanie oceny BION	57		
rejestracja wniosków o wpis do rejestru agentów ubezpieczeniowych, zmianę danych objętych wpisem oraz wykreślenie z rejestru	118 427		
zmiany danych objętych wpisem w rejestrze brokerów ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych	2500		
zgłoszenia dotyczące działalności podmiotów sektora ubezpieczeniowego	2667		
analiza m.in. sprawozdań finansowych, informacji ilościowych	ok. 5,6 tys.		
OGÓLEM	ok. 128,1 tys.		

nadzór nad rynkiem kapitałowym	43 993, w tym koszty administracyjne* 17 883	Uchwały podjęte przez KNF,	Razem: 212
		w tym w szczególności:	
		udzielenie TFI zezwolenia na wykonywanie działalności przez TFI i tworzenie funduszy inwestycyjnych lub funduszy zagranicznych i zarządzanie nimi	1
		udzielenie zgody na zmianę depozytariusza	14
		udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	8
		nałożenie kar pieniężnych na TFI	2
		nałożenie kar pieniężnych na firmy inwestycyjne	2
		nałożenie kar pieniężnych na emitentów	11
		nałożenie kar pieniężnych na osoby fizyczne	26
		Decyzje i postanowienia wydane na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF,	Razem: 894
		w tym w szczególności:	
		zatwierdzenie prospektu emisyjnego	40
		zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego	96
		zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	35
		wpis na listę doradców inwestycyjnych	33
		wpis na listę maklerów papierów wartościowych	67
		wpis do rejestru agentów firm inwestycyjnych	62
		zezwoleń na zmianę statutu funduszu inwestycyjnego, w tym na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu funduszu	56
		Kontrole	Razem: 39
		Inne czynności nadzorcze,	Razem: ok. 92 tys.
w tym w szczególności:			
nadanie oceny BION	106		
analiza m.in. raportów bieżących i okresowych	ok. 89,2 tys.		
zgłoszenia dotyczące funkcjonowania podmiotów rynku kapitałowego	753		
OGÓŁEM	ok. 93,1 tys.		
nadzór nad instytucjami płatniczymi, biurami usług płatniczych, instytucjami pieniądza elektronicznego, oddziałami zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego	5 765, w tym koszty administracyjne* 2 283	Uchwały podjęte przez KNF,	Razem: 355
		w tym w szczególności:	
		udzielenie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	2
		odmowa wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	2
		nałożenie kar pieniężnych na BUP	278
		Decyzje i postanowienia wydane na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF,	Razem: 110
		w tym w szczególności:	
		umorzenie postępowania administracyjnego	85
		umorzenie postępowania w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej i zmiany tego zezwolenia	2
		zwrot wniosku o wpis do Rejestru Usług Płatniczych	1
		Kontrole	Razem: 4
		Inne czynności nadzorcze,	Razem: ok. 4,2 tys.
		w tym w szczególności:	
		zgłoszenia dotyczące nieprawidłowości w zakresie świadczenia usług płatniczych przez podmioty inne niż banki i SKOK-i	53
		analiza raportów i informacji sprawozdawczych	ok. 3,7 tys.
OGÓŁEM	ok. 4,7 tys.		

nadzór nad agencjami ratingowymi	- ***		
nadzór uzupełniający	- ***		
nadzór nad SKOK-ami oraz Kasą Krajową	18 446, w tym koszty administracyjne* 7 305	Uchwały podjęte przez KNF,	Razem: 93
		w tym w szczególności:	
		ustanowienie zarządcy komisarycznego	8
		zatwierdzenie na stanowisku prezesa zarządu SKOK	1
		wyrażenie zgody na powołanie na stanowisko członka zarządu Kasy Krajowej	1
		Decyzje i postanowienia wydane na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF,	Razem: 230
		w tym w szczególności:	
		zatwierdzenie zmiany statutu SKOK	20
		uwzględnienie wniosku o przeprowadzenie dowodu	39
		Kontrole	Razem: 17
		Inne czynności nadzorcze,	Razem: ok. 1,2 tys.
		w tym w szczególności:	
		analiza m.in. raportów, sprawozdań finansowych i informacji sprawozdawczych	ok. 1,1 tys.
zgłoszenia dotyczące działalności SKOK	141		
OGÓŁEM	ok. 1,5 tys.		

Źródło: Opracowanie własne UKNF

*Przez koszty administracyjne rozumie się tzw. koszty pośrednie, a więc tę część kosztów funkcjonowania KNF i UKNF, których nie można przypisać bezpośrednio do żadnego odrębnie rozliczanego sektora. Koszty pośrednie są ustalane w kwocie ogółem, a następnie są proporcjonalnie przypisywane do poszczególnych sektorów. Na koszty pośrednie składają się m.in. koszty wynagrodzeń dla osób zatrudnionych w komórkach organizacyjnych niewykonujących bezpośrednio zadań z zakresu nadzoru, koszty ogólnourzędowej infrastruktury informatycznej, koszty realizacji wszelkich zadań inwestycyjnych dotyczących modernizacji pomieszczeń biurowych, opłaty czynszowe związane z wynajmem pomieszczeń biurowych, koszty energii elektrycznej, koszty usług telekomunikacyjnych, koszty sprzątania pomieszczeń biurowych, zakup materiałów biurowych, utrzymanie samochodów służbowych.

**W tym 47 czynności kontrolnych przeprowadzonych przez KNF w podmiotach nadzorowanych w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

***Przepisy w zakresie systemu finansowania kosztów nad rynkiem finansowym nie wymagają odrębnego rozliczania kosztów nadzoru uzupełniającego oraz kosztów nadzoru nad agencjami ratingowymi. Koszty nadzoru uzupełniającego oraz koszty nadzoru nad agencjami ratingowymi są traktowane jako koszty pośrednie.

Zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2016, UKNF opracował również projekt budżetu w układzie zadaniowym. Na realizację zadania 4.3. Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, eme-

rytalnym i bankowym w 2016 r., zgodnego z „Katalogiem funkcji, zadań, podzadań i działań na rok 2016” zaplanowano kwotę 227 887 tys. zł. Na realizację działania 11.4.2.4. W Szkolenie obronne administracji publicznej i przedsiębiorców zaplanowano kwotę 15 tys. zł. Budżet UKNF w układzie zadaniowym przedstawiony został w Tabeli 96.

Tabela 96. Wydatki budżetu państwa w układzie zadaniowym dla części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego w 2016 r. (w tys. zł)

Nr	Nazwa funkcji/zadania/podzadania/działania	Plan na 2016 r. po zmianach	Wykonanie planu na 31.12.2016 r.
4.	Zarządzanie finansami państwa		
4.3.	Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym	227 887	201 268
4.3.2.	Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym	227 887	201 268
4.3.2.1.	Nadzór nad podmiotami rynku kapitałowego	49 523	43 993
4.3.2.2.	Nadzór nad działalnością zakładów ubezpieczeń	35 778	30 471
4.3.2.3.	Nadzór nad działalnością rynku emerytalnego	14 130	11 515
4.3.2.4.	Nadzór bankowy	128 756	115 289
11.	Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic		
11.4.2.4.W	Szkolenie obronne administracji publicznej i przedsiębiorców	15	11

Źródło: Opracowanie własne UKNF

Zadanie 4.3. Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym.

Celem zadania było zapewnienie zgodności postępowań podmiotów nadzorowanych z regulacjami rynku finansowego oraz zapewnienie ochrony interesów uczestników rynku finansowego. Wspomniany cel został osiągnięty poprzez:

- ▶ prowadzenie postępowań kontrolnych (inspekcji kompleksowych i problemowych) w nadzorowanych podmiotach, których sposób prowadzenia zależał od wybranych w danym przypadku czynności inspekcyjnych, przepisów prawa w zakresie kontroli oraz od stopnia skomplikowania problemu, a przez to wpływał na ilość dedykowanych zasobów,
- ▶ przeprowadzenie postępowań administracyjnych polegających na rozpatrywaniu wniosków składanych przez podmioty nadzorowane i wydawaniu decyzji, procedowanie których uzależnione było od stopnia złożoności sprawy oraz jakości i kompletności dokumentacji złożonej przez stronę.

Do monitorowania realizacji zadania 4.3. zastosowano następujące mierniki:

1. Liczbę zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku finansowego w stosunku do liczby

wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty. Miernik został zaplanowany na poziomie 87%.

2. Liczbę zakończonych postępowań inspekcyjnych w podmiotach nadzorowanych w stosunku do liczby postępowań inspekcyjnych planowanych. Wartość miernika została zaplanowana na poziomie 100%.

Przyjęte mierniki zostały zastosowane w układzie zadaniowym za rok 2016, a osiągnięte wartości wyniosły odpowiednio 98% i 106%.

Pozytywne odchylenie od planowanej wartości miernika wynika z zaangażowania i profesjonalizmu pracowników UKNF oraz dużej wydajności i wysokiej jakości prowadzonych postępowań administracyjnych i przeprowadzanych inspekcji w podmiotach nadzorowanych.

W Tabeli 97 przedstawiono planowane i osiągnięte wartości mierników na poziomie działań (odnoszących się do poszczególnych rynków) oraz podzadania.

Tabela 97. Klasyfikacja budżetu zadaniowego – wykonanie mierników 2016 r.

Lp.	Nazwa funkcji/ zadania/podzadania/działania	Cel	Miernik		
			Nazwa	2016	
				Plan	Wykonanie miernika 31.12.2016 r.
4.	Zarządzanie finansami państwa				
4.3.	Nadzór nad rynkiem finansowym	Zapewnienie zgodności postępowań podmiotów nadzorowanych z regulacjami rynku finansowego oraz ochrona interesów uczestników rynku finansowego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku finansowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	87%	98%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	106%
4.3.2.	Nadzór nad rynkiem finansowym	Zapewnienie zgodności postępowań podmiotów nadzorowanych z regulacjami rynku finansowego oraz ochrona interesów uczestników rynku finansowego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku finansowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	87%	98%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	106%
4.3.2.1.	Nadzór nad rynkiem kapitałowym	Zapewnienie zgodności postępowania z regulacjami rynku kapitałowego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku kapitałowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	84%	103%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	129%
4.3.2.2.	Nadzór nad rynkiem ubezpieczeniowym	Zapewnienie zgodności postępowania z regulacjami rynku ubezpieczeniowego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku ubezpieczeniowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	97%	90%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	106%
4.3.2.3.	Nadzór nad rynkiem emerytalnym	Zapewnienie zgodności postępowania z regulacjami rynku emerytalnego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku emerytalnego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	90%	105%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	100%
4.3.2.4.	Nadzór nad rynkiem bankowym	Zapewnienie zgodności postępowania z regulacjami rynku bankowego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku bankowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	85%	96%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne UKNF

Wykonanie budżetu państwa w części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego jest corocznie kontrolowane przez Najwyższą Izbę Kontroli. Na stronie internetowej „Biuletynu Informacji Publicznej NIK” publikowane są ogólnodostępne informacje o wynikach kontroli oraz wystąpienia pokontrolne. Ponadto zgodnie z art. 182 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finan-

sach publicznych, sprawozdanie z wykonania budżetu UKNF w formie tabelarycznej i opisowej jest przekazywane do Ministerstwa Finansów, zaś do końca drugiego kwartału każdego roku sporządzane jest sprawozdanie z wykonania budżetu UKNF dla Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP oraz dla Komisji Budżetu i Finansów Publicznych Senatu RP.

Zamówienia publiczne

Wszystkie wydatki bieżące i majątkowe w UKNF realizowane są w oparciu o Plan Zamówień Publicznych, na mocy przepisów ustawy Pzp (Dz.U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.) oraz zgodnie z regulacjami wewnętrznymi UKNF dotyczącymi udzielania zamówień publicznych. W 2016 r.

w UKNF podpisano 102 umowy o zamówienie publiczne w trybach przewidzianych ustawą – Prawo zamówień publicznych, w tym: 20 umów na dostawy, 77 umów na usługi oraz 5 umów na roboty budowlane.

Tabela 98. Liczba udzielonych zamówień publicznych w 2016 r. wg trybu postępowania

Tryb	Liczba udzielonych zamówień publicznych
Przetarg nieograniczony o wartości zamówienia przekraczającej kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp.	41
Przetarg nieograniczony o wartości zamówienia mniejszej niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp.	55
Przetarg ograniczony o wartości zamówienia mniejszej niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp.	1
Zamówienia z wolnej ręki o wartości zamówienia przekraczającej kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp.	2
Zamówienia z wolnej ręki o wartości zamówienia mniejszej niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp.	3
Łączna liczba udzielonych zamówień publicznych w trybach przewidzianych ustawą – Prawo zamówień publicznych w 2016 r.	102

Projekt wdrożenia systemu wsparcia inspekcji

W grudniu 2016 r. zakończono prace projektowe mające na celu wdrożenie Systemu Wsparcia Inspekcji dla działalności obszaru bankowego, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz krajowych instytucji płatniczych.

Wdrożony system wspiera następujące fazy procesów inspekcyjnych:

- ▶ planowanie czynności kontrolnych,
- ▶ przygotowanie, przeprowadzanie i podsumowywanie wyników inspekcji,

- ▶ monitorowanie przebiegu inspekcji,
- ▶ monitorowanie realizacji zaleceń i warunków,
- ▶ rozliczanie czasu pracy inspektorów,
- ▶ przeprowadzanie analiz przekrojowych na podstawie gromadzonych danych.

Rozpoczęcie użytkowania Systemu przez prawie 300 użytkowników UKNF znacząco usprawni procesy realizowane przez UKNF w obszarze czynności kontrolnych i walidacyjnych.

Rozwój technologii informatycznych

Rok 2016 w obszarze technologii informatycznych był kolejnym rokiem realizacji celów określonych w Strategii Informatyzacji UKNF na lata 2014–2018.

W ramach realizacji celu zakładającego udostępnienie podmiotom ze wszystkich rynków nadzorowanych jednolitego kanału komunikacji w 2016 r. Portal KNF został udostęp-

niony dla sprawozdawczości Powszechnych Towarzystw Emerytalnych ułatwiają i zwiększając niezawodność przesyłania danych do UKNF na tym rynku finansowym.

Drugą istotną grupę prac stanowiły zadania realizowane w ramach celu strategicznego zakładającego przygotowanie

wydajnych narzędzi do analizy danych wspierających procesy nadzorcze. W ramach tych prac zbudowane zostało nowe, elastyczne i wydajne środowisko analityczne dla nadzoru bankowego, znacznie rozszerzając możliwości wykonywania analiz przez pracowników merytorycznych. Zadanie to było realizowane równoległe z dostosowaniem rozwiązań informatycznych UKNF do przepisów unijnych w zakresie CRD IV/CRR zapewniając pełną obsługę informatyczną wszystkich wymaganych przez EBA pakietów sprawozdawczych ITS (format XBRL), w tym nowych – Liquidity coverage ratio i Leverage ratio.

Ponadto wdrożono system wsparcia inspekcji w bankach, ułatwiający pracownikom merytorycznym planowanie, organizację i przeprowadzanie inspekcji oraz weryfikację realizacji zaleceń pokontrolnych.

W obszarze nadzoru nad rynkiem kapitałowym, w związku z nowymi obowiązkami KNF wynikającymi z regulacji

Zarządzanie zasobami ludzkimi

Priorytetowe działania podejmowane w roku 2016 przez UKNF w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi koncentrowały się, podobnie jak w latach ubiegłych, na zapewnieniu właściwych zasobów do realizacji zadań nadzorczych w warunkach zmieniającego się otoczenia rynkowego i zmian zachodzących na rynku pracy.

Plan zatrudnienia na 2016 r. wynosił 981 etatów. Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2016 r. wyniósł 947,93 etatów (nie uwzględniono umów na zastępstwo).

Dalsze rozszerzenie kompetencji nadzorczych KNF oraz niesłabnący popyt na wysokiej klasy specjalistów na rynku pracy w sposób bezpośredni wpłynęły na zakres zadań w sferze zasobów ludzkich. Celem tych zadań było utrzymanie zaplecza kadrowego na wysokim poziomie kompetencyjnym i efektywnościowym. Realizacji tego celu podporządkowane były działania związane z zarządzaniem funduszem wynagrodzeń, zapewniające optymalną alokację środków na wynagrodzenia zarówno w kontekście potrzeb kadrowych i pozyskiwania nowych pracowników, jak i utrzymania wykwalifikowanej kadry urzędniczej.

Wskaźnik fluktuacji w roku 2016 wyniósł 9,93%. Dla porównania w latach 2012–2015 wynosił on odpowiednio: 8,24%, 7,25%, 8,86% i 9,77%. Wskaźniki te świadczą o stabilnej sytuacji w zatrudnieniu i utrzymaniu fluktuacji na akceptowalnym poziomie umożliwiającym zapewnienie właściwej organizacji procesów pracy i efektywną realizację zadań nadzorczych.

UE (dyrektywa AIFMD), został zbudowany rejestr i system sprawozdawczy dla nowego typu podmiotów – zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi. System obejmuje podmioty zarządzające oraz zarządzane przez te podmioty fundusze.

W obszarze ubezpieczeniowym realizowane były prace związane z dostosowaniem systemów IT w UKNF do wymagań dyrektywy UE Wyplacalność II. System nadzoru ubezpieczeń został dostosowany do nowych wymogów prawnych oraz obsługi sprawozdań zakładów ubezpieczeń i reasekuracji w nowym, wskazanym przez EIOPA formacie – XBRL. System umożliwił przyjęcie i przesyłanie do EIOPA w 2016 r. wszystkich wymaganych sprawozdań.

W roku 2016 zrealizowano również szereg prac związanych z podniesieniem bezpieczeństwa, wydajności i dostępności całego środowiska informatycznego UKNF.

Wyznaczone cele realizowane są dzięki zapewnieniu możliwości podnoszenia kwalifikacji i rozwoju pracowników poprzez system szkoleń indywidualnych i grupowych przy wsparciu różnych form kształcenia. W 2016 r. zorganizowano i przeprowadzono szkolenia grupowe w 92 tematów oraz przygotowano 1 szkolenie e-learningowe. Główne obszary tematyczne obejmowały zagadnienia z zakresu bankowości, sprawozdawczości i rachunkowości, rynków finansowych, ubezpieczeń i dyrektywy Wyplacalność II oraz szeroko pojętych zagadnień prawnych. Ponadto w wyniku rozstrzygnięcia przeprowadzonych w 2016 r. postępowań przetargowych, w pierwszym kwartale 2017 r. zrealizowanych zostanie 18 dodatkowych tematów szkoleń zgłoszonych do Planu szkoleń grupowych na 2016 r. Liczba szkoleń grupowych realizowanych w 2016 r. wzrosła w stosunku do roku 2015 o 32 zakresy tematyczne. W wyniku prowadzonej na bieżąco analizy potrzeb, procesy szkoleń grupowych wspomagane były przez krajowe i zagraniczne szkolenia indywidualne, w których w roku 2016 uczestniczyło 547 pracowników, z czego 428 osób w szkoleniach krajowych i 119 w szkoleniach zagranicznych. W roku 2016 zmieniła się struktura udziału pracowników w szkoleniach, znacząco bowiem wzrósł udział pracowników w szkoleniach grupowych, co może świadczyć o niedostatecznej ofercie na ogólnym rynku szkoleniowym wysokospecjalistycznych szkoleń wynikających ze specyfiki działalności Urzędu. Intensywność szkoleń realizowanych w 2016 r. określa wskaźnik 5,9 osobodnia szkoleniowego, co stanowi 47 godzin szkolenia przypadające na jednego pracownika. Dla porównania w latach 2012–2015 liczba godzin szkoleniowych w przeliczeniu na jednego pracownika wynosiła odpowiednio: 43, 39, 43 i 33 godziny.

Zadania realizowane w zakresie bezpieczeństwa i ochrony informacji przetwarzanych w UKNF

W 2016 r. realizowano zadania związane z bezpieczeństwem i ochroną informacji, ochroną fizyczną, ochroną przeciwpożarową oraz przygotowaniem obronnymi. Do najważniejszych z nich należały:

- ▶ realizacja obowiązków wynikających z przepisów ustawy o ochronie informacji niejawnych, ustawy o ochronie danych osobowych, ustawy o ochronie osób i mienia, ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz innych ustaw branżowych,
- ▶ realizacja obowiązków związanych z planowaniem obronnym i pozamilitarnymi przygotowaniem obronnymi,
- ▶ zapewnienie bezpieczeństwa przetwarzania informacji chronionych ustawowo lub na podstawie regulacji wewnętrznych Urzędu,
- ▶ bieżąca współpraca z Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK),
- ▶ wypełnianie obowiązku wynikającego z art. 47 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
- ▶ współpraca z organami oraz instytucjami działającymi w obszarze bezpieczeństwa państwa w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa systemu finansowego,
- ▶ nadzorowanie i monitorowanie systemów bezpieczeństwa teleinformatycznego,
- ▶ nadzorowanie i monitorowanie systemów ochrony fizycznej w pomieszczeniach i budynkach Urzędu,
- ▶ nadzorowanie i monitorowanie zadań w obszarze zarządzania kryzysowego, planowania awaryjnego oraz ciągłości działania.

W zakresie powyższych zadań w okresie objętym sprawozdaniem m.in.:

- ▶ przeprowadzono audyty bezpieczeństwa informacji, realizując zapisy Polityki bezpieczeństwa informacji,
- ▶ przeprowadzono szkolenia teoretyczne i praktyczne z za-

kresu ochrony ppoż. dla pracowników wyznaczonych do działań gaśniczych i ewakuacji w obiektach UKNF,

- ▶ zmodernizowano system telewizji dozorowej CCTV w obiektach UKNF,
- ▶ przeprowadzono podstawowe oraz specjalistyczne szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej dla osób wyznaczonych do ww. działań w obiektach UKNF,
- ▶ zrealizowano zadania w zakresie Planu sprawdzeń zgodności przetwarzania danych osobowych w Urzędzie KNF z przepisami o ochronie danych osobowych, w związku z opublikowanymi zmianami prawa w tym zakresie,
- ▶ przetestowano wdrożony Plan Ciągłości Działania Urzędu KNF oraz uaktualniono Plan Awaryjny Urzędu KNF,
- ▶ wprowadzono dokument określający realizację zadań po wprowadzeniu stopni alarmowych,
- ▶ przeprowadzono audyty bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych (testy zewnętrzne i analizę bezpieczeństwa udostępnianych interakcyjnych aplikacji sieciowych),
- ▶ wzmocniono system ochrony informacji niejawnych w UKNF, w szczególności związany z akredytacją i certyfikacją bezpiecznych systemów teleinformatycznych,
- ▶ wypracowano platformę współpracy z Wydziałem Terroru Kryminalnego Policji i Biurem Ochrony Rządu przy ochronie osobistej Przewodniczącego i Zastępców Przewodniczącego KNF,
- ▶ zmodernizowano systemy zabezpieczenia technicznego w II strefach ochronnych,
- ▶ zrealizowano cykl szkoleń obronnych, w których wykorzystano bazę szkoleniową w Jednostce Wojskowej proponowaną przez Siły Zbrojne RP,
- ▶ uaktualniono Plan Operacyjny Funkcjonowania Urzędu oraz Narodowy Kwestionariusz Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych w zakresie UKNF.

Kontrole wewnętrzne i skargi na działalność Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz postępowanie pracowników Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego

W 2016 r. w Urzędzie KNF realizowane były zadania związane z prowadzeniem kontroli wewnętrznych, których celem było m.in.:

- ▶ bieżące sprawdzanie skuteczności sprawowania kontroli funkcjonalnej w Urzędzie Komisji,
- ▶ kontrola zgodności działania komórek organizacyjnych, zespołów roboczych lub komitetów, a także osób wykonujących w nich obowiązki służbowe z obowiązującymi

przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi Urzędu Komisji,

- ▶ badanie funkcjonowania Urzędu Komisji pod kątem legalności, celowości oraz terminowości realizowanych zadań, a także wskazywanie sposobu i środków jakie należy zastosować w celu usunięcia nieprawidłowości i zapobiegania ich powstawaniu.

W okresie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. przeprowadzonych zostało przez komórkę kontroli wewnętrznej Urzędu KNF 6 kontroli planowanych – problemowych oraz wszczęto 1 kontrolę doraźno-problemową.

Kontrole zewnętrzne

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2015 r. w części 70 Komisja Nadzoru Finansowego. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła planowanie i realizację dochodów budżetowych, działania podejmowane w celu odzyskania należności oraz pozytywnie oceniła realizację wydatków w ramach budżetu KNF. Wystąpienie pokontrolne za rok 2015 skierowane do Przewodniczącego KNF nie zawierało wniosków pokontrolnych.

Ponadto w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego w 2016 r. została przeprowadzona kontrola NIK, której tematem było „Sprawowanie przez Komisję Nadzoru Finansowego nadzoru nad Spółdzielczym Bankiem Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie w latach 2013–2015”. Wyniki i wnioski zostały odzwierciedlone w Wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 5 października 2016 r. W swojej ocenie NIK stwierdziła, że UKNF działał zgodnie z przyjętą metodologią nadzorcą, a KNF podejmowała działania przewidziane ustawą – Prawo bankowe, co jednak nie zapobiegło upadłości Banku. Podejmowane przez KNF i jej Urząd działania w tej sprawie zostały ocenione przez NIK jako nie w pełni rzetelne, a także nieskuteczne. NIK wniosła o dokonanie przeglądu i ewentualną modyfikację, stosowanego w UKNF, instrumentarium

W 2016 r. realizowano również czynności wyjaśniające w zakresie rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących pracy Urzędu KNF oraz postępowania pracowników Urzędu. W tym zakresie wpłynęły 52 pisma od 42 skarżących.

oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej banków oraz metodologii podejmowanych działań nadzorczych celem skutecznego reagowania na zagrożenia w działalności banków. W umotywowanych zastrzeżeniach z dnia 12 października 2016 r. do Wystąpienia pokontrolnego NIK Komisja wskazała, że upadłość Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie wynikała, nie tyle ze stosowanej przez UKNF metodologii działań nadzorczych, co z działalności przestępczej, będącej obecnie przedmiotem postępowania karnego, polegającej między innymi na fałszowaniu lub sporządzaniu fałszywej dokumentacji kredytowej, w tym wycen nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytów. Problemy, jakie zostały zidentyfikowane w Banku miały głównie związek z dokumentami przygotowywanymi przez biegłych rzeczoznawców majątkowych i brakiem uprawnień KNF do ich ponownej weryfikacji. Stąd też KNF poinformowała NIK o wystąpieniu do Ministra Finansów w sprawie zmiany przepisów w zakresie tworzenia rezerw, postulując ograniczenie możliwości pomniejszania podstawy rezerw o wartość budzących wątpliwości wycen. Ponadto wskazała na potrzebę zwiększenia uprawnień KNF w zakresie możliwości zlecenia ponownych wycen nieruchomości oraz zwiększenia skuteczności środków nadzorczych z ustawy – Prawo bankowe.

Aneksy

42

30

75

30

16

42

9

9. Aneksy

Aneks 1. Informacje o uchwałach, decyzjach administracyjnych i postanowieniach wydanych przez KNF w 2016 roku

Tabela 1.1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w 2016 roku

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
Wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu banku	24
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu banku	4
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu banku nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności banku	4
Wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu systemu ochrony	1
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu systemu ochrony	2
Wyrażenie zgody na pełnienie przez członka rady nadzorczej dodatkowej funkcji członka rady nadzorczej	1
Udzielenie zezwolenia na połączenie banków	3
Ustanowienie kuratora nadzorującego wykonanie programu postępowania naprawczego	2
Utwierdzenie braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji	1
Stwierdzenie braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego stania się podmiotem dominującym wobec banku	1
Udzielenie zezwolenia bankowi na prowadzenie rachunku papierów wartościowych i zbiorczych	1
Odmowa wyrażenia zgody na powołanie prezesa zarządu banku	5
Udzielenie zezwolenia na nabycie zorganizowanej części przedsiębiorstwa bankowego	1
Wskazanie warunków, które w interesie dobra ogólnego oddział instytucji kredytowej będzie zobowiązany spełniać przy prowadzeniu działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	2
Utrzymanie w mocy decyzji	2
Umorzenie postępowania	14
Nałożenie kary pieniężnej na bank	1
Zezwolenie na podział banku	1
Uchylenie decyzji	1
Zawieszenie działalności banku	1
Przekazanie do publicznej wiadomości informacji o nałożeniu kary pieniężnej na bank	1
Inne	22
Razem	95
Sprawy dotyczące sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	
Ustanowienie zarządcy komisarycznego	8
Odmowa zatwierdzenia na stanowisko prezesa zarządu SKOK	4
Zatwierdzenie na stanowisku prezesa zarządu SKOK	1
Wyrażenie zgody na powołanie na stanowisko członka zarządu Kasy Krajowej	1
Uchylenie w całości decyzji	8
Umorzenie postępowania administracyjnego	18
Utrzymanie decyzji w mocy	6
Utrzymanie postanowienia w mocy	27
Zawieszenie działalności kasy	5

Przejęcie kasy przez bank	3
Zatwierdzenie wzorca umowy	1
Odmowa wyłączenia od udziału w rozpoznaniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	3
Odmowa zawieszenia postępowania administracyjnego	1
Nalożenie na SKOK obowiązku zwrotu kosztów związanych ze zleceniem podmiotowi uprawnionemu do badania sprawozdań finansowych	4
Inne	3
Razem	93
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	
Udzielenie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	2
Odmowa wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	2
Nalożenie kar pieniężnych na BUP	278
Uchylenie decyzji i umorzenie postępowania	6
Uchylenie decyzji i nałożenie kary pieniężnej w niższej wysokości	16
Cofnięcie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	1
Utrzymanie decyzji w mocy	33
Umorzenie postępowania administracyjnego	16
Inne	1
Razem	355
Sprawy dotyczące sektora ubezpieczeniowego	
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu zakładu ubezpieczeń	17
Odmowa wyrażenia zgody na powołanie prezesa zarządu zakładu ubezpieczeń	2
Wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu zakładu ubezpieczeń	11
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu zakładu ubezpieczeń odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem	7
Nalożenie kary pieniężnej na zakład ubezpieczeń	3
Umorzenie postępowania	1
Utrzymanie decyzji w mocy	1
Uchylenie decyzji i nałożenie kary pieniężnej w tej samej wysokości	2
Uchylenie decyzji i nałożenie kary pieniężnej niższej wysokości	1
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia akcji krajowego zakładu ubezpieczeń	3
Udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej	2
Zawiadomienie o zamiarze podjęcia uchwały o rozwiązaniu oddziałów towarzystwa ubezpieczeń	1
Zatwierdzenie statutu nowo utworzonego krajowego towarzystwa ubezpieczeń	2
Inne	4
Razem	57
Sprawy dotyczące sektora emerytalnego	
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu powszechnego towarzystwa emerytalnego	4
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu otwartego funduszu emerytalnego	9
Udzielenie zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu otwartego funduszu emerytalnego	9
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu powszechnego towarzystwa emerytalnego	4
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu pracowniczego funduszu emerytalnego	2
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu pracowniczego towarzystwa emerytalnego	2
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu pracowniczego towarzystwa emerytalnego	1
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu dobrowolnego funduszu emerytalnego	5
Udzielenie zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu dobrowolnego funduszu emerytalnego	5

Nażalenie kary pieniężnej na pracodawcę prowadzącego pracowniczy program emerytalny	3
Cofnięcie zezwolenia na utworzenie pracowniczego towarzystwa emerytalnego	1
Likwidacja pracowniczego funduszu emerytalnego	1
Inne	1
Razem	47
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	
Udzielenie zezwolenia na przywrócenie akcjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji)	18
Udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	8
Cofnięcie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	1
Udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności przez TFI	1
Udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności przez TFI oraz zezwolenia na zarządzanie alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi	1
Odmowa udzielenia zezwolenia na wykonywanie działalności przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych	1
Nażalenie kar pieniężnych na TFI	2
Nażalenie kar pieniężnych na firmy inwestycyjne	2
Nażalenie kar pieniężnych na emitentów	11
Nażalenie kar pieniężnych na otwarte fundusze emerytalne	2
Nażalenie kar pieniężnych na osoby fizyczne	26
Utrzymanie decyzji w mocy	25
Utrzymanie postanowienia w mocy	1
Umorzenie postępowania administracyjnego	1
Uchylenie decyzji	11
Wykluczenie bezterminowe akcji spółki z obrotu na rynku regulowanym	4
Odmowa uchylenia decyzji	1
Skreślenie agenta firmy inwestycyjnej	9
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji TFI	6
Zgłoszenie sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji TFI	1
Przekazanie do publicznej wiadomości informacji o wydaniu decyzji administracyjnej	33
Przekazanie do publicznej wiadomości informacji o środku prawnym podjętym w celu przeciwdziałania naruszeniu przepisów	2
Odmowa zawieszenia postępowania administracyjnego	1
Ogłoszenie decyzji w Dzienniku Urzędowym Komisji Nadzoru Finansowego	5
Zawieszenie uprawnień maklera papierów wartościowych	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w składzie Zarządu GPW SA	3
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w składzie Zarządu BondSpot SA	1
Udzielenie zgody na zmianę depozytariusza	14
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w składzie Zarządu TGE SA	1
Udzielenie zgody na zawarcie przez TFI umowy, o której mowa w art. 46 ust. 3a ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi	1
Nakazanie FIZ zmiany statutu	1
Odmowa rozłożenia na raty należności pieniężnej z tytułu kary	4
Inne	13
Razem	212
Sprawy międzysektorowe i dotyczące wewnętrznej organizacji prac Komisji	
Inne	5
Razem	5
OGÓŁEM	864

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 1.2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych w 2016 roku na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF

Przedmiot decyzji i postanowień	Liczba wydanych decyzji i postanowień
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
Zezwolenie na zaliczanie do funduszy własnych zobowiązania z tytułu pożyczki podporządkowanej	10
Zezwolenie na zaliczanie do funduszy uzupełniających środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji długoterminowych	9
Zezwolenie na zaliczenie do kapitału podstawowego Tier I zysku za dany okres	27
Zezwolenie do zaklasyfikowania wyemitowanych akcji do kapitału podstawowego Tier I	9
Zezwolenie na wcześniejszy zwrot środków pieniężnych pochodzących z pożyczki podporządkowanej zaliczanych do funduszy uzupełniających banku	2
Zalecenie przestrzegania dodatkowego wymogu kapitałowego w zakresie funduszy własnych	15
Umorzenie w innych postępowaniach	10
Zgoda na ograniczenie zakresu tłumaczenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	6
Odmowa wszczęcia postępowania	15
Zezwolenie na powierzenie wykonywania przez wskazanych w decyzji przedsiębiorców w imieniu i na rzecz banku czynności innych, niż wymienione w art. 6a ust. 1 pkt 1 lit. a-l ustawy – Prawo bankowe	2
Zawieszenie postępowania	10
Prowadzenie postępowania administracyjnego pomimo nieuiszczenia opłaty skarbowej	10
Akceptacja programów postępowania naprawczego	5
Zgoda na zaklasyfikowanie do kapitału Tier I zobowiązań wynikających z wyemitowanych przez bank instrumentów finansowych	5
Zgoda na zakwalifikowanie środków pieniężnych banku pozyskanych z emisji obligacji długoterminowych i pożyczek podporządkowanych, jako instrumenty w kapitale Tier II	12
Zgoda na obniżenie funduszy własnych	534
Zezwolenie na zaliczenie do kapitału podstawowego Tier I zysku za dany okres	14
Wyrażenie stanowiska w sprawie wpisania banku na listę gwarantów, o których mowa w art. 52 ust. 1 ustawy – Prawo celne	27
Zgoda na zaliczenie do kapitału Tier I udziałów wniesionych po 28.06.2013 r.	2
Decyzje dotyczące IPS (w tym: odstąpienie od stosowania na zasadzie indywidualnej przez banki przepisów określonych w art. 412 oraz art. 414 Rozporządzenia CRR (w części odnoszącej się do art. 412 Rozporządzenia CRR), zezwalające na niestosowanie przez banki wymogów art. 113 ust. 1 Rozporządzenia CRR w odniesieniu do ekspozycji wobec banków, z którymi bank przystąpił do Systemu Ochrony, zezwalające na nieodliczanie posiadanych przez bank udziałów kapitałowych w Banku Zrzeszającym, do celów obliczania funduszy własnych na zasadzie indywidualnej	1 413
Umorzenie postępowania	8
Sprostowanie w sprawie błędów pisarskich i innych oczywistych pomyłek	4
Zawiadomienie o wszczęciu postępowania z urzędu	1
Umorzenie postępowania w sprawie wyrażenia zgody na powołanie członka zarządu banku nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym	4
Zawieszenie postępowania w sprawie wyrażenia zgody na powołanie członka zarządu banku nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym	1
Umorzenie postępowania w sprawie powołania prezesa/członka zarządu banku (wycofanie wniosku)	2
Umorzenie postępowania w sprawach dotyczących zakazu wykonywania prawa głosu z akcji banku lub nakazu zbycia akcji banku	1
Zezwolenie na dokonanie zmian w statucie banku	185
Umorzenie postępowania w sprawie zmian w statucie banku	7
Zawieszenie postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na dokonanie zmian w statucie banku	1
Uzupełnienie decyzji w sprawie zezwolenia na zmiany w statucie banku	2

Stwierdzenie wygaśnięcia zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa banku zagranicznego i instytucji kredytowej	3
Powołanie powiernika i zastępcy powiernika	1
Zezwolenie na rozszerzenie terenu działania banku spółdzielczego	1
Zezwolenie na stosowanie metod wewnętrznych i innych modeli oraz na wprowadzenie znacznych rozszerzeń/zmian do metod wewnętrznych	3
Inne	19
Razem	2 380
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	
Utrzymanie w mocy postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego w zakresie rozłożenia na raty	1
Umorzenie postępowania administracyjnego	85
Odmowa przywrócenia terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	1
Odmowa wszczęcia postępowania administracyjnego	11
Zwrot wniosku o wpis do Rejestru Usług Płatniczych	1
Umorzenie postępowania w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej i zmiany tego zezwolenia	2
Podjęcie zawieszzonego postępowania w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	1
Wszczęcie postępowania w sprawie wygaśnięcia zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	1
Uchybienie terminu	7
Razem	110
Sprawy dotyczące sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	
Nieuwzględnienie wniosku o przeprowadzenie dowodu	57
Uwzględnienie wniosku o przeprowadzenie dowodu	39
Nieuwzględnienie wniosku o włączenie do akt postępowania administracyjnego pisma	5
Nieuwzględnienie wniosku o przeprowadzenie rozprawy	4
Wyłączenie członka KNF od udziału w postępowaniu administracyjnym	12
Odmowa dopuszczenia do udziału na prawach strony	35
Dopuszczenie do udziału na prawach strony w postępowaniu administracyjnym	6
Umorzenie w innych postępowaniach	10
Wyłączenie Z-cy Przewodniczącego KNF od udziału w postępowaniu administracyjnym (w tym odmowa)	5
Wyłączenie pracownika UKNF od udziału w postępowaniu administracyjnym (w tym odmowa)	1
Utrzymanie w mocy postanowienia o odmowie dopuszczenia organizacji społecznej do udziału w postępowaniu	2
Umorzenie jako bezprzedmiotowego postępowania w sprawie umożliwienia przeglądania akt	1
Stwierdzenie niedopuszczalności wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	1
Zatwierdzenie zmiany statutu SKOK	20
Umorzenie postępowania w sprawie zatwierdzenia/powołania prezesa zarządu SKOK	9
Inne	23
Razem	230
Sprawy dotyczące sektora ubezpieczeniowego	
Wydanie decyzji w trybie art. 361 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej	2
Zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego	10
Zatwierdzenie zmian statutu zakładu ubezpieczeń	35
Wydanie decyzji na podstawie art. 73 ust. 1 d) rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r.	1
Wpis do rejestru aktuariuszy	35

Uchylenie zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania	2
Zawieszenie postępowania	2
Wyznaczenie nowego terminu do załatwienia sprawy	70
Umorzenie postępowania	35
Utrzymanie w mocy zaskarżonej decyzji	1
Zwrot wniosku	3
Zezwolenie na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń	86
Zezwolenie na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji	6
Nażalenie kary pieniężnej	9
Cofnięcie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej	40
Wydanie decyzji w trybie art. 155 Kpa w sprawie wydania decyzji zmieniającej decyzję w przedmiocie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej	1
Odmowa wszczęcia postępowania	32
Odmowa wstrzymania wykonalności	1
Odmowa wydania zaświadczenia	1
Uchylenie w całości postępowania	5
Utrzymanie w mocy postanowienia	13
Razem	390
Sprawy dotyczące sektora emerytalnego	
Zezwolenie na powołanie członka rady nadzorczej powszechnego towarzystwa emerytalnego	10
Zezwolenie na powołanie członka rady nadzorczej pracowniczego towarzystwa emerytalnego	1
Zezwolenie na zmianę umowy o przechowywanie aktywów otwartego funduszu emerytalnego	1
Zezwolenie na zmianę umowy o przechowywanie aktywów dobrowolnego funduszu emerytalnego	3
Zezwolenie na zmianę umowy o przechowywanie aktywów pracowniczego funduszu emerytalnego	1
Zezwolenie na zmianę depozytariusza otwartego funduszu emerytalnego	1
Zezwolenie na zmianę depozytariusza dobrowolnego funduszu emerytalnego	1
Wpis pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	23
Wpis zmian pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	155
Wykreślenie pracowniczego programu emerytalnego z rejestru	40
Wpis porozumienia o ograniczeniu wysokości naliczanych składek do rejestru	3
Wpis porozumienia o zawieszeniu naliczania i odprowadzania składek do rejestru	4
Odmowa wpisu zmian pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	1
Odmowa wykreślenia pracowniczego programu emerytalnego z rejestru	2
Podjęcie zawieszono postępowania	22
Zawieszenie postępowania	27
Umorzenie postępowania	9
Przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych/nieprawidłowości	9
Wyznaczenie nowego terminu do załatwienia sprawy	6
Prowadzenie jednego postępowania w sprawie wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy	1
Zwrot podania	1
Ustalenie średniej ważonej stopy zwrotu funduszy emerytalnych	2
Powiadomienie o stwierdzonych nieprawidłowościach w działalności funduszu emerytalnego, towarzystwa emerytalnego lub banku depozytariusza	16
Zatwierdzenie sprawozdania z działalności KDPW SA w zakresie administrowania Funduszem Gwarancyjnym za rok 2015	1
Zatwierdzenie sprawozdania finansowego pracowniczego funduszu emerytalnego w likwidacji sporządzonego na dzień zakończenia likwidacji	1

Zezwolenie na wydłużenie okresu na dostosowanie działalności lokacyjnej do wymogów ustawowych	1
Razem	342
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	
Zawieszenie postępowania administracyjnego	68
Odmowa uwzględnienia wniosków dowodowych	19
Uchylenie postanowienia o odmowie uwzględnienia wniosków dowodowych	1
Wszczęcie postępowania administracyjnego z urzędu	53
Stwierdzenie wygaśnięcia decyzji	4
Odmowa wstrzymania wykonania decyzji	5
Sprostowanie oczywistej omyłki	1
Uchybienie terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	2
Uchylenie postanowienia o uchybieniu terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	1
Odmowa wszczęcia postępowania administracyjnego	4
Podjęcie postępowania administracyjnego	38
Wszczęcie postępowania w sprawie żądania zmiany treści wezwania	2
Żądanie zmiany treści wezwania	2
Żądanie zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej	30
Umorzenie postępowania administracyjnego	127
Odmowa wskazania spółki jako agencji informacyjnej	1
Zwrócenie się do GPW w Warszawie SA o wyrażenie opinii w postępowaniu administracyjnym	2
Przyznanie kosztów stawiennictwa świadka	3
Zezwolenie na rozszerzenie przedmiotu działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych o zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych	2
Zgoda na połączenie wewnętrzne dwóch subfunduszy funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	7
Zezwolenie na zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego przez inny podmiot niż towarzystwo	3
Zezwolenie na zmianę statutu funduszu inwestycyjnego, w tym na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu funduszu	56
Zezwolenie na utworzenie publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego, co jest równoznaczne z zatwierdzeniem prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych	2
Zezwolenie na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	3
Zezwolenie na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego	3
Zatwierdzenie prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	8
Zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	35
Zezwolenie na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych	4
Odmowa udzielenia zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych	1
Zgoda na zawarcie przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych umowy, o której mowa w art. 46 ust. 3a ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi	3
Nakazanie przerwania biegu oferty publicznej	1
Odmowa udzielenia zgody na zaproponowanie w wezwaniu ceny niespełniającej kryteriów, o których mowa w art. 79 ust. 1 pkt 1, ust. 2 i 3 ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych	1
Uchylenie decyzji wskazującej spółkę jako agencję informacyjną	3
Zmiana decyzji	3
Zwrócenie się do spółki prowadzącej rynek regulowany o opinię w związku z naruszeniem przez emitenta obowiązków informacyjnych	2

Zobowiązanie do uiszczenia opłaty z tytułu wpisu papierów wartościowych do ewidencji instrumentów finansowych	1
Sprostowanie treści decyzji	1
Zatwierdzenie prospektu emisyjnego	40
Zatwierdzenie memorandum informacyjnego	3
Zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego	96
Zatwierdzenie aneksu do memorandum informacyjnego	4
Uchylenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej w części	3
Zezwolenie na prowadzenie rejestrów lub rachunków towarów giełdowych	3
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA	3
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie rozliczeń transakcji KDPW_CCP SA	3
Zgoda na dokonanie zmian w Statucie Towarowej Giełdy Energii SA	3
Zgoda na dokonanie zmian w Regulaminie obrotu Rynku Towarów Giełdowych Towarowej Giełdy Energii SA	2
Zgoda na dokonanie zmian w Regulaminie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA	1
Wpis na listę doradców inwestycyjnych	33
Wpis na listę maklerów papierów wartościowych	67
Wpis do rejestru agentów firm inwestycyjnych	62
Stwierdzenie konieczności odbycia stażu adaptacyjnego albo przystąpienia do testu umiejętności w zakresie wykonywania zawodu regulowanego	1
Sprzeciw wobec przejścia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej/powierniczej	4
Stwierdzenie wygaśnięcia zezwolenia	2
Odmowa zawieszenia postępowania administracyjnego wszczętego z urzędu	1
Zezwolenie na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012	41
Odmowa wszczęcia postępowania na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012	1
Umorzenie postępowania wszczętego na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012	7
Zawieszenie postępowania wszczętego na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012	1
Inne	11
Razem	894
Sprawy dotyczące innych obszarów	
Postanowienie na podstawie art. 49a ust. 11 i ust. 13 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze	9
Razem	9
OGÓLEM	4 355

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 2. Emitenci, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2016 roku, emitenci, których memoranda zostały zatwierdzone oraz wobec których stwierdzona została równoważność z wymogami prospektu emisyjnego w 2016 roku oraz publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2016 roku

Tabela 2.1. Emitenci, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2016 roku

Lp.	Emitent	Data zatwierdzenia prospektu emisyjnego
1.	Ghelamco Invest Sp. z o.o.	29 stycznia 2016 r.
2.	Kruk SA	4 lutego 2016 r.
3.	Integer.pl SA	19 lutego 2016 r.
4.	Archicom SA	29 lutego 2016 r.
5.	JWW Inwest SA	17 marca 2016 r.
6.	Ursus SA	18 marca 2016 r.
7.	MW Trade SA	21 marca 2016 r.
8.	GekoPlast SA	22 marca 2016 r.
9.	PCC Rokita SA	23 marca 2016 r.
10.	i2Development SA	30 marca 2016 r.
11.	Polski Bank Komórek Macierzystych SA	1 kwietnia 2016 r.
12.	Alior Bank SA	12 kwietnia 2016 r.
13.	XTB Brokers SA	13 kwietnia 2016 r.
14.	Airway Medix SA	21 kwietnia 2016 r.
15.	Auto Partner SA	29 kwietnia 2016 r.
16.	Bank Pocztowy SA	16 maja 2016 r.
17.	Alior Bank SA	18 maja 2016 r.
18.	PCC Exol SA	10 czerwca 2016 r.
19.	IZO-BLOK SA	17 czerwca 2016 r.
20.	Reino Dywidenda Plus SA	23 czerwca 2016 r.
21.	Media Cap SA	22 lipca 2016 r.
22.	Sfinks SA	27 lipca 2016 r.
23.	Vivid Games SA	3 sierpnia 2016 r.
24.	Everest Investment SA	5 sierpnia 2016 r.
25.	PGS Software SA	8 sierpnia 2016 r.
26.	Mex Polska SA	11 sierpnia 2016 r.
27.	mBank Hipoteczny SA	26 sierpnia 2016 r.
28.	Celon Pharma SA	30 sierpnia 2016 r.
29.	Mercator Medical SA	31 sierpnia 2016 r.
30.	Setanta SA	19 września 2016 r.
31.	PlayWay SA	21 września 2016 r.
32.	Stelmet SA	23 września 2016 r.
33.	Best SA	3 października 2016 r.
34.	Getin Noble Bank SA	11 października 2016 r.
35.	Artifex Mundi SA	12 października 2016 r.
36.	Open Finance SA	18 listopada 2016 r.
37.	Kruk SA	24 listopada 2016 r.
38.	GPW SA	29 listopada 2016 r.
39.	TXM SA	2 grudnia 2016 r.
40.	MDI Energia SA	29 grudnia 2016 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 2.2. Memoranda emitentów zatwierdzonych przez KNF oraz których równoważność z prospektem emisyjnym stwierdziła KNF w 2016 roku

Lp.	Emitent	Data
1.	Zetkama SA	11 marca 2016 r.
2.	KCI SA	18 marca 2016 r.
3.	EDF Energia SA	12 sierpnia 2016 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 2.3. Publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2016 roku

Lp.	Nazwa funduszu	Data zatwierdzenia prospektu
1.	KBC Alokacji Sektorowych FIZ	13 stycznia 2016 r.
2.	PKO Strategii Obligacyjnych FIZ	22 marca 2016 r.
3.	Trigon Polskie Perły FIZ	16 maja 2016 r.
4.	PKO Globalnej Strategii FIZ	19 maja 2016 r.
5.	Open Finance Obligacji Przedsiębiorstw Rentier FIZ	25 maja 2016 r.
6.	PKO Absolutnej Stopy Zwrotu Europa Wschód – Zachód – FIZ	30 maja 2016 r.
7.	Quercus Multistrategy FIZ	5 października 2016 r.
8.	PZU Akord FIZ	24 listopada 2016 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 3. Wykaz pozycji Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydanego w 2016 roku

- 1) Poz. 1 z dnia 26 stycznia 2016 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie wysokości maksymalnej stopy technicznej.
- 2) Poz. 2 z dnia 27 stycznia 2016 r. Komunikat nr 184 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 21 stycznia 2016 r. w sprawie terminu oraz zasad punktacji i zaliczania zadań trzeciego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego.
- 3) Poz. 3 z dnia 29 lutego 2016 r. Uchwała nr 61/2016 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 19 stycznia 2016 r. w sprawie „Regulaminu Sądu Polubownego przy Komisji Nadzoru Finansowego”.
- 4) Poz. 4 z dnia 29 lutego 2016 r. Uchwała nr 68/2016 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 9 lutego 2016 r. w sprawie wydania Rekomendacji K dotyczącej zasad prowadzenia przez banki hipoteczne rejestru zabezpieczenia listów zastawnych.
- 5) Poz. 5 z dnia 15 marca 2016 r. Ogłoszenie Komisji Nadzoru Finansowego w przedmiocie rozstrzygnięcia dotyczącego nałożenia kary pieniężnej w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/51/29/14/15/AK.
- 6) Poz. 6 z dnia 15 marca 2016 r. Ogłoszenie Komisji Nadzoru Finansowego w przedmiocie rozstrzygnięcia dotyczącego nałożenia kary pieniężnej w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/27/25/14/16/MZ.
- 7) Poz. 7 z dnia 15 marca 2016 r. Ogłoszenie Komisji Nadzoru Finansowego w przedmiocie rozstrzygnięcia dotyczącego nałożenia kary pieniężnej w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/32/30/14/16/MZ.
- 8) Poz. 8 z dnia 31 marca 2016 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 24 marca 2016 r. w sprawie wartości kosztów nadzoru nad biurami usług płatniczych w 2015 r. oraz maksymalnej kwoty należnej od wszystkich biur usług płatniczych w 2015 r.
- 9) Poz. 9 z dnia 11 kwietnia 2016 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 1 marca 2016 r. w sprawie podmiotów wpisanych do rejestru agentów firm inwestycyjnych według stanu na dzień jego zamknięcia.
- 10) Poz. 10 z dnia 15 kwietnia 2016 r. Uchwała nr 228/2016 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 marca 2016 r. w sprawie rekomendacji dla zakładów ubezpieczeń dotyczących badania adekwatności produktu.
- 11) Poz. 11 z dnia 15 kwietnia 2016 r. Uchwała nr 229/2016 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 marca 2016 r. w sprawie rekomendacji dla zakładów ubezpieczeń dotyczących systemu zarządzania produktem.
- 12) Poz. 12 z dnia 19 kwietnia 2016 r. Komunikat nr 187 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 14 kwietnia 2016 r. w sprawie terminu, treści zadań problemowych, zasad punktacji i zaliczania zadań drugiego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego.
- 13) Poz. 13 z dnia 29 kwietnia 2016 r. Ogłoszenie Komisji Nadzoru Finansowego w przedmiocie rozstrzygnięcia dotyczącego nałożenia kary pieniężnej w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/14/18/15/16/AK.
- 14) Poz. 14 z dnia 4 lipca 2016 r. Uchwała nr 352/2016 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 24 maja 2016 r. w sprawie wydania „Wytycznych dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych”.
- 15) Poz. 15 z dnia 4 lipca 2016 r. Uchwała nr 351/2016 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 24 maja 2016 r. w sprawie wydania Rekomendacji C dotyczącej zarządzania ryzykiem koncentracji.
- 16) Poz. 16 z dnia 8 lipca 2016 r. Uchwała nr 458/2016 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 21 czerwca 2016 r. w sprawie wydania Rekomendacji dotyczących procesu ustalania i wypłaty zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej z umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.
- 17) Poz. 17 z dnia 8 lipca 2016 r. Komunikat nr 189 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie terminu oraz zasad punktacji i zaliczania zadań trzeciego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnych.
- 18) Poz. 18 z dnia 22 lipca 2016 r. Komunikat nr 190 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie terminu pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego.
- 19) Poz. 19 z dnia 22 lipca 2016 r. Komunikat nr 191 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego.
- 20) Poz. 20 z dnia 25 lipca 2016 r. Komunikat nr 1/2016 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 18 lipca 2016 r. w sprawie terminu egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego.
- 21) Poz. 21 z dnia 25 lipca 2016 r. Komunikat nr 2/2016 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 18 lipca 2016 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego.
- 22) Poz. 22 z dnia 29 lipca 2016 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie wartości sumy aktywów bilansowych wszystkich spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz

wysokości kosztów nadzoru nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi i Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową w 2015 r.

- 23) Poz. 23 z dnia 19 sierpnia 2016 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie wysokości kosztów nadzoru nad instytucjami płatniczymi w 2015 r., sumy opłat uiszczonych przez wszystkie krajowe instytucje płatnicze w 2015 r. oraz maksymalnej kwoty należnej od wszystkich krajowych instytucji płatniczych za 2015 r.
- 24) Poz. 24 z dnia 22 sierpnia 2016 r. Ogłoszenie Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 sierpnia 2016 r. w przedmiocie rozstrzygnięcia dotyczącego nałożenia kary pieniężnej w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/95/7/2015/2016/JC.
- 25) Poz. 25 z dnia 23 sierpnia 2016 r. Komunikat nr 193 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 22 sierpnia 2016 r. w sprawie terminów sprawdzianów umiejętności.
- 26) Poz. 26 z dnia 23 sierpnia 2016 r. Komunikat nr 194 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 22 sierpnia 2016 r. w sprawie zakresu tematycznego sprawdzianu umiejętności.
- 27) Poz. 27 z dnia 31 sierpnia 2016 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 30 sierpnia 2016 r. w sprawie wysokości stawek obowiązujących w 2016 r. dla grup, o których mowa w § 22 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym.
- 28) Poz. 28 z dnia 1 września 2016 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 31 sierpnia 2016 r. w sprawie wartości składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji oraz wysokości kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową, reasekuracyjną oraz w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego w 2015 r.
- 29) Poz. 29 z dnia 30 września 2016 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie wartości stawki ważonej stosowanej do obliczenia należnej od banków wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru obowiązującej w 2016 r.
- 30) Poz. 30 z dnia 30 września 2016 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie wartości stawki ważonej stosowanej do obliczenia należnej od zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru obowiązującej w 2016 r.
- 31) Poz. 31 z dnia 4 października 2016 r. Uchwała nr 615/2016 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 30 sierpnia 2016 r. w sprawie wydania Rekomendacji D-SKOK dotyczącej zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.
- 32) Poz. 32 z dnia 19 października 2016 r. Uchwała nr 684/2016 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie wydania Rekomendacji E-SKOK dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, stopy procentowej, płynności i koncentracji w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.
- 33) Poz. 33 z dnia 19 października 2016 r. Uchwała nr 703/2016 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie ustanowienia wyróżnienia pod nazwą „Ambasador mediacji na rynku finansowym” i zasad jego przyznawania.
- 34) Poz. 34 z dnia 19 października 2016 r. Uchwała nr 704/2016 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 września 2016 r. zmieniająca uchwałę Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie ustanowienia wyróżnienia pod nazwą „Instytucja finansowa przyjazna mediacji” i zasad jego przyznawania.
- 35) Poz. 35 z dnia 14 listopada 2016 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 października 2016 r. w sprawie zmian danych objętych wpisem na listę maklerów papierów wartościowych oraz listę doradców inwestycyjnych.
- 36) Poz. 36 z dnia 23 grudnia 2016 r. Komunikat nr 3/2016 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 23 grudnia 2016 r. w sprawie terminu egzaminu na maklera papierów wartościowych.
- 37) Poz. 37 z dnia 23 grudnia 2016 r. Komunikat nr 4/2016 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 23 grudnia 2016 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych.
- 38) Poz. 38 z dnia 23 grudnia 2016 r. Komunikat nr 197 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 23 grudnia 2016 r. w sprawie terminu pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego.
- 39) Poz. 39 z dnia 23 grudnia 2016 r. Komunikat nr 198 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 23 grudnia 2016 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 4. Wykaz rozporządzeń i projektów rozporządzeń będących przedmiotem prac lub opinii UKNF w 2016 roku

Tabela 4.1. Wykaz rozporządzeń będących przedmiotem prac lub opinii UKNF w 2016 roku

Lp.	Rozporządzenie
1.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 października 2016 r. w sprawie dokumentów załączanych do zawiadomień o zamiarze nabycia lub objęcia akcji lub praw z akcji krajowego zakładu ubezpieczeń lub krajowego zakładu reasekuracji lub o zamiarze stania się podmiotem dominującym takiego zakładu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1772).
2.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 grudnia 2016 r. w sprawie badania sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej zakładu ubezpieczeń i zakładu reasekuracji przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2027).
3.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie stażu adaptacyjnego odbywanego w toku postępowania o uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu aktuarusza oraz testu umiejętności przeprowadzonego w toku tego postępowania (Dz.U. z 2016 r. poz. 2222).
4.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 kwietnia 2016 r. w sprawie dodatkowych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz.U. z 2016 r. poz. 634).
5.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 21 listopada 2016 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz sprawozdań z działalności Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1903).
6.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie danych statystycznych dotyczących koasekuracji (Dz.U. z 2016 r. poz. 2121).
7.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 5 października 2016 r. w sprawie dokumentów związanych z zawieraniem i wykonywaniem umów ubezpieczenia sporządzanych w postaci elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1693).
8.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz.U. z 2016 r. poz. 562).
9.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 lipca 2016 r. w sprawie danych gromadzonych w informatycznej bazie danych Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1040).
10.	Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2016 r. w sprawie sposobu rozliczania przez zakłady ubezpieczeń dotacji, wzoru dokumentu, na którym dokonuje się jej rozliczenia oraz trybu składania i wzoru sprawozdania (Dz.U. z 2016 r. poz. 593).
11.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej kwalifikowanego dostawcy usług zaufania (Dz.U. z 2017 r. poz. 13).
12.	Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 9 listopada 2016 r. w sprawie Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1861).
13.	Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 21 listopada 2016 r. w sprawie wzoru deklaracji składanej przez organizatorów turystyki i pośredników do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1901).
14.	Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 21 listopada 2016 r. w sprawie wysokości składki na Turystyczny Fundusz Gwarancyjny (Dz.U. z 2016 r. poz. 1900).
15.	Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 21 listopada 2016 r. w sprawie zakresu kwartalnej informacji o wykorzystaniu środków Turystycznego Funduszu Gwarancyjnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1893).
16.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 21 listopada 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia na rzecz klientów w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1891).
17.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 30 sierpnia 2016 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinna odpowiadać polityka wynagrodzeń zarządzającego ASI (Dz.U. z 2016 r. poz. 1475).
18.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 30 sierpnia 2016 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinna odpowiadać polityka wynagrodzeń w towarzystwie funduszy inwestycyjnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1487).
19.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie rodzajów kosztów zmiennych, o które pomniejsza się koszty ogółem przy wyliczaniu poziomu kapitału własnego zarządzającego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1014).
20.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 maja 2016 r. w sprawie egzaminów na maklera papierów wartościowych i doradcę inwestycyjnego oraz sprawdzianu umiejętności (Dz.U. z 2016 r. poz. 707).
21.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 maja 2016 r. w sprawie wzorów wniosków o wpis na listę maklerów papierów wartościowych oraz na listę doradców inwestycyjnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 721).

22.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 maja 2016 r. w sprawie wykazu tytułów uprawniających do ubiegania się o wpis na listę maklerów papierów wartościowych lub doradców inwestycyjnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 658).
23.	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/1011 w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 – Dz. Urz. UE L 171 z 29.06.2016, str. 1.
24.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie terminów uiszczania, wysokości i sposobu obliczania należności na pokrycie kosztów działalności Rzecznika Finansowego i jego Biura (Dz.U. z 2016 r. poz. 557).
25.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 czerwca 2016 r. w sprawie wykazu instrumentów finansowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 819).
26.	Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 maja 2016 r. w sprawie okresowych informacji przekazywanych koordynatorowi systemu uznawania kwalifikacji zawodowych w zawodach regulowanych i działalnościach regulowanych w Rzeczypospolitej Polskiej przez właściwe organy (Dz.U. z 2016 r. poz. 732).
27.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego rejestru zarządzających ASI (Dz.U. z 2016 r. poz. 1882).
28.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 27 grudnia 2016 r. w sprawie środków i warunków technicznych służących do przekazywania niektórych informacji przez podmioty nadzorowane przez Komisję Nadzoru Finansowego (Dz.U. z 2016 r. poz. 2288).
29.	Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie rejestru funduszy inwestycyjnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2188).
30.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 27 grudnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat na pokrycie kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2291).
31.	Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 listopada 2016 r. w sprawie dokumentów w postępowaniu w sprawie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu regulowanego albo do podejmowania lub wykonywania działalności regulowanej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r. poz. 2006).
32.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 września 2016 r. w sprawie upoważnienia do uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1563).
33.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie odbywania stażu adaptacyjnego oraz przeprowadzania testu umiejętności stanowiących podstawę uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu maklera papierów wartościowych oraz doradcy inwestycyjnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 2141).
34.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 stycznia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakie musi spełniać rynek regulowany oraz platforma aukcyjna (Dz.U. z 2016 r. poz. 139).
35.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie rodzajów ekspozycji domów maklerskich wyłączonych z limitów dużych ekspozycji (Dz.U. z 2016 r. poz. 1021).
36.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie sposobu traktowania przez domy maklerskie znacznych pakietów akcji podmiotów spoza sektora finansowego, o których mowa w art. 89 ust. 3 rozporządzenia 575/2013 (Dz.U. z 2016 r. poz. 986).
37.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 lutego 2016 r. w sprawie formy oraz sposobu sporządzenia przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji danych i informacji do celów nadzoru (Dz.U. z 2016 r. poz. 236).
38.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 grudnia 2016 r. w sprawie egzaminu aktuarialnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 2182).
39.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu Komisji Egzaminacyjnej dla Aktuariuszy, wynagrodzenia osób wchodzących w jej skład oraz opłat egzaminacyjnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2068).
40.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 marca 2016 r. w sprawie danych gromadzonych przez Polską Izbę Ubezpieczeń w zakresie statystyki ubezpieczeniowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 378).
41.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 czerwca 2016 r. w sprawie uznawania praktyki zawodowej kandydatów na aktuariuszy odbytej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r. poz. 829).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 4.2. Wykaz projektów rozporządzeń będących przedmiotem prac lub opinii UKNF w 2016 roku

Lp.	Projekt rozporządzenia
1.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, o której mowa w art. 124 ust. 2 rozporządzenia nr 575/2013.
2.	Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie sposobu określania profilu ryzyka banków i oddziałów banków zagranicznych oraz uwzględniania tego profilu w wyznaczaniu składek na fundusz gwarancyjny banków.
3.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowego zakresu, trybu i terminu przekazywania Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu informacji niezbędnych do realizacji jego zadań oraz sposobu weryfikacji prawdziwości przekazywanych informacji.
4.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad wyznaczania składek na finansowanie przymusowej restrukturyzacji w odniesieniu do oddziałów banków zagranicznych w oparciu o ryzyko.
5.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad wyznaczania składek na finansowanie przymusowej restrukturyzacji kas w oparciu o ryzyko.
6.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sposobu określania profilu ryzyka spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz uwzględniania tego profilu w wyznaczaniu składek na fundusz gwarancyjny kas.
7.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie nadania statutu Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu.
8.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie kryteriów i sposobu przeprowadzania badania i oceny nadzorczej, o którym mowa w art. 133a ustawy – Prawo bankowe.
9.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowego zakresu informacji, o których mowa w art. 22a ust. 2 ustawy – Prawo bankowe, dokumentów, które należy załączyć do wniosku, o którym mowa w art. 22b ust. 1 ustawy – Prawo bankowe oraz wykazu dokumentów, o których mowa w art. 31 ust. 2 pkt 3 ustawy – Prawo bankowe.
10.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wykazu dokumentów dołączonych przez bank do wniosku o wydanie zezwolenia na powierzenie przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu wykonania pośrednictwa w zakresie niektórych czynności.
11.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sposobu prowadzenia wykazu holdingów, trybu składania i aktualizacji zgłoszeń holdingów oraz wzoru zgłoszenia holdingu.
12.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sposobu prowadzenia oraz wzoru rejestru wierzytelności wymienionych w umowie o subpartycypację.
13.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego.
14.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.
15.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych warunków dokonywania podziału obciążeń przez akcjonariuszy i wierzycieli podporządkowanych z tytułu zawarcia przez instytucję umowy gwarancji ostrożnościowej.
16.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowego zakresu danych podlegających wymianie pomiędzy instytucjami utworzonymi na podstawie prawa bankowego a instytucjami pożyczkowymi i innymi podmiotami.
17.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wniosku o udzielenie wsparcia kredytobiorcom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy.
18.	Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie dodatkowych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji.
19.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych alternatywnych spółek inwestycyjnych.
20.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązków informacyjnych zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi uzupełniających zakres informacji, jakie należy zamieszczać w formularzach sprawozdawczych przedstawionych w załączniku IV do rozporządzenia 231/2013 oraz formy i sposobu wypełniania tych formularzy.
21.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie prospektu informacyjnego funduszu inwestycyjnego otwartego i specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego oraz wyliczania wskaźnika zysku do ryzyka tych funduszy.
22.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sposobu, trybu oraz warunków prowadzenia działalności przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

23.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zawierania przez specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty umów, których przedmiotem są instrumenty pochodne, w tym niewystandaryzowane instrumenty pochodne.
24.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie maksymalnego limitu ekspozycji AFI.
25.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie zawierania przez fundusz inwestycyjny otwarty umów, których przedmiotem są instrumenty pochodne, w tym niewystandaryzowane instrumenty pochodne.
26.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie dokonywania przez fundusz inwestycyjny zamknięty lokat, których przedmiotem są instrumenty pochodne oraz niektóre prawa majątkowe.
27.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości domów maklerskich, stosownie do art. 81 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.
28.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakresu, trybu i formy oraz terminów przekazywania informacji przez firmy inwestycyjne, banki, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.
29.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków i banków powierniczych.
30.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie kapitału wewnętrznego, systemu zarządzania ryzykiem, programu oceny nadzorczej oraz badania i oceny nadzorczej, a także polityki wynagrodzeń w domu maklerskim.
31.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie przekazywania w formie zobowiązań do zapłaty składek wnoszonych do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego przez banki, oddziały banków zagranicznych, firmy inwestycyjne, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową.
32.	Projekt rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do sposobu ich wypełniania oraz wzorów kwestionariuszy i ankiet statystycznych ustalonych w programie badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2017.
33.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie składki wnoszonej przez zakłady ubezpieczeń na rzecz informatycznej bazy danych prowadzonej przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny.
34.	Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotu upoważnionego do przeprowadzania przeglądów technicznych jachtów komercyjnych.
35.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakresu, trybu i formy oraz terminów przekazywania informacji przez firmy inwestycyjne, banki, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banki powiernicze.
36.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków i banków powierniczych.
37.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie kapitału wewnętrznego, systemu zarządzania ryzykiem, programu oceny nadzorczej oraz badania i oceny nadzorczej, a także polityki wynagrodzeń w domu maklerskim.
38.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie rejestru instrumentów finansowych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 5. Ochrona uczestników rynku finansowego – czynności analityczne podejmowane przez UKNF

Tabela 5.1. Ochrona uczestników rynku finansowego – czynności analityczne podejmowane przez UKNF w 2016 roku w zakresie nieprawidłowych praktyk stosowanych przez podmioty

Sektor bankowy
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prawidłowości rejestrowania umów kredytowych i pożyczek hipotecznych w systemie informatycznym banku.
Analiza praktyki dwóch banków w zakresie prawidłowości przekazywania wsadów do BIK SA.
Analiza praktyki dwóch banków w zakresie prawidłowości prowadzenia działań windykacyjnych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie procesowania wniosków klientów o obniżenie marży kredytu hipotecznego.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie poprawności realizacji dyspozycji składanych w dniu niebędącym dniem roboczym.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prawidłowości naliczania opłat za użytkowanie karty kredytowej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie dokonywania cesji wierzytelności kredytowych klientów, którzy zgłaszali przypadek wyłudzenia kredytu za pomocą skradzionego im dowodu tożsamości.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zasad pobierania opłat za wypłatę gotówki z bankomatów.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zasad naliczania odsetek od lokaty.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zasad zawierania umów kredytowych na odległość.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie przetwarzania danych osobowych klientów w procesie sprzedaży wierzytelności.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie oferowania i sprzedaży produktu ubezpieczeniowego za pomocą zdalnych kanałów dostępu.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie monitoringu zabezpieczenia kredytów hipotecznych w formie cesji należności z umowy ubezpieczeniowej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie czynności dystrybucji jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego oraz prezentacji aktualnych wycen jednostek ww. funduszu w systemie bankowości elektronicznej banku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zasad księgowania wpłat klientów dokonywanych we wpłatomatach banku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prawidłowości rozliczania lokat terminowych.
Analiza praktyki dwóch banków w zakresie komunikacji i współpracy banku ze spadkobiercami.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prezentowania na stronie internetowej banku komunikatu na temat zasad składania reklamacji.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie pobierania opłat z tytułu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie księgowania transakcji wykonywanych kartami kredytowymi.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prawidłowości realizacji dyspozycji zamknięcia umowy o kartę kredytową.
Analiza praktyki dwóch banków w zakresie wykonania przepisów art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie naliczania odsetek od kredytu hipotecznego.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie sposobu weryfikowania danych klientów przez pracowników infolinii banku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie przekazywania środków z zakończonej lokaty terminowej w walucie euro do innego banku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie blokowania środków w celu realizacji dyspozycji polecenia przelewu.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie dostarczania kodów autoryzacyjnych za pośrednictwem wiadomości SMS.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie aktualizacji i prezentacji salda rachunku karty kredytowej w systemie bankowości internetowej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prawidłowości księgowania transakcji wykonywanych kartami płatniczymi.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zasad weryfikowania tożsamości klientów na etapie otwierania nowych rachunków za pomocą zdalnych kanałów komunikacji.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zasad pobierania opłat za wypłaty gotówki w bankomatach nienależących do banku.

Analiza praktyki jednego z banków w zakresie realizacji wniosku o udostępnienie zbiorczej informacji o rachunkach osoby zmarłej.
Analiza praktyki kilku banków w zakresie zasad współpracy z pośrednikiem kredytowym.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie księgowania transakcji kartowych przez system bankowy.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie funkcjonalności aplikacji mobilnej w jednym z systemów operacyjnych dostępnych na telefonach komórkowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie przekazywania środków kierowanych na zamknięty rachunek klienta do nabywcy wiarytelności banku wobec tego klienta.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prawidłowości rozliczania transakcji kartami płatniczymi dokonywanymi w automatach paliwowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie rozliczania umów kredytowych i wystawiania dokumentów potwierdzających całkowitą spłatę kredytu.
Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych
Analiza praktyki jednej z kas w zakresie zakładania i likwidacji lokat terminowych.
Sektor usług płatniczych realizowanych przez podmioty inne niż podmioty sektora bankowego i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.
Analiza przypadku świadczenia usług płatniczych przez jedną z instytucji płatniczych z naruszeniem wymogów określonych w ustawie o usługach płatniczych.
Analiza praktyki jednego z podmiotów w zakresie prawidłowości procedowania wniosków o kredyt ratalny na sfinansowanie zakupu na internetowej platformie zakupowej.
Sektor ubezpieczeniowy
Analiza 711 wzorców umów stosowanych przez jeden z zakładów ubezpieczeń – w zakresie braku definicji opłaty za zarządzanie.
Analiza okoliczności niewykonania przez jeden z zakładów ubezpieczeń obowiązku przesłania rocznych informacji o wysokości świadczeń przysługujących z umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.
Analiza okoliczności generowania przez jeden z zakładów ubezpieczeń certyfikatów do polis ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych z błędami dotyczącymi danych właściciela pojazdu.
Analiza praktyki, stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń, polegającej na odmowie udostępnienia cesjonariuszom informacji i dokumentów zgromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń lub wysokości świadczenia z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych lub umowy ubezpieczenia auto casco – w sytuacji, gdy przed datą zawarcia umowy cesji doszło do zawarcia ugody pomiędzy zakładem ubezpieczeń a cedentem.
Analiza przestrzegania przez jeden z zakładów ubezpieczeń Wytycznych dotyczących likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych z 16.12.2014 r., wydanych przez organ nadzoru.
Analiza realizacji postanowień ugód, zawieranych przez dwa zakłady ubezpieczeń z osobami uprawnionymi z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych – w przypadku ugód, w których oświadczenia woli uprawnionego z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych zostały złożone w postaci elektronicznej i zostały opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu.
Analiza praktyki przyjmowania przez jeden z zakładów ubezpieczeń płatności z tytułu składki ubezpieczeniowej, dokonywanych przy użyciu karty kredytowej za pośrednictwem połączenia telefonicznego.
Analiza sposobu prowadzenia postępowania likwidacyjnego przez jeden z zakładów ubezpieczeń w przypadku roszczenia zgłoszonego z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotu leczniczego (szpitala).
Analiza stosowanego przez jeden z zakładów ubezpieczeń sposobu oceny ryzyka ubezpieczeniowego i ustalania wysokości składki ubezpieczeniowej zakładającego, że wpływ na przedmiotową ocenę ma informacja o szkodzie zgłoszonej do zakładu ubezpieczeń, w przypadku której zakład ubezpieczeń finalnie odmówił przyjęcia odpowiedzialności – w odniesieniu do umów ubezpieczenia zawieranych w ramach jednego z produktów ubezpieczeniowych oferowanych przez zakład ubezpieczeń.
Analiza ogólnych warunków indywidualnego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym jednego z produktów ubezpieczeniowych, oferowanego przez zakład ubezpieczeń, w zakresie sposobu ustalania wysokości świadczenia.
Analiza przypadku, w którym jeden z zakładów ubezpieczeń pomniejszył wysokość świadczenia (zadośćuczynienia), przyznanego z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pracodawcy, o wysokość świadczenia przysługującego uprawnionemu na podstawie obowiązujących w dacie wypłaty przepisów prawa dotyczących świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Analiza weryfikowania przez zakłady ubezpieczeń, oferujące obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych i ubezpieczenie auto casco, danych osobowych ubezpieczającego w trakcie procesu zawierania umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych i ubezpieczenia auto casco, jak również danych osobowych posiadacza pojazdu mechanicznego w związku z przejściem lub przeniesieniem prawa własności pojazdu mechanicznego na podstawie art. 31 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.
Analiza wykonania przez zakłady ubezpieczeń obowiązku terminowej likwidacji szkód.
Analiza praktyki pośrednika ubezpieczeniowego, pośredniczącego przy zawieraniu umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym na rzecz jednego z zakładów ubezpieczeń.
Analiza przypadku oferowania przez jeden z zakładów ubezpieczeń ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej dla dzieci poniżej 13. roku życia.
Analiza przypadku korygowania przez jeden z zakładów ubezpieczeń stawki za roboczogodziny przy ustalaniu wysokości odszkodowania z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.
Analiza przypadku dotyczącego ustalania przez jeden z zakładów ubezpieczeń wysokości odszkodowania z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w związku ze zgłoszonym roszczeniem z tytułu zwrotu kosztów wynajmu pojazdu zastępczego.
Analiza praktyki dotyczącej stosowania przez jeden z zakładów ubezpieczeń marży w wysokości 10–15% na potrzeby wyliczenia wartości należnego odszkodowania z umowy ubezpieczenia auto casco.
Analiza przypadku dotyczącego możliwości naruszenia przez jeden z zakładów ubezpieczeń przepisów art. 46 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.
Analiza przypadku dotyczącego określania przez jeden z zakładów ubezpieczeń wartości pojazdu w związku z zawieraniem umowy ubezpieczenia casco pojazdów lądowych.
Analiza przypadku windykacji prowadzonej przez jedną z firm windykacyjnych z tytułu składki ubezpieczeniowej w związku z umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.
Analiza podjęta w związku z wykorzystaniem przez jeden z zakładów ubezpieczeń uprawnienia do rekalkulacji składki, w trybie art. 816 Kodeksu cywilnego, w odniesieniu do umowy grupowego ubezpieczenia.
Analiza przypadku wystąpienia, przez jeden z zakładów ubezpieczeń, z żądaniem opłacenia składki z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, pomimo poinformowania zakładu ubezpieczeń o zmianie właściciela pojazdu.
Analiza przypadku wypłaty odszkodowania, przez jeden z zakładów ubezpieczeń, na rzecz poszkodowanego z pominięciem cesjonariusza.
Analiza przypadku dotyczącego sposobu wyliczenia przez jeden z zakładów ubezpieczeń odszkodowania w oparciu o zapisy ogólnych warunków ubezpieczenia jednego z produktów ubezpieczeniowych dotyczącego ubezpieczenia mienia ruchomego w gospodarstwach rolnych.
Analiza przypadku dotyczącego ustalania przez jeden z zakładów ubezpieczeń wartości pojazdu na dzień zdarzenia ubezpieczeniowego w przypadku, gdy umowa ubezpieczenia casco pojazdów lądowych została rozszerzona o dodatkowy zakres ubezpieczenia z opcją stałej wartości pojazdu.
Analiza przestrzegania przez jeden z zakładów ubezpieczeń terminów zwrotu składki wynikających z art. 41 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń, polegającej na konieczności składania przez osoby mające zamiar zawarcia umowy ubezpieczenia (w ramach jednego z produktów ubezpieczeniowych) oświadczeń niezgodnych z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych.
Analiza ogólnych warunków indywidualnego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, oferowanego przez jeden z zakładów ubezpieczeń, w zakresie prawidłowości wzoru stosowanego do obliczania wartości określonego parametru.
Analiza zasadności prowadzenia przez jeden z zakładów ubezpieczeniowych windykacji z tytułu składek ubezpieczeniowych, w związku z zawartymi w ramach określonego pakietu ubezpieczeniowego umów ubezpieczenia dobrowolnego o charakterze pozakomunikacyjnym w życiu prywatnym oraz od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.
Analiza realizacji przez jeden z zakładów ubezpieczeń obowiązku wynikającego z art. 41 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych w związku z brakiem zwrotu składki w wyniku zezłomowania pojazdu.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń polegającej na odmowie uznawania za skuteczne wypowiedzeń umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych zawartych w trybie art. 28 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, składanych na podstawie art. 28a wymienionej ustawy, w sytuacji, gdy ubezpieczający uiszczył składkę ubezpieczeniową z tytułu ww. umowy.
Analiza zapisów umów zawieranych przez zakład ubezpieczeń z warsztatami naprawczymi w kontekście zgodności z Wytocznymi Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącymi likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych z 16.12.2014 r.

Analiza praktyki, stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń, polegającej na odmowie wypłaty świadczeń z tytułu przeprowadzonych operacji w związku z zakwalifikowaniem ich przez zakład ubezpieczeń jako operacji plastycznych lub kosmetycznych, w sytuacji braku zamieszczenia w ogólnych warunkach ubezpieczenia definicji operacji plastycznej lub kosmetycznej.
Analiza sposobu prowadzenia działalności agencyjnej przez jednego z agentów ubezpieczeniowych – pod kątem możliwości wystąpienia nieprawidłowości.
Analiza przypadku odmowy zawarcia przez jeden z zakładów ubezpieczeń umowy ubezpieczenia casco pojazdów lądowych z powołaniem się na istnienie ryzyka ubezpieczeniowego w obszarze dotyczącym szkodowości.
Analiza przypadku pomniejszenia przez zakład ubezpieczeń wysokości odszkodowania z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych o wysokość marży, którą uzyskałby przedsiębiorca poszkodowany w wypadku komunikacyjnym, gdyby wyprodukowany przez niego towar nie uległ zniszczeniu w tym wypadku.
Analiza przypadków przekazywania przez zakłady ubezpieczeń błędnych danych do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.
Analizy przypadków odmowy wypłaty świadczenia z tytułu umowy gwarancji ubezpieczeniowej.
Rynek kapitałowy
Analiza obsługi, przez jedną z firm inwestycyjnych, emisji obligacji spółki akcyjnej.
Analiza przypadku dotyczącego nieprawidłowości w zakresie sporządzania i przedstawiania, przez jedną z firm inwestycyjnych, rekomendacji odnośnie danego instrumentu finansowego podczas webinarium prowadzonych przez pracowników tej firmy.
Analiza działalności zagranicznych firm inwestycyjnych pod kątem możliwości naruszenia przepisów prawa w związku z prowadzoną przez te podmioty działalnością.
Analiza możliwości wystąpienia nieprawidłowości w zakresie wykupu certyfikatów jednego z funduszy inwestycyjnych – poprzez blokowanie składania zleceń.
Analiza przypadku dotyczącego nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa obiegu dokumentacji w jednej z firm inwestycyjnych.
Analiza możliwości naruszenia przez jedną z firm inwestycyjnych § 23 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz banków powierniczych.
Analiza przypadku dotyczącego prowadzenia działalności inwestycyjnej bez zezwolenia przez przedstawiciela jednej z krajowych firm inwestycyjnych.
Analiza praktyki podmiotu zarządzającego sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego w zakresie zasad prowadzenia działań windykacyjnych.
Analiza działalności firmy oferującej, za pośrednictwem serwisu internetowego, możliwość zlecenia transakcji na rynku Forex i CFD, współpracującej z polską instytucją pożyczkową oferującą pożyczki przeznaczone dla inwestorów rynków Forex i CFD.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 6. Przedmiotowy podział zgłoszeń kierowanych do KNF

Tabela 6.1. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności banków komercyjnych w latach 2015–2016

Przedmiot zgłoszenia	2015	%	2016	%
Jakość obsługi	1 453	29,00	902	31,48
Prowadzenie rachunków	1 148	22,91	664	23,18
Kredyty i pożyczki	999	19,94	644	22,48
Kredyty hipoteczne	924	18,44	380	13,26
Karty kredytowe	117	2,33	83	2,90
Karty debetowe	99	1,98	78	2,72
Inne	210	4,19	63	2,20
Inna działalność/usługi banku	57	1,14	42	1,47
Fuzja	4	0,08	9	0,31
Ogółem	5 011	100,00	2 865	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.2. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności banków spółdzielczych w latach 2015–2016

Przedmiot zgłoszenia	2015	%	2016	%
Jakość obsługi	25	17,36	30	26,55
Prowadzenie rachunków	59	40,97	24	21,24
Inne	31	21,53	23	20,35
Kredyty i pożyczki	21	14,58	23	20,35
Kredyty hipoteczne	5	3,47	6	5,31
Inna działalność/usługi banku	3	2,08	6	5,31
Karty debetowe	0	0,00	1	0,88
Ogółem	144	100,00	113	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.3. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności SKOK w latach 2015–2016

Przedmiot zgłoszenia	2015	%	2016	%
Kredyty i pożyczki	97	45,97	63	44,68
Prowadzenie rachunków	21	9,95	34	24,11
Jakość obsługi	31	14,69	25	17,73
Inne	55	26,07	17	12,06
Karty debetowe	1	0,47	1	0,71
Karty kredytowe	1	0,47	1	0,71
Kredyty hipoteczne	4	1,90	0	0,00
Inna działalność SKOK	1	0,47	0	0,00
Ogółem	211	100,00	141	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.4. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności zakładów ubezpieczeń na życie w latach 2015–2016

Przedmiot zgłoszenia	2015	%	2016	%
Nierzetelność agenta	66	13,28	71	18,21
Odmowa wypłaty	73	14,69	63	16,15
Wycena jednostek UFK	18	3,62	49	12,56
Wartość wykupu	98	19,72	42	10,77
Sposób wykonywania umowy	25	5,03	36	9,23
Opieszałość	27	5,43	24	6,15
Wysokości odszkodowania	24	4,83	23	5,90
Zwrot składki	16	3,22	17	4,36
Problemy z wypowiedzeniem umowy	17	3,42	16	4,10
Polityka informacyjna zakładów ubezpieczeń	81	16,30	12	3,08
Problemy z udostępnieniem akt szkodowych	15	3,02	9	2,31
Wysokość składki	8	1,61	5	1,28
Interpretacja zapisów OWU	2	0,40	4	1,03
Indeksacja składki	2	0,40	3	0,77
Kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	2	0,40	3	0,77
Ochrona danych osobowych	2	0,40	3	0,77
Odstąpienie od umowy	5	1,01	3	0,77
Zmiana warunków umowy	2	0,40	3	0,77
Odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	2	0,40	2	0,51
Problemy z zawarciem umowy	7	1,41	1	0,26
Wysokość sumy ubezpieczenia	3	0,60	1	0,26
Niesłusznie prowadzona windykacja	1	0,20	0	0,00
Skarga agenta na towarzystwo	1	0,20	0	0,00
Ogółem	497	100,00	390	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.5. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności zakładów ubezpieczeń majątkowych w latach 2015–2016

Przedmiot zgłoszenia	2015	%	2016	%
Wysokość odszkodowania	986	39,05	731	34,55
Opieszałość	683	27,05	641	30,29
Odmowa wypłaty	385	15,25	285	13,47
Problemy z udostępnieniem akt szkodowych	199	7,88	112	5,29
Sposób wykonywania umowy	32	1,27	107	5,06
Niesłusznie prowadzona windykacja	20	0,79	67	3,17
Problemy z wypowiedzeniem umowy	64	2,53	38	1,80
Polityka informacyjna towarzystwa	72	2,85	37	1,75
Wysokość składki	22	0,87	31	1,47
Kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	2	0,08	14	0,66
Zwrot składki	18	0,71	13	0,61
Odstąpienie od umowy	2	0,08	8	0,38
Interpretacja OWU	3	0,12	6	0,28

Nierzetelność agenta	20	0,79	5	0,24
Skarga agenta na zakład ubezpieczeń	1	0,04	5	0,24
Odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	1	0,04	4	0,19
Problemy z zawarciem umowy	6	0,24	4	0,19
Ochrona danych osobowych	2	0,08	3	0,14
Indeksacja składki	3	0,12	2	0,09
Naruszenie tajemnicy ubezpieczeniowej	0	0,00	1	0,05
Wysokość sumy ubezpieczenia	3	0,12	1	0,05
Zmiana warunków umowy	1	0,04	1	0,05
Ogółem	2 525	100,00	2 116	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.6. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE w latach 2015–2016

Przedmiot zgłoszenia	2015	%	2016	%
Opieszałość	129	32,41	49	37,98
Wysokość odszkodowania	170	42,71	35	27,13
Odmowa wypłaty	42	10,55	16	12,40
Sposób wykonywania umowy	6	1,51	8	6,20
Problemy z wypowiedzeniem umowy	12	3,02	6	4,65
Problemy z udostępnieniem akt szkodowych	23	5,78	5	3,88
Niesłusznie prowadzona windykacja	1	0,25	3	2,33
Wysokość składki	9	2,26	2	1,55
Kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	1	0,25	2	1,55
Zwrot składki	1	0,25	1	0,78
Odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	0	0,00	1	0,78
Ochrona danych osobowych	0	0,00	1	0,78
Polityka informacyjna ZU	2	0,50	0	0,00
Nierzetelność agenta	1	0,25	0	0,00
Zmiana warunków umowy	1	0,25	0	0,00
Ogółem	398	100,00	129	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.7. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności OFE w latach 2015–2016

Przedmiot zgłoszenia	2015	%	2016	%
Nieprawidłowości dotyczące podziału i wypłat środków zgromadzonych na rachunku	58	93,55	19	79,17
Działalność informacyjna funduszu	3	4,84	4	16,67
Skargi dotyczące danych w rejestrze członków OFE i ich zmiany	0	0,00	1	4,17
Nieprawidłowości w zakresie środków zgromadzonych na rachunku w OFE	1	1,61	0	0,00
Ogółem	62	100,00	24	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.8. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących spółek publicznych i innych uczestników rynku finansowego w latach 2015–2016

Przedmiot zgłoszenia	2015	%	2016	%
Kurs notowań instrumentu finansowego	149	57,09	100	42,37
Obowiązki informacyjne spółek notowanych na rynku regulowanym	22	8,43	35	14,83
Prawa korporacyjne akcjonariuszy	10	3,83	31	13,14
Obowiązki informacyjne spółek notowanych na NewConnect	39	14,94	24	10,17
Inne	25	9,58	21	8,90
Zarządzanie spółką publiczną	10	3,83	14	5,93
Spółki wycofane z publicznego obrotu	2	0,77	6	2,54
Emisja prywatna instrumentów finansowych	4	1,53	5	2,12
Ogółem	261	100,00	236	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.9. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności firm inwestycyjnych w latach 2015–2016

Przedmiot zgłoszenia	2015	%	2016	%
Jakość świadczonych usług	80	66,12	30	41,10
Świadczenie usług przez Internet	1	0,83	11	15,07
Rekomendacje	1	0,83	8	10,96
Realizacja zleceń	25	20,66	7	9,59
Inne	5	4,13	6	8,22
Wynik zarządzania	2	1,65	3	4,11
Wysokość opłat i prowizji	3	2,48	3	4,11
Pobranie podatku od dochodów kapitałowych	1	0,83	2	2,74
Obsługa publicznej emisji	1	0,83	1	1,37
Prowadzenie IKE	0	0,00	1	1,37
Dystrybucja certyfikatów inwestycyjnych	0	0,00	1	1,37
Realizacja wezwań	2	1,65	0	41,10
Ogółem	121	100,00	73	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.10. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności zagranicznych firm inwestycyjnych w latach 2015–2016

Przedmiot zgłoszenia	2015	%	2016	%
Jakość świadczonych usług	60	74,07	46	68,66
Wynik zarządzania	2	2,47	6	8,96
Realizacja zleceń	15	18,52	5	7,46
Świadczenie usług przez Internet	2	2,47	4	5,97
Inne	1	1,23	4	5,97
Rekomendacje	0	0,00	1	1,49
Wysokość opłat i prowizji	0	0,00	1	1,49
Realizacja wezwań	1	1,23	0	0,00
Ogółem	81	100,00	67	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.11. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2015–2016

Przedmiot zgłoszenia	2015	%	2016	%
Prowadzenie polityki inwestycyjnej	7	8,33	270	79,65
Likwidacja funduszu	25	29,76	15	4,42
Termin realizacji zleceń (dotyczące certyfikatów inwestycyjnych)	2	2,38	12	3,54
Jakość świadczenia usług	20	23,81	11	3,24
Wycena jednostek uczestnictwa	4	4,76	8	2,36
Poinformowanie uczestnika o zmianie treści statutów	6	7,14	4	1,18
Inne	4	4,76	4	1,18
Wycena certyfikatów inwestycyjnych	3	3,57	4	1,18
Termin realizacji zleceń (dotyczące jednostek uczestnictwa)	5	5,95	3	0,88
Prowadzenie IKE	4	4,76	3	0,88
Pobranie podatku od dochodów kapitałowych	2	2,38	2	0,59
Prowadzenie IKZE	0	0,00	1	0,29
Świadczenie usług przez Internet	2	2,38	1	0,29
Przelew wierzytelności na FIZ sekurytyzacyjny	0	0,00	1	0,29
Ogółem	84	100,00	339	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 7. Zestawienie seminariów i warsztatów, spotkań i wykładów szkoleniowych zorganizowanych przez UKNF, w ramach projektu CEDUR w 2016 roku

Tabela 7.1. Seminaria szkoleniowe skierowane do przedstawicieli podmiotów nadzorowanych przez KNF (w podziale na sektory)

Lp.	Temat	Termin
Sektor bankowy		
1.	Zarządzanie bankiem spółdzielczym – odpowiedzialność organów banku w świetle zmiany przepisów Prawa bankowego.	17.03.2016
2.	Wymagania kwalifikacyjne dla członków zarządów i rad nadzorczych banków – zasady ładu korporacyjnego oraz rekomendacje nadzorcze. Rola organu nadzoru w zakresie doboru kadr.	07.04.2016
3.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w bankach spółdzielczych – nowe obowiązki wynikające z IV Dyrektywy AML oraz wyniki inspekcji UKNF.	21.04.2016
4.	Nowelizacja ustawy o listach zastawnych – perspektywa rozwoju bankowości hipotecznej w Polsce.	11.05.2016
5.	Tajemnica bankowa a ochrona danych osobowych. Tajemnica bankowa a udzielenie odpowiedzi profesjonalnemu pełnomocnikowi zawodowemu.	16.05.2016
6.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w bankach komercyjnych – nowe obowiązki wynikające z IV Dyrektywy AML oraz wyniki inspekcji UKNF.	19.05.2016
7.	Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.	10.06.2016
8.	Obowiązki banków w zakresie planów recovery i resolution wynikające z Dyrektywy BRRD oraz projektu ustawy o BFG.	23.06.2016
9.	Wybrane aspekty nadzoru nad bankami spółdzielczymi, ze szczególnym uwzględnieniem podejścia do czynności kontrolnych w obszarze ryzyka kredytowego (seminarium skierowane do lustratorów banków spółdzielczych pracujących w IPS i Krajowej Radzie Spółdzielczej).	27–28.06.2016
10.	Nowe zasady finansowania kosztów nadzoru dla banków.	05.08.2016
11.	Wdrożenie postanowień znowelizowanej Rekomendacji C dotyczącej zarządzania ryzykiem w bankach spółdzielczych.	27.09.2016
12.	Metodyka BION banków na cykl BION 2016.	20.10.2016
13.	System kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w modelu trzech linii obrony wg podejścia KNF Whistleblowing w bankach.	21.10.2016
14.	Wybrane aspekty nadzoru nad bankami spółdzielczymi, w zakresie ryzyka rynkowego, ryzyka płynności cz. I.	17.11.2016
15.	Wybrane aspekty nadzoru nad bankami spółdzielczymi, w zakresie ryzyka operacyjnego, systemu zarządzania i kontroli wewnętrznej oraz adekwatności kapitałowej cz. II.	18.11.2016
16.	Kapitały CET1, AT1 i T2 banków. Bufory kapitałowe. MREL.	22.11.2016
17.	Nowelizacja ustawy o usługach płatniczych – rozporządzenie UE (UE) 2015/751 w sprawie opłat interchange oraz dyrektywa 2014/92/UE w sprawie porównywalności opłat związanych z rachunkami płatniczymi, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego – aspekty prawne.	29.11.2016
18.	Dyrektywy UE 2015/2366 o usługach płatniczych (PSD2) – aspekty prawne.	19.12.2016
Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych		
1.	Rachunkowość SKOK w świetle rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości SKOK ze szczególnym uwzględnieniem zamknięcia roku.	24.03.2016
2.	Rola komisji kredytowych w SKOK.	18.04.2016
3.	Instrumenty nadzorcze stosowane wobec spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej.	09.05.2016
4.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w SKOK. Wyniki inspekcji UKNF w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w SKOK.	10.05.2016

5.	Ochrona danych osobowych w SKOK-ach i tajemnica zawodowa – specyfika sektora SKOK.	09.06.2016
6.	Nowelizacja prawa upadłościowego i naprawczego – wybrane zagadnienia upadłości SKOK.	08.11.2016
7.	Produkty zabezpieczone hipoteką i ocena tych zabezpieczeń.	21.11.2016
8.	Zasady ładu korporacyjnego w SKOK.	29.11.2016
9.	Kalkulacja współczynnika wypłacalności w SKOK (po zmianie przepisów prawa).	02.12.2016
10.	Wycena instrumentów finansowych metodą zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.	07.12.2016
Rynek kapitałowy		
1.	Badanie i ocena nadzorcza w domach maklerskich.	24.03.2016
2.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu na rynku kapitałowym. Ocena ryzyka instytucji obowiązanej.	04.04.2016
3.	Proces badania i oceny nadzorczej towarzystw funduszy inwestycyjnych.	19.04.2016
4.	Wykrywanie nadużyć rynkowych oraz raportowanie przez operatora rynku o podejrzanych zleceniach i transakcjach w świetle przepisów Rozporządzenia MAR.	11.05.2016
5.	Rozporządzenie MAR – czy jest się czego obawiać?	12.05.2016
6.	Realizacja procesu wdrożenia Wytucznych dotyczących zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w TFI.	16.05.2016
7.	Rozporządzenie MAR – nowe obowiązki emitentów z rynku NewConnect.	17.05.2016
8.	Nowe zasady finansowania kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym.	20.05.2016
9.	Rozporządzenie MAR – czy jest się czego obawiać? II edycja.	23.05.2016
10.	Zarządzanie ciągłością działania i ryzykiem operacyjnym w TFI.	02.06.2016
11.	Praktyczne aspekty realizacji obowiązków informacyjnych wynikających z art. 110 rozporządzenia 231/2013.	17.06.2016
12.	Zasady tworzenia statutów funduszy inwestycyjnych.	28.06.2016
13.	Wykrywanie nadużyć rynkowych oraz raportowanie przez firmy inwestycyjne o podejrzanych zleceniach i transakcjach w świetle przepisów Rozporządzenia MAR.	30.06.2016
14.	Konsekwencje zmiany polityki rachunkowości oraz przejście na MSR/MSSF.	14.11.2016
15.	Raportowanie okresowe emitentów – zgodność z obowiązującymi regulacjami (financial framework) oraz prezentacja wyników analizy sprawozdań.	06.12.2016
Sektor ubezpieczeniowy		
1.	Licencjonowanie towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych. Warunki uznania za małe towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych.	17.02.2016
2.	Dokumenty rejestracyjne wymagane dla osób wykonujących czynności agencyjne i agentów ubezpieczeniowych w świetle obowiązujących przepisów prawa.	28.04.2016
3.	Badanie i Ocena Nadzorcza zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji.	22.06.2016
4.	Nowe zasady finansowania kosztów nadzoru dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji.	12.08.2016
5.	Sprawozdawczość zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji.	09.11.2016
6.	Wytuczne dotyczące procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.	01.12.2016
7.	Obsługa programu DAPOS i system RAU on-line. Charakterystyka i problemy związane z prawidłowym sporządzaniem wniosków – specyfika roku 2016.	09.12.2016
Sektor emerytalny		
1.	Badanie i ocena nadzorcza w powszechnych towarzystwach emerytalnych.	17.05.2016
Międzysektorowe		
1.	Postępowania administracyjne prowadzone przez Komisję Nadzoru Finansowego – zasady i przebieg (w praktyce i orzecznictwie sądowym).	23.03.2016
2.	Nadzór represyjny na rynku finansowym – zasady i tryb stosowania sankcji administracyjnych przez KNF i ich kontrola sądownoadministracyjna.	17.10.2016
3.	Kontrola KNF i postępowanie wyjaśniające w instytucjach finansowych – relacja prawna, zasady, przebieg oraz konsekwencje prawne.	16.11.2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.2. Seminaria i wykłady skierowane do przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości oraz organów ścigania

Lp.	Temat	Termin
1.	Praktyczne aspekty związane z działalnością domów maklerskich (we współpracy z Prokuraturą Regionalną w Katowicach).	14.04.2016
1.	Przeciwdziałanie świadczeniu usług finansowych przez podmioty nieuprawnione – postępowanie wyjaśniające i działalność informacyjna.*	26.04.2016
2.	Współpraca, wymiana informacji (przykłady) pomiędzy KNF a wymiarem sprawiedliwości i organami ścigania w prowadzonych postępowaniach. Współpraca i wymiana informacji z zagranicznymi organami nadzoru w zakresie rynku kapitałowego (pozyskiwanie informacji niezbędnych dla potrzeb sprawowanego nadzoru oraz prowadzonych postępowań, w tym pozyskiwanie informacji na potrzeby krajowych podmiotów zewnętrznych).*	18.05.2016
3.	Przestępstwa bilansowe w działalności banków (k.k., k.k.s., ustawa o rachunkowości) (we współpracy z Prokuraturą Regionalną w Krakowie).	20.05.2016
4.	Reglamentacja działalności podmiotów funkcjonujących na rynku finansowym i jej wpływ na postępowanie rejestrowe (we współpracy z KSSiP oraz Wydziałem Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie).**	31.05.2016
5.	Omówienie zagadnień związanych z udzieleniem zgody przez KNF na brzmienie treści statutów spółek akcyjnych oraz wybór członków organów, w spółkach stanowiących infrastrukturę rynku kapitałowego (m.in. GPW SA). W jakich przypadkach wymagana jest zgoda KNF na powołanie członków organów podlegających nadzorowi KNF. Zakres zmian statutu podmiotów podlegających nadzorowi KNF, na który wymagana jest zgoda organu nadzoru i tryb uzyskania takiej zgody. Zagadnienia związane ze zgodą KNF na brzmienie treści statutów spółek akcyjnych oraz wybór członków organów (we współpracy z KSSiP oraz Wydziałem Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie).**	14.06.2016
6.	Ryzyko prowadzenia szeroko rozumianej działalności kredytowej, pozyskiwanie, gromadzenie i weryfikacja danych dotyczących klientów banków – ochrona danych, znaczenie zdolności kredytowej z punktu widzenia oceny ryzyka – analiza penalizowanych zdarzeń związanych z kredytowaniem.*	21.06.2016
7.	Tryb uzyskiwania zgody KNF na zmianę statutu banku spółdzielczego oraz zakres zmian, które wymagają zgody organu nadzoru. Wybrane zezwolenia i zgody KNF dotyczące działań banków i SKOK-ów (we współpracy z KSSiP oraz Wydziałem Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie).**	23.06.2016
8.	System przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w instytucjach finansowych – doświadczenia nadzoru finansowego. Metody „prania pieniędzy” z wykorzystaniem systemu bankowego, kart płatniczych. Odpowiedzialność karna w aspekcie metod „prania pieniędzy”. Funkcjonowanie biur maklerskich i instytucji finansowych pośredniczących w obrocie giełdowym. Zakres działalności, przepisy regulujące działalność, obowiązki ww. podmiotów w zakresie informowania o zwalczaniu przestępstw „prania pieniędzy”. Metody „prania pieniędzy” w obrocie gospodarczym oraz pragmatyczne aspekty „prania pieniędzy”.*	14.09.2016
9.	Ocena ryzyka wystąpienia niewypłacalności (upadłość) w aspekcie rachunkowym (we współpracy z Prokuraturą Regionalną w Katowicach).	16.09.2016
	Przestępstwa bankowe i rynku usług płatniczych w Internecie (we współpracy z Prokuraturą Regionalną w Krakowie).	23.09.2016
10.	Zasady działania i funkcjonowania spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych – wybrane problemy prawne (we współpracy z KSSiP).**	27–28.09.2016
11.	Omówienie działalności inspekcji KNF w zakresie przeciwdziałania „praniu pieniędzy” i finansowaniu terroryzmu oraz wskazanie możliwości wykorzystywania wyników czynności kontrolnych na potrzeby spraw prowadzonych przez Policję. Współpraca organów ścigania z instytucjami finansowymi w zakresie ujawniania i ścigania sprawców przestępstw „prania pieniędzy”. Rola nadzoru finansowego w tym zakresie.*	06.10.2016
12.	Przestępstwa bilansowe w działalności spółek handlowych w aspekcie ustawy o rachunkowości.*	24.10.2016
13.	Przestępstwa na rynku kapitałowym oraz w obrocie giełdowym – kazusy; manipulacja insider trading.*	21.11.2016
14.	Zasady działania i funkcjonowania funduszy inwestycyjnych zamkniętych.*	07.12.2016

*seminaria organizowane we współpracy z Prokuraturą Krajową, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnym Biurem Antykorupcyjnym, Centralnym Biurem Śledczym Policji, Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej

** seminaria skierowane do sędziów

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.3. Seminaria skierowane do komorników i sędziów

Lp.	Temat	Termin
1.	Egzekucja sądowa ze zdematerializowanych instrumentów finansowych.	10.05.2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.4. Seminaria skierowane do przedstawicieli instytucji ochrony praw konsumentów (zorganizowane we współpracy z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów)

Lp.	Temat	Termin
1.	Obowiązki informacyjne wynikające z ustawy o kredycie konsumenckim, w szczególności w zakresie reklamy produktu finansowego.	07.06.2016
2.	Niedozwolone klauzule umowne w umowach z bankami, w szczególności w umowach kredytów hipotecznych.	06.09.2016
3.	Egzekucja z rachunku bankowego w kontekście możliwości obrony praw konsumenta.	04.10.2016
4.	Fundusze inwestycyjne jako instrumenty lokowania środków pieniężnych dla konsumentów.	07.11.2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.5. Seminaria skierowane do biegłych rewidentów

Lp.	Temat	Termin
1.	Wycena ryzyka kredytowego przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe z punktu widzenia obowiązujących przepisów prawa.	12.12.2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.6. Seminaria skierowane do pracowników Głównego Urzędu Statystycznego

Lp.	Temat	Termin
1.	Sprawozdawczość zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. Kondycja sektora bankowego w Polsce z uwzględnieniem polityki makroostrożnościowej.	23.11.2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.7. Seminaria, warsztaty, wykłady i konferencje skierowane do środowiska szkolnego i akademickiego

Lp.	Temat	Termin
1.	Fundusze inwestycyjne jako źródło inwestycji z uwzględnieniem zasad ich funkcjonowania.	22.04.2016
2.	Zysk a ryzyko, czyli wybory i decyzje klienta na rynku usług finansowych.	18.05.2016
3.	Młody inwestor na Giełdzie Papierów Wartościowych SA.	10.06.2016
4.	Rola ubezpieczeń w życiu człowieka (we współpracy z Wrocławskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli).	07.10.2016
5.	Architektura systemu ochrony praw klientów na rynku finansowym ze szczególnym uwzględnieniem sektora bankowego. Jak działa giełda. Jak inwestować na giełdzie – scenariusze lekcji.	18.11.2016
6.	Formy inwestowania kapitału w celu przedstawienia różnych rynków (kapitałowego, walutowego, rzeczowego, pieniężnego) oraz dostępnych instrumentów (we współpracy z Wrocławskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli).	25.11.2016
7.	Informacja poufna w praktyce UKNF – gry edukacyjne oraz wprowadzenie teoretyczne obejmujące najważniejsze informacje dotyczące funkcjonowania UKNF oraz rynku kapitałowego.	09.12.2016
8.	Zasady bezpiecznego inwestowania, w tym ryzyka związane z inwestowaniem na rynku kapitałowym.	19.12.2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 8. Treść Listy ostrzeżeń publicznych Komisji Nadzoru Finansowego – wg stanu na 31 grudnia 2016 r.

Lista ostrzeżeń publicznych Komisji Nadzoru Finansowego podlega stałej aktualizacji i jej treść jest zmienna. Stąd każdy zainteresowany, który pragnie dysponować bieżącą wiedzą na temat stanu listy i dokonanych na niej zmian, powinien każdorazowo odwiedzać stronę internetową KNF: www.knf.gov.pl.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 171 ust. 1-3 ustawy – Prawo bankowe (wykonywanie czynności bankowych, w szczególności przyjmowanie wkładów pieniężnych w celu obciążania ich ryzykiem, bez zezwolenia KNF)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
Alkor Trade Sp. z o.o. z siedzibą w Józefowie (obecnie JW Investments Sp. z o.o.)	KRS 371362	Prokuratura Okręgowa w Warszawie (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce)	
Amber Gold Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku w upadłości likwidacyjnej	KRS 322228	Prokuratura Rejonowa Gdańsk-Oliwa (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Łodzi)	
Anderson Holding Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach	KRS 416988	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
ARTGOL Mobilny Serwis Komputerowy Artur Golo	NIP 9531580331	Prokuratura Rejonowa Bydgoszcz-Północ	31 grudnia 2015 r. Prokurator Prokuratury Rejonowej Bydgoszcz-Północ w Bydgoszczy wydał postanowienie o umorzeniu postępowania.
Auron Group Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 392274	Prokuratura Rejonowa Warszawa-Praga Północ (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej Warszawa-Praga)	22 grudnia 2014 r. uprawomocniło się wydane w dn. 25 września 2014 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej Warszawa-Praga w Warszawie postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Bezpieczne Inwestycje Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 391211	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	7 września 2015 r. uprawomocniło się wydane w dn. 30 czerwca 2015 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowienie o umorzeniu śledztwa.
Bio-Investor Ltd	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	21 stycznia 2016 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Dane osobowe usunięte w związku z wnioskiem na podstawie art. 17 ust. 1 lit. a) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (RODO)			
CareCash Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu	KRS 350638	Prokuratura Rejonowa Wrocław Stare Miasto	25 września 2014 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu (sygn. akt IV Ka 343/14) utrzymał w mocy wyrok skazujący Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia z dnia 18 lutego 2014 r.
Carwash Investment Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach	KRS 327890	Prokuratura Rejonowa w Katowicach	
Centrum Inwestycyjno-Oddłużeniowe Sp. z o.o. z siedzibą w Stargardzie Szczecińskim w upadłości likwidacyjnej	KRS 384178	Prokuratura Okręgowa w Szczecinie	

Clear Hands Bt. z siedzibą na Węgrzech	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	29 grudnia 2015 r. Prokuratura Okręgowa w Tarnowie zakończyła śledztwo i przekazała wniosek o wszczęcie postępowania do Prokuratury w Budapeszcie.
Compass Money Sp. z o.o. z siedzibą w Legnicy	KRS 479887	Prokuratura Okręgowa w Legnicy	
CO.NET	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Rejonowa Warszawa Śródmieście-Północ (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Warszawie)	
Dagmara Dziubyna G & Dinvest i Wspólnicy Spółka jawna z siedzibą we Wrocławiu (zawiadomienie pochodzi od innego podmiotu, Przewodniczący KNF skorzystał z uprawnienia przystąpienia do postępowania na prawach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym)	KRS 421019	Prokuratura Okręgowa w Legnicy	14 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu (sygn. akt IV Ka 1039/15) utrzymał w mocy wyrok skazujący Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia z dnia 10 czerwca 2015 r.
Dagmara Dziubyna G & Dinvest z siedzibą we Wrocławiu (zawiadomienie pochodzi od innego podmiotu, Przewodniczący KNF skorzystał z uprawnienia przystąpienia do postępowania na prawach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym)	NIP 6912419080	Prokuratura Okręgowa w Legnicy	14 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu (sygn. akt IV Ka 1039/15) utrzymał w mocy wyrok skazujący Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia z dnia 10 czerwca 2015 r.
DOBRALOKATA Sp. z o.o.	KRS 342885	Prokuratura Rejonowa dla Wrocławia Psie Pole (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu)	19 stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej wydał prawomocny wyrok skazujący (sygn. akt XII K 669/14).
Dom Inwestycyjny „Taurus” SA z siedzibą w Częstochowie	KRS 425814	Prokuratura Okręgowa w Warszawie (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Częstochowie)	
EMG Capital Partners SA z siedzibą w Genewie, 1204 Geneve (Oddział Warszawa, ul. Śródziemnomorska)	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	7 września 2015 r. uprawomocniło się wydane w dn. 30 czerwca 2015 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowienie o umorzeniu śledztwa.
EMG Finance Michał Grabowski	NIP 8181549632	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	7 września 2015 r. uprawomocniło się wydane w dn. 30 czerwca 2015 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowienie o umorzeniu śledztwa.
Europol Insurance Consulting Group Ertanowski Mariusz Ireneusz z siedzibą w Mielcu	NIP 8171692799	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Fenka Rafał Trytko z siedzibą w Nysie	NIP 7532325479	Prokuratura Rejonowa w Nysie (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Opolu)	
Finroyal FRL Capital Limited	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Rejonowa Warszawa-Wola (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Warszawie)	

Firma Handlowo-Usługowa Abiko Katarzyna Smolec z siedzibą w Tychach	NIP 6462738329	Prokuratura Rejonowa w Tychach (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Katowicach)	
Fortress Holdings Ltd z siedzibą na Malcie	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Tarnowie	29 grudnia 2015 r. Prokuratura Okręgowa w Tarnowie zakończyła śledztwo i przekazała wniosek o wszczęcie postępowania do Prokuratury w Budapeszcie.
Fundacja Castellum z siedzibą w Poznaniu	KRS 411357	Prokuratura Rejonowa Poznań-Stare Miasto (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Poznaniu)	30 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu wydał prawomocny wyrok skazujący (sygn. akt XVI K 8/15).
Four Gates Polska Sp. z o.o.	KRS 313810	Prokuratura Rejonowa Katowice-Wschód (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Katowicach)	22 grudnia 2015 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Katowicach wydał postanowienie o umorzeniu śledztwa.
FSM Polska Sp. z o.o.	KRS 242904	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Grand Capital Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach	KRS 347126	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	23 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w Katowicach wydał prawomocny wyrok skazujący (sygn. akt V K 440/13).
GryfBank SA Adam Karaczun z siedzibą w Gryfinie	NIP 8581688596	Prokuratura Rejonowa w Gryfinie	2 marca 2015 r. Sąd Rejonowy w Gryfinie wydał prawomocne postanowienie utrzymujące w mocy zaskarżone postanowienie o umorzeniu postępowania.
Helix Capital Investments Ltd	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Kielcach	
Infineo24 z siedzibą w Skwierzynie	NIP 5961525025	Prokuratura Rejonowa w Międzyrzeczu	
Innovative Securities Limited zarejestrowany w Nowej Zelandii	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
IPI CAPITAL SA z siedzibą w Warszawie (obecnie Vibemo SA w likwidacji)	KRS 304375	Prokuratura Rejonowa Warszawa-Śródmieście	22 grudnia 2014 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu śledztwa.
Klub Zamożnego Inwestora (podmiot niewidoczny w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Lago Sp. z o.o. z siedzibą w Zielonej Górze	KRS 328581	Prokuratura Rejonowa w Zielonej Górze (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Zielonej Górze)	
Makler Company Sebastian Toczek	NIP 7732373968	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Mintan Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (obecnie Nobel Credit Sp. z o.o.)	KRS 457780	Prokuratura Rejonowa Warszawa-Mokotów (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Warszawie)	Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowieniem z dnia 12 marca 2015 r. umorzył dochodzenie.
Mizar Profit	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce)	

MY-1STEP Sp. z o.o. z siedzibą w Częstochowie	KRS 382534	Prokuratura Okręgowa w Częstochowie	
Opulentia SA z siedzibą w Warszawie w upadłości likwidacyjnej	KRS 383825	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Orcan Software Investments SA	KRS 329338	Prokuratura Rejonowa Gdańsk-Wrzeszcz (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Gdańsku)	
OTTO INVESTMENTS Rafał Otto z siedzibą w Warszawie	NIP 9521945676	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	30 czerwca 2016 r. Prokuratura Okręgowa w Warszawie wydała postanowienie o umorzeniu śledztwa.
Pay Trade Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 435300	Prokuratura Rejonowa Warszawa Śródmieście-Północ (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Warszawie)	4 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia postanowił nie uwzględniać zażalenia UKNF i utrzymać w mocy postanowienie Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie z dnia 5 listopada 2014 r. o umorzeniu śledztwa.
Pareto Invest Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu	KRS 351038	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Pośrednictwo Finansowe Ewa Skrzydlewska z siedzibą we Wrocławiu	NIP 8942112312	Prokuratura Rejonowa dla Wrocławia Krzyki-Zachód	Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyków postanowieniem z 02 października 2014 r. utrzymał w mocy postanowienie Prokuratora o umorzeniu śledztwa.
Pośrednictwo Finansowe „Kredyty-Chwilówki” Sp. z o.o. z siedzibą w Tychach	KRS 293981	Prokuratura Rejonowa w Tychach (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Katowicach)	
Power House Private Banking z siedzibą w Poznaniu (podmiot niewidoczny w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
ProGold Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 413857	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	7 września 2015 r. uprawomocniło się wydane w dn. 30 czerwca 2015 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowienie o umorzeniu śledztwa.
Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o.	KRS 293707	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
PROMOTOR-FINANSE Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu	KRS 383409	Prokuratura Okręgowa we Wrocławiu	
Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „PI” Piotr Pisarek	NIP 5361146130	Prokuratura Okręgowa w Ostrowie Wlkp.	
Remedium – Doradcy Finansowi Sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie w upadłości likwidacyjnej	KRS 280476	Prokuratura Rejonowa w Olsztynie	
Socket Resources GmbH	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Płocku	
Szymon M. (osoba fizyczna niewidoczna w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Rejonowa Bydgoszcz-Północ	29 września 2014 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy wydał prawomocny wyrok skazujący (sygn. akt IX K 1084/14).

Touchwood Ltd z siedzibą w Hong Kongu	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Rejonowa Warszawa-Mokotów (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Warszawie)	Postanowieniem z dnia 14 października 2014 r. Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie o umorzeniu dochodzenia zostało zakończone postępowanie przygotowawcze.
Travaled Enterprises Limited z siedzibą w Nikozji, Republika Cypryjska	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Rejonowa Warszawa Śródmieście-Północ (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Gdańsku)	Prokurator Prokuratury Okręgowej w Gdańsku postanowieniem z dnia 9 maja 2014 r. umorzył śledztwo.
Uinvest LLC	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	22 stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa, wydał prawomocne postanowienie oddalające zażalenie Przewodniczącego KNF na postanowienie Prokuratora o umorzeniu postępowania.
Universum Business Consulting Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie	KRS 426060	Prokuratura Rejonowa Kraków-Śródmieście Zachód	15 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieście II Wydział Karny wydał wyrok warunkowo umarzający (sygn. akt II K 606/14/S).
Usługi Konsultingowe Artur Swendrak	NIP 7691760207	Prokuratura Okręgowa w Warszawie (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Płocku)	
Witold Wiczak firma FACTOR z siedzibą w Radomsku	NIP 7721398060	Prokuratura Okręgowa w Piotrkowie Trybunalskim	
Zakra Corp Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu	KRS 352191	Prokuratura Okręgowa w Poznaniu	

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełnia się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności maklerskiej bez zezwolenia KNF)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
ADVICE Łukasz Goławski	NIP 5372358284	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	9 stycznia 2015 r. uprawomocniło się wydane w dn. 12 listopada 2014 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Aforti Securities SA (wyłącznie w zakresie wykonywania czynności prowadzenia rachunków pieniężnych bez zezwolenia KNF)	KRS 274431	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Alpha Advanced Innovation Limited z siedzibą w Londynie	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Alpha Finex Ltd z siedzibą w Roseau	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Bezpieczne Inwestycje Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 391211	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	30 czerwca 2015 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu śledztwa.
Bloomfx Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 491536	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	

Blue Lion Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 472547	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Consulto Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 151711	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
DanexZ Limited Liability Company z siedzibą w USA – Nr Rej. 2012-000624290	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	18 czerwca 2015 r. Sąd Rejonowy w Bolesławcu II Wydział Karny (sygn. akt II K 271/15) wydał wyrok o warunkowym umorzeniu postępowania.
Dom Maklerski Pekao – wyodrębniona jednostka organizacyjna Banku Polska Kasa Opieki SA (wyłącznie w zakresie wykonywania czynności doradztwa inwestycyjnego bez zezwolenia KNF w okresie co najmniej od stycznia 2012 r. do kwietnia 2012 r.)	KRS 14843	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
EMG Finance Michał Grabowski	NIP 8181549632	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	30 czerwca 2015 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu śledztwa.
First International Traders Dom Maklerski SA z siedzibą w Warszawie	KRS 245555	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Fund Distribution Sp. z o.o.	KRS 558641	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Global Markets OOD Sp. z o.o. Oddział w Polsce	KRS 397516	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	16 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie wydał prawomocne postanowienie o utrzymaniu w mocy postanowienia Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie o umorzeniu postępowania.
IL Trade Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 573293	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Infinite Investment Wójcik i Wspólnicy Sp. k. (obecnie W & Associates J. Wójcik Sp. k.) z siedzibą w Gdyni	KRS 377746	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Innovative Securities Limited zarejestrowany w Nowej Zelandii	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Investo Kancelaria Inwestycyjna Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 414890	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Jacek K., Kacper K., Maciej M., Marek P. (osoby fizyczne nieuwidocznione w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Joshua Consulting Ltd z siedzibą w Londynie	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
JW. Capital Management Corporation z siedzibą w Ajeltake Road, Ajeltake Island, Majuro, Marshall Islands	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	16 września 2015 r. Sąd Rejonowy Lublin Zachód wydał wyrok nakazowy.
Kamil M. (osoba fizyczna nieuwidoczniona w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Logic Invest Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 359026	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowieniem z dnia 18 czerwca 2014 r. umorzył postępowanie.
Makler Company Sebastian Toczek	NIP 7732373968	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Marcin Jerzy P. (osoba fizyczna nieuwidoczniona w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	

Marek Grabowski FX Zone	NIP 9581476452	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Marshall Advanced Innovation z siedzibą w Londynie (podmiot działający również pod nazwą handlową KSF Trade)	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Marshall Software z siedzibą w Anquilli (podmiot działający również pod nazwą handlową KSF Trade)	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
My Height Sp. z o.o. (w KRS jako Fawis Sp. z o.o. z siedzibą w Szczecinie)	KRS 424373	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Nomos Wealth Management Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 364175	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	9 lutego 2015 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Nomos Wealth Management Sp. z o.o. Spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie	KRS 373509	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	9 lutego 2015 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Nuntius Chrimatistiriaki Anonimos Eteria Parochis Ependitikon Ipiresion SA Oddział w Polsce – nazwa handlowa Nuntius Brokerage&Investment Services SA (działalność prowadzona za pomocą platform: www.keystock.com, www.fxglobal24.com, www.keyoption.com)	KRS 576636	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Olesiński Piotr z siedzibą w Kutnie	NIP 7751047342	Prokuratura Okręgowa w Warszawie (sprawa przekazana do Prokuratury Rejonowej w Kutnie)	
OTTO INVESTMENTS Rafał Otto z siedzibą w Warszawie	NIP 9521945676	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	17 grudnia 2015 r. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego wydała postanowienie o umorzeniu śledztwa.
Quantum Consulting z siedzibą w Poznaniu (podmiot niewidoczny w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	10 października 2016 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie zatwierdził postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Pareto Invest Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu	KRS 351038	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Partnerzy Inwestycyjni Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 257564	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Paulina B. (osoba fizyczna niewidoczna w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Paweł J. (osoba fizyczna niewidoczna w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	27 lipca 2016 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie zatwierdził wydane postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Piotr G. (osoba fizyczna niewidoczna w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Power House Private Banking z siedzibą w Poznaniu (podmiot niewidoczny w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Rafał K. (osoba fizyczna niewidoczna w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	

Regium Asset Management AG z siedzibą w Szwajcarii	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	5 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wydał prawomocne postanowienie utrzymujące w mocy postanowienie z dnia 5 października 2016 r. o umorzeniu dochodzenia.
Simple Assets Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA (podmiot nieuwidoczony w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	29 października 2015 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
TJB Trading Ltd z siedzibą w Luksemburgu	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	28 kwietnia 2015 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia.
Top Forex – marka firmy inwestycyjnej Goldenburg Group Limited z siedzibą w Limassol na Cyprze (podmiot nieuwidoczony w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Total Investments Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku	KRS 418015	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Trademarker Cyprus Ltd z siedzibą w Limassol	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
www.binarino.com	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	10 czerwca 2015 r. uprawomocniło się wydane w dniu 29 maja 2015 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
WGT SA	KRS 75360	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Zakład Ekspertyz Gospodarczych Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach	KRS 247827	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełnia się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 178 w zw. z art. 79 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (wykonywanie działalności bez wpisu do rejestru agentów firm inwestycyjnych)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
Innovative Securities Limited zarejestrowany w Nowej Zelandii	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Regium Commodity Trading Advisor Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi (od 1 kwietnia 2011 r. pod firmą Regium Financial Consulting Services Sp. z o.o.)	KRS 312968	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	11 kwietnia 2014 r. uprawomocniło się wydane w dniu 18 grudnia 2013 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia.

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełnia się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 287 i art. 290–296 ustawy o funduszach inwestycyjnych (wykonywanie działalności polegającej na lokowaniu, w papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego lub inne prawa majątkowe, środków pieniężnych bez zezwolenia KNF)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
Bezpieczne Inwestycje Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 391211	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	30 czerwca 2015 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu śledztwa.
Europol Insurance Consulting Group Ertanowski Mariusz Ireneusz z siedzibą w Mielcu	NIP 8171692799	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
First International Traders Dom Maklerski SA z siedzibą w Warszawie	KRS 245555	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Simple Assets Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA (podmiot niewidoczny w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	29 października 2015 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia.

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełnia się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 99 i art. 99a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (dokonanie oferty publicznej papierów wartościowych bez wymaganego ustawą zatwierdzonego przez KNF prospektu emisyjnego/memorandum informacyjnego/dokumentu informacyjnego lub dokonanie emisji obligacji bez zachowania ustawowych warunków)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
Anderson Holding Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach	KRS 416988	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Andrzej G. (osoba fizyczna niewidoczna w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	9 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu postępowania.
Atlantic Gaming Partners z siedzibą w Hiszpanii (Teneryfa)	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Bio-Investor Ltd	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	21 stycznia 2016 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Dom Inwestycyjny „Taurus” SA z siedzibą w Częstochowie	KRS 425814	Prokuratura Okręgowa w Warszawie (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Częstochowie)	

Grupa Produkcyjna Adrenalina SA z siedzibą w Warszawie	KRS 389933	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	20 maja 2015 r. uprawomocniło się wydane w dniu 8 maja 2015 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Investo Kancelaria Inwestycyjna Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 414890	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
IPO SA z siedzibą we Wrocławiu	KRS 368054	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	3 grudnia 2014 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Nomos Wealth Management Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 364175	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	9 lutego 2015 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Nomos Wealth Management Sp. z o.o. Spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie	KRS 373509	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	9 lutego 2015 r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Opulentia SA z siedzibą w Warszawie w upadłości likwidacyjnej	KRS 383825	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	
Zenith Fund SA – SICAV-SIF z siedzibą w Luksemburgu, biurem w Warszawie	podmiot nie jest zarejestrowany w Polsce	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	22 maja 2014 r. uprawomocniło się wydane w dniu 12 maja 2014 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
Zbigniew S. (osoba fizyczna nieuwidoczniła w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	3 grudnia 2015 r. uprawomocniło się wydane w dniu 20 listopada 2015 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie postanowienie o umorzeniu dochodzenia.

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełniają się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 56a i art. 57 ustawy o giełdach towarowych (prowadzenie giełd towarowych bez zezwolenia)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
WGT SA	KRS 75360	Prokuratura Okręgowa w Warszawie	29 lutego 2008 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia wydał prawomocne postanowienie o umorzeniu śledztwa.

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełniają się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 215 i art. 216 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (prowadzenie funduszu emerytalnego bez zezwolenia)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
-	-	-	

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełnia się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 430 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (przed 1 stycznia 2016 r. – art. 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) (wykonywanie czynności ubezpieczeniowych lub działalności reasekuracyjnej bez zezwolenia)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
Centrum Turystyczne Cadet s.c. z siedzibą w Gorzowie Wielkopolskim	NIP 8851512075 NIP 5991070150	Prokuratura Rejonowa w Gorzowie Wielkopolskim	13 lutego 2015 r. Prokuratura Rejonowa w Gorzowie Wielkopolskim wydała postanowienie o umorzeniu dochodzenia.
„OMAR” Marek Orzechowski z siedzibą w Białymstoku	NIP 5421018939	Prokuratura Rejonowa Białystok-Południe	
T-Mobile Polska SA z siedzibą w Warszawie (wyłącznie w kontekście prowadzonej działalności ubezpieczeniowej poprzez oferowanie usługi „Bezpieczne urządzenie”)	KRS 391193	Prokuratura Rejonowa Warszawa-Mokotów	

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełnia się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 47 i art. 48 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (nieuprawnione wykonywanie działalności agencji, czynności agenta ubezpieczeniowego oraz prowadzenie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń lub w zakresie reasekuracji bez wymaganego zezwolenia)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
Council Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu	KRS 534300	Prokuratura Rejonowa dla Wrocławia Stare Miasto	
LYNX Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	KRS 438782	Prokuratura Rejonowa Warszawa-Śródmieście	2 czerwca 2015 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie wydał prawomocne postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia.

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełnia się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 50 ust. 1 i 2 ustawy o pracowniczych programach emerytalnych (nieuprawnione używanie w firmie lub do określenia prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej albo w reklamie określenia „program emerytalny”)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
-	-	-	

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełnia się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 40 ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (nieuprawnione używanie do określenia prowadzonej działalności lub reklamy określeń „indywidualne konto emerytalne” lub „indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego” albo skrótów „IKE” lub „IKZE”)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
-	-	-	

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełnia się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 150 i art. 151 ustawy o usługach płatniczych (nieuprawniona działalność w zakresie świadczenia usług płatniczych lub w zakresie wydawania pieniądza elektronicznego)			
Nazwa podmiotu, w związku z działalnością którego złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Numer identyfikujący podmiot (KRS, NIP lub REGON)	Właściwa prokuratura	Wzmianki o prawomocnych orzeczeniach wydanych w toku postępowania karnego*
Amaro Kasprowicz Robert z siedzibą w Bydgoszczy	NIP 9531435652	Prokuratura Rejonowa Bydgoszcz-Północ	15 marca 2016 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy, III Wydział Karny warunkowo umorzył postępowanie karne.
Bezpieczny Przelew Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu	KRS 448689	Prokuratura Rejonowa Poznań-Grunwald	
Donata Lewandowska Agencja Finansowa Tanie Oplaty	NIP 6441624744	Prokuratura Rejonowa Sosnowiec-Południe (sprawa przekazana do Prokuratury Rejonowej Sosnowiec-Północ w Sosnowcu)	Postanowieniem z dnia 27 listopada 2014 r. Prokuratura Rejonowa Sosnowiec-Północ w Sosnowcu umorzyła postępowanie przygotowawcze.
IWISHER Sp. z o.o. z siedzibą w Lublinie	KRS 550086	Prokuratura Rejonowa w Lublinie	
My Paid Sp. z o.o. z siedzibą w Szczecinie	KRS 404168	Prokuratura Rejonowa Szczecin-Zachód (sprawa przekazana do Prokuratury Okręgowej w Szczecinie)	
TrustFund.pl (podmiot niewidoczny w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)	brak danych	Prokuratura Rejonowa Łódź-Górna	26 kwietnia 2015 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa utrzymał postanowienie o umorzeniu postępowania.

* Stosownie do art. 6b ust. 5 oraz ust. 6 in fine ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym informacje o zawiadomieniach o popełnieniu przestępstwa oraz o postępowaniach, do których na prawach pokrzywdzonego przystąpił Przewodniczący KNF uzupełnia się o wzmianki o prawomocnej odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego, a w przypadku wniesienia aktu oskarżenia o prawomocnym orzeczeniu sądu.

Niezależnie od powyższych informacji zamieszczanych w ramach „Listy ostrzeżeń publicznych Komisji Nadzoru Finansowego”, zachęcamy aby w przypadku wątpliwości upewnić się, czy dany podmiot posiada zezwolenie KNF. Można to sprawdzić w wyszukiwarce podmiotów znajdującej się na stronie www.knf.gov.pl.

Informacje o podmiotach, wobec których istnieje podejrzenie, że prowadzą działalność bez wymaganego przepisami prawa zezwolenia, mogą być kierowane do KNF na adres: ostrzezenia@knf.gov.pl

Aneks 9. Zestawienie wytycznych, rekomendacji oraz stanowisk Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w 2016 roku

Tabela 9.1. Rekomendacje i wytyczne Komisji Nadzoru Finansowego wydane w 2016 r.

Lp.	Przedmiot rekomendacji i wytycznych	Data
Sektor bankowy		
1.	Rekomendacja K dotycząca zasad prowadzenia przez banki hipoteczne rejestru zabezpieczenia listów zastawnych.	09.02.2016
2.	Rekomendacja C dotycząca zarządzania ryzykiem koncentracji (nowelizacja).	24.05.2016
Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych		
1.	Rekomendacja D-SKOK dotycząca zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.	30.08.2016
2.	Rekomendacja E-SKOK dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, stopy procentowej, płynności i koncentracji w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.	27.09.2016
Sektor ubezpieczeniowy		
1.	Rekomendacje dotyczące systemu zarządzania produktem.	22.03.2016
2.	Rekomendacja dotycząca badania adekwatności produktu.	22.03.2016
3.	Rekomendacje dla zakładów ubezpieczeń dotyczące procesu ustalania i wypłaty zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej z umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.	21.06.2016
Rynek kapitałowy		
1.	Wytyczne dotyczące świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych.	24.05.2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 9.2. Stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz pisma okólne przedstawione w 2016 r.

Lp.	Przedmiot stanowiska/pisma okólnego	Data
Sektor bankowy		
1.	Stanowisko UKNF w sprawie przestrzegania nadzorczych norm płynności przez oddziały instytucji kredytowych.	15.01.2016
2.	Stanowisko UKNF w sprawie traktowania rezerwy obowiązkowej na potrzeby wymogu pokrycia wypływów płynności netto (LCR).	15.01.2016
3.	Pismo KNF dotyczące nowych uprawnień dla lustratorów związków rewizyjnych.	09.02.2016
4.	Stanowisko UKNF w sprawie monitorowania stopnia wypełnienia normy NSFR przez banki.	11.02.2016
5.	Pismo do Krajowego Związku Banków Spółdzielczych dotyczące zastosowania przepisów o podziale kompetencji w ramach zarządu banku.	11.02.2016
6.	Pismo okólne skierowane do banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w sprawie restrukturyzacji zobowiązań kredytowych.	25.02.2016
7.	Pismo do Związku Banków Polskich i Krajowego Związku Banków Spółdzielczych dotyczące dostosowania statutów do wymogu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.	21.03.2016
8.	Pismo KNF dotyczące sprzedaży znaków towarowych połączonej z leasingiem zwrotnym oraz sprzedaży nieruchomości połączonej z leasingiem zwrotnym, przy jednorazowym rozliczeniu przychodów.	25.03.2016
9.	Pismo do banków krajowych dotyczące określenia funduszy własnych w statutach.	31.03.2016
10.	Stanowisko dotyczące podejścia przyjmowanego przez banki przy występowaniu w imieniu klienta przez adwokata w kontaktach z bankiem na podstawie pełnomocnictwa.	19.04.2016
11.	Pismo KNF dotyczące przepisów ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.	21.04.2016
12.	Pismo do banków krajowych dotyczące określenia wymogów, które powinny być spełnione przez członków zarządu i rady nadzorczej banku.	19.05.2016
13.	Pismo do prezesów zarządów banków oraz spółdzielczych systemów ochrony dotyczące realizacji rekomendacji szczegółowej 10.17 zawartej w Rekomendacji P Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków, określającej m.in. zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych z uwzględnieniem depozytów, które mogą zostać wycofane za pomocą kanałów innych niż tradycyjne, tj. w szczególności za pomocą kanału internetowego lub mobilnego.	03.06.2016

14.	Pismo do prezesów zarządów banków oraz spółdzielczych systemów ochrony przedstawiające oczekiwania KNF dotyczące obowiązków banków w zakresie ochrony i edukowania klientów w odniesieniu do oferowanych usług bankowości internetowej i mobilnej.	29.06.2016
15.	Pismo do prezesów zarządów banków, dyrektorów oddziałów instytucji kredytowych oraz spółdzielczych systemów ochrony przedstawiające uwagi nadzoru w zakresie minimalnych kosztów utrzymania gospodarstwa domowego przyjmowanych przez banki do oceny zdolności kredytowej.	30.06.2016
16.	Stanowisko UKNF w sprawie limitów uwzględniania instrumentów w funduszach własnych na zasadzie praw nabytych.	20.07.2016
17.	Pismo do prezesów zarządów banków oraz spółdzielczych systemów ochrony przypominające o obowiązkach banków w zakresie oceny wartości nieruchomości przyjmowanych jako zabezpieczenie ekspozycji kredytowych oraz o konieczności monitorowania i aktualizacji wartości tych nieruchomości.	08.08.2016
18.	Pismo KNF do sektora banków spółdzielczych odnośnie due diligence przed wydaniem zezwolenia na połączenie.	24.08.2016
19.	Stanowisko KNF w sprawie pośrednictwa dostawców usług płatniczych w płatnościach za udział w grach hazardowych organizowanych w Internecie.	14.09.2016
20.	Pismo do prezesów zarządów banków spółdzielczych oraz spółdzielczych systemów ochrony w sprawie wewnętrznych procedur dotyczących przeciwdziałania „praniu pieniędzy” oraz finansowaniu terroryzmu.	22.09.2016
21.	Pismo do prezesów zarządów banków przekazujące wnioski wynikające w szczególności z przeprowadzonych przez nadzór w 2016 r. postępowań wyjaśniających w obszarze technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego oraz analiz wyników ankiet skierowanych do banków nt. jednolitych wskaźników oceny ryzyka IT.	11.10.2016
22.	Pismo okólne skierowane do banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz oddziałów instytucji kredytowych w sprawie nowych obowiązków informacyjnych banków i skok (Informacja centralna; rachunki „uśpione”).	16.11.2016
23.	Pismo okólne skierowane do banków w sprawie działalności związanej z udzielaniem kredytów konsumenckich i współpracy z pośrednikami.	21.11.2016
24.	Stanowisko UKNF w sprawie informowania klientów o ryzyku stopy procentowej, związanym z możliwością wystąpienia w przyszłości wzrostu stóp procentowych.	28.11.2016
25.	Pismo KNF informujące o zakończeniu procesu notyfikacji udziałów członkowskich w EBA.	01.12.2016
26.	Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej banków spółdzielczych i zrzeszających.	29.12.2016
27.	Pismo do prezesów zarządów banków i spółdzielczych systemów ochrony oraz dyrektorów oddziałów instytucji kredytowych w sprawie „handlu” rachunkami bankowymi.	15.12.2016
28.	Pisma do sektora banków spółdzielczych w sprawie nadania ocen BION.	2016
Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych		
1.	Pismo okólne skierowane do banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w sprawie restrukturyzacji zobowiązań kredytowych.	25.02.2016
2.	Pismo okólne skierowane do banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz oddziałów instytucji kredytowych w sprawie nowych obowiązków informacyjnych banków i SKOK (Informacja centralna; rachunki „uśpione”).	16.11.2016
3.	Pismo do prezesów zarządów spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w sprawie „handlu” rachunkami bankowymi.	15.12.2016
Sektor usług płatniczych		
1.	Stanowisko KNF w sprawie pośrednictwa dostawców usług płatniczych w płatnościach za udział w grach hazardowych organizowanych w Internecie.	14.09.2016
Sektor ubezpieczeniowy		
1.	Stanowisko KNF w sprawie wymagań w zakresie systemu zarządzania funkcjonującego w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji.	16.02.2016
2.	Stanowisko KNF w sprawie procesu badania sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń i reasekuracji za 2015 r. przez biegłych rewidentów.	04.03.2016
3.	Stanowisko KNF dotyczące podatku od aktywów zakładów ubezpieczeń i reasekuracji.	07.04.2016
4.	Stanowisko KNF dotyczące zasad składania wniosków do KRS o wpis prezesa zarządu lub członka zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem w zakładzie ubezpieczeń.	29.09.2016
5.	Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń i reasekuracji.	08.12.2016
Sektor emerytalny		
1.	Stanowisko KNF w sprawie posługiwania się w materiałach informacyjnych otwartych funduszy emerytalnych pojęciem „okresowej porównawczej stopy zwrotu”.	22.06.2016

2.	Pismo okólne skierowane do powszechnych towarzystw emerytalnych w sprawie praktyki w zakresie wypłat środków z rachunku zmarłego członka otwartego funduszu emerytalnego na rzecz małżonka.	18.07.2016
3.	Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej powszechnych towarzystw emerytalnych w 2017 r.	08.12.2016
Rynek kapitałowy		
1.	Stanowisko w sprawie polityki dywidendowej towarzystw funduszy inwestycyjnych za 2015 rok.	25.01.2016
2.	Stanowisko w sprawie obowiązku uiszczenia opłaty rocznej przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych.	25.01.2016
3.	Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie skutków wejścia w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/760 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie europejskich długoterminowych funduszy inwestycyjnych (Dz. Urz. UE L z 19 maja 2015 r. nr 123, str. 98) w sytuacji braku implementacji do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektywy 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010 (Dz. Urz. UE L 174 z 1.07.2011, str. 1, z późn. zm.).	26.01.2016
4.	Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie opłat na pokrycie kosztów nadzoru w odniesieniu do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na rynku zorganizowanym.	28.01.2016
5.	Stanowisko w sprawie opłat na pokrycie kosztów nadzoru w odniesieniu do agentów transferowych.	08.02.2016
6.	Stanowisko w sprawie opłat na pokrycie kosztów nadzoru w odniesieniu do podmiotów zarządzających sekurytyzowanymi wierzytelnościami.	08.02.2016
7.	Stanowisko w sprawie opłat na pokrycie kosztów nadzoru w odniesieniu do dystrybutorów jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.	08.02.2016
8.	Stanowisko UKNF w sprawie sposobu prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach zatwierdzenia prospektu emisyjnego w związku z wejściem w życie rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2016/301 z dnia listopada 2015 r. uzupełniającego dyrektywę 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do regulacji standardów technicznych dotyczących zatwierdzenia i publikacji prospektu emisyjnego oraz upowszechniania reklam i zmieniające rozporządzenie Komisji (WE) nr 809/2014.	12.04.2016
9.	Stanowisko w sprawie wypełniania przez fundusze inwestycyjne obowiązku informacyjnego wynikającego z ustawy o IKE i IKZE.	15.04.2016
10.	Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nieprawidłowego obciążania kosztami zarządzania sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszy inwestycyjnych.	28.04.2016
11.	Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie braku możliwości prowadzenia kilku rejestrów uczestników dla jednego funduszu inwestycyjnego.	11.05.2016
12.	Stanowisko dotyczące zarządzania ryzykiem związanym ze stosowaniem instrumentów pochodnych w odniesieniu do specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych i funduszy inwestycyjnych.	25.05.2016
13.	Stanowisko UKNF w sprawie oferowania niektórych kategorii instrumentów finansowych przez firmy inwestycyjne w ramach tzw. ofert niepublicznych.	30.05.2016
14.	Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie niektórych skutków niedostosowania do dnia 3 lipca 2016 r. polskiego porządku prawnego do przepisów Rozporządzenia MAR.	28.06.2016
15.	Stanowisko w sprawie zakresu stosowania Rozporządzenia MAR w stosunku do podmiotów rynku funduszy inwestycyjnych.	30.06.2016
16.	Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie sposobu wypełniania powiadomień o transakcjach, o których mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia MAR.	30.06.2016
17.	Stanowisko dotyczące prawidłowej organizacji procesu realizacji zleceń zamiany/konwersji jednostek uczestnictwa.	11.07.2016
18.	Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie kar za naruszenie przepisów Rozporządzenia MAR.	03.08.2016
19.	Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie skutków braku wydania rozporządzeń określających tryb, sposób oraz formę przekazywania do Komisji Nadzoru Finansowego przez zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi informacji określonych w art. 110 i załączniku IV rozporządzenia 231/2013.	28.10.2016
20.	Stanowisko w sprawie polityki dywidendowej Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych.	13.12.2016
Stanowiska/pisma okólne o charakterze międzysektorowym		
1.	Skrócony opis metod służących ocenie nadzorczej przy identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym.	08.06.2016
2.	Pismo okólne skierowane do banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, zakładów ubezpieczeń, firm inwestycyjnych i krajowych instytucji płatniczych w sprawie stosowanie przez podmioty nadzorowane tzw. klauzul modyfikacyjnych.	11.02.2016
3.	Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń, PTE, domów maklerskich i TFI.	06.12.2016

Źródło: opracowanie własne UKNF

Spis tabel

Tabela 1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w latach 2013–2016	13
Tabela 2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF, w latach 2013–2016	14
Tabela 3. Liczba podmiotów nadzorowanych przez KNF według stanu na 31 grudnia 2016 r.	18
Tabela 4. Liczba podmiotów, które notyfikowały działalność w Polsce w formie oddziału, według stanu na 31 grudnia 2016 r.	19
Tabela 5. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu I w latach 2013–2016 (dane finansowe w mld zł)	25
Tabela 6. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu II w latach 2013–2016 (dane finansowe w mld zł)	26
Tabela 7. Wartość aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2013–2016	27
Tabela 8. Liczba członków otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2013–2016	28
Tabela 9. Stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych w latach 2013–2016 (w %)	28
Tabela 10. Aktywa netto pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2013–2016 (według stanu na 31 grudnia)	29
Tabela 11. Stopy zwrotu pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2013–2016 (w %)	29
Tabela 12. Stopy zwrotu i aktywa netto DFE w latach 2014–2016	30
Tabela 13. Rozwój PPE w latach 2013–2016	30
Tabela 14. Liczba kont oraz wartość aktywów IKE i IKZE w podziale na instytucje prowadzące, wg stanu na 31 grudnia 2016 r.	32
Tabela 15. Liczba podmiotów prowadzących działalność maklerską i powierniczą w latach 2013–2016.	32
Tabela 16. Dane dotyczące liczby rachunków klientów domów i biur maklerskich w latach 2013–2016.	33
Tabela 17. Stopy zwrotu indeksów GPW w latach 2013–2016 (w %)	34
Tabela 18. Liczba instrumentów notowanych na GPW w latach 2013–2016.	34
Tabela 19. Kapitalizacja GPW na koniec lat 2013–2016 (w mln zł)	34
Tabela 20. Wartość obrotów na GPW w latach 2013–2016 (w mln zł)	34
Tabela 21. Dane dotyczące alternatywnego systemu obrotu NewConnect w latach 2013–2016.	35
Tabela 22. Dane dotyczące rynku pozagiełdowego oraz ASO w latach 2013–2016	35
Tabela 23. Charakterystyka ofert publicznych przeprowadzonych w 2016 roku	37
Tabela 24. Wartość i liczba ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2013–2016	37
Tabela 25. Zagregowane koszty, przychody i wynik finansowy netto towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2013–2016 (w mln zł)	40
Tabela 26. Liczba zarejestrowanych agentów ubezpieczeniowych oraz osób wykonujących czynności agencyjne w latach 2013–2016	49
Tabela 27. Stan rejestru brokerów na koniec lat 2013–2016	50
Tabela 28. Liczba zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń wydanych przez KNF w latach 2013–2016	50
Tabela 29. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów ubezpieczeniowych w latach 2013–2016.	51
Tabela 30. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów reasekuracyjnych w latach 2013–2016	51
Tabela 31. Liczba notyfikowanych zagranicznych firm inwestycyjnych na koniec lat 2013–2016	53
Tabela 32. Liczba polskich firm inwestycyjnych, które notyfikowały zamiar prowadzenia działalności maklerskiej poza terytorium RP na koniec lat 2013–2016	53
Tabela 33. Stan rejestru agentów firm inwestycyjnych na koniec lat 2013–2016	54
Tabela 34. Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych w latach 2013–2016.	54
Tabela 35. Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych oraz łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych w latach 2013–2016	54
Tabela 36. Liczba decyzji wydanych w 2016 roku	55
Tabela 37. Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych w latach 2013–2016	55
Tabela 38. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych w latach 2013–2016 narastająco	56
Tabela 39. Zestawienie funduszy własnych KIP (w tys. zł).	68
Tabela 40. Liczba transakcji (w tys. szt.) wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze	69
Tabela 41. Wartość transakcji (w mln zł) wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze	69
Tabela 42. Opłaty i prowizje (w tys. zł) pobrane przez krajowe instytucje płatnicze	69

Tabela 43. Metodologie wyceny przekazane przez fundusze emerytalne do akceptacji KNF w latach 2013–2016	78
Tabela 44. Ustawowe stopy zwrotu OFE wyliczone i opublikowane przez KNF w 2016 roku (w %)	78
Tabela 45. Przepisy prawa w zakresie limitów inwestycyjnych naruszone przez fundusze emerytalne w 2016 roku	79
Tabela 46. Raporty wraz z korektami przesłane i zweryfikowane w ramach realizacji obowiązków informacyjnych funduszy i towarzystw emerytalnych otrzymane w 2016 roku	80
Tabela 47. Wartość średnich wymogów kapitałowych (w mln zł) i współczynnik ich pokrycia w domach maklerskich w 2013 r. oraz średnia wartość funduszy własnych, łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (w mln zł) i łącznego współczynnika kapitałowego w latach 2013–2016	81
Tabela 48. Podstawowe dane z bilansu domów maklerskich (w mln zł) w latach 2013–2016	82
Tabela 49. Podstawowe dane z rachunku zysków i strat domów maklerskich (w mln zł) w latach 2013–2016	82
Tabela 50. Liczba przeanalizowanych raportów bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz informacji od depozytariuszy w latach 2013–2016	85
Tabela 51. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach w 2016 roku	89
Tabela 52. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym, ze szczególnym uwzględnieniem zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi (w tym dostosowania banków do Rekomendacji T) oraz wyceny i zarządzania dłużnymi instrumentami finansowymi	90
Tabela 53. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. w obszarze zarządzania ryzykiem płynności, w tym dostosowania banków do Rekomendacji P	91
Tabela 54. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. dotyczące ryzyka rynkowego, z uwzględnieniem elementów badanych w inspekcjach problemowych (nadzór kierownictwa banku nad działalnością skarbową, proces oferowania instrumentów pochodnych klientom niefinansowym, jakość zarządzania ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym)	92
Tabela 55. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. w zakresie wybranych zagadnień z obszaru zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	93
Tabela 56. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. w obszarze adekwatności kapitałowej	94
Tabela 57. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. w obszarze bancassurance, ze szczególnym uwzględnieniem stopnia wdrożenia Rekomendacji U	95
Tabela 58. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. dotyczące oceny dostosowania banku do Rekomendacji W	96
Tabela 59. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2016 r. dotyczące stopnia dostosowania do przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz.U.2016.892 – j.t.)	96
Tabela 60. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach spółdzielczych w 2016 r. w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym	97
Tabela 61. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2016 r. w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym	101
Tabela 62. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2016 r. w obszarze systemu zarządzania	102
Tabela 63. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2016 r. w obszarze systemu zarządzania ryzykiem	102
Tabela 64. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2016 r. w obszarze systemu kontroli wewnętrznej	103
Tabela 65. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze likwidacji szkód/spełniania świadczeń	104
Tabela 66. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych, a także danych i informacji dla celów wypłacalności	104
Tabela 67. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	105
Tabela 68. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze polityki lokacyjnej	105

Tabela 69. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze spełniania wymagań dotyczących systemu zarządzania	105
Tabela 70. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze kosztów akwizycji	105
Tabela 71. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2016 r., w obszarze wykonywania umów ubezpieczenia przez zakład ubezpieczeń.	106
Tabela 72. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2016 r.	107
Tabela 73. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2016 r., w obszarze struktury organizacyjnej, funkcjonowania i warunków technicznych prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne	109
Tabela 74. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2016 r., w obszarze postępowania przez firmy inwestycyjne w kontaktach z klientem	110
Tabela 75. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2016 r., w obszarze świadczenia usług maklerskich przez firmy inwestycyjne	111
Tabela 76. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w towarzystwach funduszy inwestycyjnych w 2016 r., w obszarze zarządzania funduszami inwestycyjnymi i reprezentowania ich wobec osób trzecich	112
Tabela 77. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w funduszach inwestycyjnych w likwidacji w 2016 r.	113
Tabela 78. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach pełniących funkcję depozytariuszy dla funduszy inwestycyjnych, w obszarze wykonywania obowiązków zgodnie z prawem lub umową o wykonywanie funkcji depozytariusza w 2016 r.	114
Tabela 79. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w podmiotach nadzorowanych w 2016 r. w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	114
Tabela 80. Najczęstsze nieprawidłowości i uchybienia stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2016 r. w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	115
Tabela 81. Liczba postępowań wyjaśniających i administracyjnych wszczętych oraz zakończonych w latach 2013–2016. . .	142
Tabela 82. Zawiadomienia sporządzone w latach 2013–2016 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej. . .	143
Tabela 83. Akty oskarżenia skierowane przez Prokuraturę do sądów w 2016 roku z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej	144
Tabela 84. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia w 2016 r. z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej.	145
Tabela 85. Liczba spraw, w których w roku 2016 radcowie prawni zostali umocowani przez Przewodniczącego KNF w postępowaniach karnych	146
Tabela 86. Podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności podmiotów sektora bankowego w latach 2015–2016.	160
Tabela 87. Podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności podmiotów sektora ubezpieczeniowego w latach 2015–2016	161
Tabela 88. Podział wpływających do UKNF zgłoszeń dotyczących działalności podmiotów rynku kapitałowego w latach 2015–2016	162
Tabela 89. Wnioski kierowane do Sądu Polubownego (SP) przy KNF w latach 2015–2016	168
Tabela 90. Wnioski kierowane do Sądu Polubownego przy KNF w 2016 r. w podziale na sektory rynku finansowego . . .	168
Tabela 91. Wykonanie planu dochodów budżetowych KNF w 2016 roku	179
Tabela 92. Wykonanie planu wydatków KNF w 2016 roku	180
Tabela 93. Koszty nadzoru nad poszczególnymi rynkami w 2016 roku w porównaniu do 2015 roku	180
Tabela 94. Podział kosztów nadzoru na koszty bezpośrednie i pośrednie w latach 2015–2016 (w tys. zł) w ujęciu porównawczym	181
Tabela 95. Zestawienie kosztów działalności KNF i UKNF poniesionych w 2016 r., w podziale na obszary nadzoru określone w art. 1 ust. 2 Ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, wraz z liczbą oraz zakresem czynności nadzorczych, w tym także kosztów administracyjnych	181
Tabela 96. Wydatki budżetu państwa w układzie zadaniowym dla części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego w 2016 r. (w tys. zł).	185
Tabela 97. Klasyfikacja budżetu zadaniowego – wykonanie mierników 2016 r.	186
Tabela 98. Liczba udzielonych zamówień publicznych w 2016 roku wg trybu postępowania.	187

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura aktywów polskiego sektora finansowego w 2016 roku (w mln zł)	18
Wykres 2. Podstawowe dane sektora bankowego w Polsce w latach 2013–2016	20
Wykres 3. Wynik finansowy netto sektora bankowego w latach 2013–2016 (w mln zł)	20
Wykres 4. Koncentracja aktywów w latach 2013–2016	21
Wykres 5. Porównanie łącznej liczby i wartości transakcji płatniczych zrealizowanych przez BUP i KIP za okres od III kwartału 2015 r. do III kwartału 2016 r.	22
Wykres 6. Suma bilansowa w latach 2013–2016 (w mld zł)	23
Wykres 7. Struktura portfela ubezpieczeń działu I w latach 2013–2016	24
Wykres 8. Struktura portfela ubezpieczeń działu II w latach 2013–2016	25
Wykres 9. Koncentracja aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych w latach 2013–2016	27
Wykres 10. Struktura rynku PPE w 2016 roku (w %)	31
Wykres 11. Wartość aktywów oraz liczba kont IKE i IKZE w latach 2013–2016	31
Wykres 12. Podstawowe dane sektora domów maklerskich w latach 2013–2016	33
Wykres 13. Łączna liczba nadzorowanych towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych i subfunduszy na koniec lat 2013-2016 (narastająco z podziałem na rodzaje)	38
Wykres 14. Łączna liczba funduszy zagranicznych i subfunduszy wchodzących w skład funduszy zagranicznych zbywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytuły uczestnictwa na koniec lat 2013–2016	38
Wykres 15. Aktywa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2013–2015 oraz w 2016 roku (w mld zł)	39
Wykres 16. Liczba wydanych decyzji zezwalających na zmiany w statutach banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2013–2016	46
Wykres 17. Liczba zezwoleń dotyczących działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2013–2016	56
Wykres 18. Liczba prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych zatwierdzonych przez KNF w latach 2013–2016	57
Wykres 19. Liczba banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w latach 2013–2016 ...	62
Wykres 20. Udział aktywów banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego (w %) w latach 2013–2016	62
Wykres 21. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa krajowego sektora bankowego w latach 2013–2016	66
Wykres 22. Średnia wartość współczynnika pokrycia wymogu kapitałowego towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2013–2016 oraz w 2016 roku (kapitał własny/minimalny wymóg kapitałowy)	86

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1, skr. poczt. nr 419
00-950 Warszawa 1
tel. (+48 22) 262 50 00
fax (+48 22) 262 51 11
knf@knf.gov.pl
www.knf.gov.pl

ISSN 1899-8046